

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yüz on ikinci Birleşim

20 . VII . 1953 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	854:855	5. — Muamele Vergisi Kanununun 9	
2. — Havale edilen kâğıtlar	855	neu maddesinin 4 neu fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/555)	861:864
3. — Yoklama	855,871,885	6. — Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bâzi maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzi hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 neu maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Tarım, Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/577)	864:866,868,869,869,871,915:918
4. — Görüşülen işler	856	7. — Kamu alacaklarının tahsil usulü hakkında kanun lâyihası ve Geçici Komisyon raporu (1/464)	866:871,872:901
1. — Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/562)	856:857,862,871,903:906	5. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	871
2. — Memlekete muafet girip de muhassasunlehlere haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair kanun lâyihası ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/443)	857,862,871,907:910	1. — Atina'ya giden Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar yerine İçişleri Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/508)	871
3. — İltisak ve kuşak hatları inşasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık ve Bütçe komisyonları raporları (1/646)	857:858,862,871,911:914		
4. — Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 neu maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/494)	858:961		

6. — Sorular ve cevaplar

901

A — Yazılı soru

901

1. — Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın, Kars, Ardahan, Sarıkamış ve Iğdır'da Yapı Kredi ve Emlâk Kredi bankaları-

nın birer şube açarak mezkûr yerlerin imarına çalışmalarının mümkün olup olmadığina dair sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikbaş'ın yazılı cevabı (6/1075)

901:902

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Gündemde bulunan kanun teklif ve tasarılarının sorulardan önce görüşülmesi hakkındaki önerge kabul edildi.

Köy Kanununa bâzı maddeler eklenmesine ve 46 nci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair 5672 sayılı Kanunun 5998 syılı Kanunla tadil edilen geçici maddesinin değiştirilmesine;

Şehir ve kasabalarda mahalle muhtar ve iltiyar heyetleri teşkiline dair olan Kanuna bâzı maddeler eklenmesine ve bu kanunun bâzı maddelerinin kaldırılmasına dair 5671 sayılı Kanunun ek birinci maddesinin tadili ve aynı kanuna geçici bir madde eklenmesi hakkındaki 6010 sayılı Kanunun muvakkat maddesinin tadiline;

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşması süresinin uzatılmasına dair teati edilen mektupların onanmasına;

İtalya'daki Alman ihtira beratları hakkında Roma'da imzalanan Anlaşmaya iltihakımızın tasdikına;

Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ödeme Anlaşması müddetinin uzatılmasına dair teati olunan mektupların tasdikına;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Yugoslav Hükümeti arasında 26 Şubat 1953 tarihinde Ankara'da imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaş-

malariyle Eklerinin kabulüne;

11 Eylûl 1944 tarih ve 4665 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde değişiklik yapılmasına;

Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların aylıkları hakkındaki 4991 sayılı Kanunun birinci maddesinde değişiklik yapılmasına;

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü işçilerine mesken yaptırma-ları için borç para verilmesine dair olan 5954 sayılı Kanunun birinci maddesinin son fıkrasının tadiline dair olan kanunlar kabul edildi.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Kuruluş Kanunu lâyihasının maddeleri üzerinde görüşüldü.

Birleşime ara verildi.

İkinci Oturum

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Kuruluş Kanunu lâyihasının maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olundu.

20 . VII . 1953 Pazartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere birleşime son verildi.

Reisvekili
Elâzığ Mebusu
M. Ş. Yazman

Kâtip
İstanbul Mebusu
F. Tekil

Kâtip
Gaziantep Mebusu
A. Ocak

Sorular

Yazılı sorular

Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun, Malatya Vilâyetinin muhtelif işleri için 1953 yılı Bütçesinden ne kadar para verildiğine, yol ve

köprülerin tamir ve inşaa işlerine dair yazılı soru önergesi, Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1153);

Kırşehir Mebusu Halil Sezai Erkut'un,

kendilerine Yeni Mahallede arsa tahsis edilen vatandaşların belediye muamelâtında ve kredi verilmesinde uğradıkları güçlükler hakkında ne gibi çareler düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret ve İçişleri vekâletlerine gönderilmiştir. (6/1154);

Çankırı Mebusu Kâzım Arar'ın, köylerle bağlı buldukları P. T. T. merkezleri arasındaki mesafenin tesbiti ve köylere telgraf kabul edildiğinin ilânı hususlarında ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi Ulaştırma Vekâletine gönderilmiştir. (6/1155).

2. — HAVALE EDİLEN KAĞITLAR

Lâyiha

1. — Viedan ve toplanma hürriyetinin korunması hakkında kanun lâyihası (1/648) (Adalet Komisyonuna)

Teklifler

2. — Tokad Mebusu Sıtkı Ataç ve on arkadaşının, Siyasi partilerin iktidar mevkiinde Devlet ve Millet malları üzerindeki suistimallerinin men'ine dair kanun teklifi (2/554) (İçişleri, Adalet, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

3. — Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu ve 15 arkadaşının, Cemiyetler Kanununa ek kanun teklifi (2/555) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına)

Raporlar

4. — Trabzon Mebusu Faik Ahmed Barutçu

ve iki arkadaşının, Kaçakçılığın men'i ve takibine dair olan Kanunun 58 nci maddesinin değiştirilmesine ve 8 nci maddesinin yürürlükten kaldırılmasına dair kanun teklifi ve İçişleri ve Geçici Adalet komisyonları raporları (2/418) (Gündeme)

5. — Üniversiteler Kanununun 46 nci maddesinin d fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Millî Eğitim Komisyonu raporu (1/647) (Gündeme)

6. — Vakıflar Umum Müdürlüğü 1950 Bütçe yılı Hesabı Katisine ait Mutabakat Beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı Muhasebat Reisliği tezkeresi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünün 1950 yılı Hesabı Katı kanun lâyihası ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/482, 1/589) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,10

REİS — Reisvekili Şevki Yazman

KATIPLER : Fûruzan Tekil (İstanbul), Ahmet Morgil (Rize)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.

(Tam yoklama yapıldı)

Oturumu açıyorum. Gündemle ilgili bir takdir vardır, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Bugünkü gündemde mevcut kanun tasarı ve tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum Mebusu
Enver Karan

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar, sözlü soruların görüşülmemesi 9 ncu Dönem Büyük Millet Meclisinde artık müstakar bir prensip halini aldı. Buna bir diyeceğim yok. (Gürültüler) Çünkü ne desem kâr etmiyör. Ancak bu gecikmelerin bâzan çok hazin neticeleri de oluyor. Benim gündemin 42 nci numarasındaki «Hudut harici edilmek

istenen Cizre'li Türk vatandaşları» hakkındaki sözlü soruyla ilgili acele işaretli bir teli okuma ma münaadenizi rica edeceğim.

REİS — Yalnız tahrir aleyhinde konuşacaksınız. Ayrıca bir metin zikretmeye hacet yok. («İzin almadan okuyamaz» sesleri, gürültüler)

M. KÂMİL BORAN (Mardin) — Halimizi size yazdık ve oradaki büyüklerimize anattık. Mahsulümüz yerde, hayvanlarımız ve çocuklarımız yaylada, vatandaşlıktan düşmedik. (Gürültüler, «sözlü soru konuşmuyoruz» sesleri)

Ben sözlü soruların gecikmesinin mahzurlarını izah ediyorum. Bu itibarla soruyla alâkalı teli okumakta zaruret vardır :

«Vatandaşlıktan düşmedik. 150 kişilik nüfusla hepimiz Irak'a sınır dışı edilmek üzereyiz. Valilikten kesin emir verilmiştir. Kanunsuz muamele ile elimiz yurdumuzdan kesilecek ise hiç olmazsa mahsulümüzü kaldırıp hayvanlarımızla çocuklarımızı toplayıncaya kadar tehirimiz, yoksa - burada okunamayacak bir kelime vardır - (oku oku sesleri) yoksa mal, mülk ve mahsulümüzü

zaptedip boğulacak sak bildiriniz. Başvekâlete, Adalet, Dahiliye vekillerine ve B. M. M. ne ve Mardin Valisine telledik. Gözlerimiz yaş içinde Cizre'de bekliyoruz.»

Arkadaşlar, eğer bu soru vaktinde görüşülmüş olsaydı....

REİS — Tahririn aleyhinde konuşacaksınız.

M. KÂMİL BORAN (Devamla) — İstirham ederim. Maksadımı izah ediyorum. Eğer bu sorular vaktinde görüşülmüş olsaydı zavallı vatandaşlarımızın vaziyeti de belli olur, belki de islah edilir ve bu türlü facialar olmazdı. Bunu vicdanlarınıza bırakıyorum.

REİS — Tahrir, kanun teklif ve tasarılarının sözlü sorulardan evvel görüşülmesi hakkındadır. Bu tahriri reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiş olan D. D. Y. Kuruluş Kanununun komisyona gönderilmiş olan maddeleri henüz gelmemiştir. Onu geçiyoruz efendim.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/562)* [1]

REİS — Öncelikle görüşülmesi komisyona teklif olunmaktadır. Reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen olmadığına göre maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi teklif edilmektedir. Kabul edenler.. Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 8. III. 1950 tarihli ve 5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununun 10 ncu maddesinin (b) fıkrası aşağıda-

[1] 287 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

ki şekilde değiştirilmiştir :

b) Kurumun Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtına teslim edeceği her türlü malzeme, teçhizat, vasıtalarla yedek parçalarının imalinde ilk madde veya yardımcı madde veya işletme malzemesi olarak kullanılmak üzere kurum tarafından yabancı memleketlerden getirilecek maddeler (miktarı ve memleket içinde ihtiyaca yeter derecede tedarikinin mümkün bulunmadığı Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve İşletmeler vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine Vekiller Heyetince tesbit ve kabul edilmek kaydıyla) ithal sırasında alınan, Hazineye, özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlarından ve gümrük ardiye ücretiyle rıhtım resminden,

REİS — Madde üzerinde söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. madde kabul edilmiştir.

Tasarı açık oya arzolanmıştır.

2. — *Memlekete muaf girip de muhassasunleklere haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair kanun lâyihası ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/443) [1]*

REİS — Bu lâyihaın öncelikle görüşülmesi komisyonca teklif edilmektedir. Reyinize arz ediyorum. Öncelikle görüşülmesini kabul edenler.. Etmiyenler.. Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı?. Maddele-re geçilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi teklifi de vardır. İvedilikle görüşülmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair Kanun

MADDE 1. — Hususî kanunları mucibince Devlet daireleri tarafından, Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak yurdumuza ithal edilip tahsis edildikleri hizmet ve yerlerde kullanıldıktan sonra işe yaramaz bir hale gelen malzeme ile araçlar satılarak tasfiyeleri halinde Gümrük Resmî ile ithale terettüp eden sair vergi ve resimlere tâbi tutulmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Birinci maddenin şümü-lüne giren malzeme ve araçlardan, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Maliye dairelerince satılmış bulunanlar için tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek Gümrük Resim ve vergileri terkin olunur. Satış şartname ve müzayede

[1] 288 sayılı masmayazı tutanağın sonundadır.

kaimelerinde bu vergi ve resimlerin müşterileri tarafından ödeneceği kayıtlı olanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve Tekel Vekilleri me-murdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

Kanunun tümü açık oya arzolanmıştır.

3. — *İltisak ve kuşak hatları inşasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık ve Bütçe komisyonları raporları (1/646) [1]*

REİS — Kanun lâyihasının öncelikle görü-sülmesi teklif edilmektedir. Öncelikle görüşülme-sini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Et-miyenler.. Öncelikle görüşülmesi kabul edil-miştir.

Kanunun tümü üzerinde söz istiyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuzda sunuyorum. Ka-bul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

İvedilik teklifi de vardır. İvedilikle görüşül-mesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. İvedilikle görüşülmesi kabul edil-miştir.

İltisak ve Kuşak Hatları İnşasına dair Kanun

MADDE 1. — İktisadi mahiyeti haiz iltisak ve kuşak hatlarının inşası ve mevcut demiryol-larının lüzum ve zaruret görülen kısımlarının çift hatta çevrilmesi için 25 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Ba-yındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte 10 milyon lirayı geçmemek üzere bono ihracına Maliye Ve-kili mezundur. Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin Bayındırlık Vekâleti kıs-

[1] 289 sayılı masmayazı tutanağın sonundadır.

mında yeniden açılacak hususi bir fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuz arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci maddeye girecek mevzular ve bunların inşa sıraları Ulaştırma Vekâletinin mütalâası alınarak Vekiller Heyetince kararlaştırılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuz arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde me-yariyete girer.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuz arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuz arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü açık oya arz olunmuştur.

4. — *Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/494) [1]*

REİS — Komisyon bu tasarının öncelikle görüşülmesini teklif etmektedir. Bu hususu reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz isteyen var mı? Maddele-re geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin ivedilikle görüşülmesi de komisyon tarafından teklif edilmektedir. Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının ivedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

1. Harbde veya harb hareketlerinde, veya

harb hazırlığı sırasında veya harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerin tesir ve icabıyla yaralanan veya bedenî veya ruhî ârızaya uğrıyanlardan yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilemeyen ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir ve bu müddet içinde avdet ödenekleri de bu Vekâlet bütçesinden ödenir.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, kanun tekniği bakımından bu tasarıda düzeltilmesi lâzımgelen bir hususu aydınlatmak için söz almış bulunuyorum.

Görüldüğü üzere, burada başlıktan sonra doğrudan doğruya hemen fıkraya geçilmektedir. Halbuki kanun tekniğinde, şimdiye kadar tatbik edilen usulümüzde evvelâ o kanunun hangi maddesinin, hangi hükmünün değiştirildiğine dair olan madde veya hüküm birinci madde olarak alınır ve ondan sonra fıkra eklenir. Görüyoruz ki, burada değiştirmeyi bildiren hüküm yoktur, doğrudan doğruya değişik hüküm ortaya konmuş bulunmaktadır. Bu bakımdan bendeniz evvelâ bir teklifle «Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir : » ibaresinin birinci madde halinde kabulünü teklif ediyorum. Ve bu arada fıkranın başına konmuş olan (1) rakamı vardır. Bendenizce buna da lüzum yoktur. Bu rakamın kaldırılmasını da teklif ediyorum.

REİS — Komisyon.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU ADINA RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Komisyon olarak iltihak ediyoruz.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, burada «hareketlerin tesir ve icabıyla» kelimeleri vardır. «Yanlış hareketlerden mütevellit olarak tesir ve icabı» na demektir, diye uzun uzadıya münakaşa ve ihtilâfı mucip olur ve vatandaşların hayrına yapmakta olduğumuz bir tadil onların vaziyetini işkâl eder. Komisyon tensip ederse ve uygun bulursa - çünkü ben kendi fikrimin bir kere komisyon tarafından kontrolünü istiyorum - «bu hareket-

[1] 290 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

ler sırasında veya bu hareketlerden mütevellit olarak» denilmelidir. Çünkü «tesir ve icabı ile» kelimeleri bu vaziyeti kapsamamaktadır düşüncesindeyim.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU ADINA RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Komisyonumuz kabul etmektedir. (Bu hareketlerden mütevellit olarak) şeklinde değiştirilmesi muvafıktır.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Muhterem arkadaşlar bu maddede : (Yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilemeyen ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir...) deniliyor. Öyle bir hasta tasavvur edelim ki, orada tedavisi bitmiştir, fakat mâlûliyetinin tesbiti için henüz zamana ihtiyaç vardır. Bu vaziyette biz vekâlete mecburiyet yüklemek suretiyle orada bıraktırmak zorunda kâtaacağız. Bir yılı geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilebilir, şeklinde tashihi doğru olur. Aksi takdirde kanun emrediyor diye işi bitmiş tedavisi itmam edilmiş şahısların bir müddet orada bekletilmesi iktiza eder ki, doğru olmaz. Bunun tashihini rica ediyorum.

REİS — Necip Bilge.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar; hakikaten Feridun Fikri Düşünsel arkadaşımızın ortaya koydukları, teklif etmiş oldukları husus nazarı dikkati celbetmektedir.

Orada, madde içerisinde, «bu hareketlerin tesir ve icabıyla yaralanan» tâbiri geçmektedir. Bu tâbir hukuk bakımından pek müteamel bir tâbir değildir, onun için buradaki «bu hareketlerin tesir ve icaplarıyla yaralanan» tâbiri yerine, «bu hareketlerden mütevellit olarak yaralanan» şeklinde değiştirilmesi daha uygun olur. Bu bir.

Ondan sonra yine burada ifade ve üslup bakımından düzeltilmesi icabeden bir husus daha olduğ kanaatindeyim. Metin içinde bir ismi meful kullanıldığı halde hemen arkasından diğer bir yerde ismi fail olarak bir kelime geçmektedir. İkisinin de ismi fail veya ismi meful olarak geçmesi doğru olur.

Müsaadenizle bendeniz arz edeyim : Metin içerisinde «izin sürelerini doldurmuş» tâbiri is-

mi meful olarak geçmekte, arkasından «fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilemeyen» demek suretiyle burada ismi fail kullanılmaktadır. Her ikisinde de ya ismi fail veya ismi meful kullanılması doğru olur.

Bendenizin şahsi kanaatimece, «izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilemeyen» kelimesinin, «edilememiş» şeklinde değiştirilmesi uygun olur. Komisyonun bu noktai nazara iltihak edeceğini düşünerek yazılı bir takrir vermedim. Kabul ederlerse, muvafakat ederlerse mesele kalmaz.

Kenan Çığman arkadaşımızın söylediği gibi, madde sonundaki fiilin bir emir olarak değil, Vekâlete hakkı takdir bırakmak için (tedaviye gönderilebileceği) şeklinde, ihtiyari şekilde tashihi yerinde olacaktır sanırım.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU ADINA RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Her iki teklifi de komisyon namına kabul ediyoruz.

REİS — O halde metni ona göre tashih etmeden evvel bu madde hakkında verilen takrirleri okutup reye koyacağım.

Yüksek Reisliğe

Görüşülmekte olan kanun teklifinin birinci maddesinin aşağıdaki şekilde kabulünü ve mevcut metin başındaki (1) rakamının kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

**Niğde
N. Bilge**

«Madde 1. — 2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.»

REİS — Efendim, Necip Bilge Beyin okunan takririne komisyon da iltihak etmektedir. Nazarı itibara alınıp alınmamasını reynize arz edeceğim: Takririn nazarı itibara alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Takririn nazarı itibara alınması kabul edilmiştir.

Bu tashihle beraber birinci maddeyi tekrar okutuyorum :

Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen

len 66 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Harbde veya harb hareketlerinde, veya harb hazırlığı sırasında veya harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerden mütevellit olmak, yaralanan veya bedenî veya ruhî ârzaya uğrıyanlardan yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilememiş ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir ve bu müddet içinde avdet ödenekleri de bu Vekâlet bütçesinden ödenir.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Bu madde hakkında benim de tavrım vardı, okunmasını rica ediyorum.

REİS — Okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebepler dolayısıyla tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilebilir şeklinde tashihini rica ederim.

Çankırı

Kenan Çığman

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, ettirilir, ettirilebilir, bunlar başka başkadır. Bendenizin anladığıma göre «ettirir» yani bu vatandaşlara bu durumda olanlara bu hakkı veriyor. «Ettirebilir» ise Millî Savunma Vekâletine bir hakkı takdir veriyor. Halbuki iki mefhum büsbütün başkadır. Birisi doğrudan doğruya bu durumda olanların istifade etmesini kanuni vecibe haline koymaktadır. Diğeri takdire bırakıyor.

Komisyunun bu tavrı sahibi arkadaşımın tavrı zih etmesini rica ederim.

REİS — Kenan Çığman.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Muhterem arkadaşlarım, burada tedaviden sonra mâlûliyetleri henüz tesbit edilmeyen ordu mensuplarının diye mâlûliyetleri mevzu bahis edilmektedir. Bir insanın mâlûliyeti tedaviden hemen sonra tesbit edilmez. Bazen tedaviden uzun zaman sonra ortaya çıkar. Bu maddenin tedaviden sonra beklenilmesi icab edebilir. Kanuna (Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir) şeklinde âmîr hüküm vaz' edilmesi, lüzum yokken dahi mâlûliyeti tesbit edilecek şahsın tedavisinin orada devam ettirilmesini icab ettirir. Takdir hakkını Millî Savunma Vekâletine verdiğimiz takdirde ise böyle bir mahzur or-

tadan kalkar. Hakkı takdirin verilmesi doğru olur kanaatindeyim. Kabulünü rica ederim.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU ADINA RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Komisyunuz Kenan Çığman arkadaşımızın teklifine iştirak etmektedir.

REİS — Tavrı bir daha okutarak reyinize arzedeceğim.

(Çankırı Mebusu Kenan Çığman'ın tavrı tekrar okundu).

REİS — Çankırı Mebusu Kenan Çığman'ın tavrının nazarı dikkate alınıp alınmamasını reyinize arz ediyorum. Bu tavrı komisyon da iltihak ediyor. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi bu yeni şekliyle bir daha okutacağım.

Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 2771 sayılı Ordu Dahili Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Harbde veya harb hareketlerinde veya harb hazırlığı sırasında veya harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerden mütevellit olmak, yaralanan veya bedenî veya ruhî ârzaya uğrıyanlardan yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit edilememiş ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilebilir ve bu müddet içinde avdet ödenekleri de bu vekâlet bütçesinden ödenir.

REİS — Maddenin yeni metni hakkında söz istiyen var mı?

HÂDÎ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, Hangi komisyonun mazbatasını müzakere ediyor.

REİS — Bütçe Komisyonunun.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDÎ HÜSMAN (İstanbul) — Müsaade buyurursanız, burada bir usul noktasının mevcudiyetine işaret etmek istiyorum.

Müzakere edilen metin Bütçe Komisyonunun metnidir. Gerçi, Heyeti Umumiye teklif sahibinin ve Millî Savunma Komisyonunun met-

nini kabul etmiştir. Ama müzakere mevzuu olmak lâzımgelen metin Bütçe Komisyonunun metni olduğuna göre takririn kabul edilip edilmemesi keyfiyetini de Bütçe Komisyonunun ileri sürmesi iktiza eder. Millî Savunma Komisyonu takriri kabul ediyor. Gerçi Bütçe Komisyonu adma bendeniz de kabul ediyorum. ama, Millî Savunma Komisyonu, komisyon adına takriri kabul ediyoruz diye bir beyanda bulunamaz.

FERİDÜN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Şimdi takabbül ettiğinize nazaran benim içimdeki kurdu kırmak lâzımdır. O da şudur.

Arkadaşımız Çankırı Mebusu Kenan Bey bir takrir verdi. (Ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir) i arkadaşımız « ettirilebilir » şeklinde dermeyan ediyor. Pek ihata etmiyorum. Acaba (Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir) mi alâkahının, hakikatın lehinde olur (ettirebilir) mi?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HÂDİ HÜSMAN (İstanbul) — Burada aranılan husus - eğer kanuni mezuniyet, sıhhi mezuniyet esnasında mâlûliyet sabit olursa - esasen tedavi temdidine lüzum yoktur. Eğer kanuni, sıhhi mezuniyet müddeti hitam bulmuş, fakat mâlûliyet sabit olmamış ise, senelik devre içinde mâlûliyeti sabit oluncaya kadar Millî Savunma Bakanlığı uzatabilsin. Ama üçüncü ayda sekizinci ayda, 12 nci ayda sabit olur veya on ikinci ayda da sabit olmazsa artık mezuniyet vermez manasındadır. (Mâlûliyeti sabit olmadığı halde Millî Savunma Bakanlığı bu sıhhi mezuniyeti devam ettiremez) demek doğru değildir. Mâlûliyet sabit oluncaya kadar bir senelik kadar bir müddet temdit salâhiyetini Vekâlete tanımakta bir mahzur yoktur.

REİS — Bütçe Komisyonu mütalâada bulunmadığı için kabul etmiş addettik.

Şimi Bütçe Komisyonu da muvafakatini bildirdi. Bütçe Komisyonu da iltihak ettiğine göre maddeyi demin okunan yeni şekli ile reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun hükümleri aym durum ve şartlar altında halen yurt dışında tedavide bulunan ordu mensupları hakkında da uygulanır.

REİS — Geçici maddeyi reyinize arz ediyorum.

Kabul edenler ... Etmeyenler ... Geçici madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Savunma, Maliye, İçişleri ve Cümrük ve Tekel vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kanunun tümü kabul edilmiştir.

5. — *Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/555) [1]*

REİS — Komisyon raporlarında bu lâihanın öncelikle görüşülmesi teklif edilmektedir. Evvelâ öncelikle görüşülmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Öncelikle görüşülmesi teklifi kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi de teklif edilmektedir. Kabul edenler... Etmeyenler Kabul edilmiştir.

Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 4 nü fıkrasının değiştirilmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 28 . V . 1940 tarihli ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 neu maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

* 4. Deniz, kara ve hava harb teçhizatından madut olup efrat tarafından istimali kanunen memnu olan vasıtalar ve malzeme ile Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu tarafından imal ve Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtına teslim olunacak her türlü teçhizat, vasıtalar ve malzeme;

REİS — Ferid Melen.

[1] 291 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

FERİD MELEN (Van) — Mucip esbaba nazaran böyle bir hüküm yerindedir. Ancak maddeyi okuyunca bende bir tereddüt hâsıl oldu, onun izahını rica edeceğim. Bu tasarı ile eski hükme ilâve edilen yeni bir hüküm ile : Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu tarafından imal ve Millî Savunma Vekâletine teslim edilecek malzeme de istisnalar arasına girmektedir. Bu acaba diğer müesseseler, yani benzeri maddeleri imal eden müesseseler aleyhine işliyen bir madde olmaz mı? Ben bundan bu mânayı çıkarıyorum.

Memleketimizde mümasili malzeme ve maddeleri imal eden diğer hususi müesseselerin Millî Savunma Vekâletine teslim edecekleri bu türlü malzeme için vergi verecekler ve fakat Devlete ait olan Makine ve Kimya Endüstrisi tarafından imal edilen bu nevi malzeme teslim olduğu takdirde onlar vergi vermeyeceklerdir. Bence metinden bu mâna çıkmaktadır. Ama ne komisyonun ve ne de Hükümetin bunu kasetmiş olacaklarını zan ve tahmin etmemekteyim. Eğer anladığım gibi ise bu bir fazla devletçilik olur.

REİS — Reye arzedilmiş bulunan makine ve kimya sanayiine, memlekete muafiyet giren eşyaya, iltisak ve kuşak hatları inşasına dair tasarılar reylerini kullanmayan arkadaşlar lütfen reylerini istimal buyursunlar.

İşletmeler Vekili.

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Makine ve Kimya Endüstrisi tarafından Millî Savunmaya teslim edilecek her türlü malzeme esasen muafiyet hükümleri içine girmektedir. Şimdi buna ilâveten Millî Savunmaya taallük eden ve bizim de dâhil bulunduğumuz Kuzey Atlantik Paktı tarafından betahsis bu müesseseye verilmiş bulunan siparişler için de bu muafiyetin tanınması için bu hükme bir fıkra eklenmektedir. Binaenaleyh burada hususi teşebbüsle ayrılık mevzuubahis olmayacaktır. Çünkü bu gibi siparişler doğrudan doğruya, Birleşik Amerika Donatım K. İhracat Dairesiyle ilgili mümessiller arasındaki bu gibi münasebetlerden doğan ve karşılıklı mukavele hükümlerine göre sipariş için şart konan muafiyetin tesisine ait hükümleri ihtiva etmektedir.

FERİD MELEN (Van) — Bu vaziyete göre Makina ve Kimya Endüstrisi tâbirini kaldı-

tırıp bütün müesseselere teşmil etmek doğru olmaz mı?

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Bugün için buna ihtiyaç görmüyoruz, çünkü hususi teşebbüsün sipariş alması mevzuubahis değildir.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlarım; benim, üzerinde durmak istediğim nokta başkadır. Sayın Vekilin şimdi verdiği izahat ile metin arasında tetabuk yoktur. Ben, mümasili müesseselerin, aynı işi yapan hususi teşebbüse ait olan müesseselerin de bu haktan faydalandırılmalarını istiyorum. Birisi Millî Savunmaya verdiği malzeme için vergi vermeyecek, diğeri Millî Savunmaya verdiği bu nevi malzeme için vergi verecektir. Bu metin bunu bertaraf etmeyecek bir vaziyet ihdas etmekte ve müesseseler arasında adaletsizlik doğurmaktadır. Üzerinde durmak istediğim nokta budur. Komisyonun gözünden bu nokta kaçmıştır ve hattâ Hükümetin gözünden de kaçmış olduğunu Bakanın bu işe nüfuz edememesinden anlıyorum.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen var mı?

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Reis Bey, arkadaşımız bu işlerde mütehassıs mevkidedir. Müsaade ederseniz komisyon bunu izah etsin.

REİS — Komisyon konuşmak istiyor mu?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HADİ HÜSMAN (İstanbul) — Efendim, yapılan değişiklik Makina ve Kimya Endüstrisinin Avrupa Müdafaa Teşkilâtına teşkil edeceği malzeme için Muamele Vergisi ödenmemesini temin maksadıyla bu lâyiha sevk edilmiştir. Yüksek malûmları olduğu üzere Ofşor sisteminin bir parçası ve tatbiki mahiyetinde olan bu kabîl teslimatın Muamele Vergisine tâbi tutulmaması zaruri görülmüş ve Hükümet bu tasarıyı bu maksatla sevk etmiş bulunuyor.

Eğer hakikaten Makina ve Kimya Endüstrisiyle diğer, aynı sahada faaliyet gösteren diğer hususi müesseseler Millî Savunmaya teslim edecekleri mamullerin Muamele Vergisi mükellefiyeti arasında bir fark mevcut ise bu lâyiha tabiatıyla bunu temin etmiyor. Bunun ayrıca mütalâa edilmesi icabeder. Yani kanunun maksadı sevkının bunu izale etmek olmadığını biz mütalâa ettik. Bu sadece, arzettiğim gibi, of-

şor sisteminin tatbikatından olarak, Makina ve Kimya Endüstrisinin döviz mukabilinde Avrupa müdafaa sistemine yapacağı teslimatın Muamele Vergisi muafiyetini temin edecektir.

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Kuzey Atlântik Paktına dâhil olan milletlerin bu gibi endüstri müesseselerine muhtelif siparişler verilmektedir. Fakat verilmiş olan bu siparişler üzerinden her hangi bir şekilde vergi alınmaması da ayrıca şart bulunmaktadır. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu bu mahiyette 8,5 milyon dolârlık bir sipariş almış bulunmaktadır. Maksat sadece alınan bu siparişlerin bu hususa ait mukavele hükümleri dâhilinde muafiyetini temin etmek kasdını gütmektedir. Ferid Melen arkadaşımızın dedikleri husus, bir müsavat yapmak hususu, Bütçe Komisyonu Sözcüsü arkadaşımızın da ifade ettikleri gibi, mevzu bahis değildir. Kaldı ki bu siparişlerin, memleketimizdeki başka müesseseler tarafından yapılması bugün için mümkün değildir ve esasen bu siparişlerin, diğer müesseselere verilebilmesi için de bir ihale mevzuu yoktur. Her memlekette bu işleri yapmak için bu teşkilât tarafından sipariş verilecek müessese seçilerek ihaleler ancak onlara verilmektedir. Binaenaleyh ayrıca hususi teşebbüslerin böyle bir siparişi alması da, Devlet sektörü ile bu bakımdan bir fark olması da bugün için mevzu bahis değildir.

REİS — Ferid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Muhterem arkadaşlar, Sayın Bakanın izahatı belki bâzı arkadaşlarımızı tatmin etmiştir, fakat beni tatmin etmedi.

Biz kanun yapıyoruz. NATO bugün Devlet müessesesine sipariş vermiş. Yarın usulü değiştirebilir, bu bizim irademiz dışındadır, hususi müteşebbislere siparişler verebilir. O vakit ne yapacağız? Bunun için ayrı bir kanun mu getireceğiz? Kanun yaparken objektif esasları da beraber getirmek lâzımdır.

Şimdi, maddeyi fıkra fıkra okuyacağım: (Deniz, kara, hava, harb teçhizatından madut olup efrat tarafından istimali kanunen memnu olan vasıtalar ve malzeme.) Bunlar ister hususi teşebbüs tarafından imal olunsun, isterse Devlet müesseseleri tarafından imal olunsun eski hükme göre bu vergiye tâbi değildir.

Şimdi ilâve edilen hüküm şudur: «Makine

ve Kimya Endüstrisi tarafından imal ve Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin dâhil bulunduğu savunma teşkilâtına teslim olunacak her türlü teçhizat, vasıtalar ve malzeme»

Görülüyor ki, sadece harb teçhizatı değil, Makine ve Kimya Endüstrisi tarafından Millî Savunma Vekâletine teslim edilecek her türlü teçhizat ve vasıtalar Muamele vergisine tâbi olmayacaktır.

Millî Savunma Vekâleti veya NATO memleketimizde bu teçhizatı imal eden hususi bir müesseseden satınaldığı takdirde bu müesseseler % 18 vergi vereceklerdir. Kabul buyuracağınız hüküm budur, takdir sizindir.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen var mı?

Buyurun Pamukoğlu.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Efendim, Sayın İşletmeler Bakanının kürsüdeki ifadesinden, beyanından anlıyoruz ki, NATO teşkilâtına dâhil bulunan devletlere sipariş mukabilinde teslim edilecek mevât vergiden muaf olmuş. Kendilerinden rica ediyorum; yer yüzünde teşriî meclislerin müsaadesi olmadan hiçbir vergiden muafiyet meselesi hiçbir devlet tarafından kabul edilmemişken nasıl olmuş da Hükümet böyle bir anlaşmayı kabul etmiştir. Böyle bir anlaşma mevcut mudur, değil midir? İfadelerinden mevcut olduğunu anladık. Mevcut ise böyle bir anlaşmayı Hükümet nasıl kabul etmiş ve nasıl Meclisten müsaade almamıştır. Bu noktaları bakanın aydınlatmasını rica ediyorum. Bu ve bunun gibi anlaşmalar var ise onların da açıklanmasını rica ediyorum.

REİS — İşletmeler Vekili.

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Efendim, bu mukavele, arkadaşımızın tahmin ettiği gibi, iki Hükümet arasında yapılmış her hangi bir anlaşma değildir. Bu, doğrudan doğruya Kuzey Atlantik Paktına dâhil devletler için Almanya'da bulunan Amerika Birleşik Devletlerinin Donatım Teşkilâtı tarafından bu milletlere yardım etmek gayesiyle yaptığı siparişlere ait mukavelelerdir. Bize de bu siparişi doğrudan doğruya Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumuna vermişlerdir. Yalnız bu gibi siparişleri yaparken ilgili diyor ki, «Siz bu siparişlerden dolayı ayrıca bir vergi tahakkuku yoluna gitmeye kalkışmayın. Yoksa

ben size sipariş vermem.» Bu şartlar dâhilinde yalnız o müessese ile bizim kurum arasında karşılıklı yapılmış bir anlaşmadır. Yoksa arkadaşımızın bahsettikleri gibi, Devletler arasında karşılıklı yapılmış bir anlaşma değildir. Doğrudan doğruya ticari mahiyette bir siparişten ibarettir. Siparişin verilme şartlarını tesbit ederken bu şartı da içine koymuş bulunmaktadır. Mesele bundan ibarettir.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Bahsettiğiniz anlaşma hangi türlü anlaşmadır?

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Devamla) — Bir ticari anlaşmadır. Bize sipariş veriyor.

ARİF HİKMET PAMUKOĞLU (Giresun) — Hükümet verginin tenzil edileceğini, affedileceğini vadedmiş midir?

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Devamla) — Hayır. Esasen bu kanunu kabul ettiğiniz takdirde sipariş muamelesi tekemmül etmiş olacaktır, o müessese ile Makina Kimya Endüstrisi Kurumu arasındaki anlaşmanın bir şartı da budur.

MECDET ALKİN (Kütahya) — Hususi teşebbüse de böyle sipariş verildiği takdirde hususi teşebbüs vergi muafiyetinden istifade edemiyebilecek mi?

İŞLETMELER VEKİLİ SITKI YIRCALI (Devamla) — Bundan bir hafta kadar evvel kabul edilen enfastrüktür kanunu mucibince bu gibi muafiyetler hususi teşebbüse tanınmış bulunmaktadır. Sadece bugünkü hüküm tahsis ofşor siparişlere aittir.

CAHİD ZAMANGİL (Trabzon) — Bu tasarı umumiyet ihtiva etmemesi bakımından kusurlu bir tasarıdır. Hususi teşebbüsle devlet teşebbüsü arasındaki eşitlik presibini ihlâl etmek, programına bağlı olmıyarak tatbikatla sürüklenen bir Hükümet için mümkündür. Ben protesto ederim. Programımıza hususi teşebbüsle Devlet teşebbüsleri arasında eşitlik lâzımdır. demiş olmanıza göre tasarıda bunun izini görmek isterim. Bir hususi teşebbüsün böyle bir sipariş almaması ihtimaline güveniyorlarsa bu da yanlıştır. Bunlar olabilir. Hattâ olmasa da hi usul usuldür. Kanun umumi yazılır. Eşitlik prensibi buraya konulmalıdır.

Böyle kanunlar ancak programına sadık ol-

mıyanlar tarafından teklif edilir. Bunun reddedilmesini teklif ederim.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, esasen Bütçe Komisyonunun bu işi müdafaaya memur ve mecbur olan sözcüsü hazır değildir. Komisyonun ekseriyet sözcülüğünü yapmakta olan Muhterem Hâdi Bey arkadaşımız da tereddüt etmektedir. Ve hakikaten işte eşitlik esasına aykırı bir durum vardır. tavzih ve ikmal için bendeniz komisyona iadesini en sağlam noktayı nazar olarak buluyorum. Bir takrir de takdim ediyorum. Az zamanda halledilir. Öğleden sonraki celseye getirilebilir.

REİS — Takriri okutacağım.

Yüksek Başkanlığa

Eşitlik temin etmek üzere tasarının komisyona iadesini arz ve teklif ederim.

Bingöl Mebusu

Feridun Fikri düşünsel

REİS — Takririn nazarı dikkate alınmasını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir. Madde Bütçe Komisyonuna iade edilmiştir.

6. — *Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Tarım, Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/577) [1]*

REİS — Raporda öncelikle görüşülmesi teklif edilmektedir. Öncelikle görüşülmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı? Maddelere geçilmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesi de teklif edilmektedir. İvedilikle görüşülmesini oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

[1] 292 sayılı basmazyazı tutanağın sonundadır.

Muhtaç Çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve Göçmenlerle Nakledilenlere ve Muhtaç Çiftçilere Tohumluk ve Yemeklik Dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 8 . VII . 1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun 1 . III . 1950 tarihli ve 5580 sayılı ve 2 . VII . 1951 tarihli ve 5807 sayılı kanunlarla değiştirilen 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Birinci maddede yazılı maksadı sağlamak için Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Tarım Vekâleti emrine yıllık miktarı 20 milyon lirayı geçmemek üzere % 6 faizli devvar tohumluk kredisi açar. Bu krediden bir yılda kullanılanı 20 milyondan aşağı olduğu takdirde artan ertesi yıl için tahsis edilecek olan 20 milyona eklenerek kullanılabilir, fakat daha ertesi yıla intikal ettirilmemek kayıt ve şartıyla yıldan yıla devredecek çiftçi üzerindeki tohumluk kredi bakiyesi tutarı 60 milyon lirayı aşamaz.

Açılan kredi o yılın ihtiyacını karşılamadığı takdirde, evvelki yıllar borçlarından yapılan tahsilâta göre; ertesi yıla devredecek çiftçi üzerindeki kredi miktarı 60 milyon lirayı buluncaya kadar, tohumluk tevziatı yapılabilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı? Maddeyi oyunuza sunuyorum . Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 6 ncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Toprak Mahsulleri Ofisinden Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına mübayaâ edilen tohumlukların tevziat bakiyesi satınalma bedeli üzerinden en yakın Ofis iş yerine iade edilebilir. Bu iş yeri ile tohumluğun evvelce satın alındığı iş yeri arasındaki nakliye ücreti ofisçe geri alınan tohumluk bedelinden indirilir.

Geri verilen tohumluklar ilk alındığı zamanki vasıflarını muhafaza etmediği takdirde bedellerinde vasıf noksanını karşılayacak miktarda tenzilât yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynı kanuna aşağıda yazılı madde eklenmiştir -

Bankaya borçlanmak suretiyle tohumluk alanlar, aldıkları tohum miktarında ekim yapmadıkları, bu tohumlukları her hangi bir şekilde istihlâke tahsis ettikleri veya elden çıkardıkları ve yahut standard vasıftaki tohumlukları aynen ekmedikleri takdirde borçları muacceliyet kesbeder.

Borcu muacceliyet kesbedenler, aldıkları tohumluğun bedelinden başka Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasıyla yapılan masraftan bu tohumluklara isabet eden miktarı ile faiz ve Muamele Vergisi tutarını da aynı zamanda ödemek zorundadırlar.

Tahakkuk eden borç iki ay zarfında ödenmediği takdirde, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasıyla Tahsili Emval Kanununa göre tahsilât yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 11 . VI . 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5 nci madde gereğince Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasıyla vâde tarihinden itibaren iki sene müddetle yapılan takibata rağmen tahsil edilemeyen alacaklara ait senetler takibat evrakıyla birlikte malsandıklarına devredilir. Senet tutarları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası merkezinde Hazine namına açılacak hususi bir hesaba zimmet kaydolunur ve bu suretle zimmet kaydedilen paralarla, tevziden sonra tahakkuk edip de borçlandırmaya girmeyen tevzi masrafları, buğdayların nakil ve tevziine kadar geçen zamana ait faizler, tahsil masrafları Maliye bütçesinde açılacak özel bölüme konulacak ödenekle ertesi yılda karşılanır.

Hazine, devralan senetlerdeki alacakları Tahsili Emval Kanununa göre takip eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen?... Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve Tarım vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyhayı açık oya arz ediyorum :

7. — *Kamu alacaklarının tahsil usulü hakkında kanun lâyihası ve Geçici Komisyon raporu (1/464) [1]*

REİS — Tasarının öncelikle görüşülmesi komisyon tarafından teklif olunmaktadır. Tasarının öncelikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tümü üzerinde söz istiyen var mı? Olmadığına göre maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Tasarının ivedilikle görüşülmesi komisyonca teklif edilmektedir. Tasarının ivedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Âmme alacaklarının Tahsil Usulü hakkında Kanun

Birinci kısım

Genel esaslar

Birinci bölüm

Kanunun şümülü, terimler, vazifeliler ve salâhiyetliler

Kanunun şümülü

MADDE 1. — Devlete, vilâyet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafları, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'î âmme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve âmme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

[1] 286 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; burada bir prensip konuşmuş; Devletin ve hususi idareler ve belediyelere ait vergi ve resimlerden mütevellit hususların Tahsili Emval Kanunu yerine bu kanunda yer alacağı prensibi konuşmuş. Ancak burada faiz diye bir şey var. Faizden maksat nedir? Yani vergi, resim, ceza tatbikatı ve sairede faiz mefhumu olamaz. Bu, hukuk mahkemesinden çıkacak olan bir hükme yani ilâma müstenit keyfiyetlerde olabilir. Anladığıma göre bu, vergi ve saire olamaz. Bu, ancak olacak olur. Halbuki aynı fıkırda âmme alacakları mefhumu kabul ediliyor.

Şimdi, burada, demek ki prensip olarak âmme alacakları mefhumu vardır. Sonra akitten, haksız fiilden, haksız iktisaptan doğanlar hariç bırakılıyor. Şu halde onlar alelâde icra yolu ile, ilâmla ve icra emriyle yapılacaktır, binâenaleyh bu kanunun içine girmeyecektir.

Şimdi, burada bir karışıklık vardır : Aynı idarelerin akid, haksız fiil ve haksız iktisap dışında kalan ve âmme hizmetlerinin tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları niçin yukarıya yazılmamıştır? Yani âmme alacakları tarif edilirken niçin o alacaklar da buraya katılmamıştır? Bundaki sırrü hikmet nedir? Bu ikinci kategori alacakların hüviyet ve mahiyeti nelerdir? Bunların komisyon tarafından tanzih edilmesi lâzımgelir. Bilhassa tekrar ederek komisyondan rica ediyorum : Âmme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacaklar nelerdir ve niçin 5 ne satırda ayrı bir sınıf halinde gösterilmiştir de yukarıda zikredilmemiştir? Hapse tahvili hükümleri mahfuzdur. Bu ayrı bir hükümdür. Komisyonun şu üç nokta hakkında izahat vermesini rica ederim :

1. Faiz neden tercih edilmiştir?
2. Alacaklar neden ikiye bölünmüştür?
3. Diğer alacaklardan maksut nedir?

REİS — Komisyon adına söz İzzet Akçal'ındır.

KOMİSYON ADINA İZZET AKÇAL (Rize) Efendim, Feridun Fikri Düşünsel arkadaşımızın endişelerini izale için komisyon adına söz almış bulunuyorum.

(Bu kanunun diğer maddeleri okunduğu zaman görülecektir ki, taksitlendirme müessesesi-

si diye faize tâbi tutulmak kaydıyla bir mües-
sese kabul edilmiş bulunmaktadır. Onun için
faiz kaydını koymak lâzımdı. Komisyon bu se-
beple bu kaydı koymuştur.

Haksız fiil ve haksız iktisaba taallük eden
alacaklarsa bidayeten bir mukaveleye bağlanan
hususlarda mükellef lehine hareket etmiş ol-
mak için hüküm konulmuştur. Lüzumu hisse-
dilmıştır. Mesele budur.

REİS — Başka söz istiyen var mı?

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efen-
dim, burada bir de nazarı dikkatimi celbeden
şu nokta var, maddede deniyor ki : «... Devle-
te, vilâyete, hususi idarelere ve belediyeye ait
vergi, resim, harç ve saire ve tahkik ve takip-
lere ait mahkeme masrafları ...»

Bunlar ilâma bağlı olacağına, mahkeme
masrafları da ilâmın muhtevasını teşkil ede-
ceğine göre, ayrıca muhakeme masrafı denil-
mesi, «acaba hangi muhakeme masraflarıdır?»
diye bir tereddüt yaratmaz mı? Deniyor ki;
tahkik ve takiplere ait mahkeme masrafları.
Mahkeme cereyan etmiş, ilâma bağlanmıştır.
Bütün masraflar ilâm içinde olacağına göre
ayrıca konulan «bir mahkeme masrafı» tâbi-
rinden maksat nedir?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL
(Rize) — Efendim, maksadımız tahkik ve ta-
kip masraflarıdır.

REİS — Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efen-
dim; bugünkü Tahsili Emval Kanununa dâhil
olmadığı yolunda bir iddiamız yok. Fakat bugün-
kü mevzuatın koyduğu hükümlere bağlı değiliz.
Yeni bir statü hazırlıyoruz, yeni birtakım hü-
kümler koyuyoruz ve burada, mahkemece sabit
olmuş bir alacaktan behsediyoruz. Mahkeme
masrafı ilâma dâhil olduğu halde, ilâmın tahsi-
linde alacağın içinden mahkeme masrafını ayır-
dığımız gibi o zaman mahkeme kararını, ilâmı
parçalamış oluyoruz. İlâm içinde esasen mahke-
me masrafı dâhildir. İlâm icraya konulduğu za-
man bu mahkeme masrafı ilâm muhtevası ile
birlikte tahsil edilecektir. Bu kanunda ayrıca,
böyle bir sarahat yapılması sebebinin ne oldu-
ğunu öğrenmek istiyorum.

REİS — İzzet Akçal.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET
AKÇAL (Rize) — Efendim, maksadımızın ceza

tahkik ve takiplerine ait mahkeme masraflarının
bulunduğunu izah ettim. Esasen bugün Tahsili
Emval Kanununa göre takip yapılmaktadır.
Mahkemeler ceza kararlarına ait mahkeme mas-
raflarını bir müzekkere ile Mal dairelerine bil-
dirmektedirler. Maliye daireleri Tahsili Emval
Kanununa göre tahsilâta tevessül etmekte ve ka-
nuna göre intaç eylemektedirler. Bunları zikret-
mediğimiz takdirde umumi icraya gidilmek lâ-
zımgelecektir. Halbuki bunlar peşinen yapılmış
olan masraflardır. Devletin, belediyenin veya
özel idarenin bu kabül alacaklarını, bu kanunun
hükümlerine tevfikân tahsil etmekte fayda gör-
dük.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) —
Efendim, bendenize öyle geliyor ki Sayın Goloğlu
arkadaşımızın hakları vardır. Çünkü, burada
(vilâyet hususi idarelerine ve belediyelere ait
vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait
mahkeme masrafları) deniliyor. Böyle bir şey
olabilir mi? Bu işler muhakemelik işler delildir.
Çünkü vergi için, resim için mahkemeye gitmez,
harç için mahkemeye gitmez doğrudan doğruya
bunları icra eder. O halde metindeki bu kayıt,
(vergi, resim, harç ve ceza tahkik ve takipleri-
ne ait mahkeme masrafı) değil, (ait masraflar)
olacaktır.

Şimdi bendeniz buradaki mahkeme kelimesi-
ne baktım, Hükümetin teklifinde, Maliyenin ha-
zırladığı metinde mahkeme tâbiri yoktur. Bu,
öyle bir karışıklığa sebebiyet verebilir ki, uzun
müddet bu işlerde bulunmuş olan Goloğlu arka-
daşımız dahi burada bunu izah edemedi, ben de
kendisine iltihak ediyorum, mahkeme masrafını
meydana çıkaramadı, bilâkis tersine olarak
meydana çıktı. Mahkeme masrafı diye birşey
yoktur. Haksız iktisaptı, akitti, alacaktı, ve-
recekti gibi hususlar için bir kimse mahkemeye
gider. Mahkeme masrafı bunlarda olur. Res-
im de, vergi de, harç da mahkeme masrafı ol-
maz. Bunlar doğrudan doğruya Maliyenin
kendisinin tahakkuk ettirdiği masraflardır ki,
o masraflar (mahkeme) kelimesine muhtaç ka-
lınmadan takip edilsin. O fikre muarız deği-
lim. Burada sırtan (mahkeme) kelimesidir.
Bu tatbikatta Maliyenin başına büyük belâ olur.
Binaenaleyh mahkeme kelimesinin çıkarılması
daha iyi olur zannedirim.

Sonra, bekçi masrafı ve saire dediler. Bil-

mem nasıl bulurlar, tuhaf kaçıyor. Yukarda « . . . alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve kalan ve âmme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları. » Bu âmme alacakları mefhumunu yukarıya alsak daha iyi olur gibi geliyor bana. Eğer maksat bu ise ben de iştirak ediyorum. « Aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan » dedikten sonra bunların dışında kalanları ayrı bir cümle ile ifade etmek daha doğru olur gibi geliyor.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Sayın Goloğlu arkadaşımın Feridun Fikri Düşünsel arkadaşlarımızın endişeleri vârit değildir. Komisyon gerek bu madde ve gerek ikinci madde üzerinde gayet uzun çalışmalar yaptı. Hattâ bu maddeyi sonuna kadar mullâkta bıraktı. ve ikinci madde ile Heyeti Celileye verilen salâhiyeti de, maddeyi tamamen kaldırmak suretiyle, kaldırmış oldu. Şimdi bu madde, bilhassa üzerinde durulması lâzımgelen hususlar aradaki virgüllerdir. Belediyelere ait vergi ve resimler, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait mahkeme masrafı »

Mahkeme masrafı ne harçtır, ne resimdir. Mahkeme masrafı, muhakemenin sonunda o mahkeme için yapılmış olan masrafların tebarüz ettirilen kısmıdır. Bu bakımdan onu da bu kanuna tevfikân tahsil edilmesi lâzımdır. Biz bunu ifade etmiş bulunmaktayız. Maddenin aynen kabul edilmesinde hiçbir mahzur bulunmadığını ve faydalı olacağını komisyon adına tebarüz ettirmeyi faydalı buluyorum.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Komisyon Sözcüsü, bir misalle tazvih edebilir mi? Meselâ şu paranın alınması muhakeme masrafı olmayıp, muhakeme masrafı tâbirinin içine girmekle beraber bu kanunun icabı tahsili lâzımgelen bir paradır, diye bir misal verebilir mi?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Devamla) — Orman suçundan dolayı vesaiti nakliye tutmak mecburiyetinde kalmış, tutmuştur, Mahalline hâkim gitmiş, keşif yapmıştır. Bir masraf yapıyor, otomobil parası veriyor, Vesaiti nakliye masrafı yapıyor. Bu muhakeme masrafına dâhildir.

Bu kanuna göre, vatandaş muhakeme sonunda haksız çıktığı takdirde, bu da harçla beraber bu kanuna tevfikân tahsil edilecektir.

REİS — Buyurun, Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Misalden de anlaşılacağı üzere, bahsedilen para takip masrafıdır. Maddenin sonunda da bunlara « takip masrafları » denilmiştir. Meselâ deniliyor ki: Ehlivukuf tâyin edilir, yola gidilir, masraf yapılır. Bunlar zaten muhakeme masraflarına dahildir. Hâkim hükmeder, avansı şu kadar yatırın der. Mahkemenin cereyanı sırasında hâsil olan vaziyetler ilâma dâhil olacak hakiki mahkeme masraflarıdır. Bunların haricinde bu mahkeme ve bu ilâmın icrasını takip babında bir masraf yapılmışsa onun da ismi (takip masrafı) dır. Maddenin sonunda da (takip masrafı) denilmiş olduğuna göre, ayrıca yukardaki (muhakeme) tâbirinin zait olduğu kanaatindeyim.

REİS — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Bu takip masraflarından maksut icra takip masraflarıdır.

Muhakeme masrafı, hüküm verilinceye kadar olan masraflardır. Maddenin son fıkrasında kasdettiğimiz takip masrafları, icra takip masrafıdır. İlâm alındıktan sonra icraya ait masraflara aittir. Bu kanunun tatbiki dolayısıyla ihtiyar edilecek masraflardır ki, bunlar da bu kanunla takibedilecektir.

REİS — Açık oya arzolunan muhtaç çiftçilere ait tasarı için oy vermeyen arkadaş varsa lütfen oylarını kullansınlar.

Goloğlu, önerge verecek misiniz?

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Vaziyet tavazzuh etmedi ki, önerge vereyim.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmiyenler.. Birinci madde kabul edilmiştir.

Tahsili, Tahsili Emval Kanununa atfedilen alacaklar

MADDE 2. — Muhtelif kanunlarda Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Kanundaki terimler

MADDE 3. — Bu kanundaki âmme alacağı terimi :

1 nci ve 2 nci maddeler şümulüne giren alacakları :

Âmme borçlusu veya borçlu terimi :

Âmme alacağını ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahısları ve bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumlar temsilcilerini;

Alacaklı âmme idaresi terimi :

Devleti, vilâyet hususi idarelerini ve belediyeleri;

Tahsil dairesi terimi :

Alacaklı âmme idaresinin bu kanunu tatbik etmekle vazifeli dairesini, servisini, memur veya memurlarını;

Yalnızca mal olarak geçen terim :

Menkul, gayrimenkul «Gemiler dâhil» mallarla, her çeşit hak ve alacakları;

Para cezaları terimi :

Âmme, tazminat, inzibati mahiyette olsun olmasın bütün para cezalarını,

Takibat giderleri terimi :

Cebrî icradan mütevellit muameleler sırasında yapılan zor kullanma, ilân, haciz, nakil ve muhafaza giderleri gibi her türlü giderleri; ifade eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Salâhiyetliler ve mesuliyetleri

MADDE 4. — Âmme idarelerinin bu kanunu tatbika salâhiyetli memurlarının vazifelerini teşkilât ve vazife kanunları veya bu konu ile ilgili diğer kanun veya nizamname ve talimatnameler, mesuliyetlerini de; mesuliyeti tesis eden kanunlar tâyin eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Takibata salâhiyetli tahsil dairesi

MADDE 5. — Takibat, alacaklı âmme idaresinin mahallî tahsil dairesince yapılır.

Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden âmme idaresinin tahsil dairesine niyabeten yaptırır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Yardım mecburiyeti

MADDE 6. — Tahsil dairelerince bu kanuna göre yapılan tebliğ ve verilen emirleri derhal yapmaya ve neticesini geciktirmeksizin tahsil dairesine bildirmeye alâkadarlar mecburdurlar.

Makbul bir özre dayanmadan bu mecburiyeti ifa etmeyenler hakkında Cumhuriyet Savcılığınca umumi hükümlere göre doğrudan doğruya takibat yapılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir

Borçlunun ölümü

MADDE 7. — Borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik edilir. Borçlunun ölümünden evvel başlamış olan muamelelere devam olunur. Terekenn bir mahkeme veya iflâs dairesi tarafından tasfiyesini gerektiren hal-ler bu hükmün dışındadır.

Mirasın tutulan defter mucbince kabulü halinde, mirasçı, deftere kaydedilmemiş olsa dahi âmme alacağından mirastan kendisine düşen miktar ile mesuldür.

Defter tutma muamelesinin devamı müddetince satış yapılamaz.

REİS — Efendim; muhtaç çiftçilere ait tasarı için oy verme muamelesi bitmiştir.

Buyurun Feridun Fkri Düşünsel.

FERİDUN FİKRI DÜŞÜNSEL (Bingöl) — (Borçlunun ölümü halinde mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında bu kanun hükümleri tatbik edilir.) diyor.

Şimdi, benzeniz de şu dakikada tereddüt ettim, yüksek malûmunuzdur ki, kanunda üç ay mıdır, bilmiyorum, bir mehil vardır. Şimdi olabilir ki, bu ciheti düşünmiyen icra daireleri; bakınız benzeniz dahi dört ay mı, üç ay mı diye tereddüt ettim, doğrudan doğruya ölümün akabinde, siz mirası reddetmediniz diye mehli kanuniyi nazarı itibara almadan doğrudan doğruya Tahsili Emval Kanununa tevfik icrayı devam ettirebilir, binaenaleyh bu mesele halledilmek lâzımgelir. Verilecek talimatın, evamirin de bu yolda verilmesi lâzımgelir. Yani arkadaşımızın işaret ettiği şekilde borçlunun ölümü halinde mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur, diyor. Bu nasıl olacaktır? Bunun hakkında komisyon lütfen izahat

versin; muğlaktır, müphemdir. «Borçlunun ölümü halinde mirası reddetmemiş mirasçılar» Bu nu kim takdir edecektir? Meselâ şöyle denebilir: «Borçlunun ölümü halinde müddeti kanuniyesinin hitamında» şeklinde olmalı ve hattâ daha âdilâne ve daha münsif olmak için bir mehil de verilmelidir. Üç ayın hitamında beyannamesini vermiş, Maliyeden de bir mehil istemiştir. Belki adam vaziyetini tanzim edecek. Ölümün hemen akabinde bu parayı getirmek doğru değildir. Ölümün hemen akabinde bu parayı mütalebe etmek caiz değildir. Hiç değilse 15 günlük bir mehil verildikten sonra Tahsili Emval Kanununca şuruh edilmelidir. Bu mülâhaza ile komisyonu dinlemek istiyorum.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Miras için beyan müddeti Medeni Kanununda 3 aydır. 50 nci maddedeki hüküm üzerinde göz gezdirilmek imkânı bulunmuş olsaydı Feridun Fikri Düşünsel arkadaşımız bu itirazda bulunmuşlardı.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bu sabah aldım, tetkika vakit mi oldu?

İZZET AKÇAL (Devamla) — (Mirasçılar mirası kabul veya reddetmemişlerse, müddet geçinceye kadar geri bırakılır) diye hüküm koymuşsunuz. Bu imkân kendisine esasen bahşedilmiştir. Eğer 3 ay zarfında reddetmemiş ise mirası kabul etmiş addolunur. Üç aylık müddetten sonra artık vatandaş borcunu tediye için bir hüsnüniyet göstermemiş ise, bu kanun hükümlerine tevfiakan takibat yapılması lâzımdır.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Şimdi efendim, kanunun muhtelif maddelerini okuduktan sonra, hakikaten onları okumadan evvel serdetmiş olduğumuz mütalâalarda haklı olduğumuz anlaşılıyor.

Şimdi Feridun Fikri Bey arkadaşımız dediler ki: «Borçlunun ölümü halinde mi rası reddetmemiş olan mirasçı denilmekte ve üç aylık müddetin burada bir hak olarak tanındığına dair bir kayıt bulunmamaktadır. Binaenaleyh, ölüm halinde derhal takibata geçerler.»

Komisyon reisi arkadaşımız cevaben dediler ki: «50 nci madde bunun için müddet koymuştur.» Nerede? Bu ne için yoktur?

50 nci maddede :

«Karısı veyahut kocası, kan ve sihriyet itibariyle usul veya fûrurundan birisi ölen borçlu

hakkındaki takip ölüm günü ile beraber üç gün için geri bırakılır.

Borçlunun ölümü halinde terekenin borçlarından dolayı ölüm günün ile beraber üç gün için takip geri bırakılır. Üç günün bitiminde terekenin borçları için takibata devam olunur.

Mirasçılar, mirası kabul veya reddetmemişlerse bu hususta Medeni Kanundaki muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri bırakılır.» denilmekte olduğuna göre, üç aylık hakkı üç güne indirilmiştir ve üçüncü günün bitiminde takibata devam edilecektir.

Bizim ileri sürmek istediğimiz şudur: Sarahaten üç aylık hak kendisine verildiği halde mirasçı çıkacak, arıyacak, bakacak, mirasın kendisine faydalı vaziyeti var mıdır, yok mudur? Bu vaziyet karşısında reddedip etmemesi için kanunun kendisine verdiği müddet üç güne indirilmiş bulunmaktadır. Bu üç günün hitamında takibata devam edilecektir. Binaenaleyh bu vaziyet karşısında bu 7 nci maddeye bir sarahat koymak mecburiyeti vardır. Aksi takdirde burada muhtelif kanunların müddete ait hükümleri birbirine girer ve içinden çıkılmaz bir hal alır.

REİS — Geçici Komisyon Sözcüsü Hidayet Aydıner..

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, görüşmekte olduğumuz kanunun İera Kanunıyla mütenazır olması lâzımgelir. Mahmut Goloğlu arkadaşımızın itirazı, İera Kanununun 52 nci maddesindeki hükmündedir. 52 nci maddede okuyorum : «Karısı, kocası ve sihriyet itibariyle usul ve fûrunundan birisi ölen bir borçlu aleyhine takip, ölüm günü ile beraber 3 gün içinde tâlik olunur.» Binaenaleyh bu hüküm yeni bir hüküm değildir. İera Kanununun esaslarına göre alınmıştır.

Bir de iki meseleyi birbirinden tefrik etmek lâzımgelir :

Birincisi: Murisin vefatından evvel katılmış olan takipler vardır. O takip, borçlunun vefatıyla 3 gün durur ve sonra devam eder. diğeri bir hal vardır ki, borçluya ödeme emri tebliğ edilmemiş, yani aleyhine takibat başlamamıştır, bu halde vefat eden borçlunun mirasçıları mirasçı sıfatıyla borçlu yerine kaim olmuştur, onlar hakkında yeni bir takip yapılmaktadır. İşte arkadaşlar, bu iki hükmü tefrik etmeden birbirine

karıştırıyorlar. İera Kanunumuz bu iki hâli birbirinden doğru olarak ayırmıştır. O kanun İsviçre'den alınmıştır, bütün hükümleri birbiriyle ahenktardır. Burada mevzuubahis olan muris aleyhine başlayıp üç gün inkitaa uğrayan takiptir. Bir muris aleyhine yapılmamış olup da mirasçılara olarak yapılan takipler vardır, bu cihet kanunda ayrıca hükümlere bağlanmıştır. Hiçbir karışıklık ve yanlışlık yoktur, aynen kabulünü rica ederim.

Dikkat buyurursanız biz burada fazla olarak yedinci maddenin sonuna, şu kadar kı diye satışı muayyen müddet için tevkif eden bir hüküm de koyduk. Binaenaleyh burada mükellef lehine hüküm konulmuştur, aleyhine bir şey yoktur.

REİS — Mecdet Alkin.

MECDET ALKİN (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun tasarısı ayın 18 inde yarım Cumartesi günü dağıtılmış bulunuyor. Cumartesi ve pazar günleri posta kutularına atılmış bulunmaktadır. Kanun tasarısını hiçbirimiz henüz okumuş değiliz. Bu itibarla bu kanunun müzakeresinin tehirini rica ediyorum.

REİS — Açık oya arzedilen tasarılarından birincisi olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kuru-

mu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair olan tasarının oylamasına (258) arkadaş iştirak etmiş, (258) oyla kanun kabul edilmiştir.

Devlet Daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair Kanuna (247) mebus oy vermiştir, kanun (247) oyla kabul edilmiştir.

İtisak ve Kuşak Hatları İnşasına dair kanun tasarısına (253) oy verilmiştir. Muamele tamamdır. Kanun (253) reyyle kabul edilmiştir.

Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve Göçmenlerle nakil edilenlere ve muhtaç çiftçilere Tohumluk ve Yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ucü maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına (247) oy verilmiştir. Muamele tamamdır, Kanun (247) reyyle kabul edilmiştir.

Öğleden sonra saat 15 te toplanılmak üzere Oturuma son verilmiştir.

Kapanma saati : 11,45

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili M. Şevki Yazman

KATIPLER : Ömer Mart (Çanakkale), Ahmet Morgil (Rize)

REİS — Yoklama yapıyoruz.

(Konya seçim çevresi mebuslarına kadar

yoklama yapıldı.)

REİS — Oturumu açıyorum.

5. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — *Atınaya'ya giden Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar yerine İçişleri Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/508)*

REİS — Riyaseti Cumhur tezkeresi vardır, okunacaktır :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
Yunan ve Yugoslav Hariciye Vekilleri ile

7 Temmuzda Atina'da yapılacak müzakerelerde bulunmak üzere bu memlekete giden Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'nün dönüşüne kadar, yerine Başvekilin teklifi üzerine İçişleri Vekili Etem Menderes'in vekillik etmesinin muvafık görülmüş bulunduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur

C. Bayar

REİS — Yüksek Meclisin itilâna arz olunmuştur.

Kanun alacaklarının tahsiline dair olan tasarrufların müzakeresine devam ediyoruz. Yedinci madde üzerindeyiz. Madde hakkında söz isteyen var mı?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Bâzı arkadaşlar tereddütlerinin komisyon tarafından izale edilmesini istemiş bulunmakta idiler. 7 nci madde üzerinde komisyonca tereddüdü mucip bir vaziyet yoktur kanaatindeyiz.

Âmme müesseselerine borçlu olan ve bu kanuna göre hakkında takip yapılacak olan şahıslar, öldükleri takdirde mirasçıları mirası doğrudan doğruya kabul ederler veya mirası reddederler veya defter tutulmasını isterler. Bu son halde, defteri tetkik ettikten sonra kabul veya reddederler. Defter tutma müddetinin nihayetinde, itiraz müddeti de geçtikten sonra bu kanuna göre takibat yapılır. Reddettikleri takdirde - ki reddin müddeti üç aydır - bu müddetin inkızasında mirası reddettiklerini bildirebilirler. Üç aylık bir müddet vardır, reddettiği takdirde terekeden bu kanun hükümlerine göre Devlet, belediye ve özel idareler alacaklarını tahsil ederler. Bu kanuna tevfikân tahsil yapılır. Bunda tereddütlü bir vaziyet yoktur. 51 nci madde de, bu maddedeki hükümleri tamamlamaktadır. Bundan başka, Kanunu Medeninin 563 ve onu takip eden maddeleri de tereddütleri tamamıyla izale edecek vaziyettedir. Esasen şu ciheti tamamıyla tebarüz ettiririm ki, bu kanun İcra Kanununa muvazi hüküm ihtiva etmektedir. Bu kanunda borç için hapsedilen eşhası göremiyeceksiniz. İcra Kanunundaki tazyik mahiyetindeki hükümler elbette bu kanunda da vardır. Fakat Tahsili Emval Kanununda bulunan antidemokratik dediğimiz hükümlerden biri olan borç için hapisle tazyik hükmü bu kanunla tamamıyla tarihe karışmış olacaktır.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Reis Bey, söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Burada mâlumu âliniz demin itiraz ettiğimiz nokta şu idi, buna Gologlu'da iştirak etmişlerdi: «Borçlu öldüğü takdirde mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında bu kanun hükümleri tatbik edilir.» Ancak benim anladığımıza göre mevcut olan mirasın reddi hakkında, üç ay

geçtikten sonradır ki bu kanun tatbik edilebilir. Ölümünden itibaren üç ay zarfında bu kanun tatbik edilemez. Komisyon bunu katiyetle ifade etmedi, bunu katiyetle ifade ederse maksat hâsil olur. Yani bir kerre daha tekrar edeyim: şu ifadedeki tereddüdü izale etmez. Müddeti kanuniyesi olan üç ay zarfında borçlunun mirası vârislerce reddedilmemişse, mirasçılar hakkında bu kanun hükümleri tatbik edilir. Diğer kanunda yazılı olan nedir? Üç ayın mürurunu mütaakıp mıdır? Bunu sarahaten ifade etmelerini rica edeceğim. Bu, ifade edilmezse lâstikli olur, içinden çıkılmaz bir vaziyet alır. (Ölümü takip eden üç ay zarfında bu kanun hükümleri tatbik edilmez, üç ayın hitamında tatbik edilir.) dememiz lâzımdır. Sözcünün büyük hüsnüniyetle hareket ettiğine şüphe yoktur. Tatbikatçıların elinde ne suretle imal edildiğini biliyorsunuz. Onun için bunu lüzumlu gördüm.

İkincisi defter tutma. Cümle aynen böyledir: Mâlûliyetinin devamı müddetince satış yapılamaz. Haciz konulabilir mi? Defter tutma Sulh mahkemeleri tarafından yapılan bir muameledir.

Şimdi Sulh mahkemelerinin el koymuş olduğu işlerde alelittak icra dururken satış yapılamaz. Yani evlerine gidilip, ölünün metrukâtı üzerinde Sulh mahkemesi ile mütenazır olarak birtakım muamelâtı icraiye yepilabilir mi, yapılamaz mı? Bunun tanzihini rica ediyorum. Çünkü burada yalnız satış yapılamaz deniyor.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Arkadaşlar, demin de arzettiğim veçhile burada iki hâdise mevzuu bahistir. Birisi; müteveffanın aleyhine başlamış olan takip devam etmekte iken borçlunun ölümü halinde vaziyet ne olacaktır? İkincisi de; müteveffa aleyhine takibata başlanmamışken sonradan müteveffa namına bir âmme alacağı tahakkuk etmişse ne yapılacaktır?

Şimdi ikinci halde üç aylık müddeti beklemek lâzımgelir. Arkadaşımız bunu niçin buraya yazmıyorsunuz, diyor. Efendim, vârislerin mirası kabul ve reddetmesi bakımından, Kanunu Medeni hükümüne göre üç ay beklemek zarureti vardır. Bu reddi miras meselesinin bir iptidası ve bir müntehası mevcuttur. Orada onun hükümleri varken buraya yeni bir hüküm vaz'ına lüzum yoktur kanaatindeyiz. Kaldı ki Kanunu Medeninin değiştirilmesi halinde bu müddet de değişebilir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Onu demin soruyordum, şimdi, komisyonun mübarek ağzından işitmek istiyorum, (şu üç ayı beklemek lâzımdır) desinler, zapta geçsin.

G. KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Mirasçı kabul veya reddi arzusunu üç ayın her hangi bir gününde izhar da muhayyerdir daha evvel izhar ederse ne âlâ, etmezse Maliyenin üç ayın sonuncu gününe kadar beklemesi lâzımdır. O müddet zarfında kabul veya reddettim diyecektir. Buna dair mirasçının arzusunu izhar etmediği müddetçe üç ay beklemek lâzımdır.

Diğer meseleye gelince; demin de arzettiğim gibi, müteveffa aleyhine yapılmış olan takip esasında mükellefin vefatıyla hâsıl olan vaziyettir.

Şimdi, adam borçlu olarak öldü, takibat esasında öldü, mirasçı mirası kabul veya ret için üç aylık müddet içinde muhayyerdir fakat bu müddet içinde mirasçı malları kaçırılabilir. Onun için ihtiyati bir tedbir mahiyetinde olarak Maliye ölen borçlunun terekesindeki malları haczeder, fakat satamaz, bekler, bakar defter tutma neticesinde mirasçılar mirası kabul ediyor mu, etmiyor mu? Kabul ediyorsa lâzımgelen muamele yapılır, etmiyorsa terekesi tasfiye edilir. Vaziyet bundan ibarettir.

REİS — Zühtü Hilmi Velibese.

ZÜHTÜ HİLMİ VELİBEŞE (İzmir) — Efendim, Feridun Fikri Bey arkadaşımızın mütalâası tamamiyle yerindedir. Hidayet Aydıner arkadaşımız burada vermiş olduğu beyanda, «Mutlaka beklemeye mecbur değildir.» şeklinde ifadede bulundu. Kanunun bir mirası reddetmek için verdiği uzun bir müddet vardır ve zannedirim 4 aydır. Bu müddet geçtikten sonra bundan vazgeçeceksiniz diye ihtar etmeye kimenin hakkı yoktur. Çünkü bunu kabul etmeden evvel birçok meselelerin halli icabeder. Borçlunun alacağı mirastan fazla mıdır, eksik midir? Bunları bilmesi lâzımdır. Bunun için uzunca bir müddet verilecektir, bu müddet zarfında mirası kabul veya reddedecektir. «Söyle bakalım mirası ret mi ediyorsun, kabul mü ediyorsun?» diye sorulunca efendim, tetkikata vakit bulamadım, derse kanuni müddetini beklemeye mecburuz, daha evvel bir şey yapılamaz.

Hidayet Aydıner arkadaşımız avukattırlar,

kanunun tatbikatında ne gibi şekillerin hâsıl olduğunu bilirler. Bu itibarla meselenin mutlaka tavziha ihtiyacı vardır.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efendim, şimdi Şu üç noktanın komisyonca izahı meseleyi halledecektir:

Ölen bir kimsenin mirasçıları 3 ay zarfında müracaat edeceklerdir. Bu üç ay içinde mirasçılar mirası ret veya kabul edebilirler.

Kabul etmişlerse kabul tarihinden, reddetmişlerse ret tarihinden, meskût kalmışlarsa müddetin hitamında takibat başlar. Komisyon sözcüsü arkadaşımız, bu böyle midir, değil midir bunu izah etsinler.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Mahmut Goloğlu arkadaşımız gayet güzel izah ettiler. Muayyen müddeti Hazinesinin beklemesi mecburidir. Ret veya kabulü bekliyecektir. Fiilin fâili başkadır.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Tebliğler ve müddetlerin henaplanması

MADDE 8. — Hilâfına bir hüküm bulunmadıkça bu kanunda yazılı müddetlerin hesaplanmasında ve tebliğlerin yapılmasında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

FERİD MELEN (Van) — Burada ufak bir tavzihin yapılmasını lüzumlu addediyorum. «Hilâfına hüküm bulunmadıkça bu kanunda yazılı müddetlerin hesaplarında ve tebliğlerin yapılmasında vergi usul kanunları hükümleri tatbik olunur.» denilmektedir. Vergi Usul Kanununun 3 nci bölümü müddetlere ait hükümleri ihtiva etmektedir. Bunların içinde müddetlerin hesaplanması başlığını taşıyan madde 18 nci maddedir. Burada atıf yapılan hükmün sadece bu 18 nci madde midir, yoksa Vergi Usul Kanununun müddete taallük eden bütün hükümleri midir? Bu cihetin tavzih edilmesi tatbikat bakımından faydalıdır.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, Vergi Usul Kanununun müddete ait bütün hükümlerine aittir, yalnız 18 nci maddeden ibaret değildir.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Âmme alacaklarının korunması

I

Teminat hükümleri

Teminat isteme

MADDE 9. — Vergi Usul Kanununun 324 ncü maddesinde sayılan hallere temas eden bir âmme alacağının salınması için gereken muamelelere başlanmış olduğu takdirde, vergi incelemesine salâhiyetli memurlarca yapılan ilk hesaplara göre belirtilen miktar üzerinden tahsil dairelerince teminat istenir.

Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan âmme borçlusunun durumu âmme alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, tahsil dairesi kendisinden teminat isteyebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teminat ve değerlendirilmesi

MADDE 10. — Teminat olarak şunlar kabul edilir :

1. Para;
2. Bankalar tarafından verilen teminat mektupları;
3. Hazine tahvil ve bonoları;
4. Hükümetçe belli edilecek Millî esham ve tahvilât «Bu esham ve tahvilât, teminatın kabul edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksaniyle değerlendirilir.»;
5. İlgililer tarafından gösterilen ve alâcıklı âmme idarelerince haciz varakalarına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

Teminat sonradan tamamen veya kısmen değerini kaybeder veya borç miktarı artarsa, teminatın tamamlanması veya yerine başka teminat gösterilmesi istenir.

Borçlu verdiği teminatı kısmen veya tamamen aynı değerinde başkalarıyla değiştirebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen.

FERİD MELEN (Van) — Buraya altın dâhil midir?

KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, altın nakdi müte-davil olarak değil, mal olarak kabul edilir.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bu 4 ncu numarada başka bir kanun mevcut mu? Çünkü Hükümetçe esham ve tahvilât % 15 noksaniyle alınmaktadır. Bu tahvilâta karşı

bir vaziyet ifade etmez mi? Şimdiye kadar mevcut olan kanunda böyle bir hüküm vardır.

GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Vergi Usul Kanununda vardır, muhtelif kanunlarda vardır. Böyle kısmi tenzilât mevzuubahs temevvucatı karşılamak içindir efendim.

FERİD MELEN (Van) — Sayın sözcü, «Altın teminat olarak ve mevcut hükümde kabul edilmek suretiyle caizdir» dediler. Mevcut hüküm maalesef bunu temin etmiyor. Mevcut hüküm «İlgililer tarafından gösterilen ve alâcıklı âmme idarelerince haciz varakalarına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar..» şeklindedir. Haczedilen şey için teminat, para ve saireyi doğrudan doğruya borçlusunun teminat olarak yatırmasına imkân vermiyor. Altın kıymetten, itibardan düşmüş bir meta değildir. Bunu da kabul edersek borçlu için faydalı olur.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Nakit Kanunu maddi kıymetini tesbit eden bir şeydir. Mal ise zamana göre kıymeti değişen ve haciz ile kıymetlen-dirilen bir şeydir. Meselâ altın kıymeti bir zamanlar on lira idi, sonra kırk liraya kadar çıkmıştı, şimdi rayiçini bilmiyorum. Bizim tesbit ettiğimiz metne göre mal ve bu meyanda altın esnayı hacizde tesbit edilen kıymete göre teminat olarak irae edilebilir ve beşinci fıkra bunu tamamen temin etmektedir.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Gayrimenkul teminat olarak kabul ediliyor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Devamla) — Kabul ediliyor efendim. Her mal, takdir edilen kıymet üzerinden teminat olabilir.

Dikkat buyurulursa, biz bu kanunun bu maddesinde ve mütaakıp maddelerinde vatandaşa bir kolaylık yaptık. O da şudur: Vatandaşın teminat olarak göstereceği nakdi mevcudu her vakit bulunmıyabilir. Şu malımı teminat olarak gösteriyorum der vergi dairesi hacize esnayı hacizde tesbit edilen kıymeti, menkul olsun, gayrimenkul olsun, teminat olarak kabul eder, mesele halledilir efendim.

Beşinci fıkra bunu kabul etmiştir.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şahsi kefalet

MADDE 11. — 10 neu maddeye göre teminat sağhyamıyanlar güvenilir bir şahsi müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu gösterebilirler.

Şahsi kefalet tesbit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur.

Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır.

Âmme alacağını ödiyen kefile buna dair bir belge verilir :

REİS — Buyurun.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — 11 nei madde içinde «güvenilir» kelimesi var; bu ne demektir? Güveniliri kim takdir edecek? Hiç değilse «Maliyece kabule şayan» diyelim. Bu kısım kanunda olması lâzımgelen vuzuha malik değildir.

REİS — İzzet Akçal.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Bu müessese bu kanun dolayısıyla mevzuatımız arasında yer almaktadır. Tahsili Emval Kanununda şahsi kefalet mevzuubahis değildi. Bunu mükellefler lehine bir hüküm olarak komisyon kabul etmiştir. Bu Maliyenin takdirine aittir ve biz bunu (müteber bir şahıs) olarak kabul etmiş bulunuyoruz. Bunun şahsan müteber olup olmadığı hususunun takdiri tamamiyle daireye aittir. (Müteber bir şahıs) ibaresi teklif edildiği takdirde komisyon tekabülle hazırır. Teklif edilmediğine göre (güvenilir) kelimesi yerine «müteber bir şahıs» şeklindeki cümleyi komisyonumuz kabul etmektedir.

Şahsi kefalet

MADDE 11. — 10 neu maddeye göre teminat sağhyamıyanlar müteber bir şahsi müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu gösterebilirler.

Şahsi kefalet tesbit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur.

Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır.

Âmme alacağını ödiyen kefile buna dair bir belge verilir.

REİS — Maddenin bu değiştiriş şeklini ko-

misyon kabul ediyor. Değişmiş şekliyle reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teminat hükmünde olan eşya

MADDE 12. — Bar, otel, han, pansiyon, çalgılı yerler, sinemalar, oyun ve dans yerleri, birahane, meyhane, genel evler içerisinde bulunan eşya ve malzeme 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 270, 271 nei maddeleri hükümleri mahfuz kalmak şartıyla bu müesseselerin işletilmesinden doğan âmme borçlarına karşı teminat hükmündedir.

Noterden tasdikli icar mukavelesinde gayrimenkul sahibinin demirbaşı olarak kayıtlı eşya ve malzemesi ile otel, han ve pansiyonlardaki misafir ve kiracıların kendilerine ait eşyaları bu hükümden harihtir.

Üçüncü şahısların Medeni Kanunun 688 ve Borçlar Kanununun 222 nei maddelerine müsteniden yapacakları istihkak iddiaları mahfuz kalmak şartıyla, bu yerlerdeki mallar üzerindeki istihkak iddiaları alacaklı âmme idaresinin bu teminat hakkını ihlâl etmez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

İhtiyati haciz

İhtiyati haciz

MADDE 13. — İhtiyati haciz aşağıdaki hallerden her hangi birinin mevcudiyeti takdirinde hiçbir müddetle mukayyet olmaksızın alacaklı âmme idaresinin mahalli en büyük memurunun kararıyle, haczin ne suretle yapılacağına dair olan hükümlere göre, derhal tatbik olunur :

1. 9 neu madde gereğince teminat istenmesini mucip haller mevcut ise;
2. Borçlunun belli ikametgâhı yoksa;
3. Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarının kaçırması ve hileli yollara sapması ihtimalleri varsa;
4. Borçludan teminat göstermesi istendiği halde belli müddette teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse;
5. Mal bildirimine çağrılan borçlu belli müddet içinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa;
6. Hüküm sâdir olmuş bulunsun bulunma-

sın para cezasını müstelzim fiil dolayısıyla âm-me dâvası açılmış ise;

7. İptali istenen muamele ve tasarrufun mevzuunu teşkil eden mallar, bu mallar elden çıkarılmışsa elden çıkarmanın diğer malları hakkında uygulanmak üzere, bu kanunun 27, 29, 30 nevi maddelerinin tatbikını icabettiren hal-ler varsa.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmiyen-ler... Kabul edilmiştir.

İhtiyati hacizde borçlu tarafından gösterilecek teminat

MADDE 14. — İhtiyaten haczolunan mallar istenildiği zaman para veya ayın olarak veril-mek ve bu hususu temin için malların kıymet-leri depo edilmek yahut tahsil dairesinin bu-lunduğu mahalde ikametgâh sahibi bir şahıs müteselsil kefil gösterilmek şartıyla borçluya ve mal üçüncü şahıs yedinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak kendisine bırakılabilir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmiyen-ler... Kabul edilmiştir.

İhtiyati hacze itiraz

MADDE 15. — Haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar haczin tatbiki, gıyapta yapı-lan hacizlerde haczin tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdin-de ihtiyati haciz sebebine itiraz edebilirler.

İtirazın şekli ve incelenmesi hususunda Ver-gi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur. Bu ihtilâflar itiraz komisyonlarınca diğer işlere takdimen incelenir ve karara bağlanır. İtiraz komisyonlarının bu konuda verecekleri karar-lar kesindir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok-tur. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul eden-ler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İhtiyati haczin kaldırılması

MADDE 16. — Borçlu, 10 nevi maddenin 5 nei bendinde yazılı menkul mallar hariç olmak üzere, mezkûr maddeye göre teminat gösterdi-ği takdirde ihtiyati haciz, haczi koyan merci tarafından kaldırılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok-tur. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul eden-ler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

III

İhtiyati tahakkuk

İhtiyati tahakkuk

MADDE 17. — Aşağıdaki hallerden birinin bulunması takdirinde vergi dairesi müdürünün yazılı isteği üzerine defterdar mükellefin henüz tahakkuk etmemiş Gelir, Kurumlar, Esnaf, Ve-raset ve İntikal, İmalât, Muamele, İstihlâk, Nakliyat vergilerinin, Damga Resminin ve bun-ların zam ve cezalarının derhal tahakkuk etti-rilmesi hususunda yazılı emir verebilir.

Vergi dairesi müdürü bu emri derhal tatbik eder :

1. 13 ncü maddenin 1, 2, 3 ve 5 nci bentle-rinde yazılı ihtiyati haciz sebeplerinden birisi mevcut ise;

2. Mükellef hakkında 110 nevi madde ge-reğince takibata girilmişse;

3. Teşebbüsün muvazaalı olduğu ve haki-katte başkasına aidiyeti hakkında deliller elde edilmişse.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok-tur. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul eden-ler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İhtiyati tahakkukun neticeleri

MADDE 18. — Hakkında 17 nci madde ge-reğince muamele yapılan mükellefin mezkûr maddede yazılı vergi, resim ve cezalarından matrahı belli olanlar, itirazlı olsun olmasın, he-sap edilen miktar üzerinden derhal tahakkuk ettirilir.

Geçmiş yıllara ve cereyan etmekte olan yıl-ın geçen aylarına ait matrahı henüz belli ol-mıyan ve 17 nci maddede sayılan vergi, resim ve cezaları geçici olarak ve haricî karinelere göre takdir yolu ile tesbit ettirilen matrahlar üzerinden hesaplanır. Bu suretle hesap olunan vergi, resim ve bunların zam ve cezaları der-hal tahakkuk ettirilir.

Bu esasa göre tahakkuk eden vergi ve re-simler ve bunların zam ve cezaları kanunlarına göre ödeme zamanları gelmeden tahsil olunmaz. Ancak bunlar için derhal ihtiyati haciz tatbik olunur. 17 nci maddenin 3 ncü bendine giren hallerde ihtiyati haciz muvazaalı teşebbüsten vergi ve resim bakımından faydalananların mal-ları hakkında tatbik olunur.

Bu maddedeki geçici takdirler, takdir ko-

misyonları tarafından, talep tarihinden itibaren âzami bir hafta içinde yapılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

İhtiyati tahakkukun düzeltilmesi

MADDE 19. — Alacağın hususi kanununa göre tahakkukundan sonra, ihtiyati tahakkukla hususi kanununa müstenit tahakkuk arasındaki fark, hususi kanununa müstenit tahakkuka göre düzeltilir.

Bu düzeltmenin yapılabilmesi için beyannameye müstenit tarihyatta verilen beyannamenin tetkik edilerek kabul edilmiş olması, itirazlı tarihyatta kesinleşmenin vukuu, Devlet Şûrasına müracaat edilmiş olan hallerde Devlet Şûrasından nihai bir kararın çıkmış olması lâzımdır.

İhtiyati tahakkuk mevzuu olan devre beyannamesinin, verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde tetkiki mecburidir. Bu müddet içinde tetkik yapılmadığı takdirde, bu sebeple düzeltme geciktirilmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen varmı?

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, Devlet Şûrasına müracaat edilmiş olan hallerde Devlet Şûrasından nihai karar çıkmış olması lâzımdır. Maksat tashihi karardan çıkmış olması mıdır? Ona da şâmil midir? Tashihi karara şâmil midir?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Evet efendim, tashihi karar müddetinin geçmesi tashihi karara ait kararın verilmesinden itibaren başlar, kesbi katiyet etmesi şarttır.

REİS — Başka söz istiyen yok. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İhtiyati Tahakkuka İtiraz

MADDE 20. — Haklarında ihtiyati tahakkuk üzerine ihtiyati haciz tatbik olunanlar ihtiyati tahakkuk sebeplerine ve miktarına 15 nei madde gereğince itirazda bulunabilirler.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV

Diğer Korunma Hükümleri

Âmme Alacaklarında Rüçhan Hakkı

MADDE 21. — Üçüncü şahıslar tarafından haczedilen mallar paraya çevrilmeden evvel o mal üzerine âmme alacağı için de haciz konulursa bu alacak da hacze iştirak eder ve aralarında satış bedeli garameten taksim olunur.

Rehinli alacakların hakları mahfuzdur. Ancak, Gümrük Resmi, Bina ve Arazi Vergisi gibi eşya ve gayrimenkulün aynından doğan âmme alacakları o eşya ve gayrimenkul bedelinden tahsilinde rehinli alacaklardan evvel gelir.

Borçlunun iflâsı, mirasın reddi ve terekenin resmi tasfiyeye tâbi tutulması hallerinde âmme alacakları hakkında İcra ve İflâs Kanununun 206 ncı maddesindeki sıraya göre muamele yapılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Âmme alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanlar

MADDE 22. — Âmme alacağını borçlusundan kesip tahsil dairesine ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahıslar, bu vazifelerini kanunlarında veya bukanunda belli edilen zamanlarda yerine getirmedikleri takdirde, ödenmeyen alacak bu hakiki ve hükmi şahıslardan bu kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tahsil edilen âmme alacaklarından yapılacak reddiyat sebebiyle mahsuplar

MADDE 23. — Tahsil edilip de kanuni sebeplerle reddi icabeden âmme alacakları, istihkak sahiplerinin reddiyatı yapacak olan âmme idaresine olan muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

Umumi Bütçeden reddedilen paralar arasında hususi idarelerle belediyelere ait olan kısımları ret ve mahsup olduğu senede bu idareler nam ve hesabına ayrılacak hisselerden Hazinece tevkif ve mahsup olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İptal Dâvası Açılması

MADDE 24. — Âmme borçlusunun bu ka-

nunun 27, 28, 29 ve 30 neu maddelerinde yazılı tasarruf ve muamelelerinin iptali için umumi mahkemelerde dâva açılır ve bu dâvalara diğer işlere takdimen umumi hükümlere göre bakılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İptal Talebinde Muhatap

MADDE 25. — İptal borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından ödeme yapılan kimselerle, bunların mirasçılara ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hükümsüz Sayılmada Zaman Aşımı

MADDE 26. — 27, 28, 29 ve 30 neu maddelerde sözü geçen tasarrufların vukuu tarihinden beş yıl geçtikten sonra mezkûr maddelere istinaden dâva açılmaz.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İvazsız tasarrufların hükümsüzlüğü

MADDE 27. — Âmme alacağını ödememiş borçlulardan, müddetinde veya hapsen tazyikına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları bağışlamalar ve ivazsız tasarruflar hükümsüzdür.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Bağışlama sayılan tasarruflar

MADDE 28. — Yirmi yedinci maddenin tatbiki bakımından aşağıdaki tasarruflar bağışlama hükmündedir.:

1. Üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan hısımlarıyla, eşler ve ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sıhri hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarruflar;

2. Kendi verdiği malın, aktin yapıldığı sıradaki değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler;

3. Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydı hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesis ettiği akitler.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Hükümsüz sayılan diğer tasarruflar

MADDE 29. — Âmme alacağını ödemiye borçlulardan müddetinde veya hapsen tazyikına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları tasarruflardan aşağıda belirtilenler hükümsüzdür :

1. Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler;

2. Borca karşılık para veya mûtat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler;

3. Vâdesi kelmemiş bir borç için yapılan ödemeler.

REİS — Madde hakkında Ferid Melen söz istiyor. Buyurun.

FERİD MELEN (Van) — Efendim, madde ödeme müddetinden evvel gelen iki yıl içindeki tasarrufları iptal etmektedir. Bu ağır bir hükümdür, bâzı muvazaaları önlemek maksadiyle konmuştur. Ama alacağın doğduğu tarih muahharsa o zaman Devlet alacağının doğduğu tarih mebdede ittihaz edilmelidir. Devlet alacağı ortada yokken yapılan bir tasarrufu iptal etmek ağır olur. Böyle hallerde muvazaa iddiası mevzu bahis olamaz. Bu bakımdan komisyon ne düşünülmektedir bilmiyorum.

REİS — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Bu madde İcra Kanununun 279 neu maddesine muadildir. Müsaade ederseniz maddeyi okuyayım :

(Madde 279. — Aşağıdaki tasarruflar borcunu ödemiye borçlu tarafından hacizden veya mal bulunmaması sebebiyle acizden yahut iflâsın açılmasından evvelki bir sene içinde yapılmışsa yine bâtıldır :

1. Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler;

2. Para veya mütat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler;

3. Vâdesi gelmemiş borç için yapılan ödemeler.

Bu tasarruflardan istifade eden kimse borçlunun hal ve vaziyetini bilmediğini ispat eyleser iptal dâvası dinlenmez.)

Binaenaleyh bu madde mütenazırdır. Bununla Ferid Bey arkadaşına cevap verdiğimi sanıyorum.

FERİD MELEN (Van) — Alacak henüz doğmamış ise, bir vergi âmme alacağı doğmadan evvel böyle bir tasarruf yapılmışsa, bu iki yıl tâbiri ona da şâmil olacak mıdır?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, borçlu, mükellef bir âmme alacağının kendisine terettüp edeceğini düşünür ve böyle bir hileli tasarrufta bulunursa bu takdirde ne olacaktır? Binaenaleyh ödeme emri tebliğ edilmemiştir diye karısına, akrabasına mal kaçırmak için yaptığı hileli muamelelere mesâğ vermek doğru olmaz kanaatindeyiz. Esasen İera Kanununda da buna mütenazır hükümler vardır.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Burada, «borcu karşılık para veya mütat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler» denilmektedir. Burada «ödemeler» dendikten sonra, baş tarafta «borcu karşılık» demeye lüzum var mıdır?

HİDAYET AYDINER (Konya) — O kelime «borcu» değil, «borca» olacaktır.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — O zaman olur. Burada «borca» şeklinde yazılıdır.

FERİD MELEN (Van) — Filhakika hususi ve âdi tasarruflarda ilerde yapacağı muameleleri derpiş ederek böyle muvazaalı muamelelere girmek ihtimali vardır. Fakat alacak dâvasında vaziyet biraz başka türlüdür. Bir misal alalım. Bir kimse iki yıl evvel bahsedilen tasarruflardan birisini yapmış, malını bağışlamış veya satmış, ondan sonra komüsyonculuk yapmış, bir mal ithal etmiş, ondan doğan bir alacak var. Burada sözcü arkadaşımız iki meseleyi birbirine karıştırmaktadır. Vergi alacağının doğması ile alacağın tahakkuk ettirilmesi ayrı ayrı şeylerdir. Bir mal ithal edilmesi bir vergi alacağının doğmasını icabettirir. Bendeniz burada alacağın doğduğu tarihten evvelki tasarruflara sirayet etmemesini rica ediyorum.

REİS — İzzet Akçal.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Vatandaşların yekdiğerine olan alacaklarına karşı da Sözcü arkadaşımın dediği gibi, İera Kanununun maddesi aynı hükmü taşımaktadır. Bu hüküm suiniyet sahibi borçluların durumları ile alâkalı olan hükümdür. Bu itibarla borç tahakkukuna takaddüm eden zamanlarda suiniyetle yapılmış olması hususunu dahi kabul etmekte ve bu hükmü koymaktayız. Evvelce de arzettiğim gibi, bu kanunun tedvininde umumi icra hükümlerinden mümkün merteye ayrılmamayı hedef ittihaz etmiş bulunmaktayız. Tahsili Emval Kanununun tatbikatında da nihayet Devlet alacakları için tazyik mahiyetinde hapsin kabul edilmiş olması, müsavat prensibini ihlâl ediyor. Bu kanunla müsavatsızlığı bertaraf etmek için, İera Kanununun umumi hükümlerini almış bulunmaktayız. Şunu da arz edeyim ki, İera Kanununun Sözcü arkadaşım tarafından okunan hükmü aynen bu sarahati taşımaktadır.

REİS — Başka söz istiyen yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde aynen kabul edilmiştir.

Âmme alacağının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle yapılan tasarruflar

MADDE 30. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerde borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Efendim; maddenin baş tarafındaki (Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde) ibaresini tamamen yok farzederek maddeyi okursak (âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerde borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.) Bu şekilde baştaki ibare lüzumsuz bir hal almış bulunmaktadır. Bence bu ibare çıkarılmalıdır.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; bu madde gayet nazik bir maddedir.

«Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.» denildiğine göre, burada bunu kim takdir edecek?.. Mahkeme mi, Maliye mi?

HİDAYET AYDINER (Konya) — Mahkeme tâyin edecek.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — O halde bu ifadenin burada tasrih edilmesi lâzımdır. Yarın icra memurları alırlar, biz böyle bir yetkiyi haiziz diye hareket ederler onun için mahkemenin olduğu sarahaten ifade edilmesi zaruridir.

REİS — Hidayet Aydın.

GEÇİCİ K. SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim iptal dâvalarının nerede açılacağını, kabul ettiğiniz madde de tâyin etti. İptal dâvaları umumi mahkemelerde görülür. Artık mahkemenin göreceği bir dâvada takdir hakkını Maliyeye verecek değiliz. Binaenaleyh elbette mahkeme takdir edecektir.

Goloğlu arkadaşımız buyuruyorlar ki, yukarıdaki ibareler fazladır, lüzumsuzdur.

Efendim, bu, mükellefin lehindedir. Mükellefin borcunu ödemeye yeter başka bir malı varsa onun tasarrufunu iptale gitmiyelim. Yani mükellefin kabili haciz malı varsa yapmış olduğu tasarrufun iptaline gitmiyelim.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle deniyor. Hem malı varsa tahsil eder diyor, hem de tahsiline imkân bırakmamak için diyor. Malı olsa zaten tahsili mümkün olur. Birinci satır tamamen fazladır.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Devamla) — Bu madde İcra Kanununun 288 nci maddesine mütenazardır. O madde borçlu tarafından alacaklıyı ızzar kasdiyle yapılan birtakım muameleler, borçlunun kasdını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerin yahut alacaklıların uyuşarak diğerleri zararına yaptıkları bütün muameleleri, ne olursa olsun, bâtıldır demektedir.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Görülüyor ki aslını aldığımız kanun maddesinde böyle birşey yoktur. Maddenin yukarısı çıkarılırsa mesele yoktur.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Bir dakika için bu maddeyi geri istiyoruz efendim.

REİS — Bu madde komisyona geri verilmiştir. Diğer maddelerin müzakeresine devam ediyoruz efendim.

Üçüncü şahısların hakları ve mecburiyetleri

MADDE 31. — 27, 28, 29 ve 30 ncu maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettikleri, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye bu kanun hükümleri dairesinde mecburdurlar. Bunlar karşılık olarak verdikleri şeyden dolayı alacaklı âme idaresinden bir talepte bulunamazlar.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasfiye halinde vazifeliler

MADDE 32. — Hükmi şahısların tasfiyesinde bunların borçlu buldukları âme alacaklarını ödeme ve bu kanun hükümlerinin tatbikiyle ilgili vecibeleri tasfiye memurlarına, hükmi şahsiyeti olmıyan ortaklıklarla yabancı kurumların Türkiye'deki şube, ajans ve mümessilliklerinin tasfiyesinde bunların vecibeleri tasfiyeyi yürütenlere geçer.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasfiye halinde mesuliyet

MADDE 33. — Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, tasfiyenin başladığını üç gün içinde ilgili tahsil dairelerine bildirmek mecburiyetindedirler.

Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, âme idarelerinin her türlü alacaklarını ödemedi veya ödemek üzere ayırmadan önce tasfiye sonucunda elde edileni dağıtamazlar veya bunlar üzerinde her hangi bir şekilde tasarrufta bulunamazlar. Aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek âme alacaklarından tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler şahsan ve müteselsilen mesul olurlar. Bu mesuliyet yapılan tasarrufların ifade ettiği para miktarını geçemez.

Bunların ödedikleri borçlar için âmme alacağı ödenmeden kendilerine dağıtım yapılmış olanlara rücu hakları mahfuzdur.

REİS — Buyurun Rerid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Burada tahakkuk etmiş alacaklar için mesuliyeti tasfiye memurlarına yükletebiliriz, fakat tahakkuk edecek alacakları tasfiye memuru nereden bilir. Çünkü tahakkuk edecek, istikbale raci bir şeydir. Binaenaleyh bunun muayyen ve malûm olması lâzımdır. Bu cihet tavziha muhtaçtır.

REİS — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, tasfiye memurlarının vergi dairesine ihbar etmek mecburiyeti vardır. Bunun neticesi olarak vergi dairesinden gelecek olan teklifi örenip cna göre tevziatı yapması lâzımdır.

FERİD MELEN (Van) — Maddenin vüzhunu temin bakımından (Tarh) kelimesi ilâve edilirse iyi olur.

KOMİSYON ADINA HİDAYET AYDINER (Konya) — Bunu kabul ediyoruz.

REİS — Buyurun.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Meçhule müsteniden mesuliyet tahmil olunabilir mi? Etmiş ve edecek ne bilsin. Sulh hâkiminin kerameti mi var? Belki o iki sene sonra tevziatı yapmıştır. Bu, tasfiye muamelâtı dursun demektir. (Edecek) kelimesi bütün muamelâtı durdurur. Bendeniz bu (Edecek) kelimesinin tayyını arz ve teklif ediyorum. Meselâ bir terekede sulh hâkimi tevziat yapacak, maliye şunu şunu bildirmiş belki daha bildireceği şeyler var diye sulh hâkimi tasfiye yapamaz. Çünkü Maliye bütün muamelâtın neticesini bildiremez ki. Binaenaleyh bütün terekede muamelâtı serapa durur. Onun için istirham ediyorum Ferid Melen arkadaşımın teklifindeki tarh ve tevzi şekline ait tashih müphemdir. Buradan «Edecek» kelimesi çıkmalıdır.

GEÇİCİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Tetkik için bu maddeyi geri alıyoruz. 30 neu madde üzerindeki Goloğlu arkadaşımızın itirazını kabul ediyor ve maddeyi borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği cümlesini kaldırmak suretiyle tashih ediyoruz.

Yüksek Başkanlığa

(Edecek) kelimesinin tayyını teklif ederim.

Bingöl

Feridun Fikri Düşünsel

REİS — 33 neu maddeyi komisyona veriyoruz.

Komisyon dan gelen 30 neu maddeyi okuyoruz.

Âmme alacağının tahsiline imkân bırakılmamak maksadiyle yapılan tasarruflar

MADDE 30. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakılmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.

KENAN ÇIĞMAN (Çankırı) — Komisyonun evvelce düzenlediği metin yerindedir. Bu kısmı çıkarmakla hataya düşeceğiz.

(Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde...) Şimdi bu kelime çıktığı takdirde diğer muamele yaptığı kimselerdeki para elinden alınacaktır. Halbuki bu konulduğu takdirde bu zatın malı varsa o maldan alınır, eğer malı yoksa imkân bırakılmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerde borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler, tarihleri ne olursa olsun, hükümsüzdür deniyor. Şahsan malı bulunduğu takdirde o maldan alınması iktiza eder. Bulunmadığı takdirde bütün muameleleri hükümsüz sayarak ondan almak icabeder.

Şahsan malı varken dahi diğer muamele yapılan kimselerin malını almak icabeder ki, hatadır. Eski vaziyette kalmasını rica ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, maddeyi komisyon geri aldı. Metin üzerinde mutabık kaldık, Goloğlu arkadaşımızın teklifini kabul ettik. Yani 30 neu maddenin birinci satırında bulunan hükmün çıkarılmasını arzu ediyorlardı. İera ve İflâs Kanunundaki hükme mütenazır olsun diye komisyon kabul ettiler. Çıkarmakla maksat ve gayeden hiçbir şey kaybetmediğimiz kanaatindeyiz. Binaenaleyh bu tadilin kabulünü komisyon rica etmektedir.

A. HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Söz istiyorum.

REİS — Otuzuncu madde üzerinde mi konuşmak istiyorsunuz?

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Evet efendim. Vakaa bu âmme alacakları kanun tasarısını tetkik eden muhtelit encümünde ben-deniz de bulundum, çalıştım, bu itibarla kendi raporumuzun, kendi yaptığımız işin aleyhinde konuşmak mümkün değildir ama, yaptığımız işi komisyonun Sayın Başkanı ile Sözcüsü de-ğiştirdik, diyorlar. Bu komisyona mal olmaz. Komisyonun ekseriyeti ile kabul ettiğimizde ısrar etmek lâzımdır. Maddeden çıkarılması istenen şeyleri buraya ilâve etmekte bir sebep vardır. Şimdi burada borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âmme alacağından filân filân maksatla yapılmış olan muamelelerin tarihleri ne olursa olsun iptalini gösteriyor. Borçlunun malı vardır ve bulunan malı da yetmektedir. Eğer biz bu kaydı koymazsak bu takdirde alacağının bir kısmı veya tamamının tahsiline imkân bırakmak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bütün muameleler, velev âmme alacağına boreu bulunsa dahi - madde böyle kaldığı takdirde - iptali gibi bir neticeye vâsil olunmaktadır. Mademki, biz bunu komisyonda inceden inceye eledik, konuştuk. Eğer komisyon bunu değiştirmek istiyorsa usulen, bunu komisyona alır, Reis âzaları içtimaa davet eder, üzerinde görüşülür ve bir karara varılır. Yoksa biz komisyonun metnini burada müdafaa ile mükellefiz.

Arkadaşlar, Kamu Alacakları Kanunu gibi tüccarı; esnafı, çiftçiyi, emlak, akaar sahibini, bütün vatandaşları alâkalandıran ve her kesi takibe, hapse, tazyika mahkûm bırakacak olan bir kanunun müzakeresinin bu kadar hefif cereyan etmesinden üzüntü duyduğumu da tebarüz ettirmek isterim. Eğer maddeler kabul edilmiyorsa komisyon tasarıyı geriye alır, tekrar komisyonda müzakere ederiz. Vakit müsait değilse... Dünya tutuşmuyor ya arkadaşlar. Bu kanun dört ay sonra çıktığı takdirde dahi hiçbir şey olacak değildir. Çünkü bir kanun mevcuttur ve işlemektedir. Biraz geç kalmasında bir mahzur yoktur. Çok rica ederim, gider ayak böyle 130 maddelik bir kanunu hem öncelik ve hem de ivedilik kararıyla görüşmiyelim. Bunu komisyona alalım, bu maddeleri de tatilden sonra, sağlam kafa ile tetkik etmek suretiyle çakaram, bitsin gitsin. Bu itibarla ben, komisyon

âzası olmak sıfatıyla de kemali dikkatle takip ettiğim halde atlamamak için uğraşıp duruyorum. Bu kadar mühim bir kanunun acele şekilde çıkarılmasına gayret etmiyelim. Komisyon bu kanunun bir kelimesinden fedakârlık etmeseydi, ısrar etmiş, müdafaa etmiş olsaydı, bunun üzerinde çok işlenmiş olduğuna kanaat getirilir ve ellerimizi kaldırdığımız zaman viedan huzuruna kavuşurduk. Komisyon fedakârlık ettikçe bende şu kanaat hâsıl oluyor ki, bu işin daha tetkik edilecek noktaları vardır. Komisyon aldığı bu maddeleri hemen iade edemeyeceği için, kanunun heyeti umumiyesini komisyona iade etmek lâzımdır. Esasen usul de bunu âmidir.

KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, biz esasta komisyon olarak fedakârlık etmiş değiliz. Hamdi Bey arkadaşımız, esastan ve maksattan uzaklaştığımız takdirde söylediklerinde haklı olabilirler. Biz esas ve maksatta fedakârlık yapmadan teklifi kabul etmekteyiz... Divanın bu salâhiyeti vardır. Biz bu salâhiyetimizi istimal etmekteyiz. Kendileri arzu buyurdıkları takdirde komisyon divanı yanında ahzı mevki ederler. Dört arkadaş gibi kendilerinin fikirlerinden, komisyonda olduğu gibi geniş bir surette, burada da istifade etmiş oluruz. Emin olsunlar ki, komisyonda kabul edilen prensiplerin hiçbirinden fedakârlık yapmaya, Heyeti Umumiyenin kararı olmadıkça, komisyon divanı olarak muvafakat etmemekteyiz...

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bir sual, efendim, (borçlunun malı olmadığı veya yetmediği takdirde) kısmı İera Kanuniyle tenazur teşkil ettiği için kalkıyor. Borçlunun malı bulunduğu zaman bu hüküm tatbik edilmeyecektir. Anlayışımız budur.

KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — İera Kanununda bu hüküm tamamen vardır, vazıhan bunu taşımaktadır. Hükümetten gelen şekilde biz gayet az bir tadilat yaptık. Tenazur bu şekilde temin edilmiş olacaktır, doğrudur.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar, benim yaptığım teklif, İzzet Açal arkadaşımız tarafından yapılan izahat ile aynı mânadadır. Bu tahbik şekline tesir edecek bir teklif değildi. Onun için ben önerge vermedim. Maddenin mânasına tesir edecek bir

teklif vermiş olsaydım bunu bir önerge ile sunardım. Çünkü, (borçlunun malı bulunmadığı veya yetmediği takdirde) diyor. Aşağıda da (bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle) dendiğine göre malı varken, malım var derken başkasına müracaat etmenin mânası olmaz. Çünkü adamın borcu ödememesi maksadı mevcut değildir. Onun için haşiv olması itibariyle bu kısmın çıkarılmasını istemiş bulunmaktayım. Mamafih buradaki cümle kalmış dahi olsa maddenin mânası değişmiyeceği, maddenin değiştirilmesini mutazammın bir önergem de bulunmadığı ve Hamdi Başar arkadaşımızın esasa hiç tesiri olmıyan mütalâları karşısında komisyonu müşkül duruma düşürmemek için teklifimi geri alıyorum.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Ben sayın İzzet Akçal arkadaşına çok hürmet ederim ve hakikaten kendisine iltihak ederim, ama bu prensipten vazgeçmemek şartıyla. Biz metin getirdik, hep birlikte kamu hakları kanunu üzerinde komisyon olarak, şahıs olarak aylarca çalıştık, uğraştık. Ondan sonra elde ettiğimiz metne virgülüne kadar sadakat göstermekle mükellefiz. Ben burada arkadaşımın veya komisyon divanının bir teklif karşısında, «evet arkadaşım haklıdır» demiş olmalarım tehlikeli görürüm. Demek oluyor ki, bu kanun üzerinde işlendiği, sükûnetle çalışıldığı takdirde metin değişecek, fikir değişecek kadar yerleri vardır. Eğer bu kanaatte isek, bu kanunun çok kısa zamanda çıkmasına imkân yoktur. O itibarla muhalefet ediyorum, bir tek kelimeyi değiştirdik demeye hakları yoktur. Kaldı ki mevzuubahis olan mesele Hükümet teklifinde de böyle gelmiştir. Bunun elhette bir sebebi, hattâ sebepleri vardır ve izah edilmiştir. Benim kanaatime göre kalması lâzımdır, bâzılarına göre kalmaması lâzımdır. Fakat prensip bakımından neden vazgeçelim? Bizim komisyon divanına komisyon olarak verdiğimiz salâhiyet şudur; yanlışlıklar müstesna, verdiğimiz metinden virgül dahi değiştirmeye hakları yoktur.

Eğer maddede bir değişiklik yapılacaksa teklifim şudur : Maddeyi değiştirmek için komisyona getirsinler, komisyonu toplansınlar, komisyon kararını versin ve sonra buraya gelsin. Eğer bu yetişemiyorsa şahsan ben memnun olacağım, bu vesile ile bu kanun Kasım'da daha serin kan-

lıkla daha geniş bir zamanda ve daha iyi bir şekilde tetkik edilmiş olur.

REİS — Mehmet Daim Süalp.

MEHMET DAIM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar; bendeniz de aynı komisyonun azasıyım. Burada haşiv diye gösterdikleri kısımda biz haşiv görmüyoruz. Müsaade ederseniz kısaca izah edeyim : Âme alacağını verecek olan borçlu iki nevi olabilir : Bir, borcunu verebilecek olan kimse, ikincisi veremeyecek olan mükellef. Verecek kimse diğer mallarını istediği şekilde istediği muamelelerle başkalarına devredebilir. Biz onun için birşey demiyoruz, maksadımız borcunu veremeyecek olandır. Sırf verememek maksadiyle eğer malını kaçırıyorsa biz onun kaçırma muamelelerini kanunsuz addediyor ve iptal ediyoruz.

Maddeyi okuyorum :

(Madde 30. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen vev bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür).

Buradaki maksat âme alacağını vermek istemiyen borçlu mal kaçırmış ise bunun muvazaalı veya hileli muamelelerini hükümsüz saymaktan ibarettir. Yoksa borcunu verebilecek olan varlıklı mükelleflerin de bu muameleleri hükümsüz sayılırsa kendileri menfaat görüncce her türlü muamelelerini iptale tevessül ederler. Bu maksatla komisyon ilk ibareyi kabul etmiştir. Bunda haşiv veya lüzumsuz hiçbir cihet görmekteyiz. Bendeniz Geçici Komisyonun üyesi olduğum için kabul ettiğimiz ve yerinde gördüğümüz bu maddenin müdafaasını yapmak lüzumunu duydum.

Takdir Yüksek Heyetindir.

SALÂHATTİN HÜDAYIOĞLU (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ usul bakımından mâruzatta bulunacağım.

Her hangi bir arkadaşın teklifini komisyon kabul etse ve sonradan o arkadaş teklifini geri alsın, teklif Heyeti Umumiyeye maledilmiş demektir.

Filhakika Mahmut Goloğlu arkadaşımız teklifinden feragat etti ama, Heyeti Umumiyenin bu-

nu kabul etmesi karşısında teklifin baki kalması lâzımdır.

Bu maddenin yazılışı da muğlaktır. Madde- nin ihtiva ettiği ruh ve mâna büyüktür. Vatanda- şın yaptığı veya yapacağı her hangi bir mu- melenin iptali mevzuubahistir. Vatandaş mu- mele yaptığı her hangi üçünün şahıs muvacehe- sinde acaba suiniyetli midir, değil midir diye düşü- necektir. Âmme borcundan malını kaçırıyor diye telaşa düşecektir. Bu, cemiyet içinde huzursuz- luk yaratacaktır. Bu, nispî olmayacak, büyük olacaktır. Bu itibarla maddenin yeniden komis- yona gönderilerek üzerinde esaslı şekilde durul- masını ve bu şekilde mühim bir iptal hükmünü ihtiva eden maddenin çabucak, şu veya bu şekil- de, meselâ sadece bir kelimesinin değiştirilmesi suretiyle Heyeti Umumiyyeye gelmesine taraftar değilim. Bu itibarla komisyondan da rica edi- yorum, bu maddeyi alsın ve bu maddenin üle- rinde esaslı şekilde dursun. Muhtevası gayet mühimdir. Cemiyet içindeki mühim bir huzur- suzluğu önliyecektir.

REİS — Komisyonun mütalâası var mı?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDIN- ER (Konya) — Efendim, neticeye hiç tesir et- miyen bu meselenin münakaşası uzun sürdü. İc- ra Kanununun iptal dâvalarından bahseden 277 nei maddesinin 1 numaralı bendi «Elinde aciz vesikası bulunan her alacaklı» der.

Borçlunun kabili istîfa malı varken, ve bunu haczetmek mümkün iken zaten kimse mahkeme- ye gidip dâva açmaya lüzum görmez. Ortada borçlunun elinde haczi kabil malı yoksa kaçı- rılan mallar hakkında iptal dâvası açar. Binaen- aleyh vaziyet böyledir. Maliye için de hüküm bu olduğu için İcra Kanununun 279 neu maddesi ile muvazi olarak bu maddenin tedvininde mah- zur görmedik. Neticeye tesir etmiyor. Maamafih Heyeti Muhteremenin takdirine bağlıdır. Netice- yi değştürmediği için Goloğlu'nun fikri kabul- edilse de edilmese de birdir.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKİRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, Hamdi Bey arkadaşımızın ileriye sür- dükları mesele hakikaten kanun müzakerelerinin selâmeti bakımından, velev bir defaya mahsus ol- sa dahi, Yüksek Heyetçe tenevvür ve tesbit edil- mesi lâzım gelmektedir. Bunu halleden madde şudur; Meclisteki her türlü tereddüdü selp için bu maddenin okunması lâzımdır :

(Madde 44 : Raporu görüşülen bir komisyo- nun üyeleri yahut komisyon adına savunma ile yetkili sözcü veya bir üye Kamutay salonunda komisyonlara ayrılan masanın başında bulunur- lar.

Yeter sayı olmazsa, komisyon adına söz söy- liyen kimse yalnız işin komisyona geri verilme- sini teklif edebilir.)

Yani çalışmalarımızın bir usul ve intizama girmesi, masa başında müzakere edilmesi, komis- yon âzalarının yeter sayısının komisyonda hazır bulunması ve dağınık bulunmıyarak orada otur- ması zaruridir. Şu 44 neü maddeye nazaran ko- misyon âzaları masa başında hazır iseler müza- kere ederler. Bu madde Meclis salonunda, kanu- nun müzakeresi sırasında müzakereyi âmirdir. Öyle olmadığı takdirde sözcü yalnız maddenin geri istenebileceğini beyan edebilir. Şu halde, bu mesele şimdi hallolunsa dahi, deminki hâdise, ko- misyonun adedi mürettebine göre meselâ bu aded 15 ise bunun üçte biri beş kişi eder. Ve bunun da ekseriyeti üç olduğuna göre, üç kişinin muva- fakati ile meşru olarak tasarı şu kadar reyile ko- misyonea kabul edilmiştir diye getirilebilir. Mu- amelenin selâmeti bakımından hiç değilse, bu şe- kilde hareket edilmesi ve bundan sonra da tüzü- ğün 44 neü maddesi dâhilinde muamelenin cere- yan ettirilmesi doğru olur kanaatindeyim.

Esas madde ile alâkalı olmaksızın sırf prensip bakımından bunu arzetmiş bulunuyorum.

REİS — Komisyon muaddel şekilde ısrar edi- yor mu?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AK- ÇAL (Rize) — Hayır. Teklif geri alındığına gö- re raporda yazılı şekilde okunacaktır.

REİS — Eski 30 neu maddeyi tekrar okutu- yorum.

Âmme alacağının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle yapılan tasarruflar

MADDE 30. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borea yetmediği takdirde âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bı- rakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bi- len veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hü- kümsüzdür.

REİS — Maddeyi bu şekilde reyinize arzedi-

yorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Efendim; komisyon 33 ncü maddeyi geri almıştı. Onun için 34 ncü maddeye geçiyoruz.

Ortaklığın feshini isteme

MADDE 34. — Borçluya ait mal bulunmadığı veya âmme alacağını karşılamaya yetmediği yahut borçlu veya ortaklık tarafından bu kanuna göre teminat gösterilmediği takdirde, borçlunun sermayesi eshama münkasim olmıyan ortaklıklardaki hisselerinden âmme alacağının tahsili için genel hükümler dairesinde ortaklığın feshi istenebilir.

Sermayesi eshama münkasim komandit şirketlerin komandite şeriklerinin borçları için bu madde hükmü mezkûr şirketler hakkında da tatbik olunur.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; ikinci satırda şöyle bir ibare var: Borçlu veya ortaklık tarafından. Ortaklık borçlu değil mi?

(Bu sırada Naşit Fırat, Ferid Melen, Atıf Topaloğlu, Halil Sezai Erkut ve Nuri Sertoğlu ayağa kalkarak ekseriyet olmadığını ifade etmişlerdir.)

REİS — Yoklama yapacağız.

(Afyon Karahisar mebuslarından İstanbul mebuslarına kadar yoklama yapıldı).

REİS — Çoğunluğumuz vardır, müzakereye devam ediyoruz.

34 ncü madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Limitet ortaklıklarının âmme borçları

MADDE 35. — Limitet ortaklıklarının ödenmeyen ve tahsil imkânı bulunmıyan âmme borçlarından dolayı ortaklar vaz'ettikleri veya vaz'ını taahhüt eyledikleri sermaye miktarında doğrudan doğruya mesul ve bu kanun hükümleri gereğince takibata tâbi tutulurlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Reynize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Birleşme, devir ve şekil değiştirme hâlleri

MADDE 36. — Bu kanunun tatbiki bakımından :

a) İki veya daha ziyade hükmi şahsın birleşmesi halinde yeni kurulan hükmi şahıs;

b) Devir halinde devir alan hükmi şahıs;
c) Şekil değiştirme halinde yeni hükmi şahıs;

Birleşen, devir alınan veya eski şekildeki hükmi şahıs veya şahısların yerine geçer.

FERİD MELEN (Van) — Bu maddeye biraz vuzuh verilmesi lüzumuna kaniim. Bir defa hüküm, bu kanunun tatbiki bakımından 2 hal zikrediyor :

Birden ziyade hükmi şahsın birleşmesi ve İkincisi de devir hali. Bir hükmi şahsiyet kalkacak, onun yerine bir diğeri geçecek. Şekil değiştirmedi. «Bu kanun tatbiki bakımından yeni hükmi şahıs münfesh olanların yerine geçer» ibaresi biraz mübhemdir. Halefiyet bakımından mı yoksa sadece tasfiye memurlarına düşen vazifeler bakımından mı olduğu hususunun vazıh olması, maksat daha geniş ise onun da açıklanması lâzımdır.

REİS — Başka söz istiyen?

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bir vecibei mükellefiyet mi kastediliyor?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, kanun şâmindir, yalnız tasfiye memurlarına munhasır değildir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Yanî iki şirket birleşmiş olursa her ikisinin de Maliyeye olan vecibeleri nedir?

HİDAYET AYDINER (Konya) — Yeni şirkete yüklenmiştir. Maksat budur.

REİS — Başka söz istiyen yok. Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm Ödeme

Ödeme zamanı ve önce ödeme

MADDE 37. — Âmme alacakları hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödenir.

Hususi kanunlarında ödeme zamanı tesbit edilmemiş âmme alacakları Maliye Vekâletince belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu ödeme müddetinin son günü âmme alacağının vâdesi günüdür.

Âmme borçlusu isterse borcunu belli zamanlardan önce ödiyebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Taksitlerin zamanında ödenmemesi

MADDE 38. — Taksitle ödenmesi gereken âmme alacağının taksitleri vâdesinde ödenmezse alacağın tamamı muaccel olur.

Haczedilen malların paraya çevrilmesinden önce paraya çevirme tarihine kadar yapılan takip giderleri, gecikme zamları ve varsa cezaları alacağın tamamını muaccel kılan taksitle beraber rıza ile ödendiği takdirde diğer taksitler asıl ödeme sürelerinde tahsil olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arıyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ödeme yeri

MADDE 39. — Hususi kanunlarında ödeme yeri gösterilmemiş âmme alacakları borçlunun ikametgâhının bulunduğu yer tahsil dairesine ödenir.

Hususi kanunlarında ödeme yeri gösterilmiş olsun olmasın borçlunun alacaklı tahsil dairesindeki hesabı bildirmek şartıyla bu yerin belediye sınırları dışındaki tahsil dairelerine de ödeme yapılabilir. Bu fıkra gereğince yapılacak ödemeler tahsildarlara yapılamaz.

REİS — Ferid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Sık sık huzuru nuza geliyorum, maksadım faydalı olmaktadır. Burada «Tahsil daireleri» kelimeleri vardır. Vergi Usul Kanununda tahsil dairesi mefhumu yoktur tahsil dairesi mevcut değildir, vergi dairesi vardır. Bunun yerine, (Vergi dairesi) ibaresini koymak lâzımdır, mütenazır olması için.

REİS — Komisyonun mütalâası var mı?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, bu kanun tahsil dairelerini tarif etmiştir, üçüncü maddesinde şöyle demektedir: «Tahsil dairesi terimi: Alacaklı âmme idaresinin bu kanunu tatbik etmekle vazifeli dairesini, servisini, memur veya memurlarını.» Binaenaleyh tahsil dairesi bu şekilde tarif edilmiştir.

FERİD MELEN (Van) — Tamam efendim.

FERİDUN FİKİRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Komisyondan bir şey öğrenmek istiyorum: İkinci fıkranın sonunda: «Bu fıkra gereğince yapılacak ödemeler tahsildarlarla yapılamaz.» denilmektedir. Vazife almış tahsildarlar neden tahsilât yapamıyorlar, bunun sebebi nedir?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, bu istisnai bir haldir. Başka yere tediye yapıyor. Böyle olunca tahsildara vermek suiistimali ve zimmete geçirmeyi mucip olabilir.

MECDET ALKIN (Kütahya) — Tahsildara emniyet yok mu?

FERİDUN FİKİRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bu bir güçlüktür. Kırk bin tahsildarda bir, iki kötü çıkabilir. Bu böyledir diye niçin zorluk çıkarılıyor?

HİDAYET AYDINER (Konya) — Bu başka yerlere yapılan tahsiller, tediyeler içindir. Farzediniz ki, bir vilâyette bir vergi mükellefinin 100 bin lira borcu var. Onu ait olduğu vergi dairesine vermiyor, Trabzon'daki veya başka yerdeki bir tahsildara veriyor. Biz mükellefe kolaylık olsun diye bu hükmü koyduk, yoksa filân köydeki tahsildara versin demedik, bulunduğu vilâyetin vergi dairesine yatırsın, dedik. Eskiden vergi mükellefleri doğrudan doğruya borçlu oldukları vergi dairelerine borçlarını yatırmakla mükellef idiler. Biz bulunduğu vergi dairesine yatırmasına cevaz verdik, bulunduğu yerin vergi dairesine değil de orada her hangi bir tahsildara vermesini teeviz edersek, o tahsildar belki de zimmetine 100 bin lirayı geçirir. Onun için komisyon tahsildara vermekte tehlike ve mahzur görmüştür.

REİS — Başka söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin salâhiyetli ve mesul memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı yapılır.

Makbuz karşılığı yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilemez.

Âmme alacaklarının tahsilinde kullanılan makbuzların şeklini ilgili âmme idareleri tâyin eder.

Borçlular makbuzlarını âmme alacağının tahsil zaman aşımı müddeti sonuna kadar saklamaya ve salâhiyetli memurlarca istendiğinde göstermeye mecburdurlar.

Makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi gerektiği hallerde posta masrafı Hazineye aittir.

Hususi kanunlarındaki makbuz verilmesinden başka şekillerde yapılan tahsilâta ait hükümler mahfuzdur.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Burada ufak bir tashih yapmak istiyoruz. Burada (posta masrafı Hazineye ait) tâbiri vardır. Malûmu âliniz bu kanunla istihdaf edilenler arasında yalnız Hazine değil, belediye ve diğer âmme müesseseleri de vardır. Binaenaleyh (posta masrafı Hazineye aittir) kelimeleri yerine, (alacaklı âmme idaresine aittir) diye tashih ediyoruz. Bu şekilde kabulünü rica ederim.

MECDET ALKİN (Kütahya) — Posta ile havale etmez de banka vasıtasıyla havale eder. Bankaların aldıkları ücret ne olacaktır?

FERİD MELEN (Van) — Bu kanunun, bizim memleketimizin şartları bakımından, en mühim bir hükmü üzerindeyiz. Devlet alacağı hükme bağlanmıştır, tahsilât resmî makbuz mukabilinde yapılır. Bu, gayet tabiidir. Ben meslek hayatımda çok rasladım. Bâzı suiistimalleri arz edeyim. Ona göre bu maddeye bir suples vermek veya bu ihtimalleri de göz önünde tutarak maddeyi şekillendirmek lâzım olup olmadığını takdir buyurun. Bilhassa köylerde tahsilât tahsildarlar vasıtasıyla yapılır. Tahsildarlar mükelleften alacakları para mukabilinde makbuz vereceklerdir. Bâzı ahvalde tahsildarların, mükellefin okur yazar olmamasından ve saffetinden istifade ederek resmî makbuz benzien makbuzlarla tahsilât yaptıkları da olmuş, hem de çok olmuştur. Bu, klâsik bir suiistimaldir ve vâkı olmaktadır. Âdi makbuzla tahsilâtı yaparlar, yahut başka matbaada basılmış, Devlet makbuzuna çok benzien makbuzlarla yaparlar. Bittabi bu, resmî kayıtlara intikal etmediği için borcuna mahsup edilmemektedir. Mükellef Devletin resmî elbisesini giyen bir insana, Devlet makbuzuna benzien bir makbuz mukabilinde tediyatta bulunmuştur. Buna karşı Hazine şunu yapıyor : Borçludan alacağını tekrar tahsil cihetine gidiyor, seni işgal eden tahsildarlardan git alacağını tahsil et, diyor. Bu haksız bir şeydir. Benim memurum bu kanaati verecek şekilde bir makbuzla tahsil ediyorsa bu takdirde hüsnüniyet sahibi mükellefi korumak lâzımdır. Bu vaziyette bunu Devlet borcuna mahsup et-

meli ve kendisi tahsildardan alacaklı olarak takibat yapmalı.

Komisyonca rica ediyorum, bu maddeyi geri alsın. Büyük bir vatandaş kitlesini korumak için arzettiğim ihtimali nazara alarak bir iki hüküm derpiş eylesin.

REİS — Buyurun İzzet Akçal.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Aynı mütalâalarla vatandaşın da Devlet alacağının salâhiyetli şahıslar tarafından tahsil edilip edilmediğini, Hazineye maledilip edilmediğini kontrol etmek vatandaş için bir vazife olmalıdır. Ferid Melen arkadaşımızın endişeleri bir cepheden alınırsa tamamiyle yerinde olabilir. Ama teslim etmeleri lâzımdır ki, vatandaşın kontrolünden ve mesuliyetinden uzaklaşılması pek fazla suiistimali de mucip olabilir. Bu bakımdan komisyon bu madde üzerinde ısrar etmektedir.

REİS — Kenan Çiğman.

KENAN ÇİĞMAN (Çankırı) — Burada (makbuz karşılığı yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilemez) deniliyor. Bir şahıs borcunu posta vasıtasıyla, banka vasıtasıyla gönderdiği takdirde mahsup edilmemesi iktiza eder. Bunun komisyon tarafından tavzihini rica ediyorum.

REİS — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Fıkıradaki posta ile gönderilen para mevzuubahis değildir. Posta parası alacaklı kamu idaresine aittir.

İSMAİL AŞKIN (Bilecik) — Banka vasıtasıyla gönderilirse ne olur?

KOMİSYON ADINA HİDAYET AYDINER (Devamla) — Banka vasıtasıyla gönderilen de tatbikatta ne ise öyle muamele yapılacaktır.

MECDET ALKİN (Kütahya) — Kanunda sarahat olması lâzımdır.

FERİD MELEN (Van) — Komisyon Başkanından, biraz vatandaş acımasını ve merhametli olmasını dileyeceğim. Devlet kuvvetlidir. Vatandaş da birçok hallerde tamamen hüsnüniyet sahibi olabilir. Bunun misalini arz edeyim. Başından geçmiş bir hâdiseler var. Bundan 15 sene kadar evvel bir ilçede yaptığım bir teftişte köylerde birtakım makbuzlar topladım. Bunların dip koçanlarını bulmak mümkün olmadı. Tahkikat derinleştirildiği zaman anlaşıldı ki,

İstanbul'da birisi makbuz bastırması, bunu tahsildarlar elde etmiş ve bununla da halktan tahsilât yapmışlar. Şimdi, köylüye gelen Devlet tahsildarı, makbuz aynı makbuz. Bu vatandaşların yerinde, sayın başkan dahi olsa, parayı bal gibi öderdi. Bu vaziyetlerde vatandaş korumak lâzımdır. Dikkatli ve tedbirli olaydın denemez.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; Kenan Bey arkadaşımızın işaret buyurdukları nokta gayet mühimdir. Çünkü bütün medeni dünyada Devlete olan borçlar banka cekiiyle ve posta havalesiyle ödenir. Halbuki Komisyon verdiği cevapta katiyet beyan etmedi. İbareyi okursak mânanın başka türlü olduğu anlaşılır. « Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin salâhiyetli ve mesul memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı yapılır. » Sonra, «makbuz karşılığı yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilmez ». Yine aşağıda; « makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi gerektiği hallerde posta masrafı hazineye aittir » diyor. Şu 40 ne maddeye nazaran yalnız salâhiyetli makama makbuz karşılığı yapılan tediyeler tediyeye sayılıyor. posta ile, banka ile yapılan tediyeler de tediyedir. O halde bunun izahı lâzımdır.

Biz, malî mevzuatta bir yenilik yapıyoruz. vatandaş postaya tevdi etmiştir. Biz bugün adli tebligatı bile posta ile yapıyoruz. Şu hale göre ille tahsil şubesine gitmeye ne diye mecbur olsun? Postaneye gider, parasını yatırır, bankaya gider parasını yatırır. Ziraat Bankası Devletindir, postane İktisadi Devlet Teşekkülü olmakla beraber, Devletin murakabesi altındadır. Binaenaleyh, vatandaşa kolaylığın başlıca buğur.

Sonra, garip gibi görünür, fakat mühimdir. Biliyorsunuz Yemen'de birçok isyanlar oldu. Nihayetünnihaye Yemen'i kaybetmemizin sebeplerinden bir tanesinin de birtakım sahte tahsildarların orada arapları iffal etmeleri olduğunu bendeniz bilirim. Onun için istirham ederim, bu esaslı meseledir. Tetkik eedilmesi lâzımdır. Çünkü bunun tesirleri tahsildarların aleyhine değil, devletin aleyhinedir. Hakikaten devlet haysiyetine taallük eden bir husustur, füzünde durulacak bir mevzudur. Bütün dünyada müstahdeminin efalinden devlet mesuldür; böyle kabul edilmiştir. Biraz evvel bir

makbuz getirdiler; aldım cebime attım. Ne imzasına baktım ne mühürüne. Esasen bizim memlekette ekseriyetle mühürler okunmaz ya.

KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Evvelâ, Ferid Melen arkadaşımıza arzı cevap edeyim; bugünkü mevzuatımızda da resmî sıfatı haiz olan şahsın resmî makbuzla yaptığı tahsiller kabul edilir. Sahte bir makbuzla vermişse, bugün kendilerinin de izah ettikleri gibi, ayrıca tahsil edilecektir. Madde nin birinci fıkrasında «makbuz karşılığında yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilemez.» diye katî bir hüküm bulunmasına rağmen, tefrik edilmeyecek şekilde, sahte makbuz bastırıp resmî sıfatından istifade etmek suretiyle yapılan tahsilâta ait pek çok vakıaların bulunduğunu biraz evvel Ferid Melen arkadaşımız bahsettiler. Bu gibi hallerde, umumi hükümlerle işi halletmek lâzımdır. Vatandaşların da müteyakız olmaları ve ikinci esaslı murakabenin vatandaşlarca yapılması lâzımdır.

Feridun Fikri Düşünsel arkadaşımızın tereddütlerini 41 ve mütaakıp maddeler halletmektedir. Posta ile ve banka ile yapılan tediyeler, mütaakıp maddelerde mevzuubahs edilmiş bulunmaktadır. Banka ile yapılmış olan tediyelerde elbette banka mükellefin borcunu maliyeye öderken bir makbuz alacak, onu arşivlerinde bulunduracak ve mükellefe de makbuz verecektir. Binaenaleyh endişe etmelerine mahal olmadığı kanaatindeyim.

Ödeme Şekli, Makbuz

MADDE 40. — Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin salâhiyetli ve mesul memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı yapılır.

Makbuz karşılığı yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilemez.

Âmme alacaklarının tahsilinde kullanılan makbuzların şeklini ilgili âmme idareleri tâyin eder.

Borçlular makbuzlarını âmme alacağının tahsil zaman aşımı müddeti sonuna kadar saklamaya ve salâhiyetli memurlarla istendiğinde göstermeye mecburdurlar.

Makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi

gerektiği hallerde posta masrafı alacaklı âmme idaresine aittir.

Hususi kanunlarındaki makbuz verilmesinden başka şekillerde yapılan tahsilâta ait hükümler mahfuzdur.

REİS — Ömer Mart.

ÖMER MART (Çanakkale) — Eğer muhterem arkadaşlarım tensip ederlerse maddeye ikinci fıkra olarak şunun ilâve edilmesini arz ve tek lif ediyorum :

«Ödemeler tahsil dairelerine doğrudan doğruya yapılabileceği gibi posta veya kanka vasıtasıyla de yapılabilir.»

KOMİSYON ADINA HİDAYET AYDINER (Konya) — Aşağıda var efendim.

ÖMER MART (Çanakkale) — O halde özür dilerim efendim.

REİS — Madde hakkında başka söz isteyen var mı efendim?

Kırkinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Hususi Ödeme Şekilleri

MADDE 41. — Maliye Vekâletinin tâyin edeceği yerlerde, nevileri mezkûr Vekâletçe tesbit edilecek âmm alacakları, bu Vekâletçe isimleri belirtilecek bankalar delâletiyle veya postaneler vasıta kılınmak suretiyle ödenebilir.

Maliye Vekâleti bu madde gereğince ödeme yapılmasını ihtiyar ettiği takdirde ödemenin :

1. Çizgili çek kullanılmak suretiyle;
2. Mükellef hesabından aynı bankadaki ilgili vergi dairesi veya Merkez Bankası hesabına münakale suretiyle;
3. Vergi dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara bu daireler hesabına ödeme suretiyle;
4. Postaneler vasıta kılınmak suretiyle;

Yapılmasını düzenlemeye salâhiyetlidir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen var mı efendim?

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl)

— Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl)

— Evvelâ efendim tediye günü meselesi üzerinde duracağım. Meselâ on beş gün içinde ödemesi lâzım gelen bir borç tasavvur edelim. Tahsil dairesine ayın sonuncu günü yatırmak ka-

bildir. Acaba postane veya bankaya son günü yapılan tediye muteber midir? Yoksa postane veya banka tarafından vergi dairesine tediye günü mü muteberdir? Tavzihini rica ediyorum.

İkincisi; bu biraz garip bir madde gibi geliyor bendenize. Maddeyi okuyorum : «Maliye Vekâletinin tâyin edeceği yerlerde, nevileri mezkûr Vekâletçe tesbit edilecek âmme alacakları bu vekâletçe isimleri belirtilecek bankalar delâletiyle veya postaneler vasıta kılınmak suretiyle ödenebilir.»

Bir kere üst kısmını bir an için bir kenara bırakalım. Postanelere tediye mutlak mıdır? Birinci fıkrada iki cins hüküm var, birisinde Maliye Vekâletine yetki, hakkı hıyar veriliyor, tasarruf imkânı temin ediliyor. Bir de postanelere tediye edilmesi gibi diğer bir vaziyetle karşı karşıya bulunuyoruz. Bunun ikisinin birden zikredilmesi doğru değildir. Çünkü benim anılabildiğim postanelere tediye alehtlak bir tediye-dir ki Bunun için Maliye Vekâletine yetki vermiyor ve verilmemesi de doğrudur. Halbuki postaneler de Devlet müesseseleridir, herkes parasını bu müesseseye tevdi ediyor. Postanelere tediyelede Maliye Vekâletinin iradesine muallak bir tediye olmaması prensibi makul olduğuna göre, ikisinin birbirine karıştırılması halinde keenne postaneler marifetiyle vergi borçlarının tediyesi Maliye Vekâletinin takdirine terkedilmiştir gibi bir mâna çıkmaktadır. Yani biz postanelere yapılacak tediyeleleri alehtlak mı kabul edeceğiz, yoksa Maliye Vekâleti dilerse mi bu işleri postanelere verecek? Bu noktanın halledilmesi icabeder bir. Eğer postanelerin tediyeleleri mutlak ise bundan ayırmak lâzımdır. Mutlak değilse niçin mutlak değildir, bunun beyan edilmesi icabeder. Yani Maliye Vekâletine neden böyle bir külfet tahmil edeceğiz? Bu yetki olmaktan ziyade bir külfettir. Neden külfet tahmil ediyoruz da, niçin cesaretle denize girmiyoruz, postanelere tediye caizdir deyip katiyetle kabul etmiyoruz.

Bunun bir de mahzuru vardır. Katiyetle beyan edilmeyince vatandaş böyle bir iradeye muallak olarak yarın bir postaneye tediye yapar. Maliye Vekâleti müsaade etmemiş olur, ondan dolayı mahzurlu olur.

İkinci nokta olarak Maliye Vekâletinin tâyin edeceği yerlerde vekâletlerce tesbit edilecek âmme alacakları hangi alacaklardır. Anlamıyorum.

Devletin doğrudan doğruya elinde olan bankalar Ziraat Bankasına, Merkez Bankasına, şubelerine yapılacak tediyeler neden kanunla kabul edilmiyor da Maliye Vekâletine bu hususta bir hakkı hıyar veriliyor? Bunun sebebi yoktur. Diyeceksin ki her hangi bir bankaya tediye edilirse, o banka da iflâs ederse Devletin alacağı yanar. Kabul, bütün bankalara vermiyelim, fakat Ziraat Bankası gibi, Devletin her türlü muamelesini yapan Merkez Bankası gibi veya Devlet kontrolü altındaki diğer bankalar ve İktisadi Devlet Teşekkülleri karakterindeki bankalara doğrudan doğruya bu salâhiyeti vermesinde ne mahzur mütalâa olunuyor, bendeniz anlamıyorum.

REİS — İzzet Akçal buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, bu müessesenin yeni bir müessese olarak kabul edilmesi lâzımdır. Maddeyi kabul ettiğiniz takdirde memleketimizde kurulmuş olacaktır. Bu işin düzenlenmesi basit değildir. Posta İdaresi bugün bir İktisadi Devlet Teşekkülü mahiyetini almaktadır. Üç ay sonra kanun meriyete giriyor. Posta İdaresi ve bankalar teşkilâtını Maliye Bakanlığının tetkik ederek bu işi düzenlemesi lâzımdır. Birden hükmü kabul ettiğimiz takdirde bâzı yerlerde bâzı aksakhklar husule gelebilir. Maddeyi aynen kabul buyurduğunuz takdirde Posta teşkilâtında, Maliye ile karşılaştırılacak defterlerin tutulması lâzımdır. İdare, alacağını tahsil edecek ve makbuzunu vatandaşa verecektir. Feridun Bey arkadaşımızın endişelerini 44 nci madde izale etmektedir. (41 nci maddeye göre yapılan ödemelerde çekin tahsil dairesine veya postaya verildiği, paranın bankaya veya postaneye yatırıldığı münakale emrinin bankaya veya postaya verildiği gün, ödeme yapılmış sayılır) yolunda hüküm vardır. Zannediyorum ki, bununla arkadaşımızın endişeleri izale edilmiş olur.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Münakale emri ne demektir?

GEÇİCİ KOMİSYON BAŞKANI İZZET AKÇAL (Devamla) — Ona ait madde gelecektir.

REİS — 41 nci madde hakkında başka söz istiyen yoktur. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çekle veya münakale emri ile ödemeye ait hususi hükümler

MADDE 42. — Çizgili çekle yapılan ödemeler Ticaret Kanunu hükümlerine tâbidir, ancak:

1. Âmme alacağının ödenmesi için düzenlenen çek ilgili vergi dairesi adına, emre muharrer olmadığı kaydı ile ve bir banka üzerine çekilir. Alacağın teşhisine yaramak ve Ticaret Kanununa aykırı olmamak üzere çek üzerine devredilecek malûmatı tesbit etmeye Maliye Vekâleti salâhiyetlidir.

2. Çek veya münakale emrinin her hangi bir sebeple tediye edilmemesi halinde âmme alacaklısının borçluya karşı rücu hakkı mahfuzdur.

2 numaralı fıkra gereğince muamele yapıldığı takdirde çek veya münakale emrinin kabul edilmemesi keyfiyeti tevsik ve bu durum münakale istiyene, keşideciye veya bunların temsilcilerine tebliğ edilerek kabul edilmeyen çek iade olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çeklerde tanzim tarihi

MADDE 43. — Çekler tahsil dairesine veya postaya verildiği tarihle veya en çok bir gün evvelki tarihle tanzim edilmiş olmalıdır. Daha eski tarihli çekler kabul edilmez.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hususi ödeme şekillerinde ödeme tarihi

MADDE 44. — 41 nci maddeye göre yapılan ödemelerde çekin tahsil dairesine veya postaya verildiği, paranın bankaya veya postaneye yatırıldığı, münakale emrinin bankaya veya postaya verildiği gün ödeme yapılmış sayılır.

42 nci maddenin 2 numaralı fıkrası hükmü mahfuzdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Vergi cüzdanları

MADDE 45. — Vergi, resim gibi belli bir âmme alacağı ile devamlı surette mükellef tutulanlar adına tahakkuk ettirilen âmme alacakları ile bunlardan yapılan tahsilâtı göstermek üzere ver-

gi cüzdanları düzenlenebilir.

Vergi cüzdanlarının fiyatı, şekli ve ihtiva edeceği asgari bilgiler Maliye Vekâletince tesbit olunur. Diğer âmme idareleri alacaklarının mahiyetine uygun olarak bu cüzdanların şeklinde ve kullanım tarzında değişiklik yapabilirler.

İstiyen borçlulara bedeli karşılığında vergi cüzdanı verilir.

Vergi cüzdanlarındaki her türlü bilgiler ve tahsile dair yapılan kayıtlar tahsil daireleri tarafından yazılır, imzalanır ve mühürlenir.

Borçlular istedikleri takdirde bankalar, borçluların yaptıkları ödemeleri göstermek üzere kendilerine vergi cüzdanı verirler, bu cüzdanlardaki ödemeye ait kayıtlar bankalar tarafından yazılır.

Gerek tahsil daireleri, gerek bankalar tarafından verilen vergi cüzdanlarına yapılan bu kayıtlar Damga Resminden muaftır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ödemenin ispatı

MADDE 46. — Âmme alacağının ödendiği, salâhiyetli ve mesul memurlar tarafından verilen makbuzlarla, tahsil daireleri veya bankalar tarafından vergi cüzdanlarına yazılarak imzalanıp mühürlenene tahsile ait kayıtlarla ispat olunabilir.

42 nci maddenin 2 numaralı fıkrası hükmü mahfuzdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Ödemenin mahsup edileceği alacaklar

MADDE 47. — Âmme alacağına karşılık cebren tahsil olunan paralar önce parayı tahsil eden dairenin takip mevzuu olan alacağının aslına, sonra ceza, zam, faiz ve takip giderleri gibi fer'ilerine, âmme alacağı kısmen teminatlı ise önce teminatı bulunmayan kısımlara, artarsa borçlunun aynı âmme idaresinin takibe iştirak etmiş olan diğer alacaklı tahsil dairelerine olan borçlarına aynı sıra gereğince mahsup edilir.

Âmme alacağına karşı rızaen yapılan ödemeler aşağıdaki sıraya göre :

a) Daha evvel zaman aşımına uğrayacak olana;

b) Borçlar aynı tarihte zaman aşımına uğrayacaksa her borca borçla mütenasip bir miktar;

c) Teminatsız veya az teminatlı olana; mahsup edilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Dördüncü bölüm

Tecil,tehir, gecikme zammı

Tecil

MADDE 48. — Âmme borcunun vâdesinde ödenmesi veya haczin uygulanması veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi âmme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı âmme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca âmme alacağı iki yılı geçmemek üzere ve faiz alınarak tevil olunabilir.

Tecil salâhiyetini kullanacak ve bu salâhiyeti devredecek olanlar, Devlete ait âmme alacaklarında ilgili vekiller, vilâyet hususi idaresine ait âmme alacaklarında valiler, belediyelere ait âmme alacaklarında belediye reisidir.

Teminat, asli ve fer'î âmme alacaklarını karşılayacak miktarda olur. Haciz yapılmıyorsa mahcuz mal değeri tutarınca teminat yerine geçer.

Tecilde taksit zamanları ve diğer şartlar tecile salâhiyetli makamlarca tesbit olunur.

Tecil şartlarına riayet edilmemesi, değerini kaybeden teminatın veya mahcuz malların tamamlanmaması veya yerlerine başkalarının gösterilmemesi hallerinde âmme alacağı muaccel olur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, maddenin birinci fıkrasının birinci satırındaki «uygulanması» kelimesi, kanunun diğer maddelerinde yapılan değişiklik gibi, Teşkilâtı Esasiye Kanununa uygun bir terim olan «tatbiki» kelimesiyle değiştirilmiştir. Bu tabii hatasının düzeltilmesini rica ederim.

REİS — «Uygulama» kelimesinin yerine «tatbiki» kelimesinin ikame edilmesi suretiyle maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

İcranın kaza mercilerince tehiri

MADDE 49. — İdarece tecil edilmiş bir âme alacağı hakkında kaza mercilerince icrânın tehiri kararı verilmişse : Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden az olduğu takdirde; tecil olunan alacak icrânın tehiri müddetinin sonundan tecil müddeti sonuna kadar olan müddet içinde ve kaza mercilerinin tehiri dolayısıyla zamanında ödenmemiş borç miktarıyla birlikte yeniden taksite bağlanarak alınır. Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden çok ise; evvelce yapılan tecil hükmümsüzdür.

Takibatın kaza mercilerince tehiri iki senelik tecil müddetini aştığı takdirde tecil müddeti uzatılmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.... Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Ölüm halinde takibin geri bırakılması

MADDE 50. — Karısı yahut kocası, kan ve sıhriyet itibariyle usul veya furuundan birisi ölen borçlu hakkındaki takip ölüm günü ile beraber üç gün için geri bırakılır.

Borçlunun ölümü halinde terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün için takip geri bırakılır. Üç günün bitiminde terekenin borçları için takibata devam olunur.

Mirasçılar, mirası kabul veya ret etmemişlerse bu hususta Medeni Kanundaki muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri bırakılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.... Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Gecikme zammı, nispet ve hesabı

MADDE 51. — Âme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vâde gününü takibeden günden itibaren bir aylık müddet için % 10, mütaakıp her ay için % 2 gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir.

Gecikme zammı bir liradan az olamaz, 50 kuruş ve daha aşağı zam kesirleri hesaba katılmaz, 50 kuruşu aşan zam kesirleri liraya çıkarılır.

Ceza mahiyetindeki âme alacaklarına ayrıca gecikme zammı tatbik olunmaz. Gecikme zammı, bu zammın tatbik olunduğu âme alacağının bir mislini geçemez.

REİS — Ferid Melen.

FERİD MELEN (Van) — Bu maddenin iki noktası üzerinde duracağım.

Birisi ilk ay için % 10 zam yapıldıktan sonra geri kalan aylar için ayda % 2 gibi büyük bir nispette zam yapılmaktadır. Bu âdeti murabahaçılık gibi ağır bir şey. Çığ gibi büyüyecek bir borç karşısında mükellefi ezmek demektir. Bunun yüzde bire indirilmesini rica ederim.

İkincisi; bu zamlara bir had tâyin etmek lâzımdır. 20 ay her hangi bir sebeple ödeyemeyen insanın borcuna % 40 zam yapacağız, peşin alınan da % 10, oldu % 50. Bu muazzam zamdır. Bu, bir defa tahsili de güçleştirir. Belki mükellefi borcunu hiç vermemeye sevk edebilir. Cezanın da biraz suçla ahenktar, kusur ile mütenasip olması iktiza eder. Bu noktaların temini için komisyonun maddeyi geri alarak tashih buyurmasını rica ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim, bu kanundan maksat Devlet alacaklarının zamanında tahsilidir. Ferid Melen arkadaşımızın noktai nazarı kabul edilecek olursa bâzı vatandaşlar borçlarını ödememekte menfaatli vaziyetine gelirler ve dışarda murabahaçılık vaziyetini nazarı itibara alarak Devlete cüzi faiz vereceğim der ve borcunu ödemez. Binaenaleyh âme alacaklarının tahsilinin sekteye uğramaması içindir. Alınacak yüzde on faiz birinci ay içindir, eğer diğer aylar için bir gecikme zammı ilâve edilmeyecek olursa ve beş sene devam etse dahi yüzde on ile iktifa edersek âme alacaklarının tahsili ve onunla görülecek hizmetler bakımından doğru değildir. Komisyon noktai nazarında musırdır.

RİFAT ALABAY (Konya) — Ya tahsildar gelmemiş olursa o zaman ne olacak?

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Gecikme zamanında tatbik müddeti ve diğer hükümler

MADDE 52. — Gecikme zamanının tatbik müddeti âme alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, cebren tahsilde haczin tatbik edildiği, iflâs halinde iflâsın açıldığı, aciz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan müddettir.

Haciz tatbiki halinde, gecikme zamanının tatbik müddeti hacizle karşılanan borç miktarı için sona erer.

Gecikme zamanının önceden borçluya bildirilmesi gerekmez.

Aslın ödenmiş olması gecikme zamanının takip ve tahsiline mâni değildir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok, reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Köylerde gecikme zammı

MADDE 53. — Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıslar ve müesseselerin Muvamele ve İstihlâk vergileri hariç olmak üzere: belediye hudutları dışındaki köylerde tahsildarlar tarafından tahsil olunan âmmeye alacakları ödeme müddeti içinde ödenmediği takdirde bunlar için yalnız % 10 gecikme zammı tatbik olunur.

Ödeme müddeti geçmiş olmasına rağmen tahsildarların gidemediği köylerdeki borçlulara bu zam, tahsildarın ilk uğradığı zaman içinde borçlarının ödemedikleri takdirde tatbik olunur.

REİS — Buyurun.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl), — Efendim, bu köylere tahsildar gitmemiş, ne yapacak vatandaş? Gerçi 3 neü fıkrada, «Ödeme müddeti geçmiş olmasına rağmen tahsildarların gidemediği köylerdeki borçlulara bu zam, tahsildarın ilk uğradığı zaman içinde borçlarının ödemedikleri takdirde tatbik olunur.» Diyor. Fakat bunu bu şekilde yazmaktansa köylerde tahsildarların gitmesini esas tutturacak tarzda maddenin tanzimi daha uygun olmaz mı? Bunda o şekilde yazılıyor ki, bugünkü tahsil sisteminizin bünyesine ters gelebilir şekilde maddenin tanzim edilmiştir. Mesele tahsildarın köyeye gitmesi ise, yapılacak tediyelerin esas olarak kabulü suretinde yazılmış olduğu takdirdedir ki, bu maddeden bir fayda hâsıl olabilir. Bu şekilde kalırsa birçok iltibaslara meydan verilebilir ve köylü umumiyetle kendisinin ayağına gelmesi lâzım gelen tahsildara yapması lâzım gelen tediye ile vecibeden kurtulacağı yerde bu hususta ikinci fıkra ile ancak canını kurtarabilir. Binaenaleyh buradaki hükmün, tahsildarın köyeye gittiği tarihten itibaren tediye yapmadığı takdirde cezaya tâbi tutulmasını, bendeniz gerek tatbikat bakımından gerekse maliyeni başını ağrıtmamak bakımından doğru bulurum. Aksi

takdirde, bu hüküm bu şekilde kabul edildiği takdirde köylü ile maliyenin çatışmasını mucip olur.

REİS — Komisyon ne diyor efendim?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bu hukuken hallettiği bir mevzudur. Borçlu mu alacaklına gider, alacaklı mı borçlunun ayağına gider. Borçlar Kanunu bu meseleyi halletmiştir: (Borçlu alacaklının bulunduğu mahalde borcunu ödemeye mecburdur.) der, Binaenaleyh Asıl olan mükellefin borcunu götürüp vermesidir. Tahsildarı ayağına göndermek mecburiyeti yoktur. Daha evvel «tahsildara yapılan masraflar büyük bir yekûn tutmaktadır, her kes borcunu kendi verse de onlara verilen paralar daha nafi işlere sarfedilebilir,» diye tenkid mevzuu olmuştur. Köylü bizde kasabalarla daimî olarak irtibattadır. Aadamı gider, ya onun vasıtasıyla, veya banka, postane vasıtasıyla öder. (Tahsildar varmadıkça mütâakıp zamlar alınmaz) hükmü kâfidir.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Kâfi değildir ama biz artık yorulduk.

MECDET 'ALKIN (Kütahya) — Mükellef esbabı mücbire tahtında borcunu ödemediği takdirde ne olacaktır?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Devamla) — Bu takdirde demin kabul ettiğiniz tecil hükümleri caridir.

REİS — Buyurunuz efendim.

ŞEVKİ GÜRSES (Çorum) — Efendim birçok tahsildarlar köylere gitmezler. Köylüler Pazar günleri kasabaya gelirler ve borçlarını öderler. Bu şekilde «ödenen borçlar için tahsildarlar köylere gitmiş sayılır mı? Çünkü tahsildarlar merkezde bulunur, eğer köyeye gitmiş telâkki edilirse füzuli ceza tahakkuk etmiş sayılır. Bu cihetin tavzihini rica ederim.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Munzam ceza alınabilmesi için tahsildarın fiilen köyeye gitmesi şarttır. Tahsildar köyeye gitmedikçe munzam cezalar alınamaz.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci kısım

Âmme alacağı'nın cebren tahsili

Birinci Bölüm

Cebren tahsil ve takip esasları

Cebren tahsil ve şekilleri

MADDE 54. — Ödeme müddeti içinde ödenmeyen âmme alacağı tahsil dairesince cebren tahsil olunur. Cebren tahsil aşağıdaki şekillerden her hangi birinin tatbiki suretiyle yapılır :

1. Âme borçlusu tahsil dairesine teminat göstermişse, teminatın paraya çevrilmesi yahut kefilinin takibi;

2. Âmme borçlusunun borcuna yetecek miktardaki mallarının haczedilerek paraya çevrilmesi;

3. Gerekli şartlar bulunduğu takdirde borçlunun iflâsının istenmesi.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Ödeme emri

MADDE 55. — Âmme alacağını vâdesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir « ödeme emri » ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aygırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 ncu maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlulara ödeme emirleri muhtarlıkça tebliğ olunur. Ödeme emirlerinin muhtarlığa tevdi tarihinden itibaren 5 gün içinde tebligat yapılmadığı takdirde ödeme emirleri tebliğ edilmiş olan borçluların isimleri ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki bir « Ödeme cetveline » alınarak borçlular borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağırılırlar. Ödeme cetveli köy ihtiyar kurulu kapısına bir örneği de köyde herkesin görebileceği umumi bir mahalle

10 gün müddetle asılmak suretiyle tebliğ olunur ve cetvelin asıldığı köy muhtarlığınca münadı vasıtasıyla ilân olunur. Cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyet muhtarlıkça zabıt varakasıyla tesbit edilir. Cebren tahsil ve takip ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvelinin indirilmesi tarihinde başlamış olur.

Borcunu vâdesinde ödemeyenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 7 gün içinde bildirmeleri istenir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Teminatlı alacaklarda takip

MADDE 56. — Karşılığında teminat gösterilmiş bulunan âmme alacağı vâdesinde ödenmediği takdirde, borcun 7 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 7 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat bu kanun hükümlerine göre paraya çevrilerek âmme alacağı tahsil edilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kefil ve yabancı şahıs veya kurumlar mümessillerini takip

MADDE 57. — Kefil ve yabancı şahıs veya kurumların mümessilleri bu kanun hükümlerine göre ve aynen asıl borçluların tâbi tutuldukları usullerle takip olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Ödeme emrine itiraz

MADDE 58. — Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zaman aşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. İtirazın şekli, incelenmesi ve itiraz incelemelerinin iadesi hususlarında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermesi lâzımdır, aksi halde itiraz edilmemiş sayılır.

İtirazda bulunan borçlu bu kanuna göre teminat gösterdiği takdirde takip muamelesi itirazlı borç miktarı için ve itiraz komisyonunca bu hususta karar verilmeye kadar durdurulur.

İtiraz komisyonu bu itirazları en geç 7 gün içinde karara bağlamak mecburiyetindedir.

İtirazında tamamen veya kısmen haksız çıkan borçludan, hakkındaki itirazın reddolunduğu miktardaki âmme alacağı % 10 zamla tahsil edilir.

İtiraz komisyonlarının bu konudaki kararları kesindir.

Borcun tamamına bu madde gereğince vâki itirazların tamamen veya kısmen reddi halinde, borçlu ret kararının kendisine tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde mal bildiriminde bulunmak mecburiyetindedir.

Borcun bir kısmına karşı bu madde gereğince vâki itirazlar mal bildiriminde bulunma müddetini uzatmaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Reye arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Mal bildirimini

MADDE 59. — Mal bildirimini, borçlunun gerek kendisinde, gerekse üçüncü şahıslar elinde bulunan mal, alacak ve haklarından borcuna yetecek miktarın, nev'ini, mahiyetini, vafını, değerini ve her türlü gelirlerini veya haczi kabil mal veya geliri bulunmadığını ve yaşayış tarzına göre geçim kaynaklarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödeyebileceğini yazı ile veya sözle tahsil dairesine bildirmesidir.

Köylerde mal bildirimini, Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait Muamele ve İstihlak vergileri dışında kalan âmme borçları için köy muhtarlığına da yapılabılır.

Sözle bildirim halinde keyfiyet bir zabıtla tesbit edilir. Her iki halde bildirim yapıldığına dair âmme borçlusuna pulsuz makbuz verilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Mal bildiriminde bulunmayanlar

MADDE 60. — Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 7 günlük müddet içinde borcunu ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde, mal bildiriminde bulununca-

ya kadar, bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur.

Hapisle tazyik kararı, ödeme emrinin tebliğini ve 7 günlük müddetin bitmesini mütaakip tahsil dairesince verilir ve en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği zatın tasdikıyla tekemmül eder.

Tekemmül eden bu kararlar Cumhuriyet Savcılığına derhal infaz olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Mal edinme ve mal artmaları

MADDE 61. — Mal bildiriminde, malı olmadığını gösteren veyahut borca yetecek kadar mal göstermemiş olan borçlu, sonradan edindiği malları ve gelirindeki artmaları, edinme ve artma tarihinden başlayarak 15 gün içinde tahsil dairesine bildirmeye mecburdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Haciz

MADDE 62. — Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından âmme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.

Borçlu tarafından başkasının olduğu beyan veya üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş bulunan malların haczi en sonraya bırakılır.

Ancak haczolunan gayrimenkul artırmaya çıkarılmadan, borçlu, borcun ifasına yetecek menkul mal veya vâdesi gelmiş sağlam alacak gösterirse gayrimenkul üzerinde haciz baki kalmak üzere gösterilen menkul veya alacak da haczolunur.

Şu kadar ki, bu suretle mahcuz kalan gayrimenkulün idare ve işletmesine ve hasılât ve menfaatlerine tahsil dairesi müdahale etmez.

Tahsil dairesi alacaklı âmme idaresi ile borçlunun menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Diğer hakların paraya çevrilmesi

MADDE 63. — Tahsil idaresi, borçlunun haklarını tasfiye bakımından onun haiz olduğu bütün salâhiyetleri kullanarak bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi malların paraya çevrilebilir hale gelmesini genel hükümler dairesinde sağlar. Bu suretle paraya çevrilebilir hale gelen mallar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

REİS — İzzet Akçal, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, küçük bir tabı hatası vardır, (Tahsil idaresi) değil, (Tahsil dairesi) olacaktır.

REİS — Başka söz istiyen yoktur, maddeyi bu tashihle birlikte oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Haciz varakası

MADDE 64. — Haciz muameleleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı âmme idaresinin mahallî en büyük memurluğuna tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Vekâletince belirtilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Köylerde haciz

MADDE 65. — Köylerde ve Köy Kanunu tatbik edilen bucaklarda menkul mal haczi, haciz varakası üzerine köy ihtiyar kurullarınca yapılır.

Bu yerlerde lüzum görülen hallerde Gelir, Kurumlar vergileri ile bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait Muamele ve İstihlâk vergileri için muhtarın veya ihtiyar kurulu üyelerinden birinin huzuriyle tahsil dairesine menkul mal haczi yaptırmaya o mahallin en büyük malmemuru salâhiyetlidir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Borçlu elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 66. — Borçlu, elinde bulunan bir mal üçüncü şahsın mülkü veya rehni olarak gösterdiği yahut üçüncü bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia

edildiği takdirde, haczi yapan memur bunu haciz tutanağına geçirir. Keyfiyet, iddia borçlu tarafından yapılmışsa üçüncü şahsa, üçüncü şahıs tarafından yapılmışsa borçluya bildirilir.

Tahsil dairesi, haciz tutanağını aldığı tarihten itibaren 7 gün içinde iddiayı reddetmediği takdirde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılır. Üçüncü şahıs, tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmediği takdirde istihkak iddiası dinlenmez.

İstihkak iddiası tahsil dairesince kabul edilmez veya borçlu tarafından istihkak iddiasına itiraz edilirse, 7 gün içinde mahkemeye müracaat etmesi lüzumu tahsil dairesince üçüncü şahsa bildirilir. Müddetinde dâva açılmadığı takdirde istihkak iddiasından vazgeçilmiş sayılır.

REİS — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON REİSİ İZZET AKÇAL (Rize) — Bu maddede küçük bir tabı hatası vardır. Maddede «haciz tutanağı» denmiştir, bunun «haciz zabtı» olarak tashihi lâzımdır. Yani «tutanak» kelimesi «zabit» olacaktır.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen yok. Maddeyi bu tashihle kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Üçüncü şahıs elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 67. — Haczedilen mal borçlunun elinde olmayıp da, o mal üztrinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia eden üçüncü bir şahıs elinde ise keyfiyet, haczi yapan memur tarafından haciz zaptına geçirilir. Malın borçluya ait olduğu iddiasında bulunan tahsil dairesi keyfiyeti alacaklı âmme idaresine bildirir. Alacaklı âmme idaresi bildirme tarihinden itibaren 15 gün içinde dâva açmadığı takdirde istihkak iddiası kabul edilmiş sayılır.

Borçlu ile birlikte ikamet etmekte olan şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulduğu takdirde mal borçlunun elinde sayılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İstihkak iddiaları ile ilgili diğer hükümler

MADDE 68. — İstihkak dâvalarına bakmaya haciz yapan tahsil dairesinin bulunduğu mahal mahkemesi salâhiyetlidir. İstihkak dâvaları diğer işlere takdimen görülür.

Dâvacı takibin tehirini istediği takdirde kendisinde mevcut delillerin mahiyetine göre ve

muhtemel zarara karşı kâfi teminat alınmak suretiyle takibin tehirine mahkemece karar verilebilir.

İstihkak dâvası üzerine takibin tehirine karar verilir ve neticede dâva reddolunursa, dâva mevzuunu teşkil eden mahcuz malın değerinin % 10 u tutarında tazminat hükmolunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Âmme idareleri arasında hacze iştirak

MADDE 69. — Her âmme idaresi, diğer bir âmme idaresi tarafından yapılan hacizlere, âmme alacağı bu haciz tarihinden önce tahakkuk etmiş olmak şartıyla haczedilen mallardan her hangi biri paraya çevrilineceye kadar iştirak edebilir.

Hacze iştirak halinde, hacizli malın bedelinden ilk öce haczi yapan dairenin alacağı tahsil olunur. Artan hacze iştirak tarihi sırası ile, alacaklarına mahsup edilmektik üzere, hacze iştirak eden dairelere ödenir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Haczedilmeyecek mallar

MADDE 70. — Aşağıda gösterilen mallar haczedilemez :

1. Devlet malları ile hususi kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar;

2. Borçlunun şahsı ve mesleki için gerekli elbise ve eşyası ile, borçlu ve ailesine gerekli olan yatak takımları ve ibadete mahsus kitap ve eşyası;

3. Vazgeçilmesi kabil olmıyan mutfak takımı ve pek lüzumlu ev eşyası;

4. Borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zarurî olan arazi ve çift hayvanları ve taşıtları ve diğer teferruat ve tarım aletleri; çiftçi değilse sanat ve mesleki için gerekli olan alet ve edevatı ve kitapları; arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük taşıt sahiplerinin ancak geçimlerini sağlıyan taşıt vasıtaları;

5. Borçlu veya ailesinin geçimleri için gerekli ise, borçlunun tercih edeceği bir süt veren mandası veya ineği ve yahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları;

6. Borçlu ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ile;

a) Borçlu çiftçi ise ayrıca gelecek mahsul için gerekli olan tohumluğu;

b) Borçlu bağ, bahçe veya meyva ve sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zarurî olan bağ, bahçe ve bu işler için gerekli bulunan alât ve edevatı, malzemesi ve fide ve tohumluğu;

c) Geçimi hayvan yetiştirmeye munhasır olan borçlunun kendisinin ve ailesinin geçimleri için zarurî olan miktarda hayvan ile bu hayvanların üç aylık yem ve yataklıkları;

7. Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde mâlûl olanlara bağlanan emekli aylıkları ile, bu kabil kimselerin dul ve yetimlerine bağlanan aylıklar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış ikramiyeleri;

8. Bir yardım sandığı veya derneği tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan aylıklar;

9. Vücut ve sağlık üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak zarar görenin kendisi veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar;

10. Askerlik mâlûllilerine, şehit yetimlerine verilen harb mâlûllüğü zammı ile, 1485 sayılı Kanun gereğince verilen tekel beyiyeleri;

11. Borçlunun haline münasip evi «ancak evin değeri fazla ise bedelinden haline münasip bir yer alınabilecek miktarı borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılabilir»;

12. Hareirah Kararnamesine göre ödenen seyahat, ikamet yevmiyeleri ile zarurî masraf karşılığı olarak ödenen paralar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim; bir sual soracağım. Maddenin 7 nci paragrafında, (ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış ikramiyeleri) tâbiri geçmektedir. Zannediyorum, başka kanunlarda ikramiye yerine tazminat kelimesi geçmektedir. Bu tâbir tazminata da şâmil olacak mı?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ HİDAYET AYDINER (Konya) — Tazminata da şâmil olacaktır efendim.

REİS — Başka söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kısmen haczedilebilen gelirler

MADDE 71. — Aylıklar, ödenekler ve her çeşit ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilâma bağlı olmıyan nafakalar, emeklilik aylıkları,

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Haciz sırasında bulunacaklar ve haciz zaptı

MADDE 78. — Haciz sırasında borçlu veya zilyed veya bunların; vekilleri, işçi, müstahdem veya aileleri efradından birisi kendilerini temsilen bulunur. Bunlar haciz yerinde bulunmaz veya o sırada bulundurulmaları sağlanamazsa gıyapta haciz yapılır. Gıyapta yapılan hacizlerde zabıta memuru veya muhtar veya ihtiyar kurulu üyelerinden biri veya borçlunun veya zilyedin komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

Tanzim edilen haciz zaptında, hacze esas olan haciz varakasının tarih ve numarası, haczin yapıldığı yer, gün ve saat, haczedilen malların neler olduğu, tahmin edilen değerleri, haciz sırasında bulunan kimseler, varsa üçüncü şahısların iddiaları ve sair lüzumlu hususlar belirtilir, hazır bulunanlarca imzalanarak haciz işi tamamlanır.

Gıyapta yapılan hacizlerde zaptın bir örneği borçlu veya zilyede derhal tebliğ olunur.

Güneş battıktan doğuncaya kadar ve tatil günlerinde haciz yapılamaz. Tatil günlerinde veya geceleri çalışılan yerlerde yapılacak hasılat haczi ile borçlunun mal kaçırıldığını anlaşıldığı haller bu hükümden müstesnadır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi

MADDE 79. — Hâmiline yazılı olmıyan veya cirosu kabil senede dayanmıyan alacaklar ile, maaş, ücret, kira ve saire gibi her türlü hakların ve fiilen zabıt tanzimi suretiyle haczi kabil olmıyan üçüncü şahıslardaki menkul malların haczi, borçlu veya zilyed olan veyahut alacak ve hakları ödemesi gereken hakiki, hükmi şahıslara, kurumlara haciz keyfiyetinin tebliği suretiyle yapılır.

Borçlunun alacağı veya üçüncü şahıstaki bir malı haczedilip de üçüncü şahıs, borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haczin tebliğinden evvel borç ödenmiş veya mal istihlâk edilmiş, yahut kusuru olmaksızın telef olmuş veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada

ise keyfiyeti, haczin kendisine tebliğinden 7 gün içinde tahsil dairesine yazılı beyanla bildirmeye mecburdur. Bildirmediği takdirde mal elinde ve borç zimmetinde sayılır ve hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Menkul malların aynen teslimi mümkün olmadığı takdirde değeri ödenir. Üçüncü şahısların genel hükümler gereğince asıl borçluya rücu hakları mahfuzdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Zor kullanma

MADDE 80. — Haciz tatbikinde istendiği takdirde, kilitli ve kapalı mahallerin açılması ve her türlü eşyanın gösterilmesi mecburidir.

Gerekirse bu yerler zorla açtırılır, kilit ve her türlü tertipler kırılabilir. Haczonlanan malların zorla alınmasında hal ve durumun gerektirdiği her türlü zora baş vurulabilir.

Borçlunun üzerinde haczi kabil kıymetli mallar bulunduğu ve kendisi bunları rızasıyla teslim etmediği veya üzerinde sakladığı takdirde şahsına karşı da zor kullanılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Hacizde Değerleme

MADDE 81. — Haczedilen mallara haczi yapan memur tarafından değer biçilir, borçlunun müracaatı üzerine veya tahsil dairesince lüzum görüldüğü takdirde yeniden bilirkişiye değer biçtirilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok, oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Haczedilen Menkul Malların Korunması

MADDE 82. — Haczedilen para, kıymetli maden, mücevher, ticari senet, hisse senedi ve tahvil gibi menkul mallar kaybolmalarını ve değiştirilmelerini önliyecek tedbirler alınarak tahsil dairesince muhafaza olunur.

Sair menkul mallar uygun bir yerde muhafaza altına alınır veya güvenilir bir şahsa veyahut güvenilir bir şahsın kefaleti altında borçlunun veya zilyedin kendisinde bırakılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok,

sigorta ve emeklilik sandıkları tarafından bağlanan gelirler, borçlu ve ailesinin geçimleri için tahsil dairesince lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir. Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden aşağı olamaz.

100 lirayı aşmayan aylık gelirlerin % 10 undan fazlası haczolunamaz.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yetişmemiş mahsullerin haczi

MADDE 72. — Yetişmemiş her nevi toprak ve ağaç mahsulleri, yetişmeleri zamanından geriye doğru iki ay içinde haczolunabilir. Bu suretle haczedilmiş olan mahsullerin borçlu tarafından başkasına devri, haczi yapan tahsil dairesine karşı hükümsüz olup takibatın devamına engel olmaz.

Bu hüküm alacağı gayrimenkul rehni ile sağlanmış olan alacaklının, mütenmim cüz'ü olarak gayrimenkulün yetişmemiş mahsulleri üzerinde haiz olduğu hakkı kaldırmaz. Şu kadar ki, alacaklı rehlin paraya çevrilmesi için mahsullerin yetişmesinden önce takip isteğinde bulunmuş olmalıdır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Haczin neticeleri

MADDE 73. — Borçlu, alacaklı âmme idaresinin muvafakatini almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunamaz. Haczi koyan tahsil dairesi buna aykırı hareketin cezası mucip olduğunu borçluya ihtar eder.

Haczedilmiş olan mal üzerinde üçüncü şahsın zilyedlik hükümlerine istinaden hüsnüniyetle elde ettiği haklar mahfuzdur.

Hüsnüniyet kaidelerine aykırı olarak hacizli mal üzerinde üçüncü şahsın elde ettiği hakların, alacaklının haczi ile o mala taallük eden naklarını ihlâl ettiği nispette butlanma mahkemece hükümlenir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Paraya çevirme

MADDE 74. — Haczedilen her türlü mallar satılarak paraya çevrilir.

Satıştan elde edilen bedelden, takip masrafları ve takip edilen âmme alacağı düşüldükten sonra geriye kalan kısım borçlunun ödeme zamanı gelmiş veya muacceliyet kesbetmiş borçlarına mahsup edilir ve artanı, hacze iştirak etmiş başka daire yoksa borçluya verilir, hacze iştirak etmiş başka daire varsa, artan kısımdan evvelâ bu dairelerin alacakları ayrıldıktan sonra, bakiyesi borçluya verilir.

Satıştan elde edilecek bedelin âmme alacağından önce ödenmesi gereken borçlarla, takip giderlerini geçmiyeceği kesin olarak biliniyorsa, hacizli malın satışını tahsil dairesi tehir edebilir. Şu kadar ki, alacağı âmme idaresi alacağından önce gelenlerin takip hakları mahfuzdur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Aciz hali

MADDE 75. — Yapılan takip sonunda, borçlunun haczi caiz malı olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borcunu karşılamadığı takdirde borçlu aciz halinde sayılır.

Yapılan takip safhalarıyla bakiye borç miktarı bir aciz fişinde gösterilerek aciz hali tesbit olunur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Aczin neticeleri

MADDE 76. — Aciz halindeki borçlu hakkında teminat ve faiz aranmadan 48 nci madde hükmü tatbik olunabilir.

Alacaklı tahsil dairesi aciz halindeki borçlunun malî durumunu zaman aşımı süresi içinde devamlı olarak takip eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Menkul malların haczi ve satışı

Menkul malların haczi

MADDE 77. — Her türlü menkul mallar cins ve neveleri, vasıfları, alâmetleri, sayı ve miktarları ve tahmin edilen değerleri haciz zaptında tesbit edilmek suretiyle haczolunur.

oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Menkul malları koruyacak olanların mecburiyet ve mesuliyetleri

MADDE 83. — Borçlular, zilyedler, güveni lir şahıslar 82 nci madde gereğince kendilerine bırakılan malları, alacaklı âmme idarelerince yapılacak ilk talep üzerine derhal ve kendilerine teslim edildiği zamandaki durumları ile geri vermek mecburiyetindedirler.

Bu mecburiyeti yerine getirmiyenler, haklarında yapılacak ceza takibinden başka, bu malların kendilerine atfolunamıyacak bir sebepten dolayı telef veya zayı olduğunu ispat edemedikleri takdirde, geri verilmeyen malların değerleri tutarınca borçlu sayılıp bu kanun hükümleri gereğince takip olunurlar.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Menkul Malların Satışı

MADDE 84. — Menkul mallar tahsil dairelerince, köylerde ihtiyar kurullarınca haciz yapıldığı tarihin üçüncü gününden itibaren üç ay içinde satışa çıkarılır.

Bozulma, çürüme ve benzeri sebeplerle muhafazasına imkân olmıyan veyahut beklediği takdirde mühim bir değer düşüklüğüne uğraması muhtemel bulunan malların paraya çevrilmesine derhal başlanabilir.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok, oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Satış şekli, artırma ve ilân

MADDE 85. — Menkul mallar satış mütat olan belli bir yerde tahsil dairelerince açık artırma ve peşin para ile satılır. Mütat satış mahalline naklin külfetli veya mahallinde satışın daha muvafık olduğu ahvalde borçlunun da rızasıyla, tahsil dairesi satış mahallinde yapabilir. Satılığa çıkarılan mal artırma sonunda, üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırana ihale edilir.

Gerekli hallerde artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat, satılacak malların nev'i ve evsafi önceden ilân olunur.

İlânın şekli, artırmanın tarzı, yeri ve günü alacaklı âmme idaresinin ve borçlunun menfa-

atine en uygun gelen şekil göz önünde tutularak alacaklı âmme idaresince tesbit olunur.

Satılan mal, bedeli alınmadan teslim edilmez. Tahsil dairesi mal bedelinin ihale gününü takip eden günden itibaren üç gün içinde ödemesi için mühlet verebilir.

Bir kısım malların satışı ile âmme alacağı karşılandığı takdirde geriye kalan malların satışından vazgeçilir ve bunlar üzerindeki haciz kaldırılır.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Müşterinin malı almaktan vazgeçmesi

MADDE 86. — Müşteri malı almaktan vazgeçer veya verilen mühlet içinde bedelin tamamını vermezse, mal ikinci defa artırılmaya çıkarılır ve en çok artırana ihale olunur. Mal birinci defa kendine ihale olunan kimseden, iki ihale arasındaki fark ve diğer zararlar ve % 5 faiz veya ikinci ihalede talip çıkmaması sebebiyle ihale yapılmadığı takdirde birinci ihale bedeli ve diğer zararlar ve % 5 faiz ayrıca bir hüküm alınmasına hacet kalmaksızın bu kanun hükümlerine göre tahsil edilir ve o mal için idarece yapılan her nevi masraflar alınmak suretiyle mal kendisine terk olunur. Mal bedeli ihale yapılan şahıstan tahsil edilemediği müddetçe asıl borçlunun borçlu sıfatı devam eder.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yoktur. Reyinize arz ediyorum. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Satılmıyan menkul mallar

MADDE 87. — Haczedilen menkul mallara verilen bedel 81 nci maddede tesbit olunan değerinin % 75 inden aşağı olursa veya hiç alıcı çıkmazsa, ilk artırma tarihinden başlayarak 15 gün içinde uygun görülen zamanlarda bu mallar tekrar satışa çıkarılır. Bu ikinci artırımda verilen bedel ne olursa olsun satış yapılır.

Menkul mallar yerinde veya başka yere götürüldüğü halde yine satılmaz veya taşıma giderlerinin çokluğu yüzünden başka yere götürülmesi uygun görülmezse yukardaki 15 günlük sürenin bitmesinden itibaren 6 ay içinde pazarlıkla satılır. Bu suretle de satılmadığı takdirde haczedilen mallar borçluya geri verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

21 Temmuz Salı günü saat 10 da toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Kapanma saati : 17,55

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORU

1. — *Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın; Kars, Ardahan, Sarıkamış, ve Iğdır'da Yapı Kredi ve Emlâk Kredi bankalarının birer şube açarak mezkûr yerlerin imarına çalışmalarının mümkün olup olmadığına dair sorusuna Ekonomi ve Ticaret Vekili Fethi Çelikbaş ve Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/1075)*

B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki hususun Maliye - Ekonomi ve Ticaret bakanları tarafından yazılı olarak cevaplandırılmalarına delâletlerini saygı ile rica ederim.

Kars Milletvekili
Sırrı Atalay

Doğu Anadolu'nun asırlardan beri ihmal edildiği, imar ve inkişaftan mahrum kaldığı, âmme nimet ve hizmetlerinden çok az istifade ettiği inkârı gayrikabil bir hakikattir. Doğu Anadolu'nun en eski en uzak serhat kalesi Kars bu ihmal yanında, muhasara, işgal talihsizliklerine, uğramış. Yağma edilmiş, talanmıştır. Bir asır önce 57 minarenin yükseldiği şehir ufunda, şimdi 2 minare o mamure diyarın şahidi gibi kalmış. Bir nesil boyu geçmemiş ki, birkaç kere ocaklar yıkılmamış olsun. Üstelik kırk küsur yıl yürekler acısı faciaların her saniyesini doldurduğu bir işgal devresi; bu serhat boyunun, boynunu bükmüş, belini eğmiştir. Yurdun her yerinden çok ve her yerinden evvel bu gazi serhat boyunun imarı ve iktisaden kalkınması icap etmez mi? Dün yakılan, yıkılan evler, birer harabe halinde, o zalim istilâyı, o körkunc faciaları hatırlatıyor, derme çatma sokaklar, bel vermiş eski evler ve harabeler vasatı insanca yaşama seviyesi ve insan hakları ile kabili telif değildir. Uzun ve devamlı harblerin yerle bir ettiği haneler, şimdi şenleniyor. Fakat imkânlar yok takat yetmiyor. Ardahan'da iki odalı bir evin aylığını 60 liradan kirahyarak bir mesken

bulmak güç. Her gün daha çok mesken sıkıntısı artıyor. Kars - Iğdır ve Sarıkamış'ta da aynı ihtiyaç her gün bir tazyik olarak hissediliyor. Cadde ve sokaklar ise eski harabelerle dolu, Doğu Anadolu'nun kalkınması gerçek mânası ile hangi sahada acaba? Kars'ta geçen yıl yapılan yol, içme su tesisi ilkokul adediyle mi? Ki, bunlar devede kulak yahut fantazi ve cazip lâf hududunu aşmayan gülünç rakamlardır, her nimet ve her âmme hizmetinden mahrum bu gönülden irak beldenin hiç olmazsa bâzı şehir ve kasabalarının imarı için banka açmaya imkân yok mu? Gazetelerde yurdun diğer kasabalarında Yapı Kredi Bankasının şubeler açtığını sevinç'e öğreniyoruz. Acaba Kars'ta - Ardahan'da Sarıkamış'ta - Iğdır'da Yapı Kredi ve Emlâk Kredi bankalarının birer şube açarak bu kaderiyle baş başa bırakılmış mahrumiyet ve ıstırap beldesinin hiç olmazsa imarına rahışmaları mümkün değil mi? Bu yıl yukardaki ismi geçen yerlere bu bankalar şube açmıyacaksa sebebi nedir?

T. C.

Ekonomi Vekâleti

30.VI 1953

Hususi Kalem Müdürlüğü

Sayı : Genel : 35591

Özel : 1/330

Özü : Kars Mebusu Sırrı Atalay'ın yazılı sorusu hakkında.

T. B. M. M. Reisliğine

23 . V . 1953 tarihli ve 6/1075 - 5343/11748 sayılı yazıya cevap.

Kars, Ardahan, Sarıkamış ve Iğdır'da Yapı Kredi ve Türkiye Emlâk Kredi Bankalarının birer şube açarak mezkûr yerlerin imarına çalışmalarının mümkün olup olmadığına dair Kars Mebusu Sırrı Atalay tarafından verilen yazılı soru mevzuu tetkik ettirilmiştir ve Türkiye Em-

lâk Kredi Bankası Genel Müdürlüğünden alınan 3 . VI . 1953 tarih ve 1577 sayılı yazıdan, Bankanın Erzurum Şubesinin 7 Mayıs 1953 tarihinde faaliyete geçmiş bulunması hasebiyle Kars, Ardahan, Sarıkamış ve İğdır'ın da faaliyet sahalarına alınması için usulleri dairesinde gerekli tetkikatın yaptırılmakta olduğu, alınacak neticeye göre diğer faaliyet sahalarında yapılan msken ve inşaat yardımlarının mezkûr vilâyet ve kazalara da teşmiline çalışılacağı anlaşılmıştır.

Yapı ve Kredi Bankası hususi bir teşebbüs olduğundan çalışma şekli ve bu meyanda nelerde şube açacağı hususunun tesbiti kendi takdir ve ölçülerine bağlı bulunmaktadır.

Keyfiyet saygıyla arz olunur.

Ekonomi ve Ticaret Vekili
Fethi Çeelikbaş

T. C.

Maliye Vekâleti

16 . VII . 1953

Hazine Genel Müdürlüğü

Muamelât

Sayı : 52180 - 13, 23634

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine
Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 23 .

V . 1953 tarih ve 6/1075 - 5343/11748 sayılı yazıları cevabıdır :

Kars, Ardahan, Sarıkamış ve İğdir'da Yapı ve Kredi ve Emlâk Kredi Bankalarının birer şube açarak mezkûr yerlerin imarına çalışmalarının mümkün olup olmadığına dair Kars Mebusu Sırrı Atalay tarafından verilen soru önergesi üzerine yapılan tetkikata mütaallik olarak Türkiye Emlâk Kredi Bankası Genel Müdürlüğünden alınan 22 . VI . 1953 tarih ve 1806 sayılı yazıda, adı geçen mahallerin Erzurum şubelerinin faaliyet sahasına alındığı ve bu il ve ilçe sakinleri tarafından vâkı olacak kredi taleplerinin is'afına çalışıldığı, Yüksek Meclise arzedilmiş bulunan Bankaların sermayesinin tezyidine mütedair kanunun katiyet kesbetmesini mütaakıp Kars İli merkezinde açılması muhtasavver şube vasıtasıyla de bu mahallere yapılacak yardımların daha müsmir bir şekle sokulabileceği bildirilmiştir.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki Kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değişikliğine dair Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
 Rey verenler : 258
 Kabul edenler : 258
 Reddedenler :
 Çekinseler :
 Reye katılmayanlar : 211
 Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Salih Torfilli
 Ahmed Veziroğlu

AGRI

Celâl Yardımcı

AMASYA

İsmet Olgaç

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
 Muhlis Bayramoğlu
 Ömer Bilen

Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki Çiçekdağ

Ramiz Eren
 Muhlis Ete
 Mümtaz Faik Fenik

Seyfi Kurtbek

Fuad Seyhun

Cevdet Soydan

ANTALYA

Fatin Dalaman
 Ahmet Tekelioğlu
 Ahmet Tokuş

AYDIN

Etem Menderes

BALIKESİR

Vacit Asena
 Salâhaddin Başkan
 Esat Budakoğlu
 Muzaffer Emiroğlu
 Enver Güreli
 Mücteba İştin
 Ahmet Kocabıyıkçıoğlu
 Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
 Keşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran

Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünse!
 Mustafa Nuri Okcuoğlu

BOLU

Mithat Dayıoğlu
 Kâmil Kozak

BURDUR

Fethi Çelikbaş

BURSA

Selim Herkmen
 Sadettin Karacabey

Kenan Yılmaz

Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Emin Kalafat
 Nusret Kirişcioğlu
 Ömer Mart

ÇANKIRI

Kâzım Arar
 Kemal Atakurt
 Kenan Çığman

ÇORUH

Mesud Güney
 Zihni Ural

ÇORUM

Ahmet Başbüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Saip Özer
 Hasan Ali Vural

DENİZLİ

Baha Akşit
 Fikret Başaran
 Mustafa Gülcügil

Refet Tavaslıoğlu

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
 M. Remzi Bucak

Nâzım Önen

EDİRNE

Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün

Cemal Köprülü

Rükneddin Nasuhioğlu

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş
 Suphi Ergene

Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Şemsettin Günaltay

Nahid Pekcan

ERZURUM

Said Başak
 Rıfık Salim Burçak

Fehmi Çobanoğlu

Bahadır Dülger

Sabri Erduman

Enver Karan

Rıza Topçuoğlu

Memiş Yazıcı

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy

Hasan Polatkan

Abidin Potuoğlu

Kemal Zeytinioğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani

Samih İnal

Galip Kınoğlu

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Hayrettin Erkmen

Tahsin İnanç

Doğan Köymen

Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura

Vasfi Mahir Kocatürk

Halis Tokdemir

Ahmet Kemal Varınca

Kemal Yörükoğlu

Halit ZARBUN

HAKKARİ

Selim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli

Abdürrahman Melek

Hasan Reşit Tankut

Cavit Yurtman

İÇEL

Halil Atalay

Salih İnankur

Refik Koraltan

Celâl Ramazanoğlu

Şahap Tol

İSPARTA

Reşit Turgut

İSTANBUL

Salamon Adato
İhsan Altınel
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Adnan Menderes
Ahilya Mohos
Seyfi Oran
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver

İZMİR

Mehmet Aldemir
Avni Başman
Behzat Bilgin
Tarık Gürerk
Osman Kapani
Halil Özyörük
Ekrem Hayri Üstündağ
Zühtü Hilmi Velibese

KARS

Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Veyis Koçulu
Esat Oktay
Hüsamettin Tugaç

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioglu
Rifat Taşkın
Hamdi Türe

KAYSERİ

İsmail Berkok
Kâmil Gündes
İbrahim Kirazoglu
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Faik Üstün

KIRŞEHİR

Halil Seza Erkut
Elvan Kaman
Rifat Özdeş
KOCAELİ
Hamdi Başak
Salih Kalemeioğlu
Mümtaz Kavaleroğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnü Tür kand
Ethem Vassaf

KONYA

Hidayet Aydın
Remzi Birand
Abdi Çilingir
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Hakkı Gedik
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Hüseyin Doğan
İsmet İnönü
Abdülkadir Özbay

MANİSA

Şemi Ergin
Faruk İlker
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Nafiz Körez
Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav
MUĞLA
Yavuz Başer
Cemal Hünel
Nuri Özsan
Nâtık Poyrazoglu

NİĞDE

Hâdi Arıbaş
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroglu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Hüsnü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Hamdi Şarlan

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Haşim Alişan
İsmail Işın
Tevfik İleri
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe

Sinan Tekelioğlu

SİRD

Baki Erden
Mehmet Daim Süalp
Şefik Türkdogan
Cemil Yardım

SİNOB

Nuri Sertoğlu

SİVAS

Nâzım Ağacıkoğlu
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Hüseyin Bingül
Zeki Erataman

TOKAD

Sıtkı Ataç
Zihni Betil

Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Mustafa Özdemir

TRABZON

Mahmut Goloğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Hasan Remzi Kulu
URFA

Necdet Açıanal

Hasan Oral

Reşit Kemal Timuroğlu

YOZGAD

Fuat Nizamoglu
Hâşim Tathoglu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksoz
Hüseyin Balık
Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoglu
Avni Yurdabayrak

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHISAR

Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis (İ.)
Avni Tan
Gazi Yiğitbaş

AĞRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk

AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray

ANKARA

Salâhattin Benli
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İtekin
Hâmid Şevket İnce (İ.)
Talât Vasfî Öz

ANTALYA

Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat (İ.)
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hasırcı
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü
Lütfi Ülkümen

BALIKESİR

Müfit Erkuyumeu
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİTLİS

Nusrettin Barut
Selâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen
Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez (İ.)
İhsan Gülez
Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Agâh Erozon
Hüsnü Köymen
Mithat San
Halûk Şenar
Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Süreyya Endik
Bedi Enüstün
Nihat İyriboz
İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar

ÇORUM

Sedat Baran
Hüseyin Ortakcioğlu
Hakkı Yemeniciler

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu
Eyüp Şahin

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci
Kâmil Tayşı

EDİRNE

Hasan Osma

ELAZIĞ

Ömer Faruk Sanatç
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Gönenc
Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Emrullah Nutku
ESKİŞEHİR
Muhtar Başkurt

Ekrem Baysal

GAZİANTEP

Cevdet San

GİRESUN

Ali Naci Dayduk
Arif Hikmet Panuk-
oğlu

HATAY

Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen

İÇEL

Hüseyin Fırat
Aziz Köksal

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan
Ahmet Hamdi Başar
Andre Vahram Bayar
(İ.)

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger
(İ.)

Mithat Benker
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Vekil)
Fahrettin Saymer
Nazlı Tlabay

Hüsnü Yaman
Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Pertev Arat
Cihad Baban

Muhiddin Erener
Sadık Giz

Necdet İncekara
Vasfi Mentec

Abidin Tekön
Cemal Tunca

KARS

Fevzi Aktaş
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay

Tezer Taşkıran

Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Şükrü Kerimzade
Muzaffer Âli Mühtö
Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
(Reis V.)

Emin Develioğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Mehmet Özdemir

KIRKLARELİ

Mahmut Erbil
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
KOCAELİ

Ekrem Alican
Ziya Atıç

Mehmet Yılmaz
KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Rifat Alabay
Kemal Ataman
Sıtkı Salim Burçak

Ziyad Ebüzziya
Muammer Obuz

Himmet Ölçmen
KÜTAHYA

Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
(İ.)

MALATYA

Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat

Mehmet Kartal
Mehmet Kulu (İ.)

Nuri Ocakcioğlu
Lütfi Sayman

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Refik Şevket İnce (İ.)

Muzaffer Kurbanoglu
(Reis V.)
Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAS

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

Necip Bilge

ORDU

Refet Aksoy
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Atıf Topaloğlu

RİZE

Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Naci Berkman
Firuz Kesim
Ferid Tüzel

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroglu
Cezmi Türk

SİNOB

Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu

Ali Şükrü Şavlı

Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Halil İmre
Rifat Öçten
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Şevket Mocan

TOKAD

Ahmet Gürkan
Muzaffer Önal

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka (İ.)

Cahid Zamangil

TUNCELİ

Hıdır Aydın

URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Celâl Öncel

VAN

İzzet Akın
Ferid Melen
Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alıcılı
Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karşioğlu (İ.)

ZONGULDAK

Yunus Muammer Ala-
kant
Suat Başol
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

Devlet Daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
 Rey verenler : 247
 Kabul edenler : 247
 Reddedenler :
 Çekinseiler :
 Reye katılmıyanlar : 222
 Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Salih Torfilli
 Ahmed Veziroğlu
AĞRI
 Celâl Yardımcı
AMASYA
 İsmet Olgaç
ANKARA
 Ömer Bilen
 Dağistan Binerbay
 Hamdi Bulgurlu
 Osman Şevki Çiçekdağ
 Ramiz Eren
 Muhlis Ete
 Mümtaz Faik Fenik
 Seyfi Kurtbek
 Cevdet Soydan
ANTALYA
 Fatin Dalaman
AYDIN
 Etem Menderes
BALIKESİR
 Vacid Asena
 Salâhattin Başkan
 Esat Budakoğlu
 Muzaffer Emiroğlu
 Enver Güreli
 Mücteba İştin
 Ahmet Kocabıykoğlu
 Sıtkı Yırcalı
BİLECİK
 İsmail Aşkın
 Keşşaf Mehmet Kurkut
 Talât Oran
 Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel
 Mustafa Nuri Okcuoğlu
BOLU
 Mithat Dayıoğlu
 Kâmil Kozak
BURDUR
 Fethi Çelikbaş
BURSA
 Selim Herkmen
 Needet Yılmaz
ÇANAKKALE
 Emin Kalafat
 Nusret Kirişcioğlu
 Ömer Mart
ÇANKIRI
 Kâzım Arar
 Kemal Atakurt
 Kenan Çığman
ÇORUH
 Mesut Güney
 Ali Rıza Sağlar
 Zihni Ural
ÇORUM
 Ahmet Başbüyük
 Şevki Gürses
 Baha Koldaş
 Hüseyin Ortakcioğlu
 Saip Özer
 Hasan Ali Vural
DENİZLİ
 Baha Akşit
 Fikret Başaran
 Refet Tavashoğlu

DİYARBAKIR

Ferit Alpiskender
 Nâzım Önen
EDİRNE
 Arif Altınalmaz
 Mehmet Enginün
 Cemal Köprülü
 Rükneddin Nasuhioğlu
ELAZIG
 Abdullah Demirtaş
 Suphi Ergene
 Mehmet Şevki Yazman
ERZİNCAN
 Şemsettin Günaltay
 Nahid Pekcan
ERZURUM
 Said Başak
 Rıfık Salim Burçak
 Fehmi Çobanoğlu
 Sabri Erduman
 Enver Karan
 Rıza Topçuoğlu
 Memiş Yazıcı
 Mustafa Zeren
ESKİŞEHİR
 Ali Fuad Cebesoy
 Hasan Polatkan
 Abidin Potuoğlu
 Kemal Zeytinoğlu
GAZİANTEP
 Ekrem Cenani
 Samih İnal
 Galip Kınoğlu
 Süleyman Kuranel
 Ali Ocak

Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
 Hayrettin Erkmen
 Tahsin İnanç
 Doğan Köymen
 Mazhar Şener
 Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE
 Cevdet Baybura
 Vasfi Mahir Kocatürk
 Halis Tokdemir
 Kemal Yörükoğlu
 Halit ZARBUN
HAKKÂRI
 Selim Seven
HATAY
 Abdullah Cilli
 Abdürrahman Melek
 Hasan Reşit Tankut
 Cavit Yurtman
İÇEL
 Halil Atalay
 Hüseyin Fırat
 Salih İnankur
 Refik Koraltan
 Celâl Ramazanoglu
 Şahap Tol
İSPARTA
 Tahsin Tola
 Reşit Turgut
İSTANBUL
 İhsan Altinel
 Faruk Nafiz Çamlıbel
 Fuad Hulûsi Demirelli

İlâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver

İZMİR

Mehmet Aldemir
Behzat Bilgin
Halil Özyörük
Abidin Tekön
Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Veyis Koçulu
Esat Oktay

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioglu
Rifat Taşkın
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Emin Develioğlu
Kâmil Gündes
Ali Rıza Kılıçkale
İbrahim Kirazoğlu
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Faik Üstün
Halil Sezai Erkut
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Hamdi Başak
Salih Kalemeoğlu

Mümtaz Kavaleroğlu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
İlüsünü Türkand

KONYA

İlidayet Aydın
Remzi Birand
Sıtkı Salim Burçak
Ali Rıza Ercan
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Besim Besin
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Hüseyin Doğan
Abdülkadir Özbay

MANİSA

Şemi Ergin
Faruk İlker
Muzaffer Kurbanoglu
Nafiz Körez

Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Ahmet Kadoğlu
Nedim Ökmen
Mazhar Özsoy

MARDİN

Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Yavuz Başar
Cemal Hünel
Nuri Özsan

Nâtık Poyrazoğlu

MUŞ

Hamdi Dayı
Ferit Kılıçlar

NİĞDE

İlâdi Arıbaş
Süreyya Dellâloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köskeroğlu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy
İlüsünü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Zeki Mesut Sezer

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

İsmail Işın
Tevfik İleri
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun
Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu

SİRD

Baki Erden
Mehmet Daira Süalp
Şefik Türkdöğün
Cemil Yardım

SİNOB

Nuri Sertoğlu
SİVAS
Nâzım Ağacıkoglu
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Sedat Zeki Örs
Reşat Şemsettin Sirer
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

Zeki Erataman

TOKAD

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Muzaffer Önal
Mustafa Özdemir

TRABZON

Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

İlâdır Aydın
Hasan Remzi Kulu

URFA

Necdet Acanal
Hasan Oral
Reşit Kemal Timuroğlu

YOZGAD

Niyazi Ünal Aleh
Faik Erbaş
Fuat Nizamoglu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Uçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açaksöz
Hüseyin Balık
Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reye katılmıyanlar]

AFYON KARAHIŞAR

Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özeoan
Ali İhsan Sâbis
Avni Tan
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi
Halıs Öztürk

AMASYA

Kemal Eren
Hâmîr Koray

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Abdullah Gedikoğlu
Osman Talât İltekin
Hâmîd Şevket İnce
Talât Vasfi Öz
Fuad Seyhun

ANTALYA

Nazifi Şerif Nabel
Burhanettin Onat
Akif Sarıoğlu
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu
Ahmet Tokuş

AYDIN

Namık Gedik
Nail Geveci
Şevki Hırsırcı
A. Baki Ökdem
Cevat Ülkü
Lâtfi Ülkümen

BALIKESİR

Müfit Erkuyumeu
Ali Fahri İşeri
Arif Kalıpsızoğlu
Yahya Pelvan
Muharrem Tunçay

BİTLİS

Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen

Zuhuri Danışman
Mahmut Güçbilmez (İ.)
İhsan Gülez
Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Erkazancı
Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar
Selim Ragıp Emeç
Ağâh Erozan
Sadettin Karacabey

İlülüsî Köymen
Mithat San

Halûk Şaman

Kenan Yılmaz
Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Süreyya Endik

Bedi Enüstün
Nihat İyriboz

İhsan Karasioğlu

ÇANKIRI

Celâl Boynuk
Celâl Otman

ÇORUH

Mecit Bumin
Abbas Gigin

ÇORUM

Sedat Baran
Hakkı Yemiciler

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
Eyüp Şahin

DİYARBAKIR

Yusuf Azizoğlu
M. Remzi Bucak
Mustafa Ekinci
Kâmil Tayş

EDİRNE

Hasan Osma
Ömer Faruk Sanaç

ELAZIĞ

Hâmîr Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Göneneç

Sabit Sağıroğlu
Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Bahadır Dülger
Emrullah Nutkî

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal

GAZİANTEP

Cevdet San

GİRESUN

Ali Naci Duyduk
Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

GÜMÜŞANE

Ahmet Kemal Vafıaca

HATAY

Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen

İÇEL

Aziz Köksal

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç

Kemal Demiraley

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato (İ.)
Ahmet Hamdi Başar
Andre Vahram Bayar
(İ.)

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger
(İ.)

Mithat Benker
Bedri Nedim Göknül

Fuad Köprülü
Seyfi Oran

Fahrettin Saymer
Nazlı Tılabar

İlüsünü Yaman
Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Pertev Arat

Cihad Baban
Avni Başman

Muhiddin Erener
Sadık Giz
Tarık Güererk
Necdet İncekara
Osman Kapani
Vasfi Mentuş
Cemal Tuncel
Zühtü İlilmi Velibeşe

KARS

Fevzi Aktaş
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Tezer Taşkıran
İlüsamettin Tugaç
Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Şükrü Kerimzade (İ.)
Muzaffer Âli Mühtö
(İ.)

Ziya Termen
Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ

İsmail Berkok
Mehmet Özdemir
KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil
Fikret Filiz
Sıtkı Pekkip

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
KOCAELİ

Ekrem Alican
Ziya Atıç
Lâtfi Tokoğlu
Ethem Vassaf
Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)
Rifat Alabay
Kemal Ataman
Abdi Çilingir
Ziyad Ebüzziya
Muammer Obuz
Himmet Ölçmen

KÜTAHYA
Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Hakkı Gedik
Asım Gündüz
Ahmet İhsan Gürsoy
(İ.)

MALATYA
Mehmet Sadık Eti
Hikmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Mehmet Kulu (İ.)
Nuri Ocakcıoğlu
Lûtfi Sayman

MANİSA
Samet Ağaoglu
Refik Şevket İnce (İ.)
Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAS
Ahmet Bozdağ

Salâhattin Hüdayioğlu
Remzi Öksüz
MARDİN
Abdürrahman Bayar
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA
Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi

NİĞDE
Necip Bilge
ORDU
Yusuf Ziya Ortaç
Hamdi Şarlan

Atıf Topaloğlu
RİZE
Zeki Rıza Sporel

SAMSUN
Hâşim Alişan
Naci Berkman
Fıruz Kesim
Ferid Tüzel
SEYHAN
Zeki Akçalı

Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Cezmi Türk
SİNOB
Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS
Ercüment Damalı
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Bahattin Taner
TEKİRDAĞ
İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Şevket Mocan

TOKAD
Ahmet Gürkan
TRABZON
Salih Esad Alperen
Faik Ahmed Barutçu

Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu
Hamdi Orhon
Hasan Saka (İ.)
Cahid Zamangil

URFA
Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Celâl Öncel
VAN

İzzet Akın
Ferid Melen
Kâzım Özalp
YOZGAD

Avni Doğan
Yusuf Karshoğlu (İ.)
ZONGULDAK
Yunus Muammer Ala-
kant
Suat Başol
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		
Malatya	1		18

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı :	487
Rey verenler :	253
Kabul edenler :	253
Reddedenler :	
Çekinseler :	
Reye katılmıyanlar :	216
Açık mebusluklar :	18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu
AGRI
Kasım Küfrevi
Celâl Yardımcı
AMASYA
İsmet Olgaç
ANKARA
Ömer Bilen
Dağıstan Binerbay
Hamdi Bulgurlu
Osman Şevki Çiçekdağ
Ramiz Eren
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Cevdet Soydan
ANTALYA
Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
İbrahim Subaşı
Ahmet 'okuş
AYDIN
Şevki Hasırcı
Etem Menderes
A. Baki Ökdem
Lûtfi Ülkümen
BALIKESİR
Vacid Asena
Salâhaddin Başkan
Esat Budakoğlu
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba İştin

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran
Yümnü Üresin
BİNGÖL
Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okeuoğlu

BITLİS

Nusrettin Barut
Salâhaddin İnan

BOLU

Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Kâmil Kozak

BURDUR

Fethi Çelikbaş
BURSA
Selim Ragıp Emeç
Selim Herkmen

Kenan Yılmaz

Necdet Yılmaz

ÇANAKKALE

Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI

Kenan Çıgman
ÇORUH

Mecit Bumin

Mesud Güney

Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran

Ahmet Başbüyük

Şevki Gürses

Baha Koldaş

Hüseyin Ortakcioğlu

Hasan Ali Vural

DENİZLİ

Baha Akşit

Fikret Başaran

Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender

Nâzım Önen

EDİRNE

Arif Altınalmaz

Mehmet Enginün

Cemal Köprülü

Rükneddin Nasuhioğlu

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş

Suphi Ergene

Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Şemsaddin Günaltay

Nahid Pekcan

ERZURUM

Saîd Başak

Rıfki Salim Burçak

Fehmi Çobanoğlu

Enver Karan

Rıza Topçuoğlu

Memiş Yazıcı

Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy

Hasan Polatkan

Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani

Samih İnal

Galip Kınoğlu

Süleyman Kuranel

Ali Ocak

Salâhaddin Ünlü

GİRESUN

Hayrettin Erkmen

Tahsin İnanç

Doğan Köymen

Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu

GÜMÜŞANE

Cevdet Baybura

Vasfi Mahir Kocatürk

Halit ZARBUN

HAKKARİ

Selma Seven

HATAY

Abdullah Cilli

Abdürrahman Melek

Hasan Reşit Tankut

Cavit Yurtman

İÇEL

Halil Atalay

Hüseyin Fırat

Salih İnankur

Refik Koraltan

Aziz Köksal

Celâl Ramazanoğlu

Şahap Tol

İSPARTA

Reşit Turgut

İSTANBUL

İhsan Altınel

Ahmet Hamdi Başar
Faruk Nafiz Çamlıbel
Hâdi Hüsman
Salih Fuad Keçeci
Adnan Menderes
Ahilya Moshos
Mükerrem Sarol
Mithat Sözer
Füruzan Tekil
Ahmet Topcu
Celâl Türkgeldi
Sani Yaver

IZMİR

Mehmet Aldemir
Cihad Baban
Behzat Bilgin
Tarık Güreker
Osman Kapani
Halil Özyörük
Cemal Tunca
Ekrem Hayri Üstündağ

KARS

Mehmet Bahadır
Abbas Çetin
Veyis Koçulu
Esat Oktay

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Fahri Keçecioglu
Şükrü Kerimzade
Rifat Taşkın
Hamdi Türe

KAYSERİ

Fikri Apaydın
İsmail Berkök
Kâmil Gündes
İbrahim Kirazoglu
Yusuf Ziya Turgut

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
Mahmut Erbil
Fikret Filiz

Faik Üstün
KIRŞEHİR
Osman Bölükbaşı
Halil Sezai Erkut
Elvan Kaman
Rifat Özdeş

KOCAELİ

Hamdi Başak
Salih Kalemcioglu
Mümtaz Kavalcioglu
Yeredoğ Kişioğlu
Saim Önhon
Lûtfi Tokoğlu
Hüsnü Türkan

KONYA

Hidayet Aydıner
Remzi Birand
Ali Rıza Erca
Saffet Gürol
Tarık Kozbek
Murad Âli Ülgen
Umran Nazif Yiğiter

KÜTAHYA

Mecdet Alkin
Yusuf Aysal
Besim Besin
Ahmet Kavuncu
Remzi Koçak
Süleyman Süruri Na-
suhoglu
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Hüseyin Doğan
İsmet İnönü
Abdülkadir Özbay

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Şemi Ergin
Faruk İlker
Muzaffer Kurbanoglu
Nafiz Körez
Muhlis Tümay

MARAS

Abdullah Aytemiz
Nedim Ökmen
MARDİN
Mehmet Kâmil Boran
Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Yavuz Başer
Cemal Hünel
Nuri Özsan
Nâtik Poyrazoglu

MUŞ

Ferit Kılıçlar
NİĞDE

Hâdi Arbaş
Süreyya Dellaloğlu
Asım Doğanay
Ferit Ecer
Fahri Köşkeroglu
Hüseyin Ülkü
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Hüsnü Akyol
Feyzi Boztepe
Naşit Fırat
Zeki Mesut Sezer

RİZE

İzzet Akçal
Kemal Balta
Osman Kavrakoglu
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Mergil

SAMSUN

İsmail Işın
Tevfik İleri
Muhittin Özkefeli
Şükrü Uluçay
Hasan Fehmi Ustaoglu
Hâdi Uzer

SEYHAN

Arif Nihat Asya
Sedat Barı
Tevfik Coşkun

Salim Serçe
Sinan Tekelioğlu
SİRD

Baki Erden
Şefik Türkoğlan
Cemil Yardım
SİNOB

Nuri Sertoğlu
SİVAS

Nâzım Ağacıoğlu
İbrahim Duygun
Şevki Ecevit
Sedat Zeki Örs
Hüseyin Yüksel

TOKAT

Sıtkı Atanç
Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk
Halûk Ökeren
Mustafa Özdemir

TRABZON

Naci Altuğ
Mahmut Goloğlu
Hamdi Orhon
Mustafa Reşit Tarakçı-
oğlu

TUNCELİ

Hasan Remzi Kulu
URFA

Necdet Açıncı
Hasan Oral
Reşit Kemal Timuroğlu

YOZGAD

Fuat Nizamoglu
Hâşim Tatlıoğlu
Hasan Üçöz

ZONGULDAK

Fehmi Açıksöz
Hüseyin Bahk
Cemal Kıpçak
Rifat Sivişoğlu
Avni Yurdabayrak

[Reye katılmayanlar]

AFYON KAHAMISAR

Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis (İ.)
Avni Tan
Gazi Yiğithaşı

AĞRI

Halis Öztürk

AMASYA

Kemal Eren

Hâmit Koray

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
Muhlis Bayramoğlu
Salâhattin Benli
Osman Talât İltekin
Hâmid Şevket İnce (İ.)
Fuad Seyhun

ANTALYA

Burhanettin Onat (İ.)

Akif Sarıoğlu

Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

Namık Gedik

Nail Geveci

Cevat Ülkü

BALIKESİR

Müfit Erkuşumcu

Enver Güreli

Ali Fahri İşeri

Arif Kalıpsızoğlu

Ahmet Kocabıyıkıoğlu

(İ. A.)

Yahya Pelvan

Muharrem Tunçay

BOLU

Fahri Belen

Mahmut Güçbilmez (İ.)

İhsan Gülez

Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Erkazancı

Mehmet Özbey

BURSA

Raif Aybar

Agâh Erozan

Sadettin Karacabey

Hulûsi Köymen

Mithat San

Halûk Saman

Ali Canib Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar

Süreyya Endik

Bedi Enüstün

Nihat İyriboz

ÇANKIRI

Kâzım Arar

Kemal Atakurt

Celâl Boynuk

Celâl Otman

ÇORUH

Abbas Gigin

Ali Rıza Sağlar

ÇORUM

Saip Özer

Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu

Mustafa Gülcügil

Eyüp Şahin

DIYARBAKIR

Yusuf Azizoglu

M. Remzi Bucak

Mustafa Ekinci

Kâmil Tayşı

EDİRNE

Hasan Osma

ELAZIĞ

Ömer Faruk Sanaç

Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Gönenc

Sabit Sarıoğlu

Ziya Soylu (İ.)

ERZURUM

Bahadır Dülger

Sabri Erduman

Emrullah Nutku

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt

Ekrem Baysal

Abidin Potuoğlu

GAZIANTEP

Cevdet San

GİRESUN

Hamdi Bozbağ

Ali Naci Duyduk

Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

GÜMÜŞANE

Halis Tokdemir

Ahmet Kemal Varmca
(İ.)

Kemal Yörükoğlu

HATAY

Celâl Saıt Siren

Tayfur Sökmen

İSPARTA

İrfan Aksu

Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan

Salamon Adato (İ.)

Andre Vahram Bayar

(İ.)

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)

Nihad Reşad Belger (İ.)

Mithat Benker

Fuad Hulûsi Demirelli

Bedri Nedim Göknil

Fuad Köprülü (Vekil)

Seyfi Oran

Fahrettin Sayımer

Nazlı Tıbar

Hüsnü Yaman

Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adivar

Pertev Arat

Avni Başman

Muhiddin Erener

Sadık Giz

Necdet İncekara

Vasfi Menteş

Abidin Tekön

Zühtü Hilmi Velibese

KARS

Fevzi Aktaş

Lâtif Aküzüm

Sırrı Atalay

Tezer Faşkaran

Hüsamettin Tugaç

Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Muzaffer Âli Mühtö
(İ.)

Ziya Bermen

Hayri Tosunoğlu

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Ali Rıza Kılıçkale

Mehmet Özdamir

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip

KOĞAELİ

Ekrem Alican

Ziya Aağ

Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Rifat Alabay

Kemal Ataman

Sıtkı Salim Burçak

Abdi Çilingir

Ziyad Ebüzziya

Muammer Obuz

Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik

Asım Gündüz

Ahmet İhsan Gürsoy
(İ.)

MALATYA

Esat Doğan

Mehmet Sadık Eti

Hikmet Fırat

Mehmet Kartal

Mehmet Kulu (İ.)

Nuri Ocakcioğlu

Lütfi Sayman

MANİSA

Refik Şevket İnce (İ.)

Adnan Karaosmanoğlu
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAS

Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi

MUŞ

Hamdi Dayı

NİĞDE

Necip Bilge

ORDU

Refet Aksoy
Yusuf Ziya Ortaç
Hamdi Şarlan
Atıf Topaloğlu

RİZE

Zeki Rıza Sporel

SAMSUN

Haşim Alişan (İ.)
Naci Berkman
Firuz Kesim
Ferid Tüzel

SEYHAN

Zeki Akçalı
Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Cezmi Türk

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Muhtar Acar
Server Somuncuoğlu

Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Reşat Şemsettin Sirer
Bahattin Taner

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Hüseyin Bingül
Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Ahmet Gürkan
Muzaffer Önal

TRABZON

Salih Esad Alperen
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştınar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycioğlu

Hasan Saka (İ.)
Cahid Zamangil

TUNCELİ

Hıdır Aydın
URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Celâl Öncel

VAN

İzzet Akın
Ferid Melen
Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alıcılı
Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karslıoğlu (İ.)

ZONGULDAK

Yunus Muammer Ala-
kant
Suat Başol
Abdürrahman Beyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bâzi maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzi hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dalıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncu maddesinin değiştirilmesine dair Kanuna verilen reylerin sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza sayısı : 487
Rey verenler : 247
Kabul edenler : 247
Reddedenler :
Çekinseler :
Reye katılmıyanlar : 222
Açık mebusluklar : 18

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Salih Torfilli
Ahmed Veziroğlu

AGRI

Kasım Küfrevi
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı

AMASYA

Hâmit Koray
İsmet Olgaç

ANKARA

Sadri Maksudi Arsal
Salâhattin Benli
Ömer Bilen
Dağistan Binerbay
Hamdi Bulgurlu

Osman Şevki çiçekdağ
Ramiz Eren

Mümtaz Faik Fenik
Abdullah Gedikoğlu
Hâmid Şevket İnce

Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz

Fuad Seyhun
Cevdet Soydan

ANTALYA

Fatin Dalaman
Nazifi Şerif Nabel
Akif Sarıoğlu

Ahmet Tokuş

AYDIN

Nail Geveci
Şevki Hasırcı
Etem Menderes

Cevat Ülkü

Lütfi Ülkümen

BALIKESİR

Salâhattin Baskan
Muzaffer Emiroğlu
Mücteba İştin
Ali Fahri İşeri
Yahya Pelvan

Muharrem Tuncay
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Aşkın
Keşşaf Mehmet Kurkut
Talât Oran
Yümnü Üresin

BİNGÖL

Feridun Fikri Düşünsel
Mustafa Nuri Okcuoğlu

BİTLİS

Nusrettin Barut
Salâhattin İnan

BOLU

Fahri Belen
Zuhuri Damışman
İhsan Gülez

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Mehmet Özbey

BURSA

Selim Ragıp Eimeç
Selim Herkmen
Hultsi Köymen
Mithat San

Kenan Yılmaz

ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat
İhsan Karasioğlu
Nusret Kirişcioğlu
Ömer Mart

ÇANKIRI

Kâzım Arar
Kemal Atakurt
Kenan Çığman

ÇORUH

Mecit Bumin
Mesud Güney
Zihni Ural

ÇORUM

Sedat Baran
Ahmet Başbüyük
Şevki Gürses
Hasan Ali Vural
Hakkı Yemenciler

DENİZLİ

Baha Akşit
Refet Tavashioğlu

DIYARBAKIR

M. Remzi Bucak

EDİRNE

Arif Altınalmaz
Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Rükneddin Nasuhioğlu

Hasan Osma

ELAZIĞ

Abdullah Demirtaş

Suphi Ergene

Mehmet Şevki Yazman

ERZURUM

Said Başak
Rıfki Salim Burçak
Fehmi Çobanoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman

Enver Karan
Emrullah Nutku
Rıza Topçuoğlu
Memiş Yazıcı
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Ekrem Baysal
Hasan Polatkan
Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinolu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
Samih İnal
Galip Kınoğlu
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Hayrettin Erkmen
Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

Adnan Tüfekcioğlu
GÜMÜŞANE
 Cevdet Baybura
 Vasfi Mahir Kocatürk
 Halis Tokdemir
 Kemal Yörükoğlu
 Halit Zarbun
HAKKÂRİ
 Selim Seven
HATAY
 Abdullah Cilli
 Abdürrahman Melek
 Hasan Reşit Tankut
İÇEL
 Halil Atalay
 Hüseyin Fırat
 Salih İnankur
 Refik Koraltan
 Celâl Ramazanoğlu
 Şahap Tol
İSPARTA
 Reşit Turgut
İSTANBUL
 İhsan Altınel
 Ahmet Hamdi Başar
 Hâdi Hüsmen
 Salih Fuad Keçeci
 Adnan Menderes
 Ahilya Moshos
 Seyfi Oran
 Mükerrrem Sarol
 Mithat Sözer
 Fûruzan Tekil
 Ahmet Topcu
 Celâl Türkgeldi
İZMİR
 Mehmet Aldemir
 Pertev Arat
 Cihad Bahan
 Behzat Bilgin
 Tarık Gürerk
 Vasfi Menteş
 Halil Özyörük
 Cemal Tunca

Ekrem Hayri Üstündağ
KARS
 Mehmet Bahadır
 Abbas Çetin
 Esat Oktay
 Hüsamettin Tuğaç
KASTAMONU
 Fahri Keçecioglu
 Hayri Tosunoğlu
KAYSERİ
 Fikri Apaydın
 Kâmil Gündes
 İbrahim Kirazoğlu
 Yusuf Ziya Turgut
KIRKLARELİ
 Şefik Bakay
 Mahmut Erbil
 Fikret Filiz
KIRŞEHİR
 Osman Bölükbaşı
 Elvan Kaman
 Rifat Özdeş
KOCAELİ
 Hamdi Başak
 Salih Kalemcioğlu
 Mümtaz Kavalerioğlu
 Yeredoğ Kişioğlu
 Saim Önhon
 Lûtfi Tokoğlu
 Ethem Vassaf
 Hüsnü Türkand
KONYA
 Rifat Alabay
 Kemal Ataman
 İlidayet Aydınır
 Ali Rıza Ercan
 Saffet Gürol
 Tarık Kozbek
 Murad Âli Ülgen
 Umran Nazif Yiğiter
KÜTAHYA
 Mecdet Alkin
 Yusuf Aysal

Besim Besin
 Ahmet Kavuncu
 Remzi Koçak
 Süleyman Süruri Nasuhoğlu
 İhsan Şerif Özgen
MALATYA
 Esat Doğan
MANİSA
 Şemi Ergin
 Muhlis Tümay
MARAŞ
 Nedim Ökmen
MARDİN
 Abdülkadir Kalav
MUĞLA
 Yavuz Başer
 Cemal Hünel
 Nuri Özsan
 Nâtik Poyrazoğlu
MUŞ
 Hamdi Dayı
 Ferit Kihçlar
NİĞDE
 Hâdi Arıbaş
 Asım Doğanay
 Ferit Ecer
 Fahri Köşkeroglu
 Hüseyin Ülkü
ORDU
 Feyzi Boztepe
RİZE
 Kemal Balta
 Osman Kavrakoğlu
 Mehmet Fahri Mete
 Ahmet Morgil
 Zeki Rıza Sporel
SAMSUN
 İsmail Işın
 Tevfik İleri
 Muhittin Özkefeli
 Ferid Tüzel
 Şükrü Uluçay
 Hasan Fehmi Ustaoglu

Hâdi Uzer
SEYHAN
 Zeki Akçalı
 Arif Nihat Asya
 Sedat Barı
 Tevfik Coşkun
 Salim Serçe
SİİRD
 Baki Erden
 Mehmet Daim Süalp
 Şefik Türkdoğan
 Cemil Yardım
SİVAS
 Nâzım Ağacıkoglu
 İbrahim Duygun
 Reşat Şemsettin Sirer
TEKİRDAĞ
 Hüseyin Bingül
TOKAD
 Sıtkı Atanç
 Ahmet Gürkan
 Halûk Ökeren
 Mustafa Özdemir
TRABZON
 Mahmut Goloğlu
 Mustafa Reşit Tarakçıoğlu
TUNCELİ
 Hasan Remzi Kulu
URFA
 Necdet Açal
 Hasan Oral
 Reşit Kemal Tinuroğlu
YOZGAD
 Fuat Nizamoglu
 Hâşim Tatlıoğlu
 Hasan Üçöz
ZONGULDAK
 Fehmi Açıköz
 Hüseyin Balık
 Cemal Kıpçak
 Rifat Sivişoğlu
 Avni Yurdabayrak

[Reye katılmayanlar]

AFYON KARAHISAR

Abdullah Güler
Süleyman Kerman
Bekir Oynaganlı
Kemal Özçoban
Ali İhsan Sâbis (İ.)
Avni Tan
Gazi Yiğitbaşı

AMASYA

Kemal Eren

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Muhlis Ete
Osman Talât İltekin

ANTALYA

Burhanettin Onat (İ.)
İbrahim Subaşı
Ahmet Tekelioğlu

AYDIN

Namık Gedik
A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacid Asena
Esat Budakoğlu
Müfit Erkuyumeu
Enver Güreli
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocabıyıkoglu
(İ. Â.)

BOLU

Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
Kâmil Kozak
Vahit Yöntem

BURDUR

Mehmet Erkazancı

BURSA

Raif Aybar
Agâh Erozan
Sadettin Karacabey
Halûk Şaman
Needet Yılmaz
Ali Canip Yöntem (İ.)

ÇANAKKALE

Kenan Akmanlar
Süreyya Endik
Nihat İyriboz

ÇANKIRI

Celâl Boynuk
Celâl Otman
ÇORUH
Abbas Gigin
Ali Rıza Sağlar
ÇORUM
Baha Koldaş
Hüseyin Ortakçioğlu
Saip Özer

DENİZLİ

Fikret Başaran
Ali Çobanoğlu
Mustafa Gülcügil
Eyüp Şahin

DIYARBAKIR

Ferit Alpiskender
Yusuf Azizoglu
Mustafa Ekinci
Nâzım Önen
Kâmil Tayşı

ELÂZİĞ

Ömer Faruk Sanaç
Hâmit Ali Yöney

ERZİNCAN

Cemal Gönenc
Şemsettin Günaltay
Nahid Pekcan
Sabit Sağiroğlu
Ziya Soylu (İ.)

ERŞİŞEHİR

Ali Fuad Cebesoy

GİRESUN

Ali Naci Duyduk
Arif Hikmet Pamuk-
oğlu

GÜMÜŞANE

Ahmet Kemal Varınca
(İ.)

HATAY

Celâl Sait Siren
Tayfur Sökmen
Cavîf Yurtman

İÇEL

Aziz Köksal

İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç

Kemal Demiralay

Tahsin Tola

İSTANBUL

Enver Adakan
Salamon Adato
Andre Vahram Bayar
(İ.)
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Nihad Reşad Belger
(İ.)

Mithat Benker
Faruk Nafiz Çamlıbel
Fuad Hulûsi Demirelli
Bedri Nedim Göknil
Fuad Köprülü (Vekil)
Fahrettin Sayımer
Nazlı Tıbar
Hüsnü Yaman
Sani Yaver
Senihi Yürüten

İZMİR

Halide Edib Adıvar
Avni Başman
Muhiddin Erener
Sadık Giz
Needet İncekara
Osman Kapani
Abidin Tekön
Zühtü İlmi Velibeşe

KARS

Fevzi Aktaş
Lâtif Aküzüm
Sırrı Atalay
Veyis Koçulu
Tezer Taşkıran
Hüseyin Cahit Yalçın
(İ.)

KASTAMONU

Galib Deniz
Sait Kantarel
Şükrü Kerimzade (İ.)
Muzaffer Âli Mühto
(İ.)
Rifat Taşkın
Ziya Termen
Hamdi Türe

KAYSERİ

İsmail Berkok
Emin Develioğlu
Ali Rıza Kılıçkale
Mehmet Özdemir
KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip

Faik Üstün

KIRŞEHİR

Halil Sezai Erkut

KOCAELİ

Ekrem Alican

Ziya Atıç

Mehmet Yılmaz

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu (İ.)

Remzi Birand

Sıtkı Salim Burçak

Abdi Çilingir

Ziyad Ebüzziya

Muammer Obuz

Himmet Ölmen

KÜTAHYA

Hakkı Gedik

Asım Gündüz

Ahmet İhsan Gürsoy
(İ.)

MALATYA

Hüseyin Doğan

Mehmet Sadık Eti

Hikmet Fırat

İsmet İnönü

Mehmet Kartal

Mehmet Kulu (İ.)

Nuri Ocakçioğlu

Abdülkadir Özbay (İ.)

Lûtfi Sayman

MANISA

Samet Ağaoğlu

Faruk İlker

Refik Şevket İnce (İ.)

Adnan Karaosmanoğlu

Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu

Muzaffer Kurbanoglu

(Reis V.)

Nafiz Körez

Sudi Mihçioğlu
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Salâhattin Hüdayioğlu
Ahmet Kadoğlu
Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Abdürrahman Bayar
Mehmet Kâmil Boran
Rıza Erten
Cevdet Öztürk
Kemal Türkoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Zeyyat Mandalinci
Nadir Nadi

NİĞDE

Necip Bilge
Süreyya Dellaloğlu (İ.)
Halil Nuri Yurdakul

ORDU

Refet Aksoy

Hüsnü Akyol
Naşit Fırat
Yusuf Ziya Ortaç
Zeki Mesut Sezer
Hamdi Şarlan
Atif Topaloğlu
RİZE
İzzet Akçal

SAMSUN

Haşim Alişan (İ.)
Naci Berkman
Firuz Kesim

SEYHAN

Remzi Oğuz Arık
Yusuf Ziya Eker
Reşad Güçlü
Mahmut Kibaroğlu
Sinan Tekelioğlu
Cezmi Türk

SİNOB

Muhtar Acar
Nuri Sertoğlu
Server Somuncuoğlu
Ali Şükrü Şavlı
Muhit Tümerkan

SİVAS

Ercüment Damalı
Şevki Ecevit
Nurettin Ertürk
Halil İmre
Rifat Öçten
Sedat Zeki Örs
Bahattin Taner
Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz
Zeki Erataman
Şevket Mocan

TOKAD

Zihni Betil
Fevzi Çubuk
Hamdi Koyutürk
Muzaffer Önal

TRABZON

Salih Esad Alperen
Naci Altuğ
Faik Ahmed Barutçu
Saffet Baştımar
Cemal Reşit Eyüboğlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu

Hamdi Orhon
Hasan Saka (İ.)
Cahid Zamangil
TUNCELİ

Hıdır Aydın
URFA

Feridun Ayalp
Feridun Ergin
Celâl Öncel

VAN

İzzet Akın
Ferid Melen
Kâzım Özalp

YOZGAD

Niyazi Ünal Alelı
Avni Doğan
Faik Erbaş
Yusuf Karshoğlu (İ.)

ZONGULDAK

Yunus Muammer Ala-
kant
Suat Başol
Abdürrahman Boyacı-
giller
Ali Rıza İncealemdar-
oğlu (İ.)

[Açık mebusluklar]

Ankara	1	Manisa	1
Amasya	1	Sivas	1
Bursa	1	Tekirdağ	1
Denizli	2	Tokad	1
Diyarbakır	1	Trabzon	1
Kastamonu	1	Urfa	1
Kayseri	1	Zonguldak	1
Konya	2		—
Malatya	1		18

Kamu alacaklarının tahsil usulü hakkında kanun lâiyhası ve Geçici Komisyon raporu (1/464)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 6 - 3229, 71/425

18 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kamu alacaklarının tahsili hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25 . X . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim,

Başbakan
A. Menderes

Kamu alacaklarının tahsil usulü hakkındaki kanun tasarısının gerekçesi

Giriş

İcra hukuku, hakkın zarla yerine getirilmesine dair olan kaideleri ihtiva eder. Her borç kanunda veya mukavelede belli edilen zamanda ödenmek icabeder. Zamanında rıza ile ödenmeyen borç, İcra ve İflâs Kanununda tesbit edilen şekil ve usuller dairesinde, Devlet eliyle, borçlunun varlığından alınır ve alacaklıya verilir.

İcra ve İflâs Kanunu, umumi takip sistemine müteallik hükümleri muhtevidir. Âmme hizmetlerinin devamlı olarak işlenmesinin zaruri bulunması, bu hizmetlerin karşılığını teşkil eden vergi, resim, harç ve saire gibi âmme idarelerinin her türlü gelirlerinin belli sureleri içinde ve kısa zamanda tahsilini zaruri kılmaktadır.

Bir bütçe yılı içinde tahsili mecburi olan kamu alacaklarının, özel hukuk münasebetlerinden doğan alacaklardan mahiyet itibariyle farklı olması, kamu alacaklarının takip ve tahsilinde, umumi takip sisteminden ayrı ve daha kolay, seri ve müessir usulleri ihtiva eden özel bir takip sisteminin mevcudiyetine lüzum hissettirmiş ve şimdiye kadar da umumi icra usulü yanında âmme alacakları için hususi birtakip usulü olan (Tahsili Emval Kanunu) tatbik edilmiştir.

Aşağıda, memleketimizde bugün uygulanmakta olan özel takip sistemi yani Tahsili Emval Kanunu ile ek ve tâdilerinin, tarihçe, mahiyet ve bünyesi, sistemin kifayetsizliği, modern vergi takip sisteminin prensiplerile takdim edilmiş bulunan yeni tasarının bünye ve mahiyeti açıklanmıştır.

I

Kamu alacaklarının ödenmesinde ve zorla tahsilinde uygulanması gereken esaslar

Kamu alacaklarının takip ve tahsilindeki prensipleri iki genel esasta toplamak mümkündür. Bunlardan biri, kamu alacağını ödemekle mükellef olanlara, ödeme bakımından her türlü kolaylıklar göstermek, diğeri de, kamu idarelerinin alacaklarını emniyet altında bulundurarak, kolay ve seri bir şekilde tahsil etmektir.

Kamu idarelerine borçlu olanlar özel hukuk sahasındaki alâde borçlulardan farklı durumdadırlar. Özel hukuk sahasındaki bir alacaklıyı, borçlusunun, alacak tahsil edildikten sonraki ekonomik durumu alâkadar etmiyebilir. Halbuki, vergi, resim ve harç mükellefiyetleri dolayısıyla borçlu olanlar kamu idarelerinin gelir kaynaklarını teşkil ederler. Kamu idareleri bunların mevcut borç ödendikten sonraki durumları ile de alâkadar olmak mevkiindedirler. Diğer taraftan devamlı ve müstakar bir şekilde görülmesi icabeden âmme hizmetlerinin karşılığı olan ve ilgili yıl bütçesine maledilmek üzere vaktinde tahsili icabeden kamu alacağına uzun müddet mükellefler zimmetinde bırakılmasına da imkân yoktur. Modern esaslara dayanan, bir kamu alacağı takip sistemi biri diğerinin zıddı gibi görünen bu temayülleri telif zorundadır. ?

Alacağın taksitlere bağlanarak alınması, af ve terkin esaslarının kabulü, ödeme için, belli, sabit yerler ihdası, çekle, banka havalesiyle, postahane vasıtasıyla ödeme usullerinin kabulü, formalitelerin azaltılması, takip ve tahsili seri ve müessir bir şekilde yürütecek hükümlerin mevzuata ithali, modern tahsil usullerinin esaslarını teşkil etmektedir.

Kamu alacağı vâdesinde ödenmediği takdirde dahi, iyi niyet sahibi borçlulara, haklarında derhal ve şiddetli kovuşturma usullerine baş vurmadan önce, belki şartlarla, borcu taksitlere bağlayarak ödeme imkânları sağlanır.

Alacak sebebiyle borçlunun hapsedilmesi, bugün modern bir icra vasıtası sayılmamaktadır. Halen uygulanmakta olan umumi takip rejiminde de eski usullerden ayrılarak borç için hapis esası, perensip itibariyle kaldırılmış, borçlunun hapisle baskı altında tutulması usulü istisnai hallere, mal beyanını yaptırmak gayesine hasredilmiştir. İcra ve İflâs Kanununun kabul ettiği bu umumi esasa muvazi olarak, bu tasarı ile teklif edilen özel takip sisteminde de, borçluların hapsedilmeleri, gerçekten borçlu olmaları ve borçlarını ödemiş bulunmaları sebebine değil, mal beyanında bulunmamaları, takibat sırasında yalan beyanlarda bulunmaları, dürüst hareket etmemeleri ve takibata engel olmaları hallerine müteveccih bulunmaktadır.

Borç için hapis, borçluyu iktisadi faaliyetlerinden mahrum bırakarak onun ktisadi faaliyetleri sonunda elde edeceği kazancı ile borcu ödemesine engel olması itibariyle de mâkul bir vasıta sayılmamak icabeder.

Çeşitli vergilerde, beyana dayanan tarh usulünün genişlemesi modern tahsil usullerinde, ödemeye borçlunun bizzat iştirak ettirilmesi yolundaki temayülün de yayılması sonucunu doğurmaktadır.

Modern tahsil usullerine göre, borçlular lehine bu şekilde çeşitli kolaylıklar ihdas edilmekle beraber, diğer taraftan kamu idaresinin alacaklarını emniyet altına alacak tedbirler de tesbit edilir. Bunların başında kamu alacağına, üstünlük tanıyan, bu alacaklara karşılık teminat tesis eden hükümler, borçluların seri ve müessir bir tarzda kovuşturulmasını sağlıyan sade ve basit usuller yer alır.

Kamu alacakları tarh, tahakkuk safhalarından geçtikten sonra ve bâzı hallerde kesinleşmenin de vukuundan sonra (cezalarda) tahsil edilmektedir. Tahsil safhasına gelen kamu alacağı, artık maddi ve reel bir tarzda ortaya çıkmakta, bunu ödemekle mükellef olanların patrimuannında pasif bir unsur olarak yer almaktadır.

II

Tahsili Emval Kanununun tarihçesi mahiyeti, bünyesi ve kıyetsizliği

Memleketimizde, kamu alacaklarının tahsilinde uygulanan özel takip sistemi, Tahsili Emval Kanunu ve ekleriyle tesis edilmiş bulunmaktadır. İmparatorluk devrinde tahsil işlerinin düzene konulması için Tanzimattan beri devam eden çalışmalar sonunda 5 Ağustos 1325 (1909) tarihli Tahsili Emval Kanunu vücuda getirilmiştir. Dört fasıl halinde toplanmış 23 maddeden ibarettir.

Tahsili Emval Kanunu ilk hazırlandığı zaman mahdut birkaç vergiyi şümulü içine alıyordu. Kanunun 1 nci ve 2 nci maddelerinde konusu (Emlâk ve akar, arazi, Hazine namına alınan mu-

kataa zemin, temettü ve arazii miriye üzerinde tarh olunan âşar bedeli, Maarif ve Teçhizat hisse-leri ve tezkere esmanı, tahrir masrafları ve arazi üzerine tarh olunan âşarın tarh ve tertip mua-melei esasıyesinin masraflarının sureti tahsili) olarak tesbit edilmmişti. Fakat kanunun şümul sahsı, sayılan bu alacaklarla mahdut kalmamış ve yürürlüğe girdiğinden kısa bir zaman sonra başlayan değişikliklerle bugünkü çok şümulü ve dağınık manzarasını almıştır. Halen pek çok adedde ve birçok dağınık mevzulardaki kanunlarda Tahsili Emval Kanununa atıflar yapılmış. Devletten başka özel idarelere, belediyelere ait birtakım alacaklar da özel kanunlarında atıflar yapıl-mak suretiyle kanunun şümul sahasına dahil olmuş bulunmaktadır.

Tahsili Emval Kanunu ve eklerinin, tahsil ve kovuşturmanın prensipleri konusunda ihtiva ettik-leri ve bugün yaşamakta olan hükümlerini şu şekilde hulâsa etmek mümkündür.

Kamu alacakları, mal sandığı, tahsil şubesi ve tahsildarlara makbuz karşılığında ödenir. Kanun-larında belli edilen taksit ve tediye zamanlarında borçlarını ödemiyenlerin defteri düzenlenerek 10 gün süre ile asılır. Bu süre geçtiği halde borç ödenmezse borçlunun menkul ve gayrimenkul malları haczedilerek zorla tahsil yoluna gidilir. Görünürde malı bulunmayan ve fakat borcunu nakden ödiye-bilecek durumda olduğu ihtiyar kurulunun mazbatasıyla sabit olan borçlular bir ay müddetle hapis ile tazyik olunur.

Tahsili Emval Kanununa Cumhuriyet devrinde yapılan eklerle tahsil zaman aşımı, ihtiyati haciz hakkında hükümler konulmuş, ayrı tahsil sahasındaki boşluklar doldurulmak maksadiyle yeniden yürürlüğe giren her vergi kanununda tahsil konuları ile ilgili çeşitli hükümler tesis edilmiştir. Fa-kat bütün bu ek ve değişikliklere rağmen, kamu idarelerinin çeşitli alacaklarının kovuşturma ve tah-silinin Tahsili Emval Kanunundaki hükümlerle gereği gibi sağlanabileceğini iddia etmek mümkün değildir..

Bir taraftan yukarda temas edildiği şekilde Tahsili Emvâl Kanununun uygulama sahasının her gün bir parça daha genişlemekte olması, diğer taraftan memleketimizin ekonomik ve sosyal bünye-sinde vukuagelen gelişmelere muvazi olarak vergi sisteminizde yapılan reform tahsil usullerimizi bi-raz daha geride bırakmış ve nihayet ihtiyaçları karşılamıyacak bir duruma düşürmüştür.

Bugün kamu alacaklarının tahsil ve kovuşturulmasını sağlayacak bir kanunda, ödeme ve zorla tah-sil muamelelerini düzenleyecek çeşitli hükümlerden başka, kamu alacaklarının ruçhanlığı, af, terkin ret meseleleri, muvazaaları önliyecek tedbirler, üçüncü kişilerin sorum dereceleri, teminat istemi, mal bildirimini, takibin geciktirilmesi ve durdurulması, kamu alacağını ödeme ve zorla tahsil ile ilgili suç-lar ve cezalar, iflâs halinde kamu alacağının kovuşturulması, kamu idarelerinin borçlunun iflâsını is-tiyebilmeleri, icra dairelerince yapılan kovuşturmalara katılma, konkordato tekliflerini kabul ve saire gibi bir kovuşturma sistemi kurulabilmek için vücudu zaruri olan hükümlerin bulunması şarttır ve menşeiini Hamurabi Kanunundan İsrail hukukundan ve eski Yunan ve Roma'dan ve alacaklının borç-lusu üzerinde haiz olduğu haklardan alan ve tahsilât işinin malî bir muameleden ziyade bir za-bıta işi sayıldığı zamanlarda revaç bulan (Borçluyu borcu için hapis) sisteminden uzaklaştırma lâzımdır. Filhâkika tarihte borçluluk köleliğe müncer olabilmetke idi. Borçluyu borcu için ha-pis bunun biraz hafifleşmiş şeklidir. Fakat bu dahi geçen yüz yılın ikinci yarısında bütün Av-rupa memleketlerinde kaldırıldı. (Sabri Şakir Ansay, İcra ve İflâs Usulleri 1949 tabı Sahife 11, A. B. Schwart Roma Hukuku dersleri 1943 tabı sayfa 88).

Tahsili Emval Kanunu ve eklerinin bir özel kovuşturma sistemi kurmak hususundaki kifayet-sizliğinden başka, koyduğu ödeme ve kovuşturma sistemi bugünkü ekonomik ve Sosyal ihtiyacla-rımızı karşılamaktan da çok uzaktır. Gerçekten, borçlular, kamu alacaklarını ödeme vasıtaları bakımından bugün hemen her memlekte uygulanmakta olan kolaylıklardan mahrum bulunmak-tadırlar. Borcunu zamanında ödemiyenler hakkında uygulanan ve talikan ihtar, haciz, satış ve hapisle tazyikten ibaret bulunan usul pek geridir. Her borçluya bir ihtarname, tebliği yerine bu borçlulardan isimlerini hep bir arada ve bir cetvel halinde ilân etmek büyük şehirlerde ve ge-niş ve dağınık mıntakalarda oturan borçluları ikaz bakımından kâfi derecede verimli olmamak-tadır. Her hangi bir kimsenin talik edilen cetvellerde adını arayıp bulması hem gülünç ve hem

de ihmal edilen bir iş olmakta, ihtar keyfiyetinden haberi bulunmayan borçlu birdenbire hacizle ve çeşitli kovuşturmalarla karşılaşınca huzursuzluk duymaktadır.

Halen cari olan tatbikat, özel kanunlarındaki tahsil hükümlerinden ve Tahsili Emval Kanunundan çok zaman sonra yürürlüğe girmiş olan İera ve İflâs Kanunu hükümlerinden faydalanılarak devam ettirilebilmektedir. Bu maksatla tahsil daireleri, hâdiseler çıktıkça bakanlık makamından ve hukuk müşavirliklerinden muktaza istemektedirler.

Bilindiği üzere İera ve İflâs Kanunu sahasında müdetlerin uzunluğu, takibin hemen her safhasında, muamelelere devam olunabilme için, alacaklının daireyi tahrik etmek lüzumu, birçok hallerde muamelenin tetkik mercine ve hattâ umum mahkemelere intikal etmesinin zaruri bulunması, bu usullerin kamu alacaklarının tahsil ve kovuşturulmasında aynen tatbikına imkân vermemektedir. Kaldı ki, bu mevzular, İera ve İflâs Kanunu tatbikatında dahi birer şikâyet konusu olmaktadır.

Bununla beraber yukarıda işaret edildiği gibi kamu alacaklarının tahsilinde, tatbikatın, geniş ölçüde umumi İera usullerine muvazi bir istikamet takip etmiş olduğu da bir vaki'dir. Bu itibarla tasarının hazırlanmasında İera ve İflâs Kanunu hükümlerinden, kamu alacaklarının mahiyet ve bünyesine aykırı düşmemek şartıyla, İera ve İflâs hukukü sahasında tesbit edilen prensiplerden faydalanılmış umumi takip esaslarıyla tasarı arasında daîma bir ahenk muhafaza edilmiştir.

Hulâsa, Maliye Bakanlığınca yaptırılan incelemeler sonunda kamu alacağının takip ve tahsili sahasında uygulanacak hükümleri bir araya toplayacak ve bu suretle vergi tatbikatı sahasında hukuki bir vahdet kurarak gerek borçlular için, gerekse tatbikatçı kamu idarelerinin memurları için kolaylıklar ve faydalar sağlayacak yeni bir sistemin vücuda getirilmesi lüzumuna kanaat getirilmiştir.

III

Tasarının ana hatları, kısımlar ve bölümler

Kamu alacaklarının tahsili hakkındaki kanun tasarısı üç kısım, 11 bölüm ve 211 maddeden ibarettir.

Birinci kısım :

Kanunun şümulü, terimler, yetkililer, kamu alacaklarının devredilmesi, ödeme, tecil, geciktirme ve gecikme zammı;

İkinci kısım :

Zorla tahsil ve kovuşturma, menkul malların haczi ve satışı, gayrimenkul malların haczi ve satışı, iflâs yoluyla kovuşturma ve konkurdato;

Üçüncü kısım :

Zaman aşımı ve terkin, yasaklar ve cezalar hakkında hükümleri ve ayrıca son hükümleri ihtiva etmektedir.

Tasarının maddelerine geçmeden önce şu noktanın belirtilmesi lâzımdır. Mevzuatımızda ilk defa bu tasarıda bölümler sonunda veya kısımlara bölünmüş olan uzun bölümlerin her kısmı sonunda, kanun tadillerinde veya yeni hükümler sevkında faydalanılmak üzere boş maddeler bırakılmıştır. Bu usule Amerikan vergi mevzuatında da riayet edilmektedir. Bu suretle müstakbel tadillerde kanunun insicamının bozulmaması sağlanmaktadır.

1 nci maddede Devlet özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i kamu alacaklarıyla bunların kovuşturma giderleri hakkında bu kanun hükümleri uygulanır şeklinde sevkolunan hükümle bir taraftan kamu alacağının mahiyeti tesbit ve diğer taraftan da kanunun konusu, kamu idarelerinin kamu haklarından doğan alacaklarına hasredilmek suretiyle kanunun şümul sahası tâyin edilmiş ve para

cezaları hakkında Türk Ceza Kanununun hapse tahvil bakımından ihtiva ettiği hususi hükümler nazara alınarak bu hükümler mahfuz tutulmuştur.

2 nci madde ile Devlet, il özel idareleri ve belediyeleri akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan alacakları hakkında bu kanun hükümlerini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Gerçekten kamu idarelerinin, tasarının birinci maddesi şümulü haricinde kaldığı halde kamu hizmetlerine ait kanunların uygulanmasından doğduğu için mahiyetleri itibariyle kamu alacağı sayılması lâzım gelen bir kısım alacakları vardır. Mahkûmlara ödetirilen yiyecek bedelleri, idare hesabının Sayıştayca tetkiki neticesinde muhasip ve tahakkuk memurlarına çıkarılan zimmetler bu meyanda sayılabilir. İşte ikinci madde ile tasarının şümul sahasına bu nevi alacaklardan Bakanlar Kurulunca münasip görülenlerin alınması hususunun sağlanması derpiş edilmiştir. Son fıkra bu hususta alınan kararların evvelce umumi takip sistemine göre başlamış olan takiplere teşmil edilmemesini sağlamaktadır.

Halen muhtelif kanunlarla bâzi alacaklar Tahsili Emval Kanununa tevfikân tahsil edilmektedir. Bunların yeni tasarının hükümleri dairesinde tahsilini temin maksadiyle de 3 ncü maddenin sevkine lüzum görülmüştür. Bu hükmün bir geçici maddede yer alması da akla gelebilirse de böyle hükümleri ihtiva eden kanunların meriyet müddetleri şimdiden tahmin edilemeyeceğinden hükmün tasarı metninde yer alması uygun görülmüştür.

Tasarının 4 ncü maddesiyle kamu alacağının ve tasarıda geçen terimlerin mahiyetleri açıklanmıştır.

Kovuşturma giderlerinin de kamu alacağı mahiyetinde olup olmadığı, halen tatbikatta birçok tereddüt ve ihtilâflara yol açmaktadır.

Kovuşturma giderlerinin takip ve tahsilini ayrı bir rejime tâbi tutmak, alacaklı kamu idaresini aynı borçlu hakkında takip masrafları için bir de adli icra merciinde takip yapmaya sevkeder. Borç bir kamu alacağının tahsilini takip sırasında tekevvün etmiş olduğuna göre kamu alacağı ile birlikte tahakkuk eden masrafın da aynı usulle tahsilinde her bakımdan fayda vardır.

5 nci madde memurların görevleriyle sorumluluklarını ilgili kanunlarına bırakmaktadır. Maliye Bakanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanunla, servislerin vazifeleri ve bu servislerde çalışan memurların sorumlulukları tâyin edilmiş olduğu gibi özel idare ve belediyelerin de bu ciheti temin eden kanunları mevcuttur. Diğer taraftan tasarının belediye gelirlerinin mühim bir kısmını da şümulüne alır mahiyette bulunması, memleketimizde belediyeciliğin her yerde yeknasak bir teşkilatlanma seviyesi gösterememiş bulunması dolayısıyla, tatbikatı haleldar etmemek, bâzi kamu idarelerini imkânsızlıklar karşısında bırakmamak maksadiyle bu tasarıda yetkilerin ve sorumlulukların tasrih edilmesine mahal görülmemiştir.

Borçlunun veya malının, zorla tahsil sırasında alacaklı dairenin çevresi dışında bulunması mümkündür. Bu vaziyet karşısında borçluyu takibe ve başka yerde bulunan malı haczederek satmaya hangi mahal makamlarının yetkili olduğu, cereyan etmekte olan tatbikatta tereddüdü mucip olmuş ve Tahsili Emval Kanunundan sonra yürürlüğe konan yönetmeliklerle bu boşluğun doldurulması cihetine gidilmiş ise de lüzumu halinde vatandaşın tasarruf hakkının tahdidine ve hattâ malının satışına müncer olacak bir takipte yetkili mercii kanunla tâyinin uygun olacağı düşünülmüş ve 6 nci madde bu maksatla sevk olunmuştur.

Borcunu rıza ile ödemiyen borçlular hakkında zor kullanılırken veya borçlunun ikâmetgâhını, hüviyetini tesbit etmek zorunda kalındığı sırada kamu idarelerine, kendi vasıtalarıyla temin edemedikleri mamulâtın elde edilmesinde veya tatbik olunacak muamelenin yerine getirilmesinde alâkadarların yardım etmeleri 7 nci madde ile sağlanmıştır. Buna muvazi bir hüküm umumi takip sistemimizde esasen mevcuttur. (İcra ve İflâs K. madde 357). İkinci fıkra icabında memurlar hakkında Memurin Muhakemat Kanununa tâbi olmaksızın savellikçe takibat imkânını sağlamaktadır.

Tahsili Emval Kanununda, borçlunun ölümü halinde takibin nereye yöneltileceği hakkında bir

hüküm mevcut olmadığından vârislerin sorumluluğu unumi hükümlere göre tâyin edilmektedir. Vergi Usul Kanununun 12 nci maddesi hükmüne mütenazır olarak hazırlanan 8 nci madde hükmü ile bu cihet bir esasa bağlanmıştır.

9 neu madde, hilâfına hüküm bulunmayan hallerde tebliğlerin ve sürelerin hesaplanması hakkında Vergi Usul Kanunu hükümlerinin uygulanacağını hükme bağlamış bulunmaktadır.

İkinci Bölüm :

Bu bölüm tasarının en büyük bölümlerinden birisidir ve kamu alacağının korunmasına ait hükümleri ihtiva etmektedir. Bu bölümdeki hükümler mahiyetlerine göre bir tasnife tâbi tutularak I teminat hükümleri, II ihtiyati haciz, III ihtiyati tahakkuk, IV diğer korunma hükümleri olmak üzere dört grupta mütalâa edilmiştir.

I - Teminat hükümleri :

15 nci madde yeni bir hükmü ihtiva etmekte ve tahsil dairesinin borçludan teminat istiyebileceği halleri saymaktadır. Bunlar Vergi Usul Kanununun 324 ncu maddesine temas eden kaçakçılık halleri ve borçlunun Türkiye'de ikametgâhının bulunmaması halidir. İkinci halde teminat isteme kamu alacağının tahsilinin tehlikede olması şartına bağlıdır.

16 nci madde teminatın neler olabileceğini ve nasıl değerlendirileceğini hükme bağlamaktadır. Vergi Usul Kanununun 377 nci maddesi ihtilâflı işlerde Temyiz Komisyonunun icrayı geciktirme mevzuunda istiyebileceği temiat hakkında hükümleri ihtiva etmektedir.

Nelerin teminat olabileceği bu tasarı ile yeniden ve unumi mahiyette hükme bağlanmış olduğundan tasarının kaldırılan hükümler maddesinde mezkûr 377 nci maddenin teminat olarak alınacak mallar hakkındaki hükümlerinin de kaldırılması cihetine gidilmiştir. Temyiz Komisyonunca icranın durdurulması halinde de bu tasarı ile derpiş edilen teminat alınacaktır.

17 nci madde tasarının getirdiği şahsi kefalet müessesesine dairdir. 16 nci maddeye göre teminat sağliyanlar güvenilir bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu sıfatıyla kefil gösterebileceklerdir. Bu müessese bir ihtiyaca cevap verecektir, ancak idare gösterilen şahsı kefil olarak kabul edip etmemekte tamamen muhtar bırakılmıştır.

18 nci madde Türkiye'den ayrılacak kamu borçlusundaki Devlet alacağını koruyucu bir hükmü ihtiva etmektedir. Pasaport ve vize vermeye yetkili makamlar mahallin en büyük mal memurundan Türkiye'den ayrılacak kimselerin vergi borcu olup olmadığını soracak, en büyük mal memuru da iki gün içinde cevap vermek mecburiyetinde olacaktır. 2 gün içinde cevap verilmezse pasaport veya vize vermeye yetkili makamlar kayıt altında kalmaksızın pasaport veya vizelerini verebileceklerdir. Maddede sayılan ve Devlet alacaklarından olan vergilerden borçlu oldukları hakkında 2 gün içinde bilgi verilenlerin yurt dışına çıkmalarına ilgili polis makamlarınca mâni olunacaktır. Bu hüküm diplomat muaflığından faydalananlara tatbik edilmeyecektir. Maddedeki hükümler Devlet alacağını koruyucu, fakat seyahat müşkülâtı da çıkarmıyacak mahiyettedir.

19 neu madde mütaahhit istihkaklarının % 15 ini o taahhülle ilgili Gelir, Kurumlar, Esnaf, Mucavir, İstihlâk, Nakliyat vergileriyle cezalarının teminat hükmünde saymış ve temlik edilemeyeceğini hükme bağlamıştır.

Tatbikatta bâzı mütaahhitlerin Devletteki istihkaklarını toptan başkalarına temlik ederek bizzat o taahhülle ilgili vergileri için dahi mahallî tahsil bırakmadıkları görülmüştür. Bu yeni hüküm bu hali önlemeye mâtuftur. Ancak son fıkra bu miktarda bir teminat gösterildiği takdirde istihkaku tamamının temlikine de imkân bırakmaktadır.

20 nci madde bar, meyhane, genelev ilâ... gibi maddede sayılan yerlerdeki eşyayı bu yerlerin işletilmesinden doğan kamu alacaklarının karşılığı saymıştır. Bu hüküm halen 2560 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde de mevcuttur. Tatbikattaki geniş suiistimaller nazara alınarak muhafaza edilmiş ve yeniden kaleme alınmıştır.

Bu maddeden sonra yukardaki mucib sebeplerle 5 madde boş bırakılmıştır.

II - İhtiyati haciz :

26 ncı madde ihtiyati haciz müessesesinden bahsetmektedir. Maddede sayılan hallerin mevcudiyeti takdirinde kamu idaresinin mahallî en büyük memurunun kararıyle ihtiyati haciz tatbik olunabilecektir. İhtiyati hacizde haczin ne suretle yapılacağı hakkındaki hükümlere göre yapılacak, binaenaleyh aynı şartlara burada da riayet edilecektir.

Maddede görüleceği gibi ihtiyati haciz sebepleri muayyendir ve maddedeki haller tadadidir. Bunlar kaçakçılık halleri, borçlunun ikametgârnının belli olmaması, kaçması veya mallarını kaçırma gibi kamu alacağının korunması için âcil tedbir alınması lâzımgelen hallerdir. İhtiyati haciz halinde 2656 sayılı Kanuna istinaden ve tahsilât komisyonları kararıyle tatbik edilmektedir. Tasarı ile tatbikatta faydası görülmiyen Tahsilât komisyonları ilga edilmiş olduğundan karar yetkisi ilgili kamu idaresinin en büyük memuruna verilmiştir.

27 nci madde ihtiyati haciz mevzuu olan malları bâzı şartlarla zilyedlerine bırakmakla borçluya kolaylık göstermektedir. Borçlu bu şartlara riayet etmediği takdirde bittabi ihtiyati haciz mevzuu olan mal hakkında katî hacizde olduğu gibi tahsil dairesince korunma tedbirleri alınacaktır. Esasen ihtiyati hacze ait 26 ncı madde ihtiyati haczin, haczin ne suretle yapılacağına dair olan hükümler gereğince uygulanacağını hükme bağlamış bulunmaktadır.

28 nci madde hükmüne göre haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilecekler ve ihtiyati haciz sebebinin bulunmadığını iddia edebileceklerdir İtiraz komisyonlarının bu husustaki kararları katî olacaktır.

29 ncu madde borçlunun 16 ncı maddeye göre teminat göstermesi halinde ihtiyati haczin kalkacağını hükme ballamaktadır. 16 ncı maddede sayılan teminat arasında menkul eşya da vardır. İhtiyati hacizde durum ağırdır ve daha kuvvetli teminata ihtiyaç vardır, ihtiyati haczin ne kadar devam edeceği belli değildir, vergi dairelerinin bu eşyayı kabulüne ve uzun zaman muhafazasına da imkân yoktur, bu sebeple teminat meyanından, ihtiyati hacizde, bu menkul eşya istisna edilmiştir.

Bu maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

III - İhtiyati tahakkuk :

Malûm bulunduğu üzere birçok vergilerimiz mükellefin kazancına veya faaliyetine mevzu olan muamelelerin yapılmasından sonra alınmaktadır. Kurumlar, Gelir ve Esnaf vergileri geçmiş takvim yılı gelir veya kazançlarını istihdaf etmektedir. Kendilerine özel ödeme zamanı tâyin edilmiş olan mükelleflerde normal tediye müddetleri çok uzıyabilmektedir.

Muamele, İstihlâk ve Nakliyat vergileri de vergiye tâbi olan satış ve muamele dolayısıyla hakiki mükelleflerden tahsil edilen vergilerin kanunun mükellef tuttuğu mutavassıtlar tarafından Hazineye yatırılması şeklinde mükellefiyetler olarak tezahür etmektedir. (İntikali vergi).

Şu halde en esaslı vergilerimizde mükellefler daima Hazineye borçlu durumdadırlar. Bâzı yabancı mevzuatta olduğu gibi peşin tahsili cari sene içinde taksitle alma, peşinen teminata bağlama gibi hükümlere mevzuatımızda yer verilecek ferdi teşebbüsün bir kısım sermayesini peşinen âmme alacaklarına bağlanması kabul edilmiştir. Mamafih bu hal bâzı suiniyet sahibi mükelleflerin memleketi terketmek, gizlenmek mallarını kaçırmak devlete mahalli tahsil bırakmamak gibi sebeplerle Devlet alacağını zimmetlerine geçirebilmelerine imkân vermektedir.

Muamele Vergileri gibi satış bedeli üzerinden alınan vergilerden mükellefin zimmetinde kısa zamanda yüksek miktarlarda vergi alacağı birikebilmektedir. Bu yola gitmeyi tasarlayan bir mükellef piyasada diğer mükellefler aleyhine haksız rekabet imkânlarına da kolayca sahip olabilmektedir. Meselâ muayyen bir devrede % 18 Muamele Vergisini zimmetine geçirmeyi tasarlayan bir mükellef satış bedeli üzerinden alınan verginin yüzde onunu kendine ayırmak, yüzde sekizini rekabet yolunda, fiyat indirmesinde kullanmak suretiyle haksız bir rekabetle bütün piyasayı tutabilir.

Binaenaleyh, bu yoldan menfaat sağlamayı tasarlayan suiniyet sahibi mükelleflere bu imkân

vermemek hem kamu alacağını, hem de hüsnüniyet sahibi dürüst mükellefleri korumak bakımından lüzumludur.

Buna mâni olmak Devlet alacaklarını bu gibi mükellefler elinde bırakmıyarak derhal tahsil etmekle mümkündür. Ancak vergi kanunlarındaki taksit ve tediye müddetleri, Vergi Usul Kanunundaki vergi ve cezaların tahakkuku için riyeti mecburi müddetler, bu tahsilâtın derhal yapılmasına imkân vermemektedir. Meselâ, aylarca kozâişiyerek stok yaptığı ipeği kampanya sonunda toptan satan bir mükellefin bu ipeğe ait satış bedeli üzerinden % 18 nispetinde ödiyeceği Muamele Vergisini, teslimatı takip eden ayın 15 nci günü akşamına kadar ödemesi lâzımdır. Kampanyanın 3 ay sürdüğü, teslimatın 4 ncü ayın ilk günü toptan yapıldığı düşünülürse iştihsale başlama ile Maliyenin vergiyi talep edebilme müddetinin başlangıcı arasında 4,5 ay geçer.

Keza 1951 Takvim yılında bir milyon lira kazanan bir mükelleften kaba bir hesapla alınacak 350 000 lira civarındaki Gelir Vergisinin Maliye 1952 Nisan başında 175 000, Ekim başında da bakiye 175 000 lirasını talep etmeye yetkilidir.

İkmalen veya re'sen yapılan tarhiyatta ise bu müddetler ilânihaye uzıyabilir. Çünkü itiraz tahsilî durdurur, verginin tahakkuku itiraz komisyonu kararına, cezanın tahakkuku temyiz komisyonu kararına bağlı kalır. Bu müddetler içinde ise suiniyet sahibi bir mükellef işini ve mallarını tasfiye ederek vergi alacağına mahalli tahsil bırakmıyabilir.

Bu itibarla tasarının 35 ilâ 38 nci maddelerinde yer alan ihtiyati tahakkuk müessesesi, kamu alacağını koruyucu ve piyasada vergiden kaçırarak haksız rekabet yapılmasını önleyici bir tedbirdir. Buna müşabih tedbirler yabancı mevzuatta da vardır. Meselâ dünyanın büyük demokrat devletlerinden olan Amerikanın vergi mevzuatında aynı mevzuda daha ağır hükümler vardır. (Amerikan Gelir Vergisi madde 146). Amerikan mevzuatında yer alan bu hükme göre vergi müdürü mükellefin Amerikayı terketmek, mallarını kaçırmak, gizlemek gibi vergiyi tamamen veya kısmen ödemecek için bir takım hareketlerde bulunduğu kani olursa o mükellef için derhal bir tediye tarihi tesbit ederek kendisine tebliğ eder. Gösterilen tarihin beyannamelerin ve vergi borcunun ödenmesi hakkında gösterilen tarihlere uyması şart değildir. Burada tahsilât da derhal yapılmaktadır. Halbuki kamu alaakları tasarısı ile teklif ettiğimiz usulde teminat altına almak üzere ihtiyati hacizle iktifa edilmekte, tahsil cihetine gidilmiyerek tahsilât normal taksit zamanlarına bırakılmaktadır. Ayrıca teminat gösteren borçlu hakkında ihtiyati haczin kaldırılması hususunda tasarı hükümleri müsait bulunmaktadır. Bu sebeplerdeki tasarı ile teklif edilen ihtiyati tahakkuk müessesesi Amerikan mevzuatındaki hükümlere nazaran daha yumuşak olarak tavsif edilmiştir. Esasen ihtiyati tahakkuk müessesesi bizim için de tamamen yeni bir müessese olduğu iddia edilemez. 2656 sayılı Kanunun birinci maddesinin 2 işaretli bendindeki (Tahakkuk ettirilen vergi önce mükellefe tebliğ edilmemiş ise ihtiyati haczin konulduğu sırada ve haciz kararı ile birlikte vergi de tebliğ olunur.) hükmüne istinaden tesbit olunan kaçak matrahlara müstenit vergiler normal tebliğ itiraz ve tahakkuk yollarından geçmeden muaccel hale getirilerek ihtiyati haciz mevzuu yapılmıştır ve yapılmaktadır. Bu tasarı aynı esaslar daha işlenmiş bir hale getirilmiş bulunmaktadır.

35 nci madde ihtiyati tahakkukun mevzuunu tâyin etmektedir. İhtiyati tahakkuk maddede tadat edilen, devlete ait vergiler hakkında ilgili vergi dairesi müdürünün lüzum göstermesi üzerine defterdarın vereceği yazılı emirle tatbik edilebilecektir. Bu suretle müessesenin suiistimal edilmemesi de temin edilmektedir.

Bu şartlar altında defterdarın verdiği emri vergi dairesi müdürü tatbik mecburiyetinde olacak ve emri geri almak yetkisi de bittabi defterdara ait bulunacaktır.

İhtiyati tahakkuk sebepleri maddede 3 bent halinde tadat edilmiştir. Bunların bir kısmı ihtiyati haciz sebeplerinin aynıdır. Borçlu hakkında kaçakçılıktan takibata girilmiş olması, borçlunun ikametgâhının olmaması, kaçması, mallarını kaçırmaması, mal bildirimine çağırıldığı halde bildirimde bulunmaması, veya noksan bildirimde bulunması gibi, bunlar hep kamu alacağını tehlikeye düşüren hallerdir.

2 nci bent tasarının 194 ncü maddesinde yer alan ve yine borçlunun mallarını kaçırmaması, elden çıkarmaması, muvazaalı yollara sapması gibi tahsil safhasında tahsile engel olacak teşebbüslerde

bulunmasına ait hususi bir hale taallük etmektedir ki bu halde de borçlunun kamu idarelerine karşı suiniyeti tezahür etmiş olduğundan kamu idareleri de alacaklarını böyle bir borçlu zimmetinde daha fazla bırakmamak için ihtiyati tahakkuk müessesesinden faydalanacaklardır.

3 ncü bent teşebbüsün muvazaalı olduğu ve tahkikatta başkasına aidiyeti hakkında deliller elde edilmesi halinde kamu idaresine ihtiyati tahakkuk müessesesinden faydalanmak imkânını vermektedir. Filhakika bâzı suiniyet erbabı kimseler kukla mükellefler kullanmak suretiyle vergi kaçırmakta ve gerek kamu idarelerini ve gerek diğer dürüst mükellefleri izrar etmektedirler. Meselâ ithal ettiği bir partiyi son derece cüzi bir kârla kukla bir teşebbüse devretmekte, kukla müessese sözde büyük bir kârla üçüncü bir ele devretmektedir. Haddizatında satış doğrudan doğruya birinci müesseseden 3 ncü müesseseye yapılmıştır. Birinci müessesenin kârı büyüktür. Fakat bu kâr kukla müessese üzerinden görülmektedir. 3 ncü müessese de kayden yüksek fiyatla mubayaadan memnundur, çünkü satışlarında kâr az görünecektir. (Esasen kaçırılan vergi birinci ve 3 ncü müessese arasında paylaşılmaktadır.) Kukla müessese, varlığı olmayan bir mükelleftir ve onun adına tahakkuk edecek verginin tahsiline de imkân yoktur. Keza İmalât Muamele vergilerinde sınai tesisler iktidarı olmayan şahıslara kiraya verilmekte, hakikatta başkaları tarafından işletilerek kısa zamanda müessese üzerinde biriken yüksek vergilere mahalli tahsil bulunamamaktadır. Kukla müessese vergi cezalarına ait müeyyidelerin temdidinden kurtulmak için de cazip görülmektedir.

İşte bu haller hakkında delillerin elde edilmesi ihtiyati tahakkuk sebebi sayılmış ve hakiki müteşebbisler adına ihtiyaten tahakkuk ettirilecek vergilerin, bunların mallarına ihtiyati haciz tatbiki suretiyle teminat altına alınması sağlanmıştır.

36 ncı madde ihtiyati tahakkukun neticelerinden bahsetmektedir. İhtiyati tahakkuk mükellefin 35 nci maddede tadat edilen vergi ve resimleri ile bunlara ait zam ve cezaların derhal tahakkuk etmesini sağlamakta, ancak tahsilâtı hususi kanunlarına göre muayyen olan ödeme sürelerinin gelmesine talik edilerek ihtiyati hacizle iktifa edilmektedir.

37 nci maddeye göre de vergi, resim ve bunlara ait zam ve cezaların hususi kanununa müsteniden normal şekilde tahakkuku üzerine ihtiyati tahakkuk normal tahakkuklara göre düzeltilmektedir. Bu madde hükmü de ihtiyati tahakkuk müessesesinin tamamen bir emniyet tedbiri olduğunu göstermektedir.

38 nci madde mükellefe ihtiyati tahakkuk muamelesine itiraz hakkı tanımaktadır. İhtiyati tahakkuka mükellef ihtiyati hacizle muttali olmaktadır. Bu müessese bilhassa, kamu alacağına mahalli tahsil bırakılmamasına karşı bir emniyet tedbiri olduğundan bittabi mükellefe hacizden evvel bir tebliğ bahis konusu olamaz. Bu madde gereğince mükellef ihtiyati tahakkukun sebebine itirazla ihtiyati haczin kaldırılmasını isteyebilecektir.

Bu maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

IV - Diğer korunma hükümleri :

44 ncü madde kamu alacaklarının diğer alacaklara olan rüçhaniyetini göstermektedir. Kamu alacağının âmme hizmetlerinin masraf karşılığı olması bu rüçhanlığın başlıca dayanağıdır. Yabancı mevzuatta da bu rüçhanlık tanınmış bulunmaktadır. Meselâ Amerikan mevzuatına göre her hangi bir mükellef ödemek mecburiyetinde olduğu bir vergiyi, talebe rağmen ödemeyi ihmal veya reddederse o mükellefin menkul, gayrimenkul malları ile buna mütaallik hakları, verginin (faiz ve zamları ve diğer bütün masrafları ile birlikte) baliğ olduğu miktar nispetinde Birleşik Amerika Devletleri lehine merhun addolunur. (Amerikan Gelir Vergisi, madde 3670). Belçika'da da Veraset Vergisi için müteveffanın malları üzerinde Devletin bir imtiyaz ve kanuni bir ipotek hakkı mevcuttur (Belçika Veraset Vergisi, madde 84).

Bu tasarıda bu derece ağır hükümlere gidilmemekle beraber rehinler karşılanmış olacak müstesna, kamu alacakları için paraya çevirmeden evvel fiilen haciz konulmuş olmak şartıyla bir rüçhan hak tanınmıştır.

Kamu alacağı o malın aynına taallük ediyorsa nevama mal borçlu durumda olduğundan bu

münasebetle doğan kamu alacağı rehinli alacağa da tercih olunmaktadır. (Bina Vergisi, Gümrük Vergisi gibi).

Borçlunun iflâsı, mirasın reddi veya terekenin resmî tasfiyeye tâbi tutulması hallerinde kamu alacakları hakkında İcra ve İflâs Kanununun sıra hükümlerinin tatbiki kabul olunmuştur.

45 nei madde kamu alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanların kamu alacağını kesmek veya yatırmak ödevlerinden birisini dahi yapmamaları halinde bu kanun hükümlerine göre kovuşturulacağını hükme bağlamaktadır. Vergi Usul Kanununun 11 nei maddesinde bunların vergiden sorumluluklarını tesis etmekte, bu madde de kendilerinin Kamu Alacakları Kanununa göre kovuşturulacağını hükme bağlamaktadır.

46 nei madde tahsil edilen kamu alacaklarından fazla tahsil edilenler için umumi bütçeden reddiyat yapıldığı takdirde, evvelce yapılan tahsilât dolayısıyla özel idare ve belediyelere hisse verilmişse reddiyat içinde bunlara tekabül eden miktarların bu idarelerin mütaakıp istihkaklarından tevkif edileceği hükmünü koymaktadır. Bu madde 2656 sayılı Kanunun 7 nei maddesinden aynen alınmıştır. mezkûr kanun işbu tasarı ile ilga edilmekte olduğundan kamu alacağını koruyucu mahiyette görülen bu hüküm buraya alınarak mezkûr kanunun tamamen ilgası temin edilmiştir.

48 nei madde kamu alacağını ödemiyen borçlunun muayyen devrelerdeki bağışlamaları ile ivazsız tasarruflarını hükümsüz saymakta, 49 neu madde bir kısım tasarrufları bağışlama hükmünde saymaktadır. Bu hükümler, kamu alacaklarını dahi ödiyemeyecek durumda olan bir şahsı ivazsız tasarrufta bulunmaması lâzımgeldiği düşüncesine müstenit olduğu gibi, 49 neu maddedeki hükümler de pek kolaylıkla serdedilebilecek muvazaalı iddiaları peşinen önleme düşüncesine müstenittir. 50 nei maddedeki tasarruflar ise kamu idarelerine olan borçlarını dahi ödiyemeyecek durumda olan borçluların yapmamaları lâzımgelen tasarruflardır.

51 nei madde malı bulunmayan veya borcuna yetmiyen borçlunun alacağına mahalli tahsil bırakmamak üzere sarahaten süniyetle yaptığı tek taraflı tasarruflarla, borçlunun bu maksadın bilen veya bilmesi lâzımgelenlerle yaptığı muameleleri hükümsüz saymaktadır.

47 nei madde mezkûr maddelerde sayılan tasarrufların iptal ettirileceğini hükme bağlamaktadır ki, bütün bunlar mahkemede halledilecek işlerdir. Binaenaleyh tatbikat bir hâkimin kararıyla yürüyecektir. Nitekim 53 neü madde bu hususu sarahaten hükme bağlamaktadır. Ancak mezkûr maddelerdeki hükümler mükerrer olmayıp 47 nei madde iptal ettirme lüzumunu hükme bağlamakta, 53 neü madde kaza merciini, iptalde uyulacak hükümleri ve usulü muhakemeyi hükme bağlamaktadır.

52 nei maddede mevzu bahis tasarruf ve muamelelerden faydalananları, elde ettiklerini, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye mecbur tutmaktadır. Bunlar o şeyi elde etmek için mukabilinde verdiklerini ancak umumi hükümler dairesinde kime vermişlerse ondan talep edebilecekler, kamu idarelerinden bu münasebetle bir talepte bulunamayacaklardır.

54 neü madde hükümsüz sayılan tasarrufların iptalini isteme hususunda tasarrufun vukuu tarihinden itibaren 5 senelik bir zaman aşımı kabul etmiştir. Her ne kadar 48 ve 50 nei maddelerde tasarrufların hükümsüzlüğü bakımından ödeme süresi başlangıcından geri doğru 3 ve 2 yıllık süreler kabul edilmişse de takibata geç başlanmış olabileceğinden bu gibi tasarrufları ilânihaye meşkûk durumda bırakmamak üzere tasarrufun vukuu tarihinden itibaren 5 sene geçince o tasarrufun iptalinin istenemeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu takdirde meselâ 1952 vergisi için 1957 de yapılacak bir takip sırasında mükellefin 1951 de yaptığı bir tasarrufun iptali, tasarruf ödeme süresinin başlamasından bir sene evvel yapılmış olduğu halde istenemeyecektir.

55 nei madde iptal talebinde muhatabı tâyin etmektedir.

56 nei madde tasfiye halinde tasfiye memurlarının ve tasfiyeyi yürütenlerin bu kanun gereğince muhatap olacakları ödemediği yapacakları tevziattan mesuliyetlerini hükme bağlamaktadır.

58 nei madde, borçluya ait mal bulunmadığı veya borcunu karşılamaya yetmediği, borçlu veya ortaklar tarafından teminat gösterilmediği takdirde kamu idaresine, alacağı borçlunun ortaklıktaki hissesinden tahsil edebilmek üzere, ortaklığın feshini istemek yetkisini vermektedir. Sermayesi eshama münkasem olan ortaklıklar bu hükümden istisna edilmiş, yalnız sermayesi eshama münkasem komandit şirketlerde komandite şeriklerin borçları için bu hükmün tatbiki eihe-

tine gidilmiştir. Ortaklığın teminatını kabul diğer ortaklara fesihten kurtulma imkânını sağlamaktadır.

59 ncu madde limitet şirketlerin ortaklarını ortaklığın kamu borçlarından dolayı vâz'ettikleri veya vaz'ını taahhüt ettikleri sermaye miktarında şahsan sorumlu tutmaktadır. Bu hüküm ile limitet ortaklıklarda kamu borçlarından dolayı şahsi mesuliyet, vâz'edilen veya vaz'ı taahhüt edilen sermaye miktarıyla takyit edilmektedir.

60 ncu madde birleşme, devir ve şekil değiştirme hallerinde yeni teşekkül eski teşekkülün borçlarından dolayı bu kanun hükümlerine göre takip imkânını sağlamaktadır.

Üçüncü bölüm, ödeme :

71 ilâ 92 nci maddelerden ibaret olan bu bölümde normal ödeme şekilleri ve mükelleflere kolaylık temini için bu tasarı ile ihdas edilen özel ödeme şekillerinden bahsedilmektedir.

71 nci maddede özel kanunlarında ödeme zamanı gösterilmemiş kamu alacakları için tasarı ile umumi bir ödeme zamanı ihdas edilmiş, vâde günü tarif edilmiş ve istiyen borçlulara borçlarını belli zamanlarından önce ödemek imkânı sağlanmıştır. Bu son hüküm borçlulara, bilhassa muayyen zamanlarda ödenecek küçük miktarlardaki muayyen vergileri (müstahdem vergileri, veya vâdesi gelmemiş mütaaddit taksitler gibi) toptan ödiyerek mütaakıp formalitelerden ve müracaatlardan kurtulma imkânını sağlamaktadır.

72 nci madde, vâdesinde ödenmiyen taksitlerden dolayı mütaakıp taksitleri de muaccel kılmakta, ancak haczedilen mallar paraya çevrilmeden evvel borçlu rızaen boreunu öderse müteakıp taksitler sürelerinde tahsil edilmektedir.

Malûm bulunduğu üzere vergilerimiz işledikten sonra alınmaktadır. Peşin tahsilât yoktur. Bu sebeple mükellefler elde ettikleri bir kazancın vergisini ödemektedirler, buna rağmen taksitini müddetinde ödemiye mükellef zimmetinde diğer taksitleri bırakmaya mahal görülmemekte, hem alacağı teminat altına almak, hem de diğer taksit için muhtemelen ikinci bir icrai muameleye mahal kalmamak üzere alacağın tamamı muaccel hale getirilmektedir. Ancak haczedilen malların paraya çevrilmesinden evvel taksitini yatırarak hüsnüniyetini ispat edenler hakkında bu muacceliyet hükmü tatbik edilmemektedir.

73 ncu madde ödeme yerini, 74 ncu madde ödemenin şeklini tâyin etmektedir. 74 ncu maddenin son fıkrasında, makbuz verilmesinden başka şekillerde hususi kanunlarına göre yapılan tahsilâtı mahfuz tutan hüküm, makbuzla yapılmıyan, pul ilsakı, soğuk damga ilâh . . . . . gibi hususi şekillerdeki tahsilâtın kanuniliğini ihlâl etmemek üzere sevk edilmiştir.

75 ilâ 78 nci maddeler bu tasarı ile borçlular için kolaylık getiren bir yeniliğe ait hükümleri ihtiva etmektedir.

75 nci madde Maliye Bakanlığına münasip göreceği yerlerde, münasip göreceği kamu alacaklarının çek veya münakale emri kullanılmak suretiyle bankalar delâletiyle veya postaneler vasıta kılınmak suretiyle ödenmesine müsaade etmek yetkisini vermektedir. Bakanlık tatbik imkânlarını görüp hazırladıkça borçluları bu kolaylıklardan faydalandırabilecektir. Bu suretle çekle, bankadaki mükellef hesabından vergi dairesi hesabına münakale suretiyle veya vergi dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara tediyat suretiyle ve nihayet postaneler vasıta kılınmak suretiyle vergi ödenebilecektir. Postaneler vasıta kılınmak suretiyle yapılacak tediyat, gerek havale suretiyle ve gerek şartları ihzar edildiği takdirde postanelerde vergi daireleri adına açılacak hesaplara tediyat suretiyle mümkün olabilecektir.

Ancak maddeden de sarahaten anlaşılacağı veçhile bu tatbikat hep Maliye Bakanlığının yetkisine terk edilmiştir. Filhakika memleketimizin muhtelif mıntakalarının arzettiği sosyal şartlar bilhassa çekle, havale ile, münakale emri ile, mutavassıt teşekküller delâletiyle tediye gibi mevzularda, aynı usullerin, aynı zamanda, her yerde tatbikına müsait bir manzara arz etmektedir. Memleketin her yerinde aynı sosyal şartların doğmasını beklemek de birçok yeni usullerden uzun zaman memleketi mahrum bırakmak olurdu. Bu sebeple modern usuller tasarı metnine alınmış, ancak tatbik edileceği yerlerin, alacak nevelerinin ve nasıl tatbik edileceğinin tâyin ve tanzimi işi Maliye Bakanlığına

bırakılmıştır. Bu bakanlık sosyal şartları uygun tatbik imkânlarını mevcut gördükçe bu yenilikleri tahakkuk ettirecektir.

76 nci madde, kullanılacak çizgili çek mevzuunda esas itibariyle Ticaret Kanunu hükümlerini kabul etmekte, ancak çekin her hangi bir sebeple veya müddetinde ibraz edilememesi dolayısıyla tahsil edilememesi halinde mükellefin borçlu sıfatının devam edeceğini ikinci fıkrasında hükme bağlamaktadır. Amme alacağının mahiyeti ve bu usullerin sırf borçlulara kolaylık için kamu idarelerince iktiham edilmesi ve bu gibi tatbikatın memleketimizdeki yeniliği, memurların intibak imkânları düşünülürse kamu alacakları için Ticaret Kanunundan inhiraf eden bu hükümlerin kabulündeki zaruret daha iyi anlaşılır. Kamu alacağının emniyeti bakımından duyulan endişeler sebebiyle şimdiye kadar bu yeniliklerin tatbikata ithal edilmesinde geçirilen tereddütler bu usullerin getireceği büyük kolaylıklardan bir an evvel faydalanmak üzere böyle istisnai hükümlerin kabulünü zaruri kılmıştır.

77 nci madde çeklerde tanzim tarihine, 78 nci madde özel ödeme şekillerinde ödeme tarihine ait hükümleri ihtiva etmektedir. Birincisindeki tarih yeniliği karşılığın mevcudiyetine bir delil olacak, ikincisi de bilhassa gecikme zamlarına ruhatap olmamak bakımından özel yerlere yapılan tediyat tarihinin ödeme tarihine tekabül etmesini sağlayacaktır.

79 ncu madde tasarı ile ilga edilen 2184 sayılı Kanundaki vergi cüzdanlarını muhafaza etmektedir. Tatbikatta halkımız bu cüzdanlardan gereği gibi faydalanmamışsa da tasarı ile getirilen özel ödeme şekilleri dolayısıyla tatbikatın genişliyeceği düşünülebilir.

80 nci madde ödemenin ispat şeklini, 81 nci madde kamu alacağına karşı zorla ve rızaen yapılan ödemelerin alacakların taaddüdü halinde hangi alacaklara, hangi sıraya göre mahsup edileceğini hükme bağlamaktadır. Şimdiye kadar mevzuatımızda böyle bir hükmün bulunmaması tatbikatta ihtilâflara yol açmıştır.

Dördüncü Bölüm (Tecil, geciktirme, gecikme zammı) :

92, 93 ncü maddeler kamu idarelerine hüsnüniyet sahibi, fakat zor durumda olan borçluların borçlarını teminat karşılığında ve faiz alarak tecil etmek yetkisini vermektedir. Yukarda da işaret edildiği gibi kamu idarelerinin, kendilerine borçlu olanların borç ödendikten sonraki ekonomik durumları ile de alâkalanmaları mecburiyeti böyle bir tecil yetkisinin kamu idaresi mümessillerine tanınmasını zaruri kılmaktadır.

94 ncü madde ölüm halinde insani düşüncelerle kovuşturma muamelelerinde yapılacak geri bırakmayı hükme bağlamaktadır.

95 nci madde gecikme zammı için tasarı ile kabul edilen yeni esasları göstermektedir. Gecikme zamlarında faiz esası kabul edilmiyerek, kanunla muayyen, gerek mükelleflerce, gerek memurlarca anlaşılıp hesap edilmesi kolay esaslar kabul edilmiştir. Filhakika faiz esası ne mükelleflerimiz ve ne de bir kısım memurlarımız bakımından kolay anlaşılıp hesap edilebilecek bir usul olarak görülmemiştir.

96 nci madde gecikme zammının uygulanma sürelerini tâyin etmektedir. Dikkat edilirse görülür ki münteha tarihleri hep kamu alacağının tahsilinin gecikmesinde artık mükellefe bir kusur atfedilemeyecek hâdiselerin vukuu tarihleri olarak alınmıştır.

97 nci madde köylü vatandaşlarımızın özel durumlarını nazara alarak gecikme zammını mütenasip nispetli olarak ve onlar için daha mülâyim bir esasa bağlamıştır. Ancak, Kurumlar, Muamele, Gelir gibi mükelleflerinin muayyen bir iktidar ve seviyesini ifade eden vergiler için gecikme zammında köylerde de yine müterakki mahiyetteki umumi gecikme zammı hükmü uygulanacaktır.

İkinci kısım

Kamu alacağının zorla tahsili

Birinci bölüm (Zorla tahsil ve kovuşturma esasları) :

103 ncü madde borcunu süresinde ödemiyen kamu borçlusundan kamu alacağının zorla tah-

silinde tatbik edilecek şekilleri tesbit etmektedir. Bunlar borç için teminat gösterilmişse teminatın paraya çevrilmesi veya kefilin kovuşturulması, haciz ve satış ve gerekli şartların mevcudiyeti halinde borçlunun iflâs yoluyla takibidir.

104 ncü maddeye göre takibe ödeme emri tebliğ edilerek başlanmaktadır. Ödeme emri tebliği kamu alacaklarının takibinde yeni bir usuldür. Tahsili Emval Kanunu talikan ihtardan sonra derhal hacze geçmektedir.

Ödeme emri borçluya borcunu ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde mal beyanında bulununcuya kadar 3 ayı geçmemek üzere hapsiyle tazyik edileceği kaydını da ihtiva etmektedir. Bu Tahsili Emval Kanunundaki borç için hapis değildir. İera ve İflâs Kanunumuzda da mevcut olan bu hüküm borçluyu mallarını beyana tazyik için sevk olunmuştur.

105 nci madde teminatlı alacakların teminatın paraya çevrilmesi suretiyle tahsili veya bu alacaklar hakkında da zorla tahsil şekillerinden birinin uygulanacağı hükmünü koymaktadır.

106 ncı madde kefilin ve yabancı kurumlar mümessillerinin aynen borçlular gibi kovuşturulacakları hükme bağlanmaktadır.

107 nci madde ödeme emrine itiraz hükümlerini göstermektedir. Hükümler gayet açıktır son fıkrada borcun bir kısmına karşı bu madde gereğince vâkı itirazların mal bildiriminde bulunma süresini uzatmayacağı hükme bağlanmıştır. Filhakika borçlu eğer borcun bir kısmını kabul etmişse o kısmı karşılamaya yetecek mallarını beyan etmesi lâzımdır.

108 nci madde mal bildiriminin mahiyetini ve bildirimde nelerin bulunması lâzımgeldiğini açıklamaktadır. Borçlu yalnız malının bulunması halinde değil, bulunmaması halinde de bildirimde bulunmak mecburiyetindedir. Bu suretle ileride malı bulunursa kendisi beyanı ile muâtep tutulabilmektedir.

109 ncü madde mal bildiriminde bulunmayanların mal bildiriminde bulununcuya kadar hapsiyle tazyik edilebileceğini hükme bağlamaktadır. Bu hüküm aynen İera ve İflâs Kanunumuzda da mevcuttur. Yukarda da işaret ettiğimiz gibi bu, borç için hapis değildir, borçluyu mal beyanına zorlama için bir tedbirdir. Kararı tahsil dairesi vermekte, fakat bu kararın tekemmülü için mahallin en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği zatın tasdiki icabetmekte, infaz yetkisi ise Cumhuriyet savcısına ait bulunmaktadır. Borçlu mal beyanında bulunduğu anda hapis kararı alınmış olsa dahi infaz edilmez, borçlu hapsedilmişse derhal tahliye olunur.

110 ncü madde malı olmadığını gösteren veya borca yetecek kadar mal göstermemiş olan borçluların bilâhara mal edinme ve artmalarını bildirme mecburiyetini koymaktadır. Cezai hükümler arasında bunun müeyyidesi de vardır.

111 nci madde borçlunun mallarının haczine aittir. Burada aynen İera ve İflâs Kanununun kabul ettiği hükümler alınmıştır.

112 ncı madde tahsil dairesine borçlunun intifa hakkı, taksim edilmemiş bir miras veya iştiyak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi mallarının paraya çevrilebilir hale getirilmesi hususunda yetki tanımakta, bu suretle kamu idaresini bu mallardan hakkını elde etmek hususunda borçlunun iradesine muhtaç olmaktan kurtarmaktadır.

113 ncü madde haczin tasdikli haciz varakalarına istinaden yapılacağını hükme bağlamaktadır. Tasarı, tatbikatta şimdye kadar bir faydası görülmemiş olan tahsilât komisyonlarını ilga etmektedir. Halen haciz kararları bu komisyonlarca verilmektedir. Tasarıya göre kamu idaresinin en büyük memuru haciz varakalarını tasdik etmekle işi bir disiplin altına almış olmakta ve tahsil dairesi de ancak tasdikli bir varakaya istinaden haciz tatbik edilebilmektedir.

114 ncü madde köylerde haczin ihtiyar kurullarınca yapılacağını ve haciz varakası yerine haciz cetvellerinin kullanılacağını hükme bağlamıştır.

115 ilâ 117 nci maddeler haciz üzerine vâkı olacak istihkak iddialarına ait ihtilâfları tanzim eden hükümleri ihtiva etmektedir. Bu ihtilâflar tabii mahkemelerde halledilecektir. 116 ncı madde borçlu ile birlikte ikamet etmekte olan şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulduğu takdirde malın borçlunun elinde sayılacağı hükmünü ihtiva etmektedir. Bu hüküm dâva açarak mal üzerinde istihkak iddiasını ispat külfetinden kamu idarelerini korumak için sevk edilmiştir. Filhakika

borçlunun ikametgâhında haczedilen bir mal üzerinde bir başkası istihkak iddia ederse bunun aksini ispat kamu idaresi için çok güçtür. Fakat istihkak iddiası sahibi hakikaten o mal üzerinde hak sahibi ise bunu kendisi, mala tamamen yabancı olan kamu idaresinden daha kolaylıkla ispat edebilir ve normal olanda ispat külfetinin bunlara tahmilidir.

118 nei maddè hükmü açıktır.

119, 120, 121, 122 nei maddeler haczedilmeyecek, kısmen haczedilebilecek mallarla yetişmemiş mahsullerin haczi ve haczin neticeleri mevzuunda umumi icra hukukumuz muvazi hükümleri ihtiva etmektedir.

123 neü madde hacizli malın paraya çevrilmesi üzerine bu bedelden kamu alacaklarının hangi sıraya göre alınacağını hükme bağlamaktadır.

124 neü madde aciz halini, 125 nei madde acizin neticelerini tesbit etmekte ve bu son madde aciz halinde olanlardan hüsnüniyet sahiplerine karşı tatbik edilebilmek üzere idareye teminatsız olarak ve faiz aranmadan borcun tecili yetkisini vermektedir. Bu suretle muamele görenler, alacakları tecil müsaadesi üzerine takibata uğramadan bir iş tutmak ve ileride borçlarını da ödemek imkânına kavuşacaklardır.

Bu maddeden sonra 15 madde boş bırakılmıştır.

İkinci bölüm (Menkul malların haczi ve satışı) :

141 ilâ 151 nei maddelerde menkul malların haciz ve satışına ait hükümler yer almıştır. Bundan evvelki bölümde de haciz ve satışa (paraya çevirmeye) mütaallik hükümler bulunmakla beraber onlar umumi mahiyette hükümlerdir, bu bölümde ise bilhassa menkul malların haciz ve satışına ait hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler de umumi icra hukuku ile ahenkli bir bünye arz etmektedir.

148 nei madde haczedilen menkul malların haciz tarihinden itibaren üç ay içinde satışa çıkarılacağını sağlamıştır.

151 nei maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

Üçüncü bölüm: (Gayrimenkul malların haczi ve satışı) :

157 ilâ 168 nei maddeler gayrimenkullerin haciz ve satışına ait özel hükümleri ihtiva etmektedir. Bu hükümlerin sevkında da umumi icra usulleriyle bir ahengin muhafazasına çalışılmıştır.

159 neu madde gayrimenkul satışları hususunda özel bir komisyonu vazifelendirmiştir. Bu komisyon il ve ilcelerde en büyük mal memurunun veya tevkil edeceği zatın başkanlığı altında gayrimenkulün bulunduğu yer tapu sicil muhafızı, belediye meclisi tarafından kendi üyesi arasında seçilmiş bir zat ile alacaklı kamu idaresinin yetkili bir memurundan tereküp etmektedir. Böyle bir komisyonun gerek kamu idarelerinin, gerek borçluların haklarını koruyacağına inanılmaktadır.

Komisyon satış muamelelerine evvelâ gayrimenkule bir rayiç değer biçmekle başlanmaktadır. (Madde 160) ki, bu bedel teminata, artırmada asgari satış bedeline, icabında kamu idaresince yapılacak teferruğ muamelesinde de teferruğ bedeline matrah olmak bakımından ehemmiyet arz etmektedir.

167 nei madde satılmasına imkân bulunmayan gayrimenkullerin kamu idarelerince teferruğ edilebileceğini hükme bağlamaktadır. Böyle gayrimenkullerin, bilâhara satışı mesele teşkil etmekte olduğundan ve kamu idareleri üzerinde fuzulen gayrimenkul bulundurulması da istenmediğinden, teferruğ bedeli biçilen değerın % 50 si olarak tesbit edilmiş ve kamu idareleri satılmayan gayrimenkulleri teferruğ edip etmemek hususunda muhtar bırakılmıştır.

Mükellef bir sene içinde borcunu ödemek suretiyle gayrimenkülü tekrar geri alabileceğinden % 50 teferruğ bedeli düşük görülmemelidir.

168 nei maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

Dördüncü bölüm (İflâs yolu ile kovuşturma ve konkordato) :

174 ve 175 nei maddeler iflâs ve konkordato hallerini tamamen umumi icra hukukuna muvazi hükümlere bağlamaktadır.

174 neü madde haklarında iflâs açılan kimseler için kamu idarelerine malûmat vermek hususunda iflâs dairelerini mükellef tutmuştur.

175 nei maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

Üçüncü Kısım

Birinci bölüm (Zaman aşımı ve terkin) :

181 ilâ 185 nci maddelerde zaman aşımı ve terkin hükümleri yer almıştır. 181 nci maddede tahsil zaman aşımı bütün kamu alacakları için 5 sene olarak kabul edilmiş, ancak para cezaları hususi kanunlarındaki zaman aşımı müddetlerine terk edilerek ceza prensiplerine göre tâyin edilmiş olan bu müddetlere riayet edilmiştir.

Son fıkra zaman aşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemelerin kabul edileceğini hükme bağlamıştır. Rızaen ödeme ifadesinden de anlaşılacağı üzere zaman aşımından sonra zorla kovuşturma yapılamıyacak, sadece rızaen vâkı ödemeler kabul edilebilecektir.

182 nci madde zaman aşımının kesilmesi hallerini saymıştır. Tahsili Emval Kanununa göre yapılan takipte yalnız fiilen haciz tatbiki zaman aşımını kesmektedir. Halbuki umumi icrada borçluya borçlu sıfatını ihtar eden her icrai muamele zaman aşımını kesebilmektedir. yapılan tadatta da bu esasa uyulmuştur.

7 nci bentte kaza mercilerinin bozma kararı vermesi zaman aşımını kesme sebebi sayılmıştır. Filhakika zaman aşımının mebdeî borcun vâdesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başı olarak alınmıştır. İtirazlı vergiler komisyon kararları ile tahsil edilebilir hale geldiğinden ilk tasdik kararında bir vâde günü belirecek, bozma ile tahsilât duracak, bazma üzerine alınacak ikinci bir komisyon kararı ile o karara göre tahsilât mümkün olacak ve ikinci bir vâde günü daha belirecektir. Eğer bozma zaman aşımını kesen bir sebep olarak değil de, durduran bir sebep olarak alınırsa iki vâde, binnetice 28 alacak iki zaman aşımı başlangıcı belirecektir, ki, hangisinin mebde olarak alınacağı mesele olacaktır. Bu sebeple bozma zaman aşımını kesen bir sebep olarak alınmış ve ilk vâdenin nazarı itibara alınmasına mahal kalmamıştır. Bozmadan sonra belirecek yeni vâdeyi takip eden yıl başından itibaren zaman aşımı yeniden işlemeye başlayacaktır.

On binlerce borçlunun zaman aşımı sürelerini teker teker ve senenin her gününde takibe imkân olmadığından gerek 181, gerek 182 nci maddelerde zaman aşımı başlangıçları daima vâdeyi ve kesilmeyi takip eden yıl başından itibaren alınmakta ve kamu idarelerinin daima yıl sonlarını kellamak suretiyle zaman aşımı sürelerini takip edebilmelerine imkân verilmektedir.

184 nci maddedeki tabii âfetler sebebiyle terkin hükmü yalnız Vergi Usul Kanununun şümulü dışında kalan kamu alacaklarına tatbik edilecektir. Çünkü diğerleri hakkında Vergi Usul Kanunu tadil tasarısında her verginin kendi bünyesine uygun şartlarla, tabii âfetler sebebi ile terkin hükümlerine geniş bir şekilde yer verilmiş bulunmaktadır.

185 nci maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

İkinci bölüm (Yasaklar ve cezalar) :

191 ve 192 nci maddeler sırrın ifşası ve artırmalara katılmıyacak ve artırmalardan mal satın alamıyacak olanlar, 193 nci mdde takdir işlemlerine ve kararlara iştirak edemeyecek olanlar hakkında yasak hükümlerini ihtiva etmekte ve bu hükümlerin sevki ile gerek borçların, gerek kamu idarelerinin hakları muhtemel zararlardan korunmakta ve birtakım suîtefahhümlerin vukuuna mahal bırakılmamaktadır.

194 nci madde kamu alacağının tahsili için hakkında kovuşturma işlemlerine başlanmış olan borçlunun tahsile engel olmak veya tahsili güçleştirmek için kamu alacağının tahsiline yarıyacak mallarını telef etmesini, kaçırmasını, kendisini aslı olmadığı halde borçlu gösterecek vesikalar tanzim etmesini veya bu kabil ikrarlarda bulunmasını suç saymaktadır. Bunlar hep tatbikatta görülen suîniyete makrun hareketlerdir ki, bu tasarı ile sarahaten müstakil bir suç mahiyetinde sayılmış ve böyle hareket edenlerin hâkim kararı ile cezalandırılması uygun görülmüştür.

195 nci madde kamu alacakları bakımından mühim bir hükmi ihtiva etmektedir. Bu madde ile umumi icra hukukumuz muvazi olarak mal bildirimini gerçeğe aykırı şekilde yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymayanların sulh yargıçlığınca 3 aydan bir seneye kadar hapisle cezalandırılacağı hükme bağlanmaktadır. Bu hüküm aynen İcra ve İflâs Kanununun 338 nci maddesinde mevcuttur ve halen özel alacaklar için tatbik edilmektedir. Âmme hizmetleri masraflarının kar-

şılığını teşkil eden ve rüçhanıyeti ilmen de kabul edilen kamu alacakları için de böyle bir hükmün kabulü zaruri görülmektedir.

196 nci madde mal edinme ve artmalarını bildirmiyenler hakkında İera ve İflâs Kanunumuzun 339 ncu maddesine muvazi bir ceza hükmünü ihtiva etmektedir. 195 nci madde mevzuundaki mütalâalar aynen bu madde hakkında da vârittir.

197 nci madde kendilerinden istendiği halde borçluya ait ellerinde bulunan malları teslim etmeyenleri de hafif hapisle cezalandırılmaktadır.

198 nci madde malı olmadığını bildiren kamu borçlarını bildirim ile birlikte veya bildirimden itibaren 15 gün içinde en son ikametgâh ve iş adreslerine, nüfusta kayıtlı oldukları yere, aynı kamu idaresinin diğer tahsil daireleri ile diğer kamu idarelerindeki devamlı mükellefiyetlerine ait kayıt ve hesap numaralarını da bildirmeye mecbur tutmaktadır.

Böyle bir hüküm borçluları doğru beyana sevk etmek bakımından lüzumludur. Mükellef bir tahsil dairesince tanınmazsa diğer tahsil dairesince tanınabilir, yahut diğer bir kamu idaresinde varlığı hakkında bilgi vardır, keza nüfusa kayıtlı olduğu yerde, son ikametgâhında onu tanıyanlar bulunur. Beyanın böyle şümulü oluşu, tahsil dairesine tahkik imkânları vereceğinden borçluyu da doğru beyana sevkeder.

199 ncu madde suçların, kamu idaresinin mahallî en büyük memurunun ihbarı üzerine, savcılık tarafından takip olunacağını hükme bağlamaktadır. Aynı madde tüzel kişiliklerde takibatın, 194 ile 198 nci maddelerdeki suçları işlemiş olan ortak, mümessil, vekil, tasfiye memuru, yönetim kurulu başkan ve üyesi, denetçi, müfettiş veya müstahdem hakkında uygulanacağını hükme bağlayarak bu suçların tüzel kişiliklerde işlenmesi halinde cezasız kalmaları gibi bir ihtimali önlemektedir.

Bu maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

205 nci madde son hükümleri göstermektedir.

Bu maddeden sonra 5 madde boş bırakılmıştır.

Geçici birinci madde :

Tasarının kanunlaşp meriyete girmesinden evvel Tahsili Emval Kanununa göre başlamış kovuşturmalara ait mütaakıp muamelelerin bu kanun hükümlerine tâbi olacağını hükme bağlamaktadır. Binaenaleyh Tahsili Emval Kanununa göre başlamış ve bilfarz haciz safhasında kalmış bir muamele için, paraya çevirme muamelesi bu kanuna göre yapılacaktır. Yeniden ödeme emri tebliğ ederek bu kanuna göre kovuşturmaya başlanması icabetmiyecektir.

210 ncu madde kanunun meriyetini neşri tarihinden altı ay sonra olarak kabul etmiştir ki ilgililerin, şümulü bir kanunun mahiyeti hakkında bilgi edinmeleri için bu kadar bir müddet lüzumlu görülmüştür.

211 nci madde tasarının son maddesidir ve yürütmeye memur olanı Bakanlar Kurulu olarak tesbit etmiştir.

Geçici Komisyon raporu

T. B. M. M.
Geçici Komisyon
Esas No. 1/464
Karar No. 6

1 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Halen yürürlükte bulunan 1325 tarihli Tahsili Emval Kanunu ile ek ve tadillerini ilga etmek suretiyle, âmme alacaklarının tahsili hususunda tatbik edilmek üzere tamamen yeni esaslara göre hazırlanan «Kamu alacaklarının tahsil usulü» hakkındaki kanun tasarısı, Bakanlar Kurulunca 18 . XI . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulmuş ve 17 . XII . 1952 tarihinde de komisyonumuza havale edilmiştir.

İlgili Bakanlıklar temsilcilerinin huzuru ile komisyonumuzda incelenmiş olan bu tasarının tümü hakkındaki mülâhazalarımızla tasarı hükümleri üzerinde yapılan değişikliklere ait komisyon kararları aşağıda açıklanmıştır.

I - Tasarının tümü hakkında mülâhazalar

Tasarı vergi mevzuatımız üzerinde Hükümetçe girilmiş olan reform hareketinin bir kısmını teşkil etmektedir. Malûm bulunduğu üzere bugün âmme alacakları 1325 tarihli Tahsili Emval Kanunu ile ek ve tadilleri hükümlerine göre tahsil edilmektedir. Tahsili Emval Kanunu şümül maddesinde de görüleceği gibi daha ihdasında mahdut bâzı vergiler için (Emlâk ve akar, arazi, Hazine namına alınan mukatai zemin, temettü ve arazi miriye üzerine tarh olunan, aşar bedeli, maarif ve teçhizat hisseleri ve tezkere esmanı, tahrir masrafları ve arazi üzerine tarh olunan aşarın tarh ve tertip muamelei esasiesinin masraflarının sureti tahsili) ve ancak o vergilerin tahsilinde tatbik edilmek üzere ve o tarihteki ihtiyaçlara göre taknin edilmişti. Zamanla gerek Devlet ve gerek mahallî idareler için ihdas edilen çeşitli vergi, resim ve harçların ve diğer âmme alacaklarının tahsili için bu kanuna atıflar yapılmış, bazan da mükellefiyeti ihdas eden kanunlara tahsil hususunda çeşitli hükümler konulmuştur.

Bugün Tahsili Emval Kanununun zamanında derpiş ettiği vergilerin bir kısmı kalkmıştır.

Buna mukabil o kanunun derpiş etmediği, Devlete, özel idare ve belediyelere ait çeşitli âmme alacakları ihdas edilmiştir. Tahsili Emval Kanunu ile ek ve tadillerinin ihtiva ettiği hükümler bu çeşitli âmme alacakları muvacehesinde ve modern tahsil esasları karşısında kifayetsiz kalmaktadır.

Âmme alacaklarını takibe mahsus modern bir takip sisteminin başlıca iki mühim vasfı olması lâzımdır. Bunlardan birincisi âmme alacaklarını ödemede vatandaşa kolaylık sağlamak, ikincisi âmme hizmetlerinin masraf karşılığı mahiyetinde olan âmme alacaklarını emniyet altında bulundurmak, zamanında, kolay ve seri bir şekilde tahsil edebilmektir. Mevcut tahsilât hükümlerinde bu vasıflar yoktur. Talikan ihtar, haciz, satış ve hapsen tazyikten ibaret lükümlerle bu gayelerin tahakkuk ettirilmesine imkân görülemez.

Yeni tasarı her şeyden evvel borç için hapsi kaldırmaktadır. Tasarıda görülecek hapis hükümleri borç için hapis değildir, İera ve İflâs Kanunumuzda da mevcut olan ve borçluyu beyanda bulunmaya, yalan beyandan sakınmaya davet eden hükümlerdir.

Tasarıda yer alan ve çok zor durumda bulunanlara ait borçların kanuni taksit müddetleri dışında daha uzun fasılalarla taksitlendirilmesi, aciz haline düşenlere daha müsait şartlarla düşünülen tecil esasları, şahsi teminatın dahi kabulü, takibata bir ödeme emri ile başlanması âmme borçlusuna karşı gösterilen modern anlayışın delilleridir.

Ayrıca, çekle, bankalar veya postaneler delâletiyle vergi tediyesi gibi halka kolaylık sağlayacak usuller de tasarıda yer almış bulunmaktadır.

Diğer taraftan bütçelerdeki âmme hizmeti masraflarının karşılığı olan bu alacakların, emniyet ve süratle tahsiline mütedair hükümlere de tasarıda yer verildiği görülmüştür.

Tasarı âmme alacakları mevzuunda hususi

bir takip sistemi ifade etmekle beraber, birçok hükümleri umumi icra hukukumuzda (İcra ve İflâs Kanunu) muvazi bulunmaktadır. Bu suretle, âmme alacağının bir hususiyeti icap ettirmediği hallerde, umumi mevzuatla olan ahengin muhafazası da temin edilmiş olmaktadır.

Binnetice komisyon tasarının kanunlaştırıldığı takdirde gerek mükellef, gerek âmme idareleri cephesinden memlekete faydalı olacağına kanaat getirmiştir.

II - Tasarıda yapılan şekle ait değişiklikler

A) Hükümet tasarısının kısımları ile bölümleri ve bâzı uzun bölümler içinde ihdas edilen tâli kısımları sonunda boş maddeler bırakıldığı görülmüştür. Maksat, Hükümet gerekçesinde de işaret edildiği gibi, müstakbel tadillerin bu boş maddelerden faydalanmak ve kanunun insicamını bozmuyarak yeni hükümleri alâkalı kısım ve bölümlere yerleştirebilmektir.

Amerikan vergi mevzuatında görülen bu usul memleketimizde yerleşmiş ve Büyük Meclisçe prensibine karar verilmiş bir usul olmadıktan başka, bizatihi bu tasarı, fazla tadilleri ve şimdiden böyle ihtiyati mülâhazaları icabettirecek mahaiyette görülmediğinden, komisyon böyle bir şekli kabul etmemiştir.

B) Tasarının ismi dâhil olmak üzere metinde bâzı yeni kelimelere yer verildiği görülmüştür. Gerek Anayasa tadili münasebetiyle beliren temayül dolayısıyla ve gerek hukuk dilimizde yer almış olan ifadelerin ilgililerin peşin bir tetkikine dayanmadan değiştirilmesi doğru görülmediğinden, bu kelimeler terkedilmiştir. Bu sebeple yapılmış değişikliklere tasarının birçok maddelerinde tesadüf edilecektir. Bunların başlıcalarının bir listesi aşağıya dercedilmiştir :

Hükümet tasarısı	Komisyonca kabul edilen
Gerçek kişi	Hakiki şahıs
Tüzel kişi	Hükmi şahıs
İşlem	Muamele
Tüzük	Nizamname
Yönetmelik	Talimatname
Sorumluluk	Mesuliyet
Kovuşturma	Takip
Yetki	Salâhiyet

Hükümet tasarısı	Komisyonca kabul edilen
Uygulamak	Tatbik etmek
Görev	Vazife
Ödev	Mecburiyet
Özel	Hususi
Üye	Âza
Denetçi	Murakıp
Yönetim kurulu	İdare meclisi
Geciktirme	Tehir
Hacze katılma	Hacze iştirak
Ayırt	Tefrik
Zorla tahsil	Cebrî icra, cebren tahsil
Danıştay	Devlet Şûrası

C) Tasarıda şekil bakımından yapılmış olan bir değişiklik de, Hükümet tasarısındaki 53 nci maddenin kaldırılarak bu maddedeki hükmün muaddel bir şekilde Hükümet tasarısının 47 nci maddesi ile birleştirilip, komisyonca 24 nci madde olarak kabulü ve Hükümet tasarısındaki 47 nci maddeden sonraya alınıp komisyonca 25 ve 26 nci maddeler olarak kabulüdür. Bu şekil iptal ettirilecek tasarruflara ait hükümlerin tertibi bakımından komisyonumuzca daha uygun görülmüştür.

III - Tasarının maddeleri üzerinde yapılan hüküm ve ifade değişiklikleri

Tasarının maddeleri üzerinde yapılan hüküm ve ifade değişiklikleri ile mucip sebepleri aşağıda madde sırası ile gösterilmiştir. Bir değişikliğe uğramayan maddelerle, üzerinde yapılan değişiklik raporumuzun II B. işaretli kısmında mevzu bahis edilen lisan değişikliğinden ibaret olan maddeler hakkında tekrar her hangi bir izahata lüzum görülmemiştir.

Tasarı Madde 1 :

Tasarının şümülünü ifade eden bu maddeye (Ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafları) ilâve edilmiştir. Filhakika bu masraflar da âmme alacağı mahiyetinde olduğu halde şümül maddesinde sayılan vergi, resim, harç, ilâh.. şeklinde tâdat olunan âmme alacakları şümülüne girmediğinden maddede ayrıca zikri lüzumlu görülmüştür. Bu alacaklar halen de Tahsili Emval Kanununa göre takip edilmektedir.

Bu maddede yapılan ikinci bir hüküm deği-

şikliği tasarının 2 nci maddesinin reddi dolayısıyla bu maddeye yapılan bir ilâveye taallük etmektedir.

Tasarının ret edilen 2 nci maddesi âmme idarelerinin akitten, haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan alacakları hakkında bu kanun hükümlerini tatbika Vekiller Heyetini salâhiyetli kılmakta idi. Âmme idarelerinin müstakbel inkişafı göz önüne alınarak ilerde ihdas edilebilecek her hangi bir âmme alacağının tahsilini de akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğmuş olmamak şartıyla, bu kanun şümulüne almak ve kanuna müstakbel inkişafkar karşısında bir elâstikiyet vermek düşüncesi ile Hükümetçe sevk edilmiş olan böyle bir hükmün kabulünde esas itibariyle bir mahzur görülmemekle beraber, bu nevi alacakları da bu kanun hükümlerine tâbi tutmak salâhiyetinin Vekiller Heyetine tanınması prensip itibariyle kabul edilmediğinden, reddedilen 2 nci madde yerine birinci maddeye aynı maksadı sağlayacak bir ilâve yapılmıştır.

Yukarda da işaret edildiği veçhile bu nevi âmme alacaklarının aynı zamanda haksız fiil ve haksız iktisaptan mütevellit olmaması icabedeceğinden ve tatbikatta ekseriya vâkı olduğu veçhile memurların fazlai mehzatından mütevellit tahakkuk ettirilen borçları haksız iktisap mahiyetinde olduğundan, bittabi bunlar hakkında işbu kanun hükümleri tatbik edilemeyeceği gibi borçlu addedilenlerin yazılı muvafakati mevcut olmadıkça mahsup ve tevkif muamelesi de yapılamıyacak ve bu fazlai mehzatın takip ve tahsili ancak umumi adalet mahkemelerinden karar istihsaline vabeste bulunacaktır.

Birinci madde alacakların takip masraflarının da bu kanun hükümlerine göre takip olunacağını hükme bağlamaktadır ki, bu hüküm bittabi bu kanun mevzuuna giren bütün alacakların takip masraflarına şâmil bulunmaktadır.

Tasarı Madde 2 :

Bu madde kaldırılmış, aynı maksadı sağlamak üzere 1 nci maddeye hüküm konulmuştur. Mucip sebebi 1 nci madde hakkında verdiğimiz izahatta gösterilmiştir.

Tasarı Madde 3 (Değişik 2) :

Madde, halen hususi kanunlarındaki atıflarla Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edilemekte olan alacakların, Tahsili Emval Kanunu kalktıktan sonra bu kanuna göre tahsiline devam olunacağını hükme bağlamaktadır.

Maddenin bir geçici madde olabileceği fikri ileri sürülmüşse de, burada sözü edilen hüküm kanunun şümulünü tâyin etmekte olduğundan ve bu kanunla atfı yapan kanun yaşadığı müddetçe meriyette kalacağından ve bu kanunla atfı yatan kanun hangisinin daha fazla meriyette kalacağı hakkında şimdiden bir tahmin yapmaya imkân olmadığından, bir intikal devresine ait geçici bir hüküm mahiyeti taşımayan bu maddenin kanunun baş tarafında yer alması uygun görülmüştür.

Madde metninde yapılan değişiklik yalnız ifade şekline taallük etmektedir.

Tasarı Madde 4 (Değişik 3) :

Bu maddedeki değişiklik lisan bakımından, atf yapılan 2 nci maddenin kaldırılmış olması bakımından ve bir de (zorla tahsil) ifadesinin cebri icra olarak değiştirilmesi dolayısıyla yapılmıştır.

Zor kullanma, daha ziyade borçlunun fiili mümanaatı halinde şahsına karşı tatbik edilecek muameleyi ifade etmekte olduğundan, halbuki tasarıda zorla tahsil şeklinde ifade edilen cebri icrada peşinen böyle bir hal bahis mevzuu olamayacağından, zor yerine hukuki bir istilâh olan cebir kelimesi ikame edilmiş ve cebren tahsil, cebir kullanma tâbirlerine yer verilmiştir.

İkinci fıkrada, hükmi şahsın mirascısı gibi bir mâna çıkmakta olduğundan ifadede değişiklik yapılmıştır. Binnetice âmme borcunu ödemek mecburiyetinde olan hakiki şahıslarla (mükellefler dâhil) bunların mirasçuları veya kanuni temsilcileri ve hükmi şahıslarla bunların kanuni temsilcileri, vergi sorumlusu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumların temsilcileri borçlu tâbirinin şümulü içinde görülmektedir.

Tasarı Madde 8 (Değişik 7) :

Madde, ölümden evvel başlayan takibata devam olunacağını bildirerek, terekenin mahkeme veya iffâs dairesi tarafından tasfivesi halini bunun istisnası olarak mütalâa etmekte ise de, defter tutmanın devamı halinde ne yapılacağını tasrih etmediğinden, bu halde, satışın yapılmasına cevaz verir mahiyettedir. Mirasın tutulan defter mucibince kabulü halinde bu muamele devam ederken satış, mirasçuları mutazzarır edeceğinden gerek birinci, gerek ikinci fıkradaki hallere şâmil olmak üzere (def-

ter tutma muamelesinin devamı müddetince satış yapılamaz) şeklinde bir hüküm üçüncü fıkraya olarak maddeye ilâve edilmiştir.

Tasarı madde 16 (Değişik 10) :

Teminatları gösteren bu maddenin 2 numaralı fıkrasındaki (Hükümetçe tâyin edilecek bankalar tarafından verilen teminat mektupları) ifadesinden (Hükümetçe tâyin edilecek) kaydı çıkarılmıştır. Bankalar Kanunu, bankaların verecekleri teminatı esasen durumları ile mütenasip olarak takyit etmiş olduğundan, bankalar arasında fark gözetici böyle bir kayda lüzum görülmemiştir.

Tasarı madde 18 :

Memleket dışına seyahat edecek olanları, vergi borçları dolayısıyla bâzı kayıtlara tâbi tutan bu madde tasarıdan çıkarılmıştır. Aynı maksada mâtuf böyle bir hüküm halen Pasaport Kanununda bulunmakta ve tatbik edilmektedir. Pasaport Kanunu tadil tasarısı da mevcuttur. Gerek böyle bir hükmün mevzuatımızda mevcudiyeti ve gerekse lüzum görülecek tadillerin mezkûr tasarinin görüşülmesi sırasında nazarı itibara alınabileceği mülâhazası ile madde tasarıdan çıkarılmıştır.

Tasarı madde 19 :

Tatbikatta bâzı mütaahhitlerin taahhütlerinden mütevellit istihkaklarını peşinen başkalarına devrederek, aynı teşebbüsten doğan vergilerine dahi mahalli tahsil bırakmadıkları esbabı mucibesi ile Hükümetçe sevkedilen ve bu istihkakların muayyen bir yüzdesini âmme alacaklarının karşılığı olmak üzere devir ve temlikten hariç bırakmak istiyen bu madde, mükellefler arasında fark yaratmamak ve mütaahhitlerin kredi sağlama imkânlarını, muayyen bir yüzde üzerinden dahi olsa, tahdit etmemek düşüncesi ile kabul edilmemiş ve tasarıdan çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 20 (Değişik 12) :

Tahsili Emval Kanununa Ek 2560 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde mevcut olan ve bar, meyhane, genelev, çalgılı yerler, oteller ilâh... gibi kanun metninde tadât edilen yerlerdeki eşyayı, bu yerlerin işletilmesinden doğan âmme alacaklarına teminat olarak kabul eden hükmün, şiddetlendirilerek, tasarıya alındığı görülmüştür. Ezcümle İcra ve İflâs Kanununun 270 ve 271 nci maddelerindeki hapis hakkı hükümlerini mahfuz tutan hükme Hükümet tasarısında yer verilmemiştir.

Tatbikatta bu gibi yerlerin işletmesinin muvazaalı eşhas üzerinden olduğu ve bu yerlerdeki eşyanın da keza muvazaalı mukavelelerle başkalarına ait gösterilmesi neticesinde, işletmeye ait vergilere dahi mahallî tahsil bulunamamasından doğma bir zaruretle mevzuatımıza girmiş olan bu hükmün muhafazasına komisyonumuzca karar verilmiş olmakla beraber, Hükümet tasarısında şiddetlendirilmiş olan hükümler kabul edilmemiştir.

Ayrıca maddeye Medeni Kanununun 688 ve Borçlar Kanununun 222 nci maddelerine müsteniden yapılacak mülkiyeti muhafaza kaydı ile satış ve taksitle satış hallerinde mal sahiplerinin haklarını mahfuz tutacak hüküm ilâve edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Halûk Şaman (Bursa), Ahmet Hamdi Başar (İstanbul), Fehmi açıksöz (Zonguldak) bu maddenin bâzı meslek erbabını hususi hükümlere tâbi tutmak suretiyle vatandaşlar arasında farklı muameleye yol açtığı mütalâası ile muhalefette bulunmuşlardır. Bu mütalâaya karşı, maddenin böyle bir maksat takip etmediği, bu iş nevelerinde müsait zemin bulan muvazaaları bertaraf etmeye mâtuf bulunduğu, kim olursa olsun maddede bahis mevzuu işleri yapınca aynı statüye tâbi tutulacağına göre vatandaşlar arasında farklı muamelenin bahis mevzuu olamayacağı derpiş edilerek madde tadilen ve ekseriyetle kabul edilmiştir.

Tasarı Madde 26 (Değişik 13) :

Maddenin 6 ve 7 nci fkralarında yapılan tadilât, hüküm tadilâtı olmayıp, mevzuatımızda umumiyetle mütat olmanın parantez içinde istisnalar veya başka hükümler sevki yoluna gitmemek için yapılmış bir değişiklikten ibarettir.

Maddenin 2 nci fıkrasındaki hüküm İcra ve İflâs Kanununun 257 nci maddesinin 2 nci fıkrasına muvazi bir hükümdür. Maddede mütalâa edilen ihtimaller borçlunun bu hususlarda hazırlıkta bulunmasını ifade etmektedir. Meselâ borçlunun mal kaçırmayı, mal kaçırmaya hazırlanması gibi.

Tasarı Madde 27 (Değişik 14) :

Maddenin başına, hükmün ihtiyati hacze aidiyetini belirtmek üzere (ihtiyaten) kelimesi ilâve edilmiştir.

Tasarı Madde 28 (Değişik 15) :

İhtiyati hacze vâkı itirazların (süratle) görüleceği hakkındaki hüküm tatminkâr görülmüyerek (diğer işlere takdimen) görüleceği hükme bağlanmıştır.

Tasarı Madde 29 (Değişik 16) :

Maddede hüküm değişikliği yoktur. Parantez içerisine alınan istisna hükmü parantezden kurtarılarak madde yeniden yazılmıştır.

Tasarı Madde 30 (Değişik 17) :

Maddede hüküm değişikliği yapılmamıştır. Vergi dairesi müdürünün defterdarın vereceği ihtiyati tahakkuk emrini derhal tatbik edeceği hakkında son fıkrada mevcut hüküm birinci fıkraya sonuna alınmıştır.

Tasarı Madde 36 (Değişik 18) :

İhtiyati tahakkuk sebeplerinin mevcudiyetinin tetkiki ve verginin hesabı, meseleye memurun iradesinin taallûkunu icap ettirdiğinden (Tahakkuk eder) ifadesi, (Tahakkuk ettirilir) şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı Madde 38 (Değişik 20) :

Maddeye, ihtiyati tahakkukun sebebinden başka, miktarına da itiraz edilebileceği hakkında hüküm ilâve edilmiştir.

Tasarı Madde 44 (Değişik 21) :

Hükümet tasarısında, bir hususi alacaktan dolayı icra tarafından konulmuş olan hacizden sonra âmme alacağı için de paraya çevirmeden evvel haciz konulduğu takdirde mahcuz malın paraya çevrilmesinde âmme alacağının diğer hacizli alacaklardan evvel, rehinli alacaklardan sonra gelmesi teklif edilmekte idi. Bu hal birçok külfetlere girerek alacağı için haciz koydurmuş olan hususi alacaklıyı müşkül duruma düşüreğinden, bu takdirde âmme idaresinin kendisinden evvel gelen hacze tekaddümü değil, fakat o hacze iştirak ettirilmesi kabul edilmiş ve mahcuz malın paraya çevrilmesinde kendi alacağı için garameye girmesi muvafık görülmüştür.

Hükümet tasarısında âmme alacağının o malın aynına taallûk etmesi halinde düşünülen ve bugün İcra ve İflâs Kanunumuzda da mevcut olan ruçhan hükmü, İcra ve İflâs Kanunundaki metne uygun bir şekilde ifade edilerek (Malın aynına taallûk etmek) gibi bir ifadenin kasdettiği mânaya vuzuh verilmiştir.

Borçlunun iflâsı, mirasın reddi veya terekenin resmî tasfiyeye tâbi tutulması hâllerinde âmme alacakları hakkında İcra ve İflâs Kanununun

206 nci maddesindeki sıraya göre muamele yapılacaktır. Mezkûr maddenin 5 nci sırasında (Devlet Hazinesinden doğrudan doğruya veya bilvasıta tahsil olunan vergi ile Devlet tekliflerinden olan mütenevvi resimler) denilmektedir. Tasarı metninde bu hükme atf yapılırken âmme alacakları şeklinde ifade kullanılmış olduğundan Devletten başka, il özel idareleri ile belediyelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışındaki alacakları, yani âmme alacakları hakkında da aynı sıra hükmü tatbik edilecektir.

Tasarı Madde 46 (Değişik 23) :

Her hangi sebeple fazla tahsilât dolayısıyla mükelleflere yapılacak reddiyat sırasında, reddiyatı yapacak olan âmme idaresinin istihkak sahibi mükelleften olan alacağını mahsup edebilmesine taallûk eden hükme, bir yanlış anlaşılmaya mahal kalmamak üzere mahsup edilecek alacağın (muaccel) olması kaydı ilâve edilmiştir.

Tasarı Madde 47 (Değişik 24) :

Maddede hüküm değişikliği yoktur. Ancak bu madde ile idare, kanunen iptal mevzuu yapılmış bâzı tasarruflar için iptal dâvası açmak hakkını elde etmekte olduğundan bu cihet daha vuzuhla ifade edilmiş, ayrıca Hükümet tasarısının 53 ncü maddesi de kaldırılarak oradaki hüküm bu maddeye ilâve edilmiştir. Mezkûr 53 ncü maddedeki hükmün naklinde bu dâvalara (Umumi mahkemelerce) bakılacağı (umumi) kelimesi ilâve suretiyle tasrih edilmiş, (ve süratle) bakılacağı hükmü de (diğer işlere takdimen) şeklinde tadil edilmiştir.

Tasarı Madde 48 (Değişik 27) :

Birinci fıkradaki (zamanında) kelimesi haşiv telâkki edildiğinden çıkarılmıştır.

Maddede sayılan ivazsız tasarrufların ve bağışlamaların hükümsüzlüğü için ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru 3 yıl olarak teklif edilen müddet, İcra ve İflâs Kanununun 278 nci maddesindeki müddetin uzatılması için sebep görülmediğinden iki yıl olarak kabul edilmiştir.

Tasarı Madde 50 (Değişik 29) :

Birinci fıkranın birinci satırındaki (zamanında) kelimesi haşiv telâkki edildiğinden çıkarılmıştır.

Tasarı madde 51 (Değişik 30) :

(Tek taraflı işlem) ifadesi hukuk dîlimize uy-

gun olarak (bir taraflı muamele) şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı madde 53 :

Yukarda C 11 kısmında da işaret edildiği gibi tadil gören bu madde hükmü, Hükümet tasarısının yine tadil gören 47 nci maddesi hükmü ile birleştirilip komisyonca 24 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarı madde 54 (Değişik 25) :

Yukarda c 11 kısmında da işaret edildiği gibi bu maddenin yeri değiştirilmiş ve Hükümet tasarısının 47 nci maddesini takiben komisyonca 25 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarı madde 55 (Değişik 26) :

Yukarda c 11 kısmında da işaret edildiği gibi bu maddenin yeri değiştirilmiş ve Hükümet tasarısındaki yeri değiştirilen ve 25 nci madde olarak kabul edilen 54 ncü maddeyi takiben komisyonca 26 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Tasarı madde 60 (Değişik 36) :

Maddede hüküm değişikliği yapılmamış, ancak mevcut hükümlerin vuzuhla anlaşılabilmesi için derpiş edilen haller; a, b, c fıkraları halinde mütalâa edilmek suretiyle madde yeniden yazılmıştır.

Tasarı Madde 73 (Değişik 39) :

Maddede hüküm değişikliği yapılmamıştır. Ancak mükelleflerin kendi tahsil dairelerinin bulunduğu belediye sınırları dışındaki tahsil dairelerine de ödeme yapabilmeleri imkânını, tahsildarlar hariç olmak üzere sağlıyan bu maddede her hangi bir yanlışlığa mahal kalmamak üzere, bu türlü tediyatın tahsildarlara yapılamaması istisnası, metinde daha açık şekilde ifade edilmiştir.

Tasarı Madde 74 (Değişik 40) :

Makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi gerektiği hallerde posta masrafının mükellefe ait olacağı hakkındaki hüküm, vatandaşlara güçlük çıkarmamak ve âmme idaresine vergi ödiyen mükelleflerden bu gibi masrafları kıskanmamak düşüncesi ile değiştirilerek bu halde posta masrafının âmme idaresine aidiyeti hükme bağlanmıştır.

Tasarı Madde 76 (Değişik 42) :

Çekle veya müakale emri ile yapılacak ödemeye ait bu maddede çekle ödeme mevzuunda esas itibariyle Ticaret Kanunu hükümleri ka-

bul edilmekle beraber âmme alacağının hususiyeti göz önünde bulundurularak bâzı hususi hükümler de sevk edilmiş bulunmaktadır. Bu arada Hükümet tasarısına ait maddenin 2 nci fıkrasının a, b, c bentleriyle ademikabul ve dolayısıyla tediyenin yapılmaması hallerinde âmme borçlusunun borçlu sıfatının devam edeceği hakkında hükümler bulunmaktadır.

Çekin müddetinde ibraz edilmemesi sebebi ile, hâmilin keşideci nezdindeki alacağının sukut etmeyeceği tabii ise de, bu hususta müellifler arasında ihtilâf olduğu görülmüştür. (Filhaka Profesör Hirsh bu takdirde hâmilin keşideciye rücu hakkının baki kalacağını, Profesör Hazım Atıf Kuyucak rücu hakkının sukut edeceğini ifade etmekte, Profesör Halil Arslanlı ise bâzı mükelleflerin, hâmilin keşideci nezdinde hak iddia edemeyeceği fikrinde bulunduğunu ve bu derecede ileri gittiklerini tebarüz ettirmektedir.) Nihayet mükelleflere bir kolaylık olarak ihdas edilmiş olan çekle tediyeye usulü dolayısıyla, kısa olan ibraz müddetlerinin geçirilmiş olması gibi bir sebeple, âmme alacağının sukutu gibi bir neticenin doğmaması için Hükümet tasarısındaki 2 nci fıkra a, b, c bentleri ile kaldırılarak, bu takdirde âmme alacaklısının keşideciye karşı olan rücu hakkının mahfuziyeti hakkında hüküm sevk edilmiştir.

İzahatımızdan da anlaşılacağı veçhile, komisyonumuz bu hususta Ticaret Kanunu hükümleri hakkında fikir beyanı maksadı ile değil, fakat bu halde âmme alacağının sukutunu önlemek maksadiyle hareket etmiş bulunmaktadır.

Ademikabulü halinde ödenmeyen çek veya münakale emrinin kabul edilmemesi sebebi tevsik edilerek keyfiyetin münakale istiyene, keşideciye veya bunların mümessillerine tebliğ edileceği ve muhatap tarafından kabul edilmiyen çekin de iade olunacağı hakkında maddenin son fıkrasında mevcut hüküm aynen muhafaza edilmiştir.

Tasarı Madde 81. (Değişik 47) :

Maddenin b işaretli fıkrasında, rızaen yapılan ödemelerden aynı tarihte zaman aşımına uğrayacak borçlar için yapılacak mahsupların, borç miktarları ile mütenasip olmasını temin edecek şekilde olması hakkında hüküm sevk edilerek, mahsubun borçlar arasında keyfi bir şekilde yapılmaması sağlanmıştır.

Tasarı Madde 92 (Değişik 48) :

Hükümet tasarısında, vâdesinde ödenemiyen

borçlar için düşünülen tecil imkânı ödeme, haciz, paraya çevirme hallerinin âmme borçlusunu (fevkalâde) zor duruma düşürmesi haline inhisar ettirilmiştir.

Tecil müessesesi mükellefler lehine düşünülmüş bir müessesedir, bir vergi borcunun tediyesi, haciz, paraya çevirme halleri her borçlu için dar veya geniş ölçüde bir zorluk tevhit edebilir. Bu itibarla (fevkalâde) kelimesinin kaldırılarak sadece (zor) duruma düşme halinin mütalâası yolunda yapılan bir teklif bu mucip sebeple kabul edilmemişse de, (fekalâde) kelimesinin muhafazasının da tecil müessesesinin çok istisnai hallere inhisar ettirilmesini ve müesseseden beklenen faydanın sağlanamamasını intaç edeceği düşünülerek, (fevkalâde zor durum) yerine (çok zor durum) ifadesi tercih edilmiş ve hüküm bu şekilde tadil edilmiştir.

Tasarı madde 94 (Değişik 50) :

Maddenin son fıkrası ölüm halinde mirasçılar hakkında takibata devam için Medeni Kanunda mirasın ret veya kabulü için muayyen müddetlerin geçmesini beklemeyi mecburi kılan bir ifade taşımaktadır. Halbuki bu müddet içerisinde ret veya kabul vâkı olduğu takdirde, muayyen müddetin geçmesini beklemek için bir sebep kalmıyacağından, maddenin son fıkrası bu maksadı sağlayacak şekilde tadil edilmiştir.

Tasarı madde 97 (Değişik 53) :

Maddenin birinci fıkrasındaki (... olmak üzere..) ilâvesi sırf lisan zevki bakımından yapılmıştır.

Tasarı madde 104 (Değişik 55) :

Bu maddenin üçüncü fıkrasında köylerde yapılacak ödeme emri tebligatının ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki «ödemeye cetvelleri» ile yapılması hakkında mevcut Hükümet teklifi tadil edilmiştir. Tadile göre ilk önce ödeme emirlerinin normal şekilde ferden tebliğine muhtarlıkça teşebbüs edilecektir. Ancak muhtarlıkça ödeme emirlerinin tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde tebligat yapılamadığı takdirde, ancak ödeme emri ile başlayabilecek olan icrai takibatı geçiktirmemek üzere, kendilerine muhtarlıkça ferden tebligat yapılamayanlara «ödemeye cetveli» ile ve talik suretiyle tebligat yapılacaktır. Halen cari usulde ve Hükümet teklifinde köylerde icra muamelesine ferden tebliğe teşebbüs edilmeden doğrudan

doğruya talikan tebliğ ile başlanmaktadır. Binnetice komisyonumuzca yapılmış olan tadil vatan daşların lehine bir tadildir.

Muhtarların memur statüsünde bulunmalarını, köylerde memur eli ile veya posta ile tebligatın müşkülâtı şimdilik böyle mutavassıt bir şeklin kabulünü zaruri kılmıştır. Esasen köylünün âmme borcu mükellefiyetleri muayyen ve kendileri de her yıl değişiklik arzemiye bu mükellefiyetlerinden haberdar bulduklarından, 1325 tarihinden beri alışılmış olan ve ancak muayyen müddette muhtarlıkça ferden tebliğ mümkün olmadığı takdirde müracaat edilecek şekilde tadil edilmiş olan ve idare bakımından zaruret arzeden böyle bir usulün tatbikinde mahzur görülmemiştir.

Köy İhtiyar Kurulu kapısından başka köyde diğer umumi bir mahallede cetvelin bir örneğinin taliki, cetvelin 10 gün müddetle asılı kalması, asılma keyfiyetinin köyde münadi ile ilânı, cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyetin muhtarlıkça zabıtlı tevsiki ve nihayet tebliğ, cetvellerin indirildiği tarihte yapılmış addedilmesi, maddeye komisyonumuzca mükellefler lehine ilâve edilmiş olan hükümlerdir.

Tasarı Madde 105 (Değişik 56) :

Maddede teminatlı borçlarda, borç vâdesinde ödenmezse borçluya tebligat yapılarak (... 7 gün içinde ödenmediği «Veya teminatın paraya çevrilmesi istenmediği»...) takdirde teminatın paraya çevrileceği hükmü bulunmaktadır. Bu halde teminatın paraya çevrilmesinde borçlunun talep etmesini beklemenin hiçbir mânası olmadığından bu hüküm maddeden çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 107 (Değişik 58) :

Birinci fıkrada sonunda müfret olan (Hususunda) ifadesi, hususlarında şeklinde düzeltilmiş ve ikinci fıkrada ödeme emrine kısmen itirazda (O kısmını mahiyet ve miktarının açıkça gösterilmesi) ifadesindeki mahiyet kelimesi İcra Kanununa muvazi şekilde (Cihet) olarak değiştirilmiştir.

Tasarı Madde 108 (Değişik 59) :

Köylerde ihtiyar kuruluna yapılacak bildirim, bütün heyeti ilgilendirmemek üzere (Muhtarlığa) şeklinde tadil edilmiştir. Ayrıca icabında tahsil dairesine de bildirimde bulunulabilmesini sağlamak üzere muhtarlığa yapılacak bildirimde ihtiyarlık verilmiştir.

Son fıkrada bildirim karşılığı verilecek makbuzun pulsuz olması sağlanmıştır.

Tasarı Madde 112 (Değişik 63) :

Birinci fıkrada tekrara mâni olmak için (Borçlunun) yerine (onun) denilmiş,... bir in-tifa hakkı - ifadesinden sonra (,) yerine (veya) getirilmiştir.

Tasarı Madde 114 (Değişik 65) :

Bu maddeden köylerde haczin «Haciz cetveleri» ile yapılması hükmü kaldırılarak köylerde de haczin münferit haciz varakaları ile yapılması yolunda hüküm sevk edilmiştir. Bu haciz varakaları da 64 nevi maddeye göre tahsil dairelerince düzenlenecek, ancak haciz köy ihtiyar kurullarınca tatbik edilecektir.

Tasarı Madde 117 (Değişik 68) :

İstihkak dâvalarının süratle görüleceği hükmü sürati daha maddi şekilde sağlamak üzere (Diğer işlere takdimen) şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı Madde 119 (Değişik 70) :

6 ncı fıkranın (b) bendinde, borçlunun bağ, bahçe veya meyva ve sebze yetiştiricisi olması halinde haczedilemeyecek olan malları arasına, bu işlere gerekli malzeme ile, fide ve tohumluğu da ilâve edilmiştir.

Malzeme meyanında bittabiî mücadele ilâçları, gübreler, o nevi ziraata lüzumlu diğer maddeler dâhil bulunmaktadır.

Tasarı Madde 141 (Değişik 77) :

Menkul malların haczinde zapta, tahmin edilen değerlerin de kaydı hususu maddeye ilâve edilerek hüküm tamamlanmıştır.

Tasarı Madde 142 (Değişik 78) :

Haciz cetveli kabul edilmediğinden, ikinci fıkradan (haciz cetveli) ibaresi çıkarılmıştır, mal değeri zapta tahmini olarak geçirileceğinden (biçilen değerleri) ifadesi yerine (tahmin edilen değerleri) denilmiştir. Hazır bulunanlardan bâzılarının zaptı imzadan istinkâfları halinde bittabi istinkâf keyfiyeti zapta geçirilecektir ve bu hal haciz keyfiyetinin tamamlanmış olmasına mâni teşkil etmiyecektir.

Son fıkradaki (Güneş battıktan doğuncaya kadar, tatil günlerinde haciz yapılamaz.) hükmü aradaki (,) kaldırılarak (... ve tatil günlerinde...) haciz yapılamaz şeklinde daha doğru olarak ifade edilmiştir.

Tasarı Madde 143 (Değişik 79) :

Son fıkradaki (Borçluya baş vurma) ifadesi

hukuki görülmediğinden (Borçluya rücu) şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı Madde 145 (Değişik 81) :

Haczedilen mallara haczi yapan memur tarafından değer biçildikten sonra tahsil dairesince lüzum görüldüğü takdirde bilir kişiye de değer biçtirilebilmesi hakkındaki hüküm aynı imkânı borçluya da sağlayacak şekilde tadil edilmiş ve biçtirilebilir, ifadesi (biçtirilir.) şeklinde değiştirilmiştir.

Bu maddedeki değer biçme keyfiyeti bittabi memurun haczi yaparken tahmin ettiği değeri ifade etmektedir.

Tasarı Madde 148 (Değişik 84) :

Haczedilen menkul malların haczi takip eden günden itibaren satışa çıkarılması doğru görülmiyerek, borçluya para bularak malının satıştan kurtarma imkânını sağlamak üzere malın haciz yapıldığı tarihin üçüncü gününden itibaren satışa çıkarılabileceği kabul edilerek borçluya 3 günlük bir mehil tanınmış ve satışın haczin tatbik edildiği tarihin üçüncü gününden itibaren 3 ay içinde yapılabilmesi kabul edilmiştir.

İkinci fıkradaki (korunma) kelimesi bir başkası tarafından muhafaza mânasına gelip, kendiliğinden çürüyen mallar mevzuunda (muhafaza) kelimesinin kullanılması daha uygun görülmüştür.

Tasarı Madde 149 (Değişik 85) :

İhalenin yapılma şekli mevzuunda (Üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırana ihale) hükmü bu muamelenin artırma sonunda vâkı olacağını açıklamak üzere (... artırma sonunda) kelimelerinin ilâvesi suretiyle tadil edilmiştir.

Tasarı Madde 150 (Değişik 86) :

Birinci ihale yapılan şahıs ödemeyip de, ikinci ihale yapılan şahıstan bedel tahsil edilse, borçlunun borçlu sıfatı devam etmiyeceğine göre, son fıkradaki (... birinci ihale yapılan şahıstan tahsil edilemediği takdirde...) ifadesindeki (birinci) kelimesi çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 151 (Değişik 87) :

Menkul malların ilk artırmada satılabilmesi için Hükümet tasarısında teklif edilen % 50 değer az görülerek İcra ve İflâs Kanununa muvazi olarak nispet % 75 e çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 160 (Değişik 91) :

Komisyonca takdir edilecek rayiç bedele ait hükümden (serbestçe) kelimesi, takdir yetkisi

yine komisyona ait olmakla beraber, yetkiye bir keyfilik mânası vermemek üzere metinden çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 162 (Değişik 93) :

Gayrimenkul satışında yapılacak ilânın İcra ve İflâs Kanununun 127 nci maddesine mütenazır olarak boçluya, vekil veya mümessiline ve Tapu sicilinde hakkı kayıtlı bulunanlardan adresi belli olanlara tebliği lüzumu hakkında maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Tasarı Madde 163 (Değişik 94) :

Artırma muamelesinin şeklini gösteren hükme vuzuh verilmek üzere, ihalenin (Artırma sonunda) üç defa bağrıldıktan sonra yapılacağı yukarıda parantez içindeki ilâve ile açıklanmıştır. Bundan başka maddeye ihale kararının boçluya veya vekil veya mümessiline ve gayrimenkulün tapu sicilinde hakkı kayıtlı bulunanlardan adresi belli olanlara tebliği hakkında hüküm ilâve edilmiştir.

Satış ilânı boçluya ve alâkadarlara tebliğ edileceğinden ve ihale günü bunlarca malûm addedildiğinden şimdîye kadar icra mercileri ve Temyiz İcra Dairesi İçtihadı, ihalenin feshi talebinin mebdei olarak ihale gününü kabul etmekte idi. Fakat ahiren Temyiz Hukuk Umumi Heyeti, ihale yapılacağı ilân edilen günde, ihalenin yapılmamış olması ihtimalini derpiş ederek, ihale gününü değil ihaleye ittila gününü mebde ittihaz ettiğinden, bir tebliğ yapılmadıkça ittilanın ne vakit vukubulduğu doğru tâyin edilemeyip birçok ihtilâfları ve şahadete müracaat gibi tehlikeli yolları davet etmektedir. Bütün bunlara mahal kalmamak üzere ihalenin ilgililere tebliği ve 99 nu maddede alâkadarların icra merciine şikâyetinin de her biri için kendisine tebliğinden itibaren başlayacağı hükme bağlanmıştır.

Tasarı Madde 164 (Değişik 95) :

İcra ve İflâs Kanununun 126 nci maddesine mütenazır olarak, ilk artırmada muayyen bedel elde edilemezse ihalenin uzatılacağı ve uzatılan müddet sonunda aynı saatte en çok artırana ihale olunacağı keyfiyetinin evvelce yapılmış olan ilânda bildirilmesi hususunda metne hüküm ilâve edilmiştir.

Tasarı Madde 165 (Değişik 96) :

Birinci fıkrada (Haciz altında kalır) ifadesi hukuki bir ifade şekli ile (. . .) üzerindeki haciz devam eder şeklinde değiştirilmiş ve

madde metnindeki (Hiç) kelimeleri haşiv telâkki edildiğinden çıkarılmıştır.

Tasarı Madde 166 (Değişik 97) :

Kendisine ihale yapılmış olanın bedeli tediye etmemesi haline mâtuf olarak bu maddede esaslı bir tadil yapılmıştır. Mer'î İcra ve İflâs Kanununun 133 ncü maddesine mütenazır olarak Hükümet teklifinde yer almış bulunan, ihale bedelinin ödenmemesi halinde kendisinden evvel en çok artırana ihale yapılacağı hakkındaki hüküm maddeden çıkarılarak madde İcra ve İflâs Kanununun tadili için hazırlanan projedeki teklife mütenazır olarak değiştirilmiştir. Filhakika tatbikatta haksızlıklara ve suiistimallere yol açmış olan bu hüküm İcra ve İflâs Kanununun tadiline ait tasarıda da ilmî heyet tarafından metinden çıkarılmış bulunmaktadır. Tatbikatta, meselâ 35 bin liraya ihale edilen bir gayrimenkulün ihalesi üzerinde kalan şahsın pey akçesini yakmayı göze alarak ihaleden vazgeçmesi halinde, kendisinden evvel meselâ 5 000 liraya en çok artırmış olan şahsa ihale zarureti doğmuştur. İki ihale bedeli arasındaki farkın ihaleden vazgeçenden tahsili de bu şahsın malî iktidarının bulunmaması sebebi ile mümkün olamamıştır. Esasen bu yol malî iktidarı olmıyan şahısların ihalelere sokularak, yüksek bedel teklif edip birçok alıcıları kaçırmaları ve sonra da ihaleden vazgeçerek evvelce anlaşmış oldukları ve kendisinden evvel en çok artırmış olan şahsa ihalenin yapılması şeklinde suiniyet erbabı tarafından suiistimal edilmiş bulunmaktadır.

Tasarı Madde 167 (Değişik 98) :

Birinci ve son fıkralarda hükme müessir olmamak üzere ifade tashihleri yapılmıştır.

Tasarı Madde 168 (Değişik 99) :

Tasarıdaki 168 nci madde tamamen kaldırılmış ve yerine İcra ve İflâs Kanununun 134 ncü maddesiyle mütenazır hükümler konulmuştur. Şöyle ki : Temyiz Tevhidi İçtihat Heyetince verilen meşhur bir tevhidî içtihat kararına göre Tahsili Emval Kanunu mucibince yapılan satışlardaki yolsuzluk sebebiyle fesih iddialarını adalet mahkemeleri tetkik ile vazifelidir. Bu suretle Tahsili Emval Kanunu mucibince yapılan satışları Adalet mahkemelerinin tetkikine tâbi tuttuğumuz zaman İcra ve İflâs Kanunu mucibince yapılan satışlardaki yolsuzluk ve fesih sebep ve müddetlerinden başka ve fazla fesih imkânları meydana çıkmaktadır. Ez-

cümle Tahsili Emval satışından gayrimenkul alanlar 10 sene müddetle ihalenin feshi ve satın aldıkları gayrimenkullerin ellerinden alınması tehlikesi ile karşılaşılıyorlar. Filhakika icraca bir gayrimenkul satıldığı zaman İcra Kanununun 134 ncü maddesi ve mâtuflu olan 16 ncı madde mucibince bu ihale aleyhine ihale günü başlangıç olmak üzere (7) gün içinde şikâyet yoluyla icra merciiine fesih talebinde bulunmak ve icra mercilerince verilen kararı 10 gün içinde temyiz etmek mümkündür. Bu suretle bu 17 günlük müddet geçirilirse artık ihalenin feshi hakkında hiçbir yere müracaat olunamaz ve bu müddet içinde veya müddet geçtikten sonra icradaki satış aleyhine mahkemelerde fesih dâvası açılmaz. İcra Kanununda bu babta sarahat mevcut iken Tahsili Emval Kanununda şimdiye kadar böyle bir sarahat olmadığından tevhidî içtihat kararı mucibince tahsili emval satışlarından mütevellit yolsuzluk iddiasıyla fesih talebi umumi müruruzaman haddi olan 10 senelik müddet içinde mahkemelerde dâva mevzuu olagelmış ve birçok ihaleleri hattâ beş altı senelik bir zaman geçtikten sonra dahi mahkemeler feshederek kamu borçlularına iade etmiştir. Kanundaki bu boşluktan dolayı tahsili emval satışından gayrimenkul satın alanların satın aldıkları mallar üzerinde mülkiyet ve tasarruf hakları uzun müddet muallakta kalmış ve ihaleleri feshedilip satın aldıkları mallar ellerinden alınanlar aradan geçen müddet zarfında husul bulan büyük fiyat farkları sebebiyle büyük zararlara uğradıklarından Hazine aleyhine dâva açmak zorunda kalmışlar ve hükümler de almışlardır. Bu suretle icradan gayrimenkul alanlar için 17 günlük şikâyet ve temyiz müddeti kabul edildiği ve icra merciiine vakı şikâyet icra mercilerince ve Temyiz İcra Dairesince gayet kısa bir zamanda hal ve intaç edildiği halde tahsili emval satışından gayrimenkul alanlar senelere sürebilen bir dâva ile 9 sene geçtikten sonra da ihalenin feshi tehdidinde mâruz bulunmaktadır. Bu cihet hem Hazine hem de müşteri olan vatandaşın aleyhine olup mülkiyet istikrarına da mâni olduğundan tasarıda teklif edilen 168 ncı madde kaldırılmış ve yerine İcra Kanununun 134 ncü maddesi ile tamamen mütenazır hükümler konmuştur. Bu veçhile icradan gayrimenkul alanlarla Tahsili Emval satışından mal alan-

lar arasında müsavat da temin edilmiştir. Mahkemelere ve Şûrayı Devlete müracaat imkânını sarahaten selbenden bir fıkra da ilâve edilmiştir. Fakat Tevhidî İçtihat kararı tahsili emval satışını adli kazaya tâbi tuttuğuna göre bu adli kazanın yalnız icra tetkik mercileri ve temyiz icra ve iflâs dairesi olduğu da tasrih edilmek suretiyle bütün ihtilâf noktaları ortadan kaldırılmıştır. Şurasına da işaret edelim ki satış komisyonunun ihale kararına karşı o mahallin icra tetkik merciiinde şikâyet yoluyla fesih istenmesi halinde satış dosyasının icra merciiince satış komisyonundan celbedilerek usulen tetkikat yapılacağı tabii görüldüğünden bu hususta ayrıca hüküm ilâvesine lüzum görülmemiştir.

Tasarı Madde 182 (Değişik 103) :

6 ncı fıkra, ilk beş fıkradaki fiillerin yabancı şahısların mümessilleri tarafından yapılması halini de kavriyacak şekilde tadil edilmiştir. 8, 9 ncü fıkralarda ve maddenin son fıkrasında yapılan değişiklikler, sadece lisan bakımından yapılmış tadillerden ibarettir.

Tasarı Madde 184 (Değişik 105) :

Tabii âfetler sebebi ile yapılan terkin Hükümet tasarısında âfetin vukubulduğu tarihte muaccel halde bulunan alacaklara hasredilmiş iken, komisyonumuzca hüküm tadil edilerek, âfetin vukuundan evvel muaccel hale gelmiş alacaklara da teşmil edilmiştir. Maksat âfetten zarar görenlerin kalkınmalarını teminen borçlarının terkinin olduğuna göre, muaccel veya gayrimuaccel alacak tefrikının yapılması komisyonumuzca doğru görülmemiştir.

Tasarı Madde 191 (Değişik 107) :

Sırrı ifşa edenler hakkındaki bu maddede ceza hükmü, Türk Ceza Kanununun 198 ncı maddesine atıf yapılmak suretiyle ve iki misil olarak teklif edilmiştir. Komisyonumuz fiilen ağırlığına göre bir tefrik yaparak, kendileri ve ya başkaları için menfaat temini kastı ile ifşatta bulunmayı ağırlatıcı sebep saymış ve cezasını daha ağır olarak tâyin etmiştir. Bu halde Devlet hizmetinde kullanılmamak hususunda tekerrür aramamış, tekerrürü ancak böyle bir kasıt olmaksızın yapılan ifşalar için şart olarak kabul etmiştir.

Türk Ceza Kanunu hükümlerinin ve madde numaralarının muhtemel tadiller dolayısıyla değişmesi ihtimalini de göz önünde bulunduran

komisyonumuz, Ceza Kanununa atfı kabul etmiyerek cezaları madde metninde göstermiştir.

Beş ay olarak ihtiyar edilen ceza, Memur Kanununun 6 ay ve daha fazla hapisle tecziye edilenlerin memuriyette kullanılmamaları hakkındaki hükmü muvacehesinde, bu netice nin her hâdisede otomatik olarak vâkı olmamasını teminen kabul edilmiştir.

Tasarı madde 192 (Değişik 108) :

Artırmalardan mal satınalamıyacak olanların üçüncü şahıslar vasıtası ile de bu mübayaada bulunamayacakları hükmü, üçüncü şahsa satınaldırıp ondan teferruğ suretiyle de satınalamıyacakları şeklinde takviye edilmiş, ancak satınalan üçüncü şahıstan teferruğ edememek keyfiyeti mülkiyet hakkını fazla takyit etmemek üzere 5 senelik bir müddetle hudutlandırılmıştır.

Artırmalardan mal satınalamıyacak olanların bu malları eşlerine ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve sıhrî hısımlarına da aldırılmıyacakları, memnuiyetin bunlara da şümulü tasrih edilmek suretiyle, hükmeye bağlanmıştır.

Madde hükmüne muhalif hareket edenlerin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine göre cezalandırılacağı hakkındaki Hükümet teklifi de, 3 aydan 3 yıla kadar hapis ve 6 aydan 3 yıla kadar memuriyetten mahrumiyet cezası olarak hükmeye bağlanmış ve ceza metinde tezekkür edilmiştir.

Bu memnuiyet hilâfına yapılan ihalelerin 99 neu maddeye göre feshinin istenebileceği de hükmeye bağlanmıştır ki, bu maddeye göre fesih için kabul edilen 7 günlük şikâyet müddeti geçtikten sonra ihale katileşecektir. Ancak ihale nin feshi istenmiş olsun, olmasın bu suç tekevün ettiği takdirde failine ceza terettüp edeceği tabiidir.

Tasarı madde 194 (Değişik 110) :

2 nci fıkrada Türk Ceza Kanununun 522 nci maddesine yapılan atıf Ceza Kanununun tadili ihtimaline binaen kaldırılarak mezkûr madde-deki hüküm metne alınmıştır.

Son fıkrada borçludan yana bu işlere bile rek iştirak eden, müzaheret ve muavenette bulunanlarla, borçluyu azmettirenlere Türk Ceza Kanununun 64 ve 65 nci maddeleri gereğince ceza verileceği hakkındaki hüküm, maddede böyle bir fıkra sevkedilmese dahi, ceza

hukuku prensiplerinin tatbiki bakımından tabii ve zaruri olduğundan, fıkra haşiv telekki edilerek çıkarılmıştır.

Tasarı madde 195 (Değişik 111) :

Yargıçlığınca kelimesi, sulh işlerine bakan mahkemeler şeklinde düzeltilmiş ve ceza hükmü kısmen İcra ve İflâs Kanununun 338 nci maddesine de muvazi olarak hafifletilmiştir.

Tasarı madde 196 (Değişik 112) :

Sulh yargıçlığınca ifadesi, ...sulh işlerine bakan mahkemelerce şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı madde 197 (Değişik 113) :

Sulh yargıçlığınca ifadesi, ...sulh işlerine bakan mahkemelerce şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarı madde 198 (Değişik 114) :

Nüfus kaydı verildikten sonra, nüfusta kayıtlı bulunan yeri bildirmeye mahal olmadığından 2 nci fıkra kaldırılmış ve bu fıkradaki, nüfus kaydını verme hükmü 2 nci fıkraya tebdil edilen 3 ncü fıkra sonuna ilâve edilmiştir.

Bir ceza hükmünü davet ettiğinden bu hususların ödeme emrine yazılarak borçluya hatırlatılması 55 nci M. iktizasından bulunduğundan bu cihetin madde metninde tekrarına lüzum görülmemiştir.

Sulh yargıçlığınca ifası ..... sulh işlerine bakan mahkemelerce şeklinde değiştirilmiştir.

Suçta karşı ceza ağır görüldüğünden icabında hapis yerine para cezası, hükmedilebilmek üzere madde tadil edilmiştir.

Bu kanunun tatbiki dolayısıyla tahaddüs edecek ceza dâvalarına metinde sarahat olmayan ahvalde asliye mahkemelerince bakılacaktır.

Tasarı Madde 205 (Değişik 116) :

Aşağıda geçici 3 ncü madde münasebetiyle verilen izahatta zikredilen esbabı mucibe ile, kaldırılan hükümler maddesine vakıf icare ve müeccelelerine ait kanun ile tadilinin ilgası hakkında 13 No. altında bir fıkra konulmuş, bu münasebetle Hükümet tasarısındaki 13 ncü fıkra da 14 ncü fıkra yapılmıştır.

Geçici 2 nci madde :

Bu madde, teklif üzerine tasarıya komisyonumuzca ilâve edilmiştir. Vergi Usul Kanunu esas itibariyle tahsilât hükümlerini ihtiva etmediğinden gecikme zammını mütalâa etmemiştir, Gelir Vergisi Kanununa da (Kamu Alacakları kanun tasarısına talikan) böyle bir hüküm konulmamıştır. Bu sebeple halen yalnız

Muamele Vergisi Kanununda ve bir de eski hükümlere tâbi olan Kazanç Vergisi bakayasında gecikme zammı % 10 olarak tatbik edilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununda gecikme zammı olmamasına rağmen mükelleflerin Kazanç Vergisinden kalma bilgileri ile zamma tâbi olmak için ilk yıllarda taksit zamanlarına riayet ettikleri, fakat zammın mevcut olmadığı şayi oldukça, tediyelerin taksit zamanlarında yapılmıyarak icrai takibata intizaren geciktirildiği görülmüştür ve görülmektedir. Sırf bu yüzden vaktinde tediyeye edilmemiş borçlara ait pek çok adedde takibat dosyası teşkil edilmiş bulunmaktadırki bu hal âmme alacağının vaktinde ödenmesine mâni olmakta ve idareyi fazlasıyla yormaktadır.

Gecikme zammı prensip olarak kabul edildiğinden meriyet tarihinden itibaren 6 ay içinde ödenmeyecek olan ve bu tasarı ile gecikme zammına tâbi tutulan alacaklardan mahiyeten farklı bulunmayan bakaya hakkında da gecikme zammı hükümlerinin aynen tatbikını komisyonumuz uygun görerek geçici 2 nci maddeyi kabul etmiştir.

Geçici Madde 3 :

Vakıflar Genel Müdürlüğünün vakıf mukataa ve müecceleleri, aynen Tahsili Emvâl Kanununa müşabih hükümleri ihtiva eden 1331 tarihli bir kanunu muvakkatla tahsil edilmektedir. Mezkûr kanunu muvakkat bu alacakları ödemiye haklarında haciz tatbik edileceğini hükme bağlamakta, fakat, satış hükmününün vakıflarca tatbikına adli mercilerce metinde kâfi sarahat bulunmadığından bahsile mümanaat edilmektedir ve esasen mezkûr kanun haciz ve satışı mülga mecelleye ve deyin için emvali gayrimenkulenin furuhtu hakkındaki mülga kanuna atfetmektedir. Binnetice 3 - 5 liralık küçük alacaklardan ibaret bu miktarlar için mahkemelere gitmek zarureti doğmakta ve miktarın küçüklüğünden dolayı mahkemeye de gidilemediğinden mevzu bahis alacaklar tahsilsiz kalmaktadır.

Mukataa ve müecceleli vakıflarda vakfın hukuku, 1935 tarihli bir kanunla taviz bedeline inkilâp ettirilmiş olduğundan ve 4755 sayılı Kanunla yapılmış uzatma da nazarı itibara alınmak suretiyle 1955 yılı sonuna kadar tavizler ödenmediği takdirde bu vakıflar mülke inkilâp edip, taviz alacakları da bu mülk üzerinde Vakıflar İdaresi lehine ipotekli bir alacağa inkilâp edeceğin-

den, taviz bedeli ödeninceye kadar tahakkuk ettirilmesine devam olunan vakıf mukataa ve müeccelelerinin de, işler bir kanun hükmü ile takibini sağlamak üzere mezkûr alacaklar hakkında dahi bu kanun hükümlerinin tatbiki uygun görülmüş ve bu hususta ikame edilen hükümler sebebi ile yukarda bahsi geçen kanunu muvakkat ve tadilinin ilgası hükmü, kaldırılan hükümler maddesine 13 ncu fıkra olarak ilâve edilmiştir.

Hükümet tasarısının 210 ncu maddesi ile kanunun meriyeti için neşir tarihinden itibaren 6 aylık bir müddet bırakılmaktadır. Kanun birçok âmme alacaklarını ilgilendirmekte olduğundan bütün ilgililerin itilâna vâsıl olabilmesini teminen meriyeti için neşir tarihinden itibaren bırakılmış olan 6 aylık müddet komisyonumuzca da muvafık görülerek mezkûr madde 117 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuzun 1 numaralı kısmında da tebarüz ettirildiği veçhile gerek mükellefler ve gerek âmme idareleri cephesinden faydalı hükümleri ihtiva eden işbu tasarı, bir an evvel kanunlaşmasını teminen, Umumi Heyette öncelik ve ivedilikle görüşülmek dileği ile Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Geçici Komisyon Reisi

Sözcü

Rize

Konya

İ. Akçal

H. Aydın

Kâtip

Amasya

Zonguldak

Hâmit Koray

F. Açıksöz

İmzada bulunamadı

Ankara

Aydın

Bolu

H. Bulgurlu

C. Ülkü

K. Kozak

Bursa

Elâzığ

Gümüşane

H. Şaman

Ö. F. Sanaç

Halis Tokdemir

İmzada bulunamadı.

İsparta

İstanbul

İstanbul

Said Bilgiç

A. H. Başar

B. N. Göknil

İmzada bulunamadı.

İstanbul

İstanbul

Kars

Hâdi Hüsmen

F. Sayımer

L. Aküzüm

İmzada bulunamadı.

Kastamonu

Kocaeli

Kocaeli

Ş. Kerimzade

E. Alican

M. Yılmaz

Konya

Muğla

Siird

S. Gürol

Cemal Hünel

M. D. Süalp

İmzada bulunamadı.

Sivas

Urfa

Halil İmre

F. Ergin

İmzada bulunamadı.

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Kamu alacaklarının tahsil usulü hakkında ka-
nun tasarısı*

BİRİNCİ KISIM

Genel esaslar

Birinci Bölüm

Kanunun şümülü, terimler, yetkiler

Kanunun şümülü

MADDE 1. — Devlete, il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'î kamu alacaklarıyla bunların kovuşturma giderleri hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

Diğer kamu alacakları

MADDE 2. — Devlet, il özel idareleri ve belediyelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan alacakları hakkında bu kanun hükümlerini uygulamaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddeye göre verilen kararlar, evvelce başlamış olan takiplere teşmil olunmaz.

Tahsili Emval Kanununa göre takip olunan alacaklar

MADDE 3. — Bir kanun hükmüne dayanılarak Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edilmekte olan her çeşit alacaklar hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Kanundaki terimler

MADDE 4. — Bu kanundaki kamu alacağı terimi :

1 nci ve 3 ncü maddeler şümülüne giren veya 2 nci madde gereğince bu kanuna tâbi tutulan alacakları, kamu borçlusu veya borçlu terimi :

Kamu alacağını ödemek zorunda olan gerçek ve tüzel kişileri, kanuni temsilci ve mirasçıları ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı kurumlar temsilcilerini,

Alacaklı kamu idaresi terimi :

Devleti, İl Özel idarelerini ve belediyeleri, tahsil dairesi terimi :

Alacaklı kamu idaresinin bu kanunu uygulamakla görevli dairesini, servisini, memur veya memurlarını,

Yalnızca mal olarak geçen terim :

Menkul, gayrimenkul «Gemiler dâhil» mallarla, her çeşit hak ve alacakları,

Para cezaları terimi :

Âmme, tazminat, disiplin mahiyetinde olsun olmasın bütün para cezalarını,

Kovuşturma giderleri terimi :

Zorla tahsil işlemleri sırasında yapılan zor kullanma, ilân, haciz, nakil ve muhafaza giderleri gibi her türlü giderleri ifade eder.

Yetkililer ve sorumlulukları

MADDE 5. — Kamu idarelerinin bu kanunu uygulamakla yetkili memurlarının görevlerini teşkilât ve vazife kanunları veya bu konu ile ilgili diğer kanun veya tüzük veya yönetmelikler, sorumluluklarını sorumluluğu tesis eden kanunlar tâyin eder.

Kovuşturmaya yetkili tahsil dairesi

MADDE 6. — Kovuşturma, alacaklı kamu idaresinin mahallî tahsil dairesince yapılır.

Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden kamu idarelerinin tahsil dairesine niyabeten yaptırır.

Yardım mecburiyeti

MADDE 7. — Tahsil dairelerince bu kanuna göre yapılan tebliğ ve verilen emirleri derhal yapmaya ve neticesini geciktirmeksizin tahsil dairesine bildirmeye alâkadarlar mecburdurlar.

Makbul bir özre dayanmadan bu mecburiyeti ifa etmeyenler hakkında Cumhuriyet Savcılığınca umumi hükümlere göre doğrudan doğruya takibat yapılır.

Borçlunun Ölümü

MADDE 8. — Borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır. Borçlunun ölümünden evvel başlamış olan muamelelere devam olunur. Terekenin bir mahkeme veya iflâs dairesi tarafından tasfiyesini gerektiren haller bu hükmün dışındadır.

Mirasın tutulan defter mucibince kabulü halinde, mirasçı, deftere kaydedilmemiş olsa dahi kamu alacağından mirastan kendisine düşen miktar ile mesuldür.

Tebliğler ve sürelerin hesaplanması

MADDE 9. — Hilâfına bir hüküm bulunmadıkça bu kanunda yazılı sürelerin hesaplanmasında ve tebliğlerin yapılmasında Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

İkinci Bölüm

Kamu Alacaklarının Korunması

I

Teminat Hükümleri

Teminat İsteme

MADDE 15. — Vergi Usul Kanununun 324 ncü maddesinde sayılan hallere temas eden bir kamu alacağının sahnması için gereken işlemlere başlanmış olduğu takdirde, vergi incelemesine yetkili memurlarca yapılan ilk hesaplara göre belirtilen miktar üzerinden tahsil dairelerince teminat istenir.

Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan kamu borçlusunun durumu, kamu alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, tahsil dairesi kendisinden teminat isteyebilir.

Teminat ve Değerlenmesi

MADDE 16. — Teminat olarak şunlar kabul edilir :

1. Para,
2. Hükümetçe tâyin edilecek bankalar tarafından verilen teminat mektupları,
3. Hazine tahvil ve bonoları,
4. Hükümetçe belli edilecek millî esham ve tahvilât «Bu esham ve tahvilât teminatın kabul

edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksaniyle değerlendirilir.»,

5. İlgililer tarafından gösterilen ve alacaklı kamu idarelerince haciz varakalarına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

Teminat sonradan tamamen veya kısmen değerini kaybeder veya borç miktarı artarsa, teminatın tamamlanması veya yerine başka teminat gösterilmesi istenir.

Borçlu verdiği teminatı kısmen veya tamamen aynı değerde başkalarıyla değiştirebilir.

Şahsi kefalet

MADDE 17. — 16 ncı maddeye göre teminat sağlyamıyanlar güvenilir bir şahsı müteselsil kefil ve müşterek müteselsil borçlu gösterebilirler.

Şahsi kefalet tesbit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur.

Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır.

Kamu alacağını ödiyen kefile buna dair bir belge verilir.

Türkiye'den ayrılacak kamu borçlusu

MADDE 18. — Türkiye'den ayrılacak kimşelerin vergi borcu olup olmadığı pasaport ve vize vermeye yetkili makamlarca mahallin en büyük mal memurundan sorulur.

İlgili tahsil dairelerince en geç 2 gün zarfında, Devlete ait Gelir, Kurumlar, Esnaf, Vareset ve İntikal, Muamele, İstihlâk ve Nakliyat vergileriyle bunlara mütaallik cezalardan borçlu oldukları ve karşılığında teminat veya şahsi kefalet göstermedikleri bildirilen kamu borçlularına pasaport ve vize verilmez. Bunların yurt dışına çıkmalarına ilgili polis makamlarınca mâni olunur.

Diplomat muafliğından faydalananlar hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

Teminat hükmünde olan istihkaklar

MADDE 19. — Mütaahhitlerin kamu idare ve müesseselerindeki istihkaklarının % 15 i bu taahhütlerinden doğan ve mükellef veya sorumlu sıfatıyla o taahhüt için borçlanacakları Gelir, Kurumlar, Esnaf, Muamele, İstihkak, Nak-

liyat vergilerinin ve cezalarının teminatı hükümünde olup temlik edilemez.

Bu miktara ait yapılacak temlikler hükümsüz olup mütaahhidin mezkûr miktar için 16 ncı maddenin 1 ilâ 4 ncü bentlerine göre teminat göstermesi halî bu hükmün dışındadır.

Teminat hükmünde olan eşya

MADDE 20. — Barlar, meyhaneler, birahaneler çalgılı bahçe ve gazinolar, oyun ve dans yerleri, kahvehaneler, kiraathaneler, sinemalar vesair eğlence yerleriyle, oteller, han ve pansiyonlar, genel evler içerisinde bulunan bütün eşya ve malzeme bu yerlerin işletilmesinden doğan kamu alacaklarının karşılığıdır. Bu hususta istihkak ve hapis hakkı iddiaları dinlenmez.

Bu hüküm, otel, han ve pansiyonlara misafir veya müşteri olarak gelenlerin oturdukları kısmında bulunan kendilerine ait eşya ve malzeme hakkında uygulanmaz.

Kamu alacakları dolayısıyla hususi kanunlarındaki teminat hükümleri mahfuzdur.

II

İhtiyati haciz

İhtiyati haciz

MADDE 26. — İhtiyati haciz aşağıdaki hallerden her hangi birinin mevcudiyeti takdirinde hiçbir müddetle mukayyet olmaksızın alacaklı kamu idaresinin mahallî en büyük memurunun kararıyla, haczin ne suretle yapılacağına dair olan hükümlere göre, derhal tatbik olunur.

1. 15 inci madde gereğince teminat istenmesini mucip haller mevcut ise,

2. Borçlunun belli ikametgâhı yoksa,

3. Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarını kaçırmaması ve hileli yollara sapması ihtimaleri varsa,

4. Borçludan teminat göstermesi istendiği halde belli sürede teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse,

5. Mal bildirimine çağrılan borçlu belli süre içinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa,

6. Para cezasını müstelzim fiil dolayısıyla âmme dâvası açılmış ise (hüküm sadır olmuş bulunsun bulunmasın),

7. Bu kanunun 48, 50, 51 nci maddelerinin tatbikini icabettiren haller varsa (iptali istenen muamele ve tasarrufun mevzuunu teşkil eden mallar, bu mallar elden çıkarılmışsa elden çıkarmanın diğer malları hakkında).

İhtiyati hacizde borçlu tarafından gösterilecek teminat

MADDE 27. — Haczalunan mallar istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmek ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmek yahut tahsil dairesinin bulunduğu mahalde ikametgâh sahibi bir şahıs müteselsil kefil gösterilmek şartıyla borçluya ve mal ücuncü şahıs yedinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak kendisine bırakılabilir.

İhtiyati hacze itiraz

MADDE 28. — Haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar haczin tatbiki, giyapta yapılan hacizlerde haczin tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz kominyonu nezdinde ihtiyati haciz sebebine itiraz edebilirler.

İtirazın şekli ve incelenmesi hususunda Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır. Bu ihtilâflar itiraz komisyonlarınca süratle incelenir ve karara bağlanır. İtiraz komisyonlarının bu konuda verecekleri kararlar kesindir.

İhtiyati haczin kaldırılması

MADDE 29. — Borçlu 16 ncı maddeye göre teminat gösterdiği (Mezkûr maddenin 5 ncı bendindeki menkul mal hariç) takdirde ihtiyati haciz, haczi koyan merci tarafından kaldırılır.

III

İhtiyati tahakkuk

İhtiyati tahakkuk

MADDE 35. — Aşağıdaki hallerden birinin bulunması takdirinde vergi dairesi müdürünün yazılı isteği üzerine defterdar mükellefin henüz tahakkuk etmemiş Gelir, Kurumlar, Esnaf, Vareset ve İntikal, İmalât, Muamele, İstimlâk, Nakliyat vergilerinin, Damga Resminin ve bunların

zam ve cezalarının derhal tahakkuk ettirilmesi hususunda yazılı emir verebilir :

1. 26 ncı maddenin 1, 2, 3 ve 5 nci bentlerinde yazılı ihtiyati haciz sebeplerinden birisi mevcut ise,

2. Mükellef hakkında 194 ncü madde gereğince takibata girişilmişse,

3. Teşebbüsün muvazaalı olduğu ve hakikatta başkasına aidiyeti hakkında deliller elde edilmişse.

Vergi dairesi müdürü bu madde gereğince aldığı emri derhal tatbik eder.

İhtiyati tahakkuk neticeleri

MADDE 36. — Hakkında 35 nci madde gereğince muamele yapılan mükellefin mezkûr maddede yazılı vergi, resim ve cezalarından matrahı belli olanlar, itirazlı olsun olmasın, hesap edilen miktar üzerinden derhal tahakkuk eder.

Geçmiş yıllara ve cereyan etmekte olan yılın geçen aylarına ait matrahı henüz belli olmıyan ve 35 nci maddede sayılan vergi, resim ve cezaları geçici olarak ve hariçî karinelere göre takdir yoluyla tesbit ettirilen matrahlar üzerinden hesaplanır. Bu suretle hesap olunan vergi, resim ve bunların zam ve cezaları derhal tahakkuk eder.

Bu esasa göre tahakkuk eden vergi ve resimler ve bunların zam ve cezaları kanunlarına göre ödeme zamanları gelmeden tahsil olunmaz. Ancak bunlar için derhal ihtiyati haciz uygulanır. 35 nci maddenin 3 ncü bendine giren hallerde ihtiyati haciz muvazaalı teşebbüsten vergi ve resim bakımından faydalananların malları hakkında tatbik olunur.

Bu maddedeki geçici takdirler, takdir komisyonları tarafından, talep tarihinden itibaren âzami bir hafta içinde yapılır.

İhtiyati tahakkukun düzeltilmesi

MADDE 37. — Alacağın hususi kanununa göre tahakkukundan sonra, ihtiyati tahakkukla hususi kanuna müstenit tahakkuk arasındaki fark; hususi kanununa müstenit tahakkuka göre düzeltilir.

Bu düzeltmenin yapılabilmesi için beyannameye müstenit tarihyatta verilen beyannamenin tetkik edilerek kabul edilmiş olması, itirazlı tar-

hiyatta kesinleşmenin vukuu, Danıştaya müracaat edilmiş olan hallerde Danıştaydan nihai bir kararın çıkmış olması lâzımdır.

İhtiyati tahakkuk mevzuu olan devre beyannamesinin verildiği tarihten itibaren en geç iki ay içinde tetkiki mecburidir. Bu müddet içinde tetkiki yapılmadığı takdirde, bu sebeple düzeltme geciktirilmaz.

İhtiyati tahakkuka itiraz

MADDE 38. — Haklarında ihtiyati tahakkuk üzerine ihtiyati haciz tatbik olunanlar ihtiyati tahakkuk sebeplerine (28) nci madde gereğince itirazda bulunabilirler.

IV

Diğer korunma hükümleri

Kamu alacaklarında rüçhan hakkı

MADDE 44. — Borçluya ait malların satış bedelinden tahsil edilecek kamu alacakları, paraya çevrilmeden evvel kamu alacağı için haciz konulmuş olmak şartıyla diğer hacizli alacaklardan önce, rehinli alacaklardan sonra gelir.

Kamu alacağı o malın aynına taallük ediyorsa, rehinli alacak dâhil bütün alacaklardan önce gelir.

Borçluunun iflâsı, mirasın reddi veya terekenin resmî tasfiyeye tâbi tutulması hallerinde kamu alacakları hakkında İcra ve İfâls Kanununun sıra hükümleri uygulanır.

Kamu alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanlar

MADDE 45. — Kamu alacağını borçlusundan kesip tahsil dairesine ödemek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişiler, bu ödevlerini kanunlarında veya bu kanunda belli edilen zamanlarda yerine getirmedikleri takdirde, ödenmiyen alacak bu gerçek ve tüzel kişilerden bu kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Tahsil edilen kamu alacaklarından yapılacak reddiyat sebebiyle mahsuplar

MADDE 46. — Tahsil edilip de kanuni sebeplerle reddi icabeden kamu alacakları, istihkak sahiplerinin reddiyatı yapacak olan kamu

idâresine olan borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

Umumi bütçeden reddedilen paralar arasında özel idarelerle belediyelere ait olan kısımları ret ve mahsup olunduğu senede bu idareler nam ve hesabına ayrılacak hisselerden Hazinece tevkif ve mahsup olunur.

İptal dâvası

MADDE 47. — Kamu borçlusunun bu kanunun 48, 49, 50, 51 nci maddelerinde yazılı tasarrufları ve muameleleri iptal ettirilir.

İvazsız tasarrufların hüküm tüzüğü

MADDE 48. — Kamu alacağını zamanında ödemiş borçlulardan, süresinde veya hapsen taziykına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren ve yahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme süresinin başladığı tarihten geriye doğru üç yıl içinde veya ödeme süresinin başlamasından sonra yaptıkları bağışlamalar ve ivazsız tasarruflar hükümsüzdür.

Bağışlama sayılan tasarruflar

MADDE 49. — 48 nci maddenin uygulanması bakımından aşağıdaki tasarruflar bağışlama hükmündedir :

1. Üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan hısımlarıyla, eşler ve ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sıhri hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarruflar,

2. Kendi verdiği malın akdin yapıldığı sıradaki değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler,

3. Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydi hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesir ettiği akittir.

Hükümsüz sayılan diğer tasarruflar

MADDE 50. — Kamu alacağını zamanında ödemiye borçlulardan, süresinde veya hapsen taziykına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme süresinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme süresinin başlamasından sonra yaptıkları tasarruflardan aşağıda belirtilenler hükümsüzdür :

1. Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler;

2. Borca karşılık para veya mütat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler;

3. Vâdesi gelmemiş bir borç için yapılan ödemeler.

Kamu alacağının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle yapılan tasarruflar

MADDE 51. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde kamu alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan tek taraflı işlemlerle, borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün işlemler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.

Üçüncü kişilerin hakları ve ödevleri

MADDE 52. — 48, 49, 50, 51 nci maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettiklerini, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye bu kanun hükümleri dairesinde mecburdurlar. Bunlar karşılık olarak verdikleri şeyden dolayı alacaklı kamu idaresinden bir talepte bulunamazlar.

Tasarrufların hükümsüzlüğüne karar verilmesi

MADDE 53. — 48, 49, 50, 51 nci maddelerde yazılı tasarrufların hükümsüzlüğüne mahkemelerce seri muhakeme usulü ile umumi hükümler dairesinde karar verilir.

İptal talebinde muhatap

MADDE 54. — İptal, borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimselerle, bunların mirasçularına ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.

Hükümsüz sayılmada zaman aşımı

MADDE 55. — 48, 49, 50, 51 nci maddelerde sözü geçen tasarrufların vukuu tarihinden beş yıl geçtikten sonra mezkûr maddelere istinaden dâva açılmaz.

Tasfiye halinde görevliler

MADDE 56. — Tüzel kişilerin tasfiyesinde bunların borçlu buldukları kamu alacaklarını ödeme ve bu kanun hükümlerinin tatbikıyla ilgili vecibeleri tasfiye memurlarına tüzel kişiliği olmıyan ortaklarla yabancı kurumların Türkiye'deki şube, ajans ve mümessilliklerinin tasfiyesinde bunların vecibeleri tasfiyeyi yürütenlere geçer.

Tasfiye Halinde Sorumluluk

MADDE 57. — Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, tasfiyenin başladığını üç gün içinde ilgili tahsil dairelerine bildirmek ödevindedirler.

Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, kamu idarelerinin her türlü alacaklarını ödemediği veya ödemek üzere ayırmadan önce tasfiye sonucunda elde edileni dağıtamazlar veya bunlar üzerinde her hangi bir şekilde tasarrufta bulunamazlar aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek kamu alacaklarından tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar. Bu sorumluluk, yapılan tasarrufların ifade ettiği para miktarını geçemez.

Bunların ödedikleri borçlar için kamu alacağı ödenmeden kendilerine dağıtım yapılmış ilânlara rücu hakları mahfuzdur.

Ortaklığın Feshini İsteme

MADDE 58. — Borçluya ait mal bulunmadığı veya kamu alacağını karşılamaya yetmediği yahut borçlu veya ortaklık tarafından bu kanuna göre teminat gösterilmediği takdirde, borçlunun sermayesi eshamı bölünmüş olmıyan ortaklıklardaki hisselerinden kamu alacağının tahsili için genel hükümler dairesinde ortaklığın feshi istenebilir.

Sermayesi eshama münkasem komandit şirketlerin komandite şeriklerinin borçları için bu madde hükmü mezkûr şirketler hakkında da uygulanır.

Limitet Ortaklıkların Kamu Borçları

MADDE 59. — Limitet ortaklıkların ödenmeyen ve tahsil imkânı bulunmıyan kamu borçlarından dolayı ortaklar vâz ettikleri veya vaz-

ını taahhüt eyledikleri sermaye miktarında doğrudan doğruya sorumlu ve bu kanun hükümleri gereğince kovuşturmayaya tâbi tutulurlar.

Birleşme, devir ve şekil değiştirme halleri

MADDE 60. — İki veya daha ziyade tüzel kişinin birleşmesi halinde yeni kurulan tüzel kişi, devir halinde devralan tüzel kişi, şekil değiştirmede yeni tüzel kişi bu kanun hükümlerinin uygulanması bakımından birleşen, devralınan veya eski şekildeki tüzel kişinin yerine geçer.

Üçüncü Bölüm

Ödeme

Ödeme zamanı ve önce ödeme

MADDE 71. — Kamu alacakları özel kanunlarında belli edilen zamanlarda ödenir.

Özel kanunlarında ödeme zamanı tesbit edilmemiş kamu alacakları Maliye Bakanlığınca belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu ödeme sürelerinin son günü kamu alacağının vâdesi günüdür.

Kamu borçlusu isterse borcunu belli zamanlarından önce ödiyebilir.

Taksitlerin zamanında ödenmemesi

MADDE 72. — Taksitle ödenmesi gereken kamu alacağının taksitleri vâdesinde ödenmezse alacağın tamamı muaccel olur.

Haczedilen malların paraya çevrilmesinden önce, paraya çevirme tarihine kadar yapılan kovuşturma giderleri, gecikme zamları ve varsa cezaları alacağın tamamını muaccel kılan taksitle beraber rıza ile ödendiği takdirde diğer taksitler asıl ödeme sürelerinde tahsil olunur.

Ödeme yeri

MADDE 73. — Özel kanunlarında ödeme yeri gösterilmemiş kamu alacakları, borçlunun ikametgâhının bulunduğu yer tahsil dairesine ödenir.

Özel kanunlarında ödeme yeri gösterilmiş olsun olmasın borçlunun alacaklı tahsil dairesindeki hesabı bildirilmek, tahsildarlar hariç

olmak şartıyla bu yer belediye sınırları haricindeki tahsil dairelerine de ödeme yapılabilir.

Ödeme şekli, makbuz

MADDE 74. — Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin yetkili ve sorumlu memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı yapılır.

Makbuz karşılığı yapılmıyan ödemeler, yetkili ve sorumlu memurlardan başkalarına yapılan ödemeler kamu alacağına mahsup edilemez.

Kamu alacaklarının tahsilinde kullanılan makbuzların şeklini ilgili kamu idareleri tâyin eder.

Borçlular makbuzlarını kamu alacağının tarisil zaman aşımı süresi sonuna kadar saklamaya ve yetkili memurlarca istendiğinde göstermeye mecburdurlar.

Makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi gerektiği hallerde posta masrafı borçluya aittir.

Hususi kanunlarındaki makbuz verilmesinden başka şekillerde yapılan tahsilâta ait hükümler mahfuzdur.

Özel ödeme şekilleri

MADDE 75. — Maliye Bakanlığının tâyin edeceği yerlerde, neveleri mezkûr bakanlıkça tesbit edilecek kamu alacakları, bu bakanlıkça isimleri belirtilecek bankalar delâletiyle veya postahaneler vasıta kılınmak suretiyle ödenebilir.

Maliye Bakanlığı bu madde gereğince ödeme yapılmasını ihtiyar ettiği takdirde ödemenin :

1. Çizgili çek kullanmak suretiyle,
2. Mükellef hesabından aynı bakanlıktaki ilgili vergi dairesi veya Merkez Bankası hesabına münakale suretiyle,
3. Vergi dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara bu daireler hesabına ödeme suretiyle,
4. Postahaneler vasıta kılınmak suretiyle, yapılmasını düzenlemeye yetkilidir.

Çekle veya münakale emri ile ödemeye ait özel hükümler

MADDE 76. — Çizgili çekle yapılan ödemeler Ticaret Kanunu hükümlerine tâbidir. Ancak:

1. Kamu alacağının ödenmesi için düzenlenen çek ilgili vergi dairesi adına, emre muhar-

rer olmadığı kaydı ile ve bir banka üzerine çekilir. Alacağın teşhisine yaramak ve Ticaret Kanununa aykırı olmamak üzere çek üzerine dercedilecek malûmatı tesbit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

2. Aşağıdaki hallerde kamu borçlusunun, borçlu sıfatı devam eder:

a) Müddetinde ibrazında her hangi bir sebeple çek muhteviyatı muhatap banka tarafından ödenmezse;

b) Muhatap bankanın ibraz müddetinin hitamından sonra aciz veya iflâs durumuna düşmesi hali müstesna, müddetinde ibraz edilememesi sebebi ile çek muhteviyatı ödenmezse;

c) Münakale emri her hangi bir sebeple bankaca kabul edilmezse.

2 numaralı fıkra gereğince muamele yapıldığı takdirde çek veya münakale emrinin kabul edilmemesi keyfiyeti tevsik ve bu durum münakale istiyene, keşideciye veya bunların temsilelerine tebliğ edilerek kabul edilmeyen çek iade olunur.

Çeklerde tanzim tarihi

MADDE 77. — Çekler tahsil dairesine veya postaya verildiği tarihle veya en çok bir gün evvelki tarihle tanzim edilmiş olmalıdır. Daha eski tarihli çekler kabul edilmez.

Özel ödeme şekillerinde ödeme tarihi

MADDE 78. — 75 nci maddeye göre yapılan ödemelerde çekin tahsil dairesine veya postaya verildiği, paranın bankaya veya postaneye yatırıldığı, münakale emrinin bankaya veya postaya verildiği gün ödeme yapılmış sayılır.

76 nci maddenin 2 numaralı fıkrası hükümleri mahfuzdur.

Vergi Cüzdanları

MADDE 79. — Vergi, resim gibi belli bir kamu alacağı ile devamlı surette mükellef tutulanlar adına tahakkuk ettirilen kamu alacakları ile bunlardan yapılan tahsilâtı göstermek üzere vergi cüzdanları düzenlenebilir.

Vergi cüzdanlarının fiatı, şekli ve ihtiva edeceği asgari bilgiler Maliye Bakanlığınca tesbit olunur. Diğer kamu idareleri alacaklarının mahiyetine uygun olarak bu cüzdanların şeklin-

de ve kullanım tarzında değişiklik yapabilirler.

İstiyen borçlulara bedeli karşılığında vergi cüzdanı verilir.

Vergi cüzdanlarındaki her türlü bilgiler ve tahsile dair yapılan kayıtlar tahsil daireleri tarafından yazılır, imzalanır ve mühürlenir.

Borçlular istedikleri takdirde bankalar, borçluların yaptıkları ödemeleri göstermek üzere kendilerine vergi cüzdanı verirler, bu cüzdanlardaki ödemeye ait kayıtlar bankalar tarafından yazılır.

Gerek tahsil daireleri, gerek bankalar tarafından verilen vergi cüzdanlarına yapılan bu kayıtlar Damga Resminden muaftır.

Ödemenin İspatı

MADDE 80. — Kamu alacağının ödendiği, yetkili ve sorumlu memurlar tarafından verilen makbuzlarla, tahsil daireleri veya bankalar tarafından vergi cüzdanlarına yazılarak imzalanıp mühürlenmiş tahsile ait kayıtlarla ispat olunabilir.

76 ncı maddenin 2 numaralı fıkrası hükümleri mahfuzdur.

Ödemenin Mahsup Edileceği Alacaklar

MADDE 81. — Kamu alacağına karşılık zorla tahsil olunan paralar önce parayı tahsil eden dairenin kovuşturma mevzuu olan alacağının aslına, sonra ceza, zam, faiz ve kovuşturma giderleri gibi ferilerine kamu alacağı kısmen teminatlı ise önce teminatlı bulunmayan kısımlara, artarsa borçlunun aynı kamu idaresinin kovuşturmaya iştirak etmiş olan diğer alacaklı tahsil dairelerine olan borçlarına aynı sıra gereğince mahsup edilir.

Kamu alacağına karşı rızaen yapılan ödemeler aşağıdaki sıraya göre :

- Daha evvel zaman aşımına uğriyacak olana,
- Borçlar aynı tarihte zaman aşımına uğriyacaksa her borca bir miktar,
- Teminatsız veya az teminatlı olana mahsup edilir.

Dördüncü Bölüm

Tecil, geciktirme, gecikme zammı

Tecil

MADDE 92. — Kamu borcunun vâdesinde ödenmesi veya haczin uygulanması ve yahut hacz olunmuş malların paraya çevrilmesi kamu borçlusunu fevkalâde zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı kamu idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca kamu alacağı iki yılı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

Tecil yetkisini kullanacak ve bu yetkiyi devredecek olanlar, Devlete ait kamu alacaklarında ilgili bakanlar, il özel idarelerine ait kamu alacaklarında valiler, belediyelere ait kamu alacaklarında belediye başkanlarıdır.

Tecil yetkisini kullanacak ve bu yetkiyi devredecek olanlar, Devlete ait kamu alacaklarında ilgili bakanlar, il özel idaresine ait kamu alacaklarında valiler, belediyelere ait kamu alacaklarında belediye başkanlarıdır.

Teminat, asli ve fer'i kamu alacaklarını karşılayacak miktarda olur. Haciz yapılmışsa mahcuz mal değeri tutarınca teminat yerine geçer.

Tecilde taksit zamanları ve diğer şartlar tecile yetkili makamlarca tesbit olunur.

Tecil şartlarına riayet edilmemesi, değerini kaybeden teminatı veya mahcuz malların tamamlanmaması veya yerlerine başkalarının gösterilmemesi hallerinde kamu alacağı muaccel olur.

Kovuşturmanın kaza mercilerince geciktirilmesi

MADDE 93. — İdarece tecil edilmiş bir kamu alacağı hakkındaki kaza mercilerince kovuşturmanın geciktirilmesi kararı verilmişse; kaza mercilerinin geciktirme süresi tecil süresinden az olduğu takdirde; tecil olunan alacak kovuşturmanın geciktirilmesi süresinin sonundan tecil süresi sonuna kadar olan süre içinde ve kaza mercilerinin geciktirmesi dolayısıyla zamanında ödenmemiş borç miktarıyla birlikte yeniden taksite bağlanarak alınır. Kaza merci-

lerinin geciktirme süresi tecil süresinden çok ise; evvelce yapılan tecil hükümsüzdür.

Kovuşturmanın kaza mercilerince geciktirilmesi iki senelik tecil süresini aştığı takdirde tecil süresi uzatılmaz.

Ölüm halinde kovuşturmanın geri bırakılması

MADDE 94. — Karısı yahut kocası, kan ve sıhriyet itibarıyla usul veya furuundan birisi ölen borçlu hakkındaki kovuşturma ölüm günü ile beraber üç gün içinde geri bırakılır.

Borçlunun ölümü halinde terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün için kovuşturma geri bırakılır. Üç günün bitiminde terekenin borçları için kovuşturmaya devam olunur.

Mirasçılar hakkında kovuşturma, bunların ret veya kabulleri hakkında Medeni Kanunda mevcut sürelerin geçmiş olmasına bağlıdır.

Gecikme zammı nispet ve hesabı

MADDE 95. — Kamu alacağının ödeme süresi içinde ödenmeyen kısmına vâde gününü takip eden günden itibaren bir aylık süresi için % 10, mütaakıp her ay için % 2 gecikme zammı uygulanır. Ay kesirleri tam ay olarak hesap edilir.

Gecikme zammı bir liradan az olamaz, 50 kuruş ve daha aşağı zam kesirleri hesaba katılmaz, 50 kuruşu aşan zam kesirleri liraya çıkarılır.

Ceza mahiyetindeki kamu alacaklarına ayrıca gecikme zammı uygulanmaz. Gecikme zammı, bu zammın uygulandığı kamu alacağının bir mislini geçemez.

Gecikme zammında uygulama süresi ve diğer hükümler

MADDE 96. — Gecikme zammının uygulama süresi, kamu alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, zorla tahsilde haczin uygulandığı, iflâs halinde iflâsın açıldığı, açiz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan süredir.

Haciz tatbiki halinde, gecikme zammının uygulama süresi hacizle karşılanan borç miktarı için sona erer.

Gecikme zammının önceden borçluya bildirilmesi gerekmez.

Aslın ödenmiş olması gecikme zammının takip ve tahsiline mâni değildir.

Köylerde gecikme zammı

MADDE 97. — Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıslar ve müesseselerin Muamele ve istihlâk vergileri hariç, belediye hudutları dışındaki köylerde tahsildarlar tarafından tahsil olunan kamu alacakları ödeme süresi içinde ödenmediği takdirde bunlar için yalnız % 10 gecikme zammı uygulanır.

Ödeme süresi geçmiş olmasına rağmen tahsildarların gidemediği köylerdeki borçlulara bu zam, tahsildarın ilk uğradığı zaman içinde borçlarını ödemedikleri takdirde uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Kamu alacağının zorla tahsili

Birinci Bölüm

Zorla tahsil ve kovuşturma esasları

Zorla tahsil ve şekilleri

MADDE 103. — Ödeme süresi içinde ödenmeyen kamu alacağı tahsil dairesince zorla tahsil olunur. Zorla tahsil aşağıdaki şekillerden her hangi birinin tatbiki suretiyle yapılır:

1. Kamu borçlusu tahsil dairesine teminat göstermişse, teminatın paraya çevrilmesi yahut kefilin kovuşturulması,

2. Kamu borçlusunun borcuna yetecek miktardaki mallarının haczedilerek paraya çevrilmesi,

3. Gerekli şartlar bulunduğu takdirde borçlunun iflâsının istenmesi.

Ödeme emri

MADDE 104. — Kamu alacağını vâdesinde ödemiyelelere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir «ödeme emri» ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve fer'ilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği süresinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun zorla tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç

ay geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca borçlunun 198 nci maddedeki ödevleri ve bu ödevleri yerine getirmedeği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlular, ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki «ödeme cetvelleri» ile borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağrılabilirler. Ödeme cetvelleri köy ihtiyar kurulu odası kapısına asılmak suretiyle tebliğat yapılır.

Zorla tahsil ve kovuşturma, ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvellerinin asılması tarihinde başlamış olur.

Borcunu vâdesinde ödemeyenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 7 gün içinde bildirmeleri istenir.

Teminatlı alacaklarda kovuşturma

MADDE 105. — Karşılığında teminat gösterilmiş bulunan kamu alacağı vâdesinde ödenmediği takdirde, borcun 7 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle zorla tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 7 gün içinde borç ödenmediği veya teminatın paraya çevrilmesi istenmediği takdirde teminat bu kanun hükümlerine göre paraya çevrilerek kamu alacağı tahsil edilir.

Kefili ve yabancı kurumlar mümessillerini kovuşturma

MADDE 106. — Kefil ve yabancı kurumların mümessilleri bu kanun hükümlerine göre aynen asıl borçluların tâbi tutuldukları usullerle kovuşturulur.

Ödeme emrine itiraz

MADDE 107. — Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zaman aşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan Vergi İtiraz Komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. İtirazın şekli incelenmesi ve itiraz incelemelerinin iadesi hususunda Vergi Usul Kanunu hükümleri uygulanır.

Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın mahiyet ve miktarını açıkça göstermesi lâzımdır, aksi halde itiraz edilmemiş sayılır.

İtirazda bulunan borçlu bu kanuna göre teminat gösterdiği takdirde kovuşturma muamelesi itirazlı borç miktarı için ve İtiraz Komisyonunca bu hususta karar verilmeye kadar durdurulur.

İtiraz Komisyonu bu itirazları en geç 7 gün içinde karara bağlamak mecburiyetindedir.

İtirazında tamamen veya kısmen haksız çıkan borçludan, hakkındaki itirazın reddolunduğu miktardaki kamu alacağı % 10 zamlı tahsil edilir.

İtiraz komisyonlarının bu konudaki kararları kesindir.

Borcun tamamına bu madde gereğince vâki itirazların tamamen veya kısmen reddi halinde, borçlu ret kararının kendisine tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde mal bildiriminde bulunmak mecburiyetindedir.

Borcun bir kısmına karşı bu madde gereğince vâki itirazlar mal bildiriminde bulunma süresini uzatmaz.

Mal bildirimini

MADDE 108. — Mal bildirimini, borçlunun gerek kendisinde, gerekse üçüncü kişiler elinde bulunan mal, alacak ve haklarından borcuna yetecek miktarın, nevini, mahiyetini, vasfını, değerini ve her türlü gelirlerini veya haczi kabil mal veya geliri bulunmadığını ve yaşayış tarzına göre geçim kaynaklarını ve buna nazaran borcuna ne suretle ödiyebileceğini yazı ile veya sözlü tahsil dairesine bildirmesidir.

Köylerde mal bildirimini, Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait Muamele ve İstihlâk vergileri dışında kalan kamu borçları için köy ihtiyar kurullarına yapılır.

Sözlü bildirim halinde keyfiyet bir tutanakla tesbit edilir. Her iki halde bildirim yapıldığına dair kamu borçlusuna bir belge verilir.

Mal bildiriminde bulunmayanlar

MADDE 109. — Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 7 günlük süre içinde borcunu ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde, mal bildiriminde bulununcaya kadar, bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur.

Hapiste tazyik kararı, ödeme emrinin tebliğ ve 7 günlük sürenin bitmesini mütaakip tahsil dairesince verilir ve en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği zatın tasdiğiyle tekemmül eder.

Tekemmül eden bu kararlar Cumhuriyet Savcılığınca derhal infaz olunur.

Mal edinme ve mal artmaları

MADDE 110. — Mal bildiriminde, malı olmadığını gösteren veyahut borca yetecek kadar mal göstermemiş olan borçlu, sonradan edindiği malları ve gelirindeki artmaları, edinme ve artma tarihinden başlayarak 15 gün içinde tahsil dairesine bildirmeye mecburdur.

Haciz

MADDE 111. — Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü kişiler elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından kamu alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.

Borçlu tarafından başkasının olduğu beyan veya üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş bulunan malların haczi en sonraya bırakılır.

Ancak haczolunan gayrimenkul artırmaya çıkarılmadan, borçlu, borcun itfasına yetecek menkul mal veya vâdesi gelmiş sağlam alacak gösterirse gayrimenkul üzerinde haciz baki kalmak üzere gösterilen menkul veya alacak da haczolunur.

Şu kadar ki, bu suretle mahcuz kalan gayrimenkulün idare ve işletmesine ve hasılât ve menfaatlerine tahsil dairesi müdahale etmez.

Tahsil dairesi alacaklı kamu idaresi ile borçlunun menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.

Diğer hakların paraya çevrilmesi

MADDE 112. — Tahsil dairesi, borçlunun haklarını tasfiye bakımından borçlunun haiz olduğu bütün yetkileri kullanarak bir intifa hakkı taksim edilmemiş bir miras veya iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi malların paraya çevrilebilir hale gelmesini genel hükümler dairesinde sağlar. Bu suretle pa-

raya çevrilebilir hale gelen mallar hakkında da bu kanun hükümleri uygulanır.

Haciz varakası

MADDE 113. — Haciz işlemleri, tahsil dairesince düzenlenen ve alacaklı kamu idaresinin mahallı en büyük memurluğunca tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Bakanlığınca belirtilir.

Haciz cetvelleri ve köylerde haciz

MADDE 114. — Köylerde ve Köy Kanunu tatbik edilen bucaklarda menkul mal haczi, tahsil dairesince düzenlenen haciz varakası mahiyetindeki «haciz cetvelleri» üzerine köy ihtiyar kurullarınca yapılır.

Bu yerlerde lüzum görülen hallerde Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait muamele ve istihlak vergileri için muhtarın veya ihtiyar kurulu üyelerinden birinin huzuriyle tahsil dairesine menkul mal haczi yaptırmaya o mahallin en büyük malmemuru yetkilidir.

Borçlu elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 115. — Borçlu, elinde bulunan bir malı üçüncü şahsın mülkü veya rehni olarak gösterdiği yahut üçüncü bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, haczi yapan memur bunu haciz tutanağına geçirir. Keyfiyet, iddia borçlu tarafından yapılmışsa üçüncü şahsa, üçüncü şahıs tarafından yapılmışsa borçluya bildirilir.

Tahsil dairesi, haciz tutanağını aldığı tarihten itibaren 7 gün içinde iddiayı ret etmediği takdirde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılır. Üçüncü şahıs, tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmediği takdirde istihkak iddiası dinlenmez.

İstihkak iddiası tahsil dairesince kabul edilmez veya borçlu tarafından istihkak iddiasına itiraz edilirse, 7 gün içinde mahkemeye müracaat etmesi lüzumu tahsil dairesince üçüncü şahsa bildirilir. Müddetinde dâva açılmadığı takdirde istihkak iddiasından vaz geçilmiş sayılır.

Üçüncü şahıs elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 116. — Haczedilen mal borçlunun elinde olmayıp da, o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia eden üçüncü bir şahıs elinde ise keyfiyet haczi yapan memur tarafından haciz tutanağına geçirilir. Malın borçluya ait olduğu iddiasında bulunan tahsil dairesi keyfiyeti alacaklı kamu idaresine bildirir. Alacaklı kamu idaresi bildirme tarihinden itibaren 15 gün içinde dâva açmadığı takdirde istihkak iddiası kabul edilmiş sayılır.

Borçlu ile birlikte ikamet etmekte olan şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunduğu takdirde mal borçlunun elinde sayılır.

İstihkak iddiaları ile ilgili diğer hükümler

MADDE 117. — İstihkak dâvalarına bakmaya haczi yapan tahsil dairesinin bulunduğu mahal mahkemesi yetkilidir. İstihkak dâvaları süratle görülür.

Dâvacı kovuşturmanın talikını istediği takdirde kendisinden mevcut delillerin mahiyetine göre ve muhtemel zarara karşı kâfi teminat alınmak suretiyle kovuşturmanın geciktirilmesine mahkemece karar verilebilir.

İstihkak dâvası üzerine kovuşturmanın geciktirilmesine karar verilir ve neticede dâva reddolunursa, dâva mevzuunu teşkil eden mahcuz malın değerinin % 10 u tutarında tazminat hükümlenir.

Kamu idareleri arasında hacze katılma

MADDE 118. — Her kamu idaresi, diğer bir kamu idaresi tarafından yapılan hacizlere, kamu alacağı bu haciz tarihinden önce tahakkuk etmiş olmak şartıyla, haczedilen mallardan her hangi biri paraya çevrilinceye kadar katılabilir.

Hacze katılma halinde, hacizli malın bedelinden ilk önce haczi yapan dairesinin alacağı tahsil olunur. Artan hacze katılma tarihi sırası ile, alacaklarına mahsup edilmek üzere, hacze katılan dairelere ödenir.

Haczedilemeyecek Mallar

MADDE 119. — Aşağıda gösterilen mallar haczedilemez :

1. Devlet malları ile özel kanunlarında hac-

zi caiz olmadığı gösterilen mallar,

2. Borçlunun şahsı ve mesleki için gerekli olan elbise ve eşyası ile, borçlu ve ailesine gerekli olan yatak takımları ve ibadete mahsus kitap ve eşyası,

3. Vazgeçilmesi kabil olmayan mutfak takımı ve pek lüzumlu ev eşyası,

4. Borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve taşıtları ve diğer teferruat ve tarım aletleri; çiftçi değilse sanat ve mesleki için gerekli olan alât ve edevatı ve kitapları; arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük taşıt sahiplerinin ancak geçimlerini sağlayan vasıtaları;

5. Borçlu veya ailesinin geçimleri için gerekli ise, borçlunun tercih edeceği bir süt veren mandası veya ineği veyahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları;

6. Borçlu ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ile,

a) Borçlu çiftçi ise ayrıca gelecek mahsul için gerekli olan tohumluğu,

b) Borçlu bağ, bahçe veya meyva ve sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan bağ, bahçe ve bu işler için gerekli bulunan alât ve edevatı ve tohumluğu,

c) Geçimi hayvan yetiştirmeye munhasır olan borçlunun kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan miktarda hayvan ile bu hayvanların üç aylık yem ve yataklıkları,

7. Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde mâlûl olanlara bağlanan emekli aylıkları ile, bu kabil kimselerin dul ve yetimlerine bağlanan aylıklar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dalış ikramiyeleri,

8. Bir yardım sandığı veya derneği tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan aylıklar,

9. Vücut ve sağlık üzerinde ika edilen zararlar için tazminat olarak zarar görenin kendisi veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar,

10. Askerlik mâlûllerine, şehit yetimlerine verilen harb mâlûllüğü zammı ile, 1485 sayılı Kanun gereğince verilen tekel beyiyeleri,

11. Borçlunun haline münasip evi «ancak evin değeri fazla ise bedelinden haline münasip bu yer alınabilecek miktarı borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılabilir.»

12. Harcırah Kararnamesine göre ödenen seyahat, ikamet yevmiyeleri ile, zaruri masraf karşılığı olarak ödenen paralar.

Kısmen haczedilebilen gelirler

MADDE 120. — Aylıklar, ödenekler ve her çeşit ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilâma bağlı olmıyan nafakalar, emeklilik aylıkları, sigorta ve emeklilik sandıkları tarafından bağlanan gelirler, borçlu ve ailesinin geçimleri için tahsil dairesince lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir. Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden aşağı olamaz.

100 lirayı aşmıyan aylık gelirlerin % 10 nundan fazlası haczolunamaz.

Yetişmemiş mahsullerin haczi

MADDE 121. — Yetişmemiş her nevi toprak ve ağaç mahsulleri, yetişmeleri zamanından geriye doğru iki ay içinde haczolunabilir. Bu suretle haczedilmiş olan mahsullerin borçlu tarafından başkasına devri, haczi yapan tahsil dairesine karşı hükümsüz olup kovuşturmaların devamına engel olmaz.

Bu hüküm alacağı gayrimenkul rehni ile sağlanmış olan alacaklının, mütemmim cüz'ü olarak gayrimenkulün yetişmemiş mahsulleri üzerinde haiz olduğu hakkı kaldırmaz. Şu kadar ki, alacaklı rehnin paraya çevrilmesi için mahsullerin yetişmesinden önce kovuşturma isteğinde bulunmuş olmalıdır.

Haczin neticesi

Madde 122. — Borçlu, alacaklı kamu idaresinin muvafakatini almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunamaz. Haczi koyan tahsil dairesi buna aykırı hareketin cezai mucip olduğunu borçluya ihtar eder.

Haczedilmiş olan mal üzerinde üçüncü şahsın zilyedlik hükümlerine istinaden hüsnü niyetle elde ettiği haklar mahfuzdur.

Hüsnüniyet kaidelerine aykırı olarak hacizli mal üzerinde üçüncü şahsın elde ettiği haklar, alacaklının haciz ile o mala taallük eden haklarını ihlâl ettiği nispette bu tamamen mahkemeye hükmolunur.

Paraya çevirme

MADDE 123. — Haczedilen her türlü mallar satılarak paraya çevrilir.

Satıştan elde edilen bedelden, kovuşturma masrafları ve kovuşturulan kamu alacağı düşüldükten sonra geriye kalan kısım borçlunun ödeme zamanı gelmiş veya muacceliyet kesbetmiş borçlarına mahsubedilir ve artanı, hacze katılmış başka daire yoksa borçluya verilir, hacze katılmış başka daire varsa, artan kısımdan evvelâ bu dairelerin alacakları ayrıldıktan sonra; bakiyesi borçluya verilir.

Satıştan elde edilecek bedelin kamu alacağından önce ödenmesi gereken borçlarla, kovuşturma giderlerini geçmiyeceği kesin olarak biliniyorsa, hacizli malın satışını tahsil dairesi geciktirebilir. Şu kadar ki, alacağı kamu idaresi alacağından önce gelenlerin kovuşturma hakları mahfuzdur.

Aciz hali

MADDE 124. — Yapılan kovuşturma sonunda, borçlunun haczi caiz malı olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borcunu karşılamadığı takdirde borçlu aciz halinde sayılır.

Yapılan kovuşturma safhalariyle bakiye borç miktarı bir aciz fişinde gösterilerek aciz hali tesbit olunur.

Acizin neticeleri

MADDE 125. — Aciz halindeki borçlu hakkında teminat ve faiz aranmadan 92 nci madde hükmü uygulanabilir.

Alacaklı tahsil dairesi aciz halindeki borçlunun malî durumunu zaman aşımı süresi içinde devamlı olarak takip eder.

İkinci Bölüm

Menkul malların haczi ve satışı

Menkul malların haczi

MADDE 141. — Her türlü menkul mallar cins ve neveleri, vasıfları, alâmetleri, sayı ve miktarları haciz tutanağında tesbit edilmek suretiyle haczolunur.

Haciz sırasında bulunacaklar ve haciz tutanağı

MADDE 142. — Haciz sırasında borçlu veya zilyed veya bunların vergileri, işçi, müstahdem veya aileleri efradından birisi kendilerini temsilen bulunur. Bunlar haciz yerinde bulunmaz veya o sırada bulundurulmaları sağlanamazsa gıyapta haciz yapılır. Gıyapta yapılan hacizlerde zabıta memuru veya muhtar veya ihtiyar kurulu üyelerinden biri veya borçlunun veya zilyedin komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

Tanzim edilen haciz tutanağında, hacze esas olan haciz varakasının veya haciz cetvelinin tarih ve numarası, haczin yapıldığı yer, gün ve saat, haczedilen malların neler olduğu, biçilen değerleri, haciz sırasında bulunan kimseler, varsa üçüncü şahısların iddiaları ve sair lüzumlu hususlar belirtilir, hazır bulunanlarca imzalanarak haciz işi tamamlanır.

Gıyapta yapılan hacizlerde tutanağın bir örneği borçlu veya zilyede derhal tebliğ olunur.

Güneş battıktan doğuncaya kadarı tatil günlerinde haciz yapılamaz. Tatil günlerinde veya geceleri çalışılan yerlerde yapılacak hasılat haczi ile borçlunun mal kaçırıldığının anlaşıldığı haller bu hükümden müstesnadır.

Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi

MADDE 143. — Hâmiline yazılı olmyan veya cirosu kabil senede dayanmyan alacaklar ile, maaş, ücret, kira ve saire gibi her türlü hakların ve fiilen tutanak tanzimi suretiyle haczi kabil olmyan üçüncü şahıslardaki menkul malların haczi, borçlu veya zilyed olan ve yahut alacak ve hakları ödemesi gereken gerçek ve tüzel kişilere, kurumlara haciz keyfiyetinin tebliği suretiyle yapılır.

Borçlunun alacağı veya üçüncü şahıstaki bir malı haczedilip de üçüncü şahıs, borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haczin tebliğinden evvel borç ödenmiş veya mal istihlak edilmiş yahut kusuru olmaksızın telef olmuş veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise keyfiyeti, haczin kendisine tebliğinden 7 gün içinde tahsil dairesine yazılı beyanla bildirmeye mecburdur. Bildirmediği takdirde mal elinde ve borç zimmetin-

de sayılır ve hakkında bu kanun hükümleri uygulanır.

Menkul malların aynen teslimi mümkün olmadığı takdirde değeri ödenir. Üçüncü şahısların genel hükümler gereğince asıl borçluya bağurma hakları mahfuzdur.

Zor kullanma

MADDE 144. — Haciz uygulanmasında istendiği takdirde, kilitli ve kapalı mahallerin açılması ve her türlü eşyanın gösterilmesi mecburidir.

Gerekirse bu yerler zorla açtırılır, kilit ve her türlü tertipler kırılabilir. Haczolunan malların zorla alınmasında hal ve durumun gerektirdiği her türlü zora baş vurulabilir.

Borçlunun üzerinde haczi kabil kıymetli mallar bulunduğu ve kendisi bunları rızasıyla teslim etmediği veya üzerinde sakladığı takdirde şahsına karşı da zor kullanılır.

Hacizde değerlendirme

MADDE 145. — Haczedilen mallara haczi yapan memur tarafından değer biçilir. Tahsil dairesince lüzum görüldüğü takdirde bilir kişiye de değer biçtirilebilir.

Haczedilen mallara memur tarafından değer biçilmiş olması, tahsil dairesince o malların değerinin bilir kişiye de biçtirilmesine mâni değildir.

Haczedilen menkul malların korunması

MADDE 146. — Haczedilen para, kıymetli maden, mücevher, ticari senet, hisse senedi ve tahvil gibi menkul mallar kaybolmalarını ve değiştirilmelerini önliyecek tedbirler alınarak tahsil dairesince muhafaza olunur.

Sair menkul mallar uygun bir yerde muhafaza altına alınır veya güvenilir bir şahsa veya yahut güvenilir bir şahsın kefaleti altında borçlunun veya zilyedin kendisine bırakılır.

Menkul malları koruyacak olanların ödevleri ve sorumlulukları

MADDE 147. — Borçlular, zilyedler, güvenilir şahıslar 146 ncı madde gereğince kendilerine bırakılan malları, alacaklı kamu idarelerince yapılacak ilk talep üzerine derhal ve

kendilerine teslim edildiği zamandaki durumlarında geri vermek ödevindedirler.

Bu ödevlerini yerine getirmiyenler, haklarında yapılacak ceza takibinden başka, bu malların kendilerine atfolunamayacak bir sebepten dolayı telef veya zayi olduğunu ispat edemedikleri takdirde, geri verilmeyen malların değerleri tutarınca borçlu sayılıp bu kanun hükümleri gereğince kovuşturulurlar.

Menkul malların satışı

MADDE 148. — Menkul mallar tahsil dairelerince, köylerde ihtiyar kurullarınca haciz yapıldığı günün ertesi gününden itibaren üç ay içinde satışa çıkarılır.

Bozulma, çürüme ve benzeri sebeplerle korunmasına imkân olmıyan veyahut beklediği takdirde mühim bir değer düşüklüğüne uğraması muhtemel bulunan malların paraya çevrilmesine derhal başlanabilir.

Satış şekli, artırma ve ilân

MADDE 149. — Menkul mallar satış mütat olan belli bir yerde tahsil dairelerince açık artırma ve peşin para ile satılır. Mütat satış mahalline naklin külfetli veya mahallinde satışın daha muvafık olduğu ahvalde borçlunun da rızasıyla, tahsil dairesi satışı mahallinde yapabilir. Satılığa çıkarılan mal, üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırana ihale edilir.

Gerekli hallerde artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat, satılacak malların nev'i ve evsafı önceden ilân olunur.

İlânın şekli, artırmanın tarzı, yeri ve günü alacaklı kamu idaresinin ve borçlunun menfaatine en uygun gelen şekil göz önünde tutularak alacaklı kamu idaresince tesbit olunur.

Satılan mal, bedeli alınmadan teslim edilmez. Tahsil dairesi mal bedelinin ihale gününü takip eden günden itibaren üç gün içinde ödenmesi için mühlet verebilir.

Bir kısım malların satışı ile kamu alacağı karşılandığı takdirde geriye kalan malların satışından vazgeçilir ve bunlar üzerindeki haciz kaldırılır.

Müşterinin malı almaktan vazgeçmesi

MADDE 150. — Müşteri malı almaktan vaz-

geçer veya verilen mühlet içinde bedelin tamamını vermezse mal ikinci defa artırmaya çıkarılır ve en çok artırana ihale olunur. Mal birinci defa kendisine ihale olunan kimseden, iki ihale arasındaki fark ve diğer zararlar ve % 5 faiz veya ikinci ihalede tâlip çıkmaması sebebiyle ihale yapılmadığı takdirde birinci ihale bedeli ve diğer zararlar ve % 5 faiz, ayrıca bir hüküm alınmasına hacet kalmaksızın kanun hükümlerine göre tahsil edilir ve o mal için idarece yapılan her nevi masraflar alınmak suretiyle mal kendisine terk olunur. Mal bedeli birinci ihale yapılan şahıstan tahsil edilemediği müddetçe asıl borçlunun borçlu sıfatı devam eder.

Satılmıyan menkul mallar

MADDE 151. — Haczedilen menkul mallara verilen bedel 145 nci maddede tesbit olunan değerin % 50 sinden aşağı olursa veya hiç alıcı çıkmazsa, ilk artırma tarihinden başlayarak 15 gün içinde uygun görülen zamanlarda bu mallar tekrar satışa çıkarılır. Bu ikinci artırmada verilen bedel ne olursa olsun satış yapılır.

Menkul mallar yerinde veya başka yere götürüldüğü halde yine satılmaz veya taşıma giderlerinin çokluğu yüzünden başka yere götürülmesi uygun görülmezse yukardaki 15 günlük sürenin bitmesinden itibaren 6 ay içinde pazarlıkla satılır. Bu suretle de satılmadığı takdirde haczedilen mallar borçluya geri verilebilir.

Üçüncü Bölüm

Gayrimenkul malların haczi ve satışı

Gayrimenkul malların, gemilerin haczi

MADDE 157. — Her türlü gayrimenkul malların, gemilerin haczi sicillerine işlenmek üzere haciz keyfiyetinin tapuya veya gemi sicillerinin tutulduğu daireye tebliğ edilmesi suretiyle yapılır.

Gayrimenkul haczi, bunların hasılat ve menfaatlerine de şâmilirdi. Aneak borçlunun başkaca bir geliri yoksa kendisinin ve ailesinin geçimleri için kâfi miktarda mahsulden veya satıldıkça bedelinden münasip miktarı borçluya bırakılır.

Alacaklı tahsil dairesi, haczedilen gayrimenkul ve gemilerin idaresi ve işletmesi, menfaat

ve hasılatın toplanması için gereken tedbirleri alır.

Haczin rehinli alacaklılara bildirilmesi

Madde 158. — Gayrimenkul haczinde, gayrimenkul kendilerine rehnedilmiş olan alacaklılara Tapu dairesince hacizden haber verilir.

Satış ve satış komisyonları

MADDE 159. — Gayrimenkuller, satış komisyonlarına açık artırma ile satılır. Satış komisyonu, il ve ilçelerde en büyük mal memurunun veya tevkil edeceği zatın başkanlığı altında belediye meclisi tarafından kendi üyesi arasından seçilmiş bir zat ile alacaklı kamu idaresinin vekili bir memurundan ve gayrimenkulün bulunduğu yer Tapu Sicil Muhafızından teşekkül eder.

Gayrimenkullere değer biçme

MADDE 160. — Satışa çıkarılacak gayrimenkullere bilirkişinin mütalâası alınmak suretiyle satış komisyonu tarafından serbestçe rayiç değer biçilir.

Gayrimenkullerin satış şartnamesi

MADDE 161. — Tahsil dairesi, satılacak gayrimenkul için aşağıdaki kayıtları ihtiva eden bir şartname tanzim eder :

1. Gayrimenkul mâlikinin soyadı, adı ve adresi,
2. Gayrimenkulün bulunduğu mahalle, sokak ve kapı numarası, durumu ve özel vasıfları,
3. Gayrimenkulün artırmaya esas olan biçilen rayiç değeri,
4. % 7,5 nispetindeki teminat tutarı,
5. Gayrimenkul üzerindeki henüz vâdesi gelmemiş rehinler hakkında gerekli bilgilerle, satışın, gayrimenkul üzerindeki irtifak hakları, gayrimenkul mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri, irat senetleriyle birlikte yapılacağı,
6. Gayrimenkulün rehni suretiyle sağlanmış muaccel borçlar varsa bunların müşteriye devredilmeyip satış bedelinden tercihan ödeneceği,
7. Ne gibi giderlerin alıcıya ait olacağı.

Gayrimenkul satışında ilân

MADDE 162. — Alacaklı tahsil dairesi gayrimenkul satışını, artırma tarihinden en az 15 gün önce başlamak şartıyla ilân eder. İlânların yer, müddet ve şekillerine ait umumi esaslar Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

İlânda, satışın yapılacağı yer, gün, saat ve satılacak gayrimenkulün durumu ile vasıfları gösterilir.

Gayrimenkul mallarda artırma ve ihale

MADDE 163. — Artırmaya katılacaklardan gayrimenkule biçilmiş rayiç değerin % 7,5 u nispetinde 16 ncı maddenin 1 ilâ 4 ncü maddelerinde yazılı teminat alınır.

Gayrimenkul, üç defa bağırdıktan sonra en çok artırana ihale olunur. Şu kadar ki, artırma bedeli gayrimenkul için biçilmiş olan değerin % 75 ini bulmak lâzımdır. Şayet kamu alacağına rüçhanı olan diğer alacaklar bu gayrimenkul ile temin edilmiş ise, artırma bedelinin, bu suretle rüçhanı olan alacakların tutarından fazlaya çıkması ve yapılmış ve yapılacak masrafları da karşılaması şarttır.

Gayrimenkulün rehni suretiyle sağlanmış muaccel borçlar alıcıya devredilmez, satış bedelinden ödenir.

Haczedilen gayrimenkullerin ayrılması mümkün olup da bir kısmının bedeli kamu alacağını karşılamaya yettiği takdirde, borçlu yazı ile istemedikçe artan kısım satılmaz. Gerekirse tapu dairesine satılacak kısım ayırdettirilir.

Artırmanın uzatılması

MADDE 164. — Artırmada yukardaki maddede yazılı miktar elde edilmemiş ise, en çok artıranın taahhüdü baki kalmak şartıyla artırmada 7 gün daha uzatılabilir, 7 ncü günü aynı saatte gayrimenkul en çok artırana ihale edilir. Şu kadar ki ruçhanlı alacaklı bulunduğu takdirde ihale bedelinin ruçhanlı alacakla birlikte masrafları da aşması şarttır, aşmazsa satış yapılmaz.

İhalenin yapılamaması

MADDE 165. — Artırmalarda hiç istekli çıkmadığı veya teklif edilen bedel 164 ncü maddede yazılı olduğu üzere ruçhanlı alacakla,

masrafları aşmadığı takdirde kamu idaresince teferruğ edilinceye kadar gayrimenkul haciz altında kalır.

Bu müddette tahsil dairesine her hangi bir istekli müracaat ettiği takdirde, bu müracaat alacaklı kamu idaresince uygun görülmek şartıyla, satış için 7 günlük bir ilân yapılarak gayrimenkul 164 ncu madde hükümleri dairesinde en çok artırana ihale olunur. Gayrimenkul teferruğ edilinceye kadar hiçbir istekli çıkmadığı takdirde tahsil dairesi mahcuz malı uygun gördüğü zamanlarda satışa çıkarabilir. Bu takdirde satış ve ilân hakkında yukardaki hükümler ve ihale için de 164 ncu madde hükümleri uygulanır.

Gayrimenkul satış bedelinin tahsili

MADDE 166. — Gayrimenkul kendisine ihale olunan kimse, derhal veya alacaklı kamu idaresince belli edilecek en çok 7 günlük süre içerisinde bedelini yatırmazsa ihale bozulur.

Bu alıcıdan önce en yüksek teklifte bulunan kimseye razı olursa ihale yapılır. O da razı olmazsa veya bulunamazsa gayrimenkul 7 gün müddetle artırmaya çıkarılarak ihale en çok artırana yapılır. Bu artırma bir defa Hân edilir ve ilân keyfiyeti ilgililere ayrıca bildirilmez.

Yukarda gösterilen her iki halde de gayrimenkul kendisine ilk defa ihale edilmiş olan kimse iki ihale arasındaki farktan, diğer zararlardan ve % 5 faizden sorumludur.

İki ihale arasındaki fark ve zararlar teminattan mahsup edilir. Teminat bu fark ve zararları karşılamadığı takdirde bakiyesi bu kanun hükümlerine göre bir hükme hacet kalmaksızın kovuşturulur ve tahsil olunur. İkinci ihale bedeli kamu alacağını karşıladığı takdirde feshedilen birinci ihale ile ikinci ihale arasındaki farkı birinci ihale yapılan kimseden tahsil edebilmek üzere kamu borçlusuna tahsil dairesi tarafından bir vesika verilir. Kamu borçlusu bu vesikaya müsteniden ve İcra ve İflâs Kanununun 133 ncu maddesi mucibince farkın tahsilini takip edebilir.

Gayrimenkullerin teferruğu ve geri verilmesi

MADDE 167. — İkinci artırma tarihinden başlayarak bir yıl içinde gayrimenkul en az bir

kere daha satışa çıkarıldığı halde satılmasına imkân bulunmadığı takdirde alacaklı kamu idaresinin talebi üzerine ve satış komisyonu kararıyla teferruğ edilebilir. Teferruğ bedeli, gayrimenkulün biçilen rayiç değerinin % 50 sidir.

Teferruğ muamelesinin ikmalini mütaakip, kovuşturma ve teferruğ masrafları düşüldükten sonra artan bedel borca mahsup edilir. Teferruğ edilen gayrimenkul teferruğ kararı tarihinden itibaren bir yıl müddetle satışa çıkarılamaz.

Borçlu satış komisyonunun teferruğ kararı tarihinden başlayarak bir yıl içinde kamu alacağını, gecikme zamları ile birlikte ödediği takdirde gayrimenkul kendisine geri verilir. Ferağ masrafı borçluya aittir.

Teferruğ kararı verilmeden evvel hariçten, biçilen rayiç bedelinin % 75 i veya fazlasıyla talep çıkarsa alacaklı kamu idaresi teferruğdan vaz geçer.

Tescil

MADDE 168. — Gayrimenkul ihale edilip de bedeli tamamen tahsil olununca veya teferruğ edilince kendisine ihale yapılan kimse veya teferruğda bulunan alacaklı kamu idaresi o gayrimenkulün mülkiyetini iktisap etmiş olur. Bu takdirde keyfiyet tapu dairesine bildirilir. Tapu dairesi bu bildirme üzerine tescil muamelesini yapar.

Dördüncü Bölüm

İflâs yoluyla kovuşturma ve konkordato

İflâs yoluyla kovuşturma

MADDE 174. — Kamu alacaklarının tahsili için İcra ve İflâs Kanunu hükümleri dairesinde kamu borçlusunun iflâsı istenebilir.

İflâs dairesi, kamu alacaklarının iflâs masasına geçirilmesini temin için hakkında iflâs açılan kimseleri ve basit ve âdi tasfiye şekillerinden hangisinin uygulanacağını bulunduğu yerdeki kamu idarelerine zamanında bildirmekle ödevlidir.

Konkordato

MADDE 175. — Kamu idaresi tarafından iflâs talebinde bulunulsa dahi tasdik edilen konkordato kamu alacakları için mecburi değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Zaman aşımı, terkin, yasaklar ve cezalar ve son hükümler

Birinci Bölüm

Zaman Aşımı ve Terkin

Tahsil, Zaman Aşımı

MADDE 181. — Kamu alacağı, vâdesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zaman aşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zaman aşımı hükümleri mahfuzdur.

Zaman aşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur.

Zaman Aşımının Kesilmesi

MADDE 182. — Aşağıdaki hallerde tahsil zaman aşımı kesilir :

1. Ödeme,
2. Haciz uygulanması,
3. Zorla tahsil ve kovuşturma işlemleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilât,
4. Ödeme emri tebliği,
5. Mal bildirimini, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi,
6. Yukardaki 5 sırada gösterilen işlemlerden her hangi birinin kefile veya yabancı kurumlar mümessillerine uygulanması veya bunlar tarafından yapılması,
7. İhtilâflı kamu alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi,
8. Kamu alacağı teminata bağlanmışsa,
9. Kaza mercilerince icranın durdurulmasına karar verilmişse,
10. İki kamu idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı kamu idaresi tarafından borçlu kamu idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.

Kesilmenin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zaman aşımı yeniden işlemeye başlar. Zaman aşımının bir bozma kararıyla kesilmesi halinde zaman aşımı başlangıcı yeni vâde gününün rasladığı, kamu alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hallerinde zaman aşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma

süresinin sona erdiği tarihin rasladığı, takvim yılını takip eden takvim yılı başıdır.

Zaman aşımının işlememesi

MADDE 183. — Borçlunun yabancı memlekette bulunması, iflâs etmesi veya terekesinin tasfiyesi dolayısıyla hakkında kovuşturma yapılmasına imkân yoksa bu hallerin devamı süresince zaman aşımı işlemez.

Zaman aşımı, işlememesi sebeplerinin kalktığı günün bitmesinden itibaren başlar veya durmasından evvel başlamış olan cereyanına devam eder.

Tabii âfetler sebebiyle terkin

MADDE 184. — Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşerat istilâsı ve bunlara benziyen âfetler yüzünden zarara mâruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve âfetin vukuu tarihinde, vâde günü geçmemiş bulunan ve âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili kamu alacakları Bakanlar Kurulu kararıyla kısmen veya tamamen terkin olunur.

Bu madde hükmünden faydalanmak için âfetin vukuu tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili kamu idaresine yazı ile müracaat edilmesi şarttır.

Bu madde şumulüne giren bir zararın mevcut olup olmadığı mahallî il veya ilçe idare kurumlarıncı, zararın derecesi, Maliye Bakanlığınca genel olarak belirtilecek esaslar dâhilinde ilgili kamu idarelerince tesbit olunur.

Vergi Usul Kanunu mevzuuna giren kamu alacakları hakkında mezkûr kanunun 105 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Tahsil imkânsızlığı sebebiyle terkin

MADDE 185. — Yapılan kovuşturma sonunda tahsili imkânsız veya tahsili için yapılacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan 25 liraya kadar (25 lira dâhil) kamu alacakları, kamu idarelerinde terkin yetkisini haiz olanlar tarafından terkin olunur.

Terkin yetkisini haiz olanlar bu yetkilerinin tamamını veya bir kısmını mahallî makamlara bırakabilirler.

İkinci Bölüm

Yasaklar ve cezalar

Sırrın ifşası

MADDE 191. — Bu kanunun uygulanmasında görevli bulunan kimseler, bu görevleri dolayısıyla kamu borçlusunun ve onunla ilgili kimselerin şahıslarına, mesleklerine, işlerine, muamele ve hesap durumlarına ait öğrendikleri sırlarla, gizli kalması lâzımgelen diğer hususları ifşa ettikleri takdirde Türk Ceza Kanununun 198 nci maddesinde yazılı cezanın iki katı ile cezalandırılırlar.

Bunlardan aynı suçtu tekrarlayanlar bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

Artırmalara katılmıyacak ve artırmalardan mal satın alamıyacak olanlar

MADDE 192. — Bu kanunun uygulanmasında görevli bulunan kimseler, bu kanun gereğince paraya çevrilecek malların artırmasına ne kendi adlarına, ne de diğer kimseler ad ve hesabına katılmıyacakları ve bu artırmalardan mal satın alamıyacakları gibi, bu malları üçüncü kişiler vasıtasıyla de satın alamazlar.

Bu madde hükmüne aykırı hareket edenler Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine göre cezalandırılırlar.

Takdir işlemlerine ve kararlara iştirak edemeyecek olanlar

MADDE 193. — Bu kanunun uygulanmasında satış komisyonu başkan ve üyeleriyle, bilirkişiler ve yine bu kanunun uygulanması münasebtiyle kendilerine intikal edecek hâdiselerin karara bağlanmasında itiraz komisyonları başkanı ve üyeleri :

1. Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine,

2. Kan veya sıhri usul ve furuğuna, evlâtlığına veya kendisini evlât edinene yahut kan hısımlığında üçüncü (bu derece dâhil), sıhri hısımlıkta bu hısımlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile üçüncü (bu derece dâhil) dereceye kadar olan civar hısımlarına,

3. Kanuni temsilci veya vekili buldukları kimselere,

Ait işlerin takdir işlemlerine ve bu işler hakkında verilecek kararlara iştirak edemezler.

Kamu alacağının tahsiline engel olanlar

MADDE 194. — Kamu alacağının tahsili için hakkında kovuşturma işlemlerine başlanan borçlu, kısmen veya tamamen tahsile engel olmak veya tahsili zorlaştırmak maksadiyle mallarından bir kısmını veya tamamını :

1. Mülkünden çıkararak, telef ederek yahut değerden düşürerek gerçek surette,

2. Gizliyerek, kaçırarak, muvazaa yoliyle başkasının uhdesine geçirerek veya aslı olmadan başkasının uhdesine geçirerek veya aslı olmayan borçlar ikrar ederek, yahut alındılar vererek gerçeğe aykırı surette, varlığını yok eder veya azaltır ve geri kalan mallar borcu karşılama yetmezse üç aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır ve hakkında zararın tutarına göre Türk Ceza Kanununun 522 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Borçludan yana bu işlere bilerek iştirak eden, müzaheret ve muavenette bulunanlarla borçluyu azmettirenlere, bu madde gereğince verilecek cezalar Türk Ceza Kanununun 64, 65 nci maddelerine göre uygulanır.

Gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlar

MADDE 195. — Bu kanuna göre istenen mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymıyanlar sulh yargıçlığınca üç aydan bir seneye kadar hapis ile cezalandırılırlar.

Mal edinme ve artmalarını bildirmiyenler

MADDE 196. — Usulü dairesinde mal bildiriminde bulduktan sonra, edinilen mallarla, her türlü mallarında, kazanç ve gelirlerinde olan artmaları 110 ncu madde hükümleri gereğince zamanında bildirmemek suretiyle kamu alacağının tahsilini engellemiş veya zorlaştırmış olanlar Sulh Yargıçlığınca bir aydan bir seneye kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Kamu borçlusuna ait ellerinde buldukları malları bildirmiyenler

MADDE 197. — Kamu borçlusuna ait ellerinde buldukları malları 104 ncu madde

nin son fıkrası gereğince yapılan talebe rağmen bildirmiyenler Sulh Yargıçlığınca 15 günden 6 aya kadar hafif hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

İstenecek bilgileri vermiyenler

MADDE 198. — Kendisine ödeme emri tebliğ olunan ve malı olmadığı yolunda bildirimde bulunan kamu borçluları bu bildirim ile birlikte veya bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde:

1. En son kanuni ikametgâh ve iş adreslerini,

2. Nüfusta kayıtlı buldukları yeri ve nüfus kayıt suretini,

3. Varsa devamlı mükellefiyetleri bulunan diğer tahsil dairelerini ve kamu idarelerini ve bunlardaki hesap ve kayıt numaralarını bildirmek ödevindedirler.

Bu ödevi makbul bir özre dayanmadan zamanında yerine getirmiyenler Sulh Yargıçlığınca bir aya kadar hafif hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Suçların kovuşturulması

MADDE 199. — 194 ilâ 198 nci maddelerde yazılı suçlar, alacaklı kamu idaresinin o mahaldeki en büyük memurunun ihbarı üzerine Cumhuriyet Savcılığı tarafından takip olunur.

Bu suçlar bir tüzel kişiliğin idare ve işlemlerini görme sırasında işlenmiş ise ceza, tüzel kişiliğin ortaklarından, mümessil ve vekillerinden tasfiye memurlarından, Yönetim Kurulu Başkan ve üyelerinden, denetçi ve üfettişlerinden veya müstahdemlerinden işlemi yapmış olanlar hakkında hükmolunur.

Üçüncü bölüm

Son hükümler

Kaldırılan kanun ve hükümler

MADDE 205. — Aşağıda yazılı kanun ve hükümler yürürlükten kaldırılmıştır:

1. 5 Ağustos 1325 tarihli Tahsili Emval Kanunu,

2. 2 Şaban 1327 tarihli Tahsili Emval Kanununun 11 ve 18 nci maddelerine müzeyyel fıkaret hakkındaki 18 Kânunusani 1331 tarihli Kanun,

3. 26 . VI . 1332 tarihli Maadin Nizamnamesinin 57 nci maddesi,

4. 19 Kasım 1336 tarihli ve 48 sayılı Kanun,

5. 1 Teşrinievvel 1337 tarih ve 156 sayılı Kanun ile 26 . I . 1939 tarih ve 3586 sayılı Kanunun 2 nci maddesi,

6. 25 . V . 1933 tarih ve 2184 sayılı Kanun,

7. 23 . XII . 1934 tarih ve 2656 sayılı Kanun,

8. 4 . VII . 1934 tarih ve 2560 sayılı Kanunun 2 nci maddesi,

9. 4 . VII . 1934 tarih ve 2566 sayılı Kanunun 12 nci maddesi,

10. 30 . XII . 1935 tarih ve 2871 sayılı Kanunun 6 nci maddesinin son fıkrası,

11. 21 . VIII . 1940 tarih ve 3911 sayılı Kanun ve bu kanunun 3 nci maddesi ile ilga edilen suveri tahsilîyesi bir kanunu mahsus ile muayyen olmıyan tekâlif ve rüsum hakkındaki 12 Kânunusani 1331 tarihli kanun,

12. 7 . VI . 1949 tarih ve 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun 103 nci maddesinin son fıkrasının (Mükellefin yapacağı vergi ödemeleri kabul olunmaz.) hükmüyle, 352 nci maddesi ve 377 nci maddesinin teminat olarak alınacak mallara ait hükümleri,

13. Kanunların, vergi, resim ve harçların tahsil gecikme zammına ve tahsil zaman aşımına mütaallik hükümleri,

Tahsili Emval Kanununa göre başlamış takipler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Tahsili Emval Kanununa göre başlamış kovuşturmalara ait mütaakıp işlemler, bu kanun hükümleri dairesinde cereyan eder.

Yürürlük

MADDE 210. — Bu kanun neşri tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütmeye memur olanlar

MADDE 211. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Devlet Bakanı
M. Alakant
Millî Savunma Bakanı
H. Köymen
Dışişleri Bakanı
F. Köprülü
Millî Eğitim Bakanı
T. İleri
Eko. ve Ticaret Bakanı
E. Güreli
Güm. ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı
N. Ökmen
Çalışma Bakanı

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu
İçişleri Bakanı
E. Menderes
Maliye Bakanı
H. Polatkan
Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoglu
Sa. ve So. Y. Bakanı
Dr. E. H. Üstündağ

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek
İşletmeler Bakanı ve
Güm. ve T. B. V.
S. Yırcalı

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Âmme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkında kanun tasarısı

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Birinci Bölüm

Kanunun şümulü, terimler, vazifeliler ve satâhiyetliler

Kanunun şümulü

MADDE 1. — Devlete, vilâyet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i âmme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve âmme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekli ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur.

Tahsili, Tahsili Emval Kanununa atfedilen alacaklar

MADDE 2. — Muhtelif kanunlarda Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Kanundaki terimler

MADDE 3. — Bu kanundaki âmme alacağı terimi :

1 nci ve 2 nci maddeler şümulüne giren alacakları;

Âmme borçlusu veya borçlu terimi :

Âmme alacağını ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahısları ve bunların kanuni temsilci veya mirasçılarını ve vergi mükelleflerini, vergi sorumlusunu, kefil ve yabancı şahıs ve kurumlar temsilcilerini;

Alacaklı âmme idaresi terimi :

Devleti, vilâyet hususi idarelerini ve belediyeleri;

Tahsil dairesi terimi :

Alacaklı âmme idaresinin bu kanunu tatbik etmekle vazifeli dairesini, servisini, memur veya memurlarını;

Yalnızca mal olarak geçen terim :

Menkul, gayrimenkul «Gemiler dâhil» mallarla, her çeşit hak ve alacakları;

Para cezaları terimi :

Âmme, tazminat, inzıbatî mahiyette olsun olmasın bütün para cezalarını.

Takibat giderleri terimi :

Cebrî icradan mütevellit muameleler sırasında yapılan zor kullanma, ilân, haciz, nakil ve muhafaza giderleri gibi her türlü giderleri; ifade eder.

Salâhiyetliler ve mesuliyetleri

MADDE 4. — Âmme idarelerinin bu kanunu tatbika salâhiyetli memurlarının vazifelerini teşkilât ve vazife kanunları veya bu konu ile ilgili diğer kanun veya nizamname ve talimatnameler, mesuliyetlerini de; mesuliyeti tesis eden kanunlar tâyin eder.

Takibata salâhiyetli tahsil dairesi

MADDE 5. — Takibat, alacaklı âmme idaresinin mahallî tahsil dairesince yapılır.

Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden âmme idaresinin tahsil dairelerine niyabeten yaptırılır.

Yardım mecburiyeti

MADDE 6. — Tahsil dairelerinçe bu kanuna göre yapılan tebliğ ve verilen emirleri derhal yapmaya ve neticesini geciktirmeksizin tahsil dairesine bildirmeye alâkahlar mecburdurlar.

Makbul bir özre dayanmadan bu mecburiyeti ifa etmeyenler hakkında Cumhuriyet Savcılığınca umumi hükümlere göre doğrudan doğruya takibat yapılır. (Hükümet teklifinin 7 nci maddesi.)

Borçlunun ölümü

MADDE 7. — Borçlunun ölümü halinde, mirası reddetmemiş mirasçılar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik edilir. Borçlunun ölümünden evvel başlamış olan muamelelere devam olunur. Terekenin bir mahkeme veya iflâs dairesi tarafından tasfiyesini gerektiren haller bu hükmün dışındadır.

Mirasın tutulan defter mucibince kabulü halinde, mirasçı, deftere kaydedilmemiş olsa dahi âmme alacağından mirastan kendisine düşen miktar ile mesuldür.

Defter tutma muamelesinin devamı müddetince satış yapılamaz.

Tebliğler ve müddetlerin hesaplanması

MADDE 8. — Hilâfına bir hüküm bulunmadıkça bu kanunda yazılı müddetlerin hesaplanmasında ve tebliğlerin yapılmasında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

İkinci Bölüm

Âmme alacaklarının korunması

I

Teminat hükümleri

Teminat isteme

MADDE 9. — Vergi Usul Kanununun 324 nci maddesinde sayılan hallere temas eden bir âmme alacağının salınması için gereken muamelelere başlanmış olduğu takdirde, vergi incelemesine salâhiyetli memurlarca yapılan ilk hesaplara göre belirtilen miktar üzerinden tahsil dairelerince teminat istenir.

Türkiye'de ikametgâhı bulunmayan âmme borçlusunun durumu, âmme alacağının tahsilinin tehlikede olduğunu gösteriyorsa, tahsil dairesi kendisinden teminat isteyebilir.

Teminat ve değerlenmesi

MADDE 10. — Teminat olarak şunlar kabul edilir :

1. Para;
2. Bankalar tarafından verilen teminat mektupları;
3. Hazine tahvil ve bonoları;
4. Hükümetçe belli edilecek Millî esham ve tahvilât «Bu esham ve tahvilât, teminatın kabul edilmesine en yakın borsa cetvelleri üzerinden % 15 noksanile değerlendirilir.»;

5. İlgililer tarafından gösterilen ve alacaklı âmme idarelerince haciz varakalarına müsteniden haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

Teminat sonradan tamamen veya kısmen değerini kaybeder veya borç miktarı artarsa, teminatın tamamlanması veya yerine başka teminat gösterilmesi istenir.

Borçlu verdiği teminatı kısmen veya tamamen aynı değerde başkalarıyla değiştirebilir.

Şahsi kefalet

MADDE 11. — 10 ncu maddeye göre teminat sağlayamayanlar güvenilir bir şahsi mütesilsil kefil ve müşterek mütesilsil borçlu gösterebilirler.

Şahsi kefalet tesbit edilecek şartlara uygun olarak noterden tasdikli mukavele ile tesis olunur.

Şahsi kefaleti ve gösterilen şahsı kabul edip etmemekte alacaklı tahsil dairesi muhtardır.

Âmme alacağını ödiyen kefile buna dair bir belge verilir:

Teminat hükmünde olan eşya

MADDE 12. — Bar, otel, han, pansiyon, çalgılı yerler, sinemalar, oyun ve dans yerleri, birahane, meyhane, genel evler içerisinde bulunan eşya ve malzeme 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanununun 270, 271 nci maddeleri hükümleri mahfuz kalmak şartıyla bu müesseselerin işletilmesinden doğan âmme borçlarına karşı teminat hükmündedir.

Noterden tasdikli icar mukavelesinde gayrimenkul sahibinin demirbaşı olarak

kayıtlı eşya ve malzemesi ile otel, han ve pansiyonlardaki misafir ve kiracıların kendilerine ait eşyaları bu hükümden hariçtir.

Üçüncü şahısların Medeni Kanunun 688 ve Borçlar Kanununun 222 nci maddelerine müsteniden yapacakları istihkak iddiaları mahfuz kalmak şartıyla, bu yerlerdeki mallar üzerindeki istihkak iddiaları alacaklı âmme idaresinin bu teminat hakkını ihlâl etmez.

II

İhtiyati haciz

İhtiyati haciz

MADDE 13. — İhtiyati haciz aşağıdaki hallerden her hangi birinin mevcudiyeti takdirinde hiçbir müddetle mukayyet olmaksızın alacaklı âmme idaresinin mahallî en büyük memurunun kararıyle, haczin ne suretle yapılacağına dair olan hükümlere göre, derhal tatbik olunur :

1. 9 ncu madde gereğince teminat istenmesini mucip haller mevcut ise;
2. Borçlunun belli ikametgâhı yoksa;
3. Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarını kaçırmaması ve hileli yollara sarması ihtimalleri varsa;
4. Borçludan teminat göstermesi istendiği halde belli müddette teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmişse;
5. Mal bildirimine çağrılan borçlu belli müddet içinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa;
6. Hüküm sâdir olmuş bulunsun bulunmasın para cezasını müstelzim fiil dolayısıyla âmme dâvası açılmış ise;
7. İptali istenen muamele ve tasarrufun mevzuunu teşkil eden mallar, bu mallar elden çıkarılmışsa elden çıkarmanın diğer malları hakkında uygulanmak üzere, bu kanunun 27, 29, 30 ncu maddelerinin tatbikını icabettiren haller varsa.

İhtiyati hacizde borçlu tarafından gösterilecek teminat

MADDE 14. — İhtiyaten haczolunan mallar istenildiği zaman para veya ayın olarak verilmek ve bu hususu temin için malların kıymetleri depo edilmek yahut tahsil dairesinin bulunduğu mahalde ikametgâh sahibi bir şahıs müteselsil kefil gösterilmek şartıyla borçluya ve mal üçüncü şahıs yedinde haczolunmuşsa bir taahhüt senedi alınarak kendisine bırakılabilir.

İhtiyati hacze itiraz

MADDE 15. — Haklarında ihtiyati haciz tatbik olunanlar haczin tatbiki, yapıya yapılan hacizlerde haczin tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde ihtiyati haciz sebebine itiraz edebilirler.

İtirazın şekli ve incelenmesi hususunda Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur. Bu ihtilâflar itiraz komisyonlarınca diğer işlere takdimen incelenir ve kararına bağlanır. İtiraz komisyonlarının bu konuda verecekleri kararlar kesindir.

Ihtiyati haczin kaldırılması

MADDE 16. — Borçlu, 10 ncu maddenin 5 nci bendinde yazılı menkul mallar hariç olmak üzere, mezkûr maddeye göre teminat gösterdiği takdirde ihtiyati haciz, haczi koyan merci tarafından kaldırılır.

III

Ihtiyati tahakkuk

Ihtiyati tahakkuk

MADDE 17. — Aşağıdaki hallerden birinin bulunması takdirinde vergi dairesi müdürünün yazılı isteği üzerine defterdar mükellefin henüz tahakkuk etmemiş Gelir, Kurumlar, Esnaf, Veraset ve İntikal, İmalât Muamele, İstihlâk, Nakliyat vergilerinin, Damga Resminin ve bunların zam ve cezalarının derhal tahakkuk ettirilmesi hususunda yazılı emir verebilir.

Vergi dairesi müdürü bu emri derhal tatbik eder :

1. 13 ncü maddenin 1, 2, 3 ve 5 nci bentlerinde yazılı ihtiyati haciz sebeplerinden birisi mevcut ise ;
2. Mükellef hakkında 110 ncu madde gereğince takibata girişilmişse ;
3. Teşebbüsün muvazaalı olduğu ve hakikatte başkasına aidiyeti hakkında deliller elde edilmişse ;

Ihtiyati tahakkukun neticeleri

MADDE 18. — Hakkında 17 nci madde gereğince muamele yapılan mükellefin mezkûr maddede yazılı vergi, resim ve cezalarından matrahı belli olanlar, itirazlı olsun olmasın, hesap edilen miktar üzerinden derhal tahakkuk ettirilir.

Geçmiş yıllara ve cereyan etmekte olan yılın geçen aylarına ait matrahı henüz belli olmıyan ve 17 nci maddede sayılan vergi, resim ve cezaları geçici olarak ve haricî karinelere göre takdir yolu ile tesbit ettirilen matrahlar üzerinden hesaplanır. Bu suretle hesap olunan vergi, resim ve bunların zam ve cezaları derhal tahakkuk ettirilir.

Bu esasa göre tahakkuk eden vergi ve resimler ve bunların zam ve cezaları kanunlarına göre ödeme zamları gelmeden tahsil olunmaz. Ancak bunlar için derhal ihtiyati haciz tatbik olunur. 17 nci maddenin 3 ncü bendine giren hallerde ihtiyati haciz muvazaalı teşebbüsten vergi ve resim bakımından faydalananların malları hakkında tatbik olunur.

Bu maddedeki geçici takdirler, takdir komisyonları tarafından, talep tarihinden itibaren âzami bir hafta içinde yapılır.

Ihtiyati tahakkukun düzeltilmesi

MADDE 19. — Alacağın hususi kanununa göre tahakkukundan sonra, ihtiyati tahakkukla hususi kanununa müstenit tahakkuk arasındaki fark, hususi kanununa müstenit tahakkuka göre düzeltilir.

Bu düzeltmenin yapılabilmesi için beyannameye müstenit tarhiyatta verilen beyannamenin tetkik edilerek kabul edilmiş olması, itirazlı tarhiyatta kesinleşmenin vukuu, Devlet Şûrasına müracaat edilmiş olan hallerde Devlet Şûrasından nihai bir kararın çıkmış olması lâzımdır.

Ihtiyati tahakkuk mevzuu olan devre beyannamesinin, verildiği tarihten iti-

baren en geç iki ay içinde tetkiki mecburidir. Bu müddet içinde tetkik yapılmadığı takdirde, bu sebeple düzeltme geciktirilmaz.

Ihtiyati tahakkuka itiraz

MADDE 20. — Haklarında ihtiyati tahakkuk üzerine ihtiyati haciz tatbik olunanlar ihtiyati tahakkuk sebeplerine ve miktarına 15 nci madde gereğince itirazda bulunabilirler.

IV

Diğer koruma hükümleri

Âmme alacaklarında rüçhan hakkı

MADDE 21. — Üçüncü şahıslar tarafından haczedilen mallar paraya çevrilmeden evvel o mal üzerine âmme alacağı için de haciz konulursa bu alacak da hacze iştirak eder ve aralarında satış bedeli garameten taksim olunur.

Rehinli alacaklıların hakları mahfuzdur. Ancak, Gümrük Resmi, Bina ve Arazi Vergisi gibi eşya ve gayrimenkulün ayınından doğan âmme alacakları o eşya ve gayrimenkul bedelinden tahsilinde rehinli alacaklardan evvel gelir.

Borçlunun iflâsı mirasın reddi ve terekenin resmi tasfiyeye tâbi tutulması hallerinde âmme alacakları hakkında İera ve İflâs Kanununun 206 nci maddesindeki sıraya göre muamele yapılır.

Âmme alacaklarını kesip ödemek mecburiyetinde olanlar

MADDE 22. — Âmme alacağını borçlusundan kesip tahsil dairesine ödemek mecburiyetinde olan hakiki ve hükmi şahıslar, bu vazifelerini kanunlarında veya bu kanunda belli edilen zamanlarda yerine getirmedikleri takdirde, ödenmeyen alacak bu hakiki ve hükmi şahıslardan bu kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Tahsil edilen âmme alacaklarından yapılacak reddiyat sebebiyle mahsuplar

MADDE 23. — Tahsil edilip de kanuni sebeplerle reddi icabeden âmme alacakları, istihkak sahiplerinin reddiyatı yapacak olan âmme idaresine olan muaccel borçlarına mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

Umumi Bütçeden reddedilen paralar arasında hususi idarelerle belediyelere ait olan kısımları ret ve mahsup olduğu senede bu idareler nam ve hesabına ayrılacak hisselerden Hazinece tevkif ve mahsup olunur.

İptal dâvası açılması

MADDE 24. — Âmme borçlusunun bu kanunun 27, 28, 29, 30 ncu maddelerinde yazılı tasarruf ve muamelelerinin iptali için umumi mahkemelerde dâva açılır ve bu dâvalara diğer işlere takdimen umumi hükümlere göre bakılır.

İptal talebine muhatap

MADDE 25. — İptal borçlu ile hukuki muamelede bulunan veya borçlu tarafından kendilerine ödeme yapılan kimselerle, bunların mirasçılarında ve suiniyet sahibi diğer üçüncü şahıslara karşı istenir.

(Hükümet teklifinin 54 ncu maddesi).

Hükümsüz sayılmada zaman aşımı

MADDE 26. — 27, 28, 29, 30 ncu maddelerde sözü geçen tasarrufların vukuu tarihinden beş yıl geçtikten sonra mezkûr maddelere istinaden dâva açılmaz.

İvazsız tasarrufların hükümsüzlüğü

MADDE 27. — Âmme alacağını ödememiş borçlulardan, müddetinde veya hapsen tazyikına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları bağışlamalar ve ivazsız tasarruflar hükümsüzdür.

Bağışlama sayılan tasarruflar

MADDE 28. — Yirmi yedinci maddenin tatbiki bakımından aşağıdaki tasarruflar bağışlama hükmündedir :

1. Üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan hısımlariyle, eşler ve ikinci dereceye kadar (bu derece dâhil) sıhri hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarruflar;
2. Kendi verdiği malın, aktin yapıldığı sıradaki değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler;
3. Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydı hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesis ettiği akitler.

Hükümsüz sayılan diğer tasarruflar

MADDE 29. — Âmme alacağını ödemiye borçlulardan müddetinde veya hapsen tazyikına rağmen mal beyanında bulunmayanlarla, malı bulunmadığını bildiren veyahut beyan ettiği malların borcuna kifayetsizliği anlaşılanların ödeme müddetinin başladığı tarihten geriye doğru iki yıl içinde veya ödeme müddetinin başlamasından sonra yaptıkları tasarruflardan aşağıda belirtilenler hükümsüzdür :

1. Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler;
2. Borcu karşılık para veya mûtat ödeme vasıtalarından gayri bir suretle yapılan ödemeler;
3. Vâdesi gelmemiş bir borç için yapılan ödemeler.

Âmme alacağının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle yapılan tasarruflar

MADDE 30. — Borçlunun malı bulunmadığı veya borca yetmediği takdirde âmme alacağının bir kısmının veya tamamının tahsiline imkân bırakmamak maksadiyle borçlu tarafından yapılan bir taraflı muamelelerle borçlunun maksadını bilen veya bilmesi lâzımgelen kimselerle yapılan bütün muameleler tarihleri ne olursa olsun hükümsüzdür.

Üçüncü şahısların hakları ve mecburiyetleri

MADDE 31. — 27, 28, 29, 30 ncu maddelerde sözü edilen tasarruf ve muamelelerden faydalananlar elde ettiklerini, elden çıkarmışlarsa takdir edilecek bedelini vermeye bu kanun hükümleri dairesinde mecburdurlar. Bunlar karşılık olarak verdikleri şeyden dolayı alacaklı âmme idaresinden bir talepte bulunamazlar.

Tasfiye halinde vazifeliler

MADDE 32. — Hükmi şahısların tasfiyesinde bunların borçlu buldukları âmme alacaklarını ödeme ve bu kanun hükümlerinin tatbikiyle ilgili vecibeleri tasfiye memurlarına, hükmi şahsiyeti olmıyan ortaklıklarla yabancı kurumların Türkiye'deki şube, ajans ve mümesilliklerinin tasfiyesinde bunların vecibeleri tasfiyeyi yürütenlere geçer.

Tasfiye halinde mesuliyet

MADDE 33. — Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, tasfiyenin başladığını üç gün içinde ilgili tahsil dairelerine bildirmek mecburiyetindedirler.

Tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler, âmme idarelerinin her türlü alacaklarını ödemedemeden veya ödemek üzere ayırmadan önce tasfiye sonucunda elde edileni dağıtamazlar veya bunlar üzerinde her hangi bir şekilde tasarrufta bulunamazlar. Aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek âmme alacaklarından tasfiye memurları veya tasfiyeyi yürütenler şahsan ve müteselsilen mesul olurlar. Bu mesuliyet yapılan tasarrufların ifade ettiği para miktarını geçemez.

Bunların ödedikleri borçlar için âmme alacağı ödenmeden kendilerine dağıtım yapılmış olanlara rücu hakları mahfuzdur.

Ortaklığın feshini isteme

MADDE 34. — Borçluya ait mal bulunmadığı veya âmme alacağını karşılamaya yetmediği yahut borçlu veya ortaklık tarafından bu kanuna göre teminat gösterilmediği takdirde, borçlunun sermayesi eshama münkasem olmıyan ortaklıklardaki hisselerinden âmme alacağının tahsili için genel hükümler dairesinde ortaklığın feshi istenebilir.

Sermayesi eshama münkasem komandit şirketlerin komandite şeriklerinin borçları için bu madde hükmü mezkûr şirketler hakkında da tatbik olunur.

Limitet ortaklıkların âmme borçları

MADDE 35. — Limitet ortaklıkların ödenmiyen ve tahsil imkânı bulunmiyan âmme borçlarından dolayı ortaklar vaz'ettikleri veya vaz'ını taahhüt eyledikleri sermaye miktarında doğrudan doğruya mesul ve bu kanun hükümleri gereğince takibata tâbi tutulurlar.

Birleşme, devir ve şekil değiştirme halleri

MADDE 36. — Bu kanunun tatbiki bakımından :

a) İki veya daha ziyade hükmi şahsın birleşmesi halinde yeni kurulan hükmi şahıs;

b) Devir halinde devir alan hükmi şahıs,

c) Şekil değiştirme halinde yeni hükmi şahıs;

Birleşen, devir alınan veya eski şekildeki hükmi şahıs veya şahısların yerine geçer.

Üçüncü Bölüm

Ödeme

MADDE 37. — Âmme alacakları hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödenir.

Hususi kanunlarında ödeme zamanı tesbit edilmemiş âmme alacakları Maliye Vekâletince belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu ödeme müddetinin son günü âmme alacağının vâdesi günüdür. Âmme borçlusu isterse borcunu belli zamanlardan önce ödiyebilir

Taksitlerin zamanında ödenmemesi

MADDE 38. — Taksitle ödenmesi gereken âmme alacağının taksitleri vâdesinde ödenmezse alacağın tamamı muaccel olur.

Haczedilen malların paraya çevrilmesinden önce, paraya çevirme tarihine kadar yapılan takip giderleri, gecikme zamları ve varsa cezaları alacağın tamamını muaccel kılan taksitle beraber rıza ile ödendiği takdirde diğer taksitler asıl ödeme sürelerinde tahsil olunur.

Ödeme yeri

MADDE 39. — Hususi kanunlarında ödeme yeri gösterilmemiş âmme alacakları, borçlunun ikametgâhının bulunduğu yer tahsil dairesine ödenir.

Hususi kanunlarında ödeme yeri gösterilmiş olsun olmasın borçlunun alacaklı tahsil dairelerindeki hesabı bildirilmek şartıyla bu yerin belediye sınırları dışındaki tahsil dairelerine de ödeme yapılabilir. Bu fıkra gereğince yapılacak ödemeler tahsildarlara yapılamaz.

Ödeme şekli, makbuz

MADDE 40. — Ödeme, alacaklı tahsil dairesinin salâhiyetli ve mesul memurları tarafından verilecek makbuz karşılığı yapılır.

Makbuz karşılığı yapılmıyan ödemelerle salâhiyetli ve mesul memurlardan başkalarına yapılan ödemeler âmme alacağına mahsup edilemez.

Âmme alacaklarının tahsilinde kullanılan makbuzların şeklini ilgili âmme idareleri tâyin eder.

Borçlular makbuzlarını âmme alacağının tahsil zama aşımı müddeti sonuna kadar saklamaya ve salâhiyetli memurlarca istendiğinde göstermeye mecburdurlar.

Makbuzun borçluya posta ile gönderilmesi gerektiği hallerde posta masrafı Hazineye aittir.

Hususi kanunlarındaki makbuz verilmesinden başka şekillerde yapılan tahsilâta ait hükümler mahfuzdur.

Hususi ödeme şekilleri

MADDE 41. — Maliye Vekâletinin tâyin edeceği yerlerde, nevilere mezkûr Vekâletçe tesbit edilecek âmme alacakları, bu Vekâletçe isimleri belirtilecek bankalar delâletiyle veya postaneler vasıta kırımak suretiyle ödenebilir.

Maliye Vekâleti bu madde gereğince ödeme yapılmasını ihtiyar ettiği takdirde, ödemenin :

1. Çizgili çek kullanılmak suretiyle;

2. Mükellef hesabından aynı bankadaki ilgili vergi dairesi veya Merkez Bankası hesabına münakale suretiyle;
  3. Vergi dairelerinin veya Merkez Bankasının hesabı bulunan bankalara bu daireler hesabına ödeme suretiyle;
  4. Postaneler vasıta kılınmak suretiyle;
- yapılmasını düzenlemeye salâhiyetlidir.

Çekle veya münakale emri ile ödemeye ait hususi hükümler

MADDE 42. — Çizgili çekle yapılan ödemeler Ticaret Kanunu hükümlerine tâbidir, ancak :

1. Âmme alacağının ödenmesi için düzenlenen çek ilgili vergi dairesi adına, emre muharrer olmadığı kaydı ile ve bir banka üzerine çekilir. Alacağın teşhisine yardım ve Ticaret Kanununa aykırı olmamak üzere çek üzerine dercedilecek malûmatı tesbit etmeye Maliye Vekâleti salâhiyetlidir;
  2. Çek veya münakale emrinin her hangi bir sebeple tediye edilmemesi halinde âmme alacaklısının borçluya karşı rucu hakkı mahfuzdur.
- 2 numaralı fıkra gereğince muamele yapıldığı takdirde çek veya münakale emrinin kabul edilmemesi keyfiyeti tevsik ve bu durum münakale istiyene, keşideciye veya bunların temsilcilerine tebliğ edilerek kabul edilmeyen çek iade olunur.

Çeklerde tanzim tarihi

MADDE 43. — Çekler tahsil dairesine veya postaya verildiği tarihle veya en çok bir gün evvelki tarihle tanzim edilmiş olmalıdır. Daha eski tarihli çekler kabul edilmez.

(Hükümet teklifinin 77 nci maddesi.)

Hususi ödeme şekillerinde ödeme tarihi

MADDE 44. — 41 nci maddeye göre yapılan ödemelerde çekin tahsil dairesine veya postaya verildiği, paranın bankaya veya postaneye yatırıldığı, münakale emrinin bankaya veya postaya verildiği gün ödeme yapılmış sayılır.

42 nci maddenin 2 numaralı fıkrası hükmü mahfuzdur.

Vergi cüzdanları

MADDE 45. — Vergi, resim gibi belli bir âmme alacağı ile devamlı surette mükellef tutulanlar adına tahakkuk ettirilen âmme alacakları ile bunlardan yapılan tahsilâtı göstermek üzere vergi cüzdanları düzenlenebilir.

Vergi cüzdanlarının fiyatı, şekli ve ihtiva edeceği asgari bilgiler Maliye Vekâletince tesbit olunur. Diğer âmme idareleri alacaklarının mahiyetine uygun olarak bu cüzdanların şeklinde ve kullanış tarzında değişiklik yapabilirler.

İstiyen borçlulara bedeli karşılığında vergi cüzdanı verilir.

Vergi cüzdanlarındaki her türlü bilgiler ve tahsile dair yapılan kayıtlar tahsil daireleri tarafından yazılır, imzalanır ve mühürlenir.

Borçlular istedikleri takdirde bankalar, borçluların yaptıkları ödemeleri göstermek üzere kendilerine vergi cüzdanı verirler, bu cüzdanlardaki ödemeye ait kayıtlar bankalar tarafından yazılır.

Gerek tahsil daireleri, gerek bankalar tarafından verilen vergi cüzdanlarına yapılan bu kayıtlar Damga Resminden muaftır.

Ödemenin ispatı

MADDE 46. — Âmme alacağının ödendiği, salâhiyetli ve mesul memurlar tarafından verilen makbuzlarla, tahsil daireleri veya bankalar tarafından vergi cüzdanlarına yazılarak imzalanıp mühürlenene tahsile ait kayıtlarla ispat olunabilir.

42 nci maddenin 2 numaralı fıkrası hükmü mahfuzdur.

Ödemenin mahsup edileceği alacaklar

MADDE 47. — Âmme alacağına karşılık cebren tahsil olunan paralar önce parayı tahsil eden dairenin takip mevzuu olan alacağının aslına, sonra ceza, zam, faiz ve takip giderleri gibi fer'ilerine, âmme alacağı kısmen teminatlı ise önce teminatı bulunmayan kısımlara, artarsa borçlunun aynı âmme idaresinin takibe iştirak etmiş olan diğer alacaklı tahsil dairelerine olan borçlarına aynı sıra gereğince mahsup edilir.

Âmme alacağına karşı rızaen yapılan ödemeler aşağıdaki sıraya göre :

- a) Daha evvel zaman aşımına uğriyacak olana;
- b) Borçlar aynı tarihte zaman aşımına uğriyacaksa her borca borçla mütenasip bir miktar;
- c) Teminatsız veya az teminatlı olana mahsup edilir.

Dördüncü Bölüm

Tecil, tehir, gecikme zammı

Tecil

MADDE 48. — Âmme borcunun vâdesinde ödenmesi veya haczin uygulanması ve yahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi âmme borçlusunu çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı âmme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca âmme alacağı iki yılı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

Tecil salâhiyetini kullanacak ve bu salâhiyeti devredecek olanlar, Devlete ait âmme alacaklarında ilgili vekiller, vilâyet hususi idarelerine ait âmme alacaklarında valiler, belediyelere ait âmme alacaklarında belediye başkanlarıdır.

Teminat, asli ve fer'î âmme alacaklarını karşılayacak miktarda olur. Haciz yapılmışsa mahcuz mal değeri tutarınca teminat yerine geçer.

Tecilde taksit zamanları ve diğer şartlar tecile salâhiyetli makamlarca tesbit olunur.

Tecil şartlarına riayet edilmemesi, değerini kaybeden teminatın veya mahcuz malların tamamlanmaması veya yerlerine başkalarının gösterilmemesi hallerinde âmme alacağı muaccel olur.

İcranın kaza mercilerince tehiri

MADDE 49. — İdarece tecil edilmiş bir âmme alacağı hakkında kaza mercilerince icranın tehiri kararı verilmişse : Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden az olduğu takdirde; tecil olunan alacak icranın tehiri müddetinin sonundan tecil müddeti sonuna kadar olan müddet içinde ve kaza mercilerinin tehiri dolayısıyla zamanında ödenmemiş borç miktarıyla birlikte yeniden taksite bağlanarak

alınır. Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden çok ise; evvelce yapılan tecil hükümsüzdür.

Takibatın kaza mercilerince tehiri iki senelik tecil müddetini aştığı takdirde tecil müddeti uzatılmaz.

Ölüm halinde takibin geri bırakılması

MADDE 50. — Karısı yahut kocası, kan ve sıhriyet itibariyle usul veya furuundan birisi ölen borçlu hakkındaki takip ölüm günü ile beraber üç gün için geri bırakılır.

Borçlunun ölümü halinde terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün için takip geri bırakılır. Üç günün bitiminde terekenin borçları için takibata devam olunur.

Mirasçılar, mirası kabul veya ret etmemişlerse bu hususta Medeni Kanundaki muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri bırakılır.

Gecikme zammı, nispet ve hesabı

MADDE 51. — Âmme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmiyen kısmına vâde gününü takip eden günden itibaren bir aylık müddet için % 10, mütaakıp her ay için % 2 gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirleri tam olarak hesap edilir.

Gecikme zammı bir liradan az olamaz, 50 kuruş ve daha aşağı zam kesirleri hesaba katılmaz, 50 kuruşu aşan zam kesirleri liraya çıkarılır.

Ceza mahiyetindeki âmme alacaklarına ayrıca gecikme zammı tatbik olunmaz. Gecikme zammı, bu zammın tatbik olunduğu âmme alacağının bir mislini geçemez.

Gecikme zammında tatbik müddeti ve diğer hükümler

MADDE 52. — Gecikme zammının tatbik müddeti âmme alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, cebren tahsilde haczin tatbik edildiği, iflâs halinde iflâsın açıldığı, aciz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan müddettir.

Haciz tatbiki halinde, gecikme zammının tatbik müddeti hacizle karşılanan borç miktarı için sona erer.

Gecikme zammının önceden borçluya bildirilmesi gerekmez.

Aşın ödenmiş olması gecikme zammının takip ve tahsiline mâni değildir.

Köylerde gecikme zammı

MADDE 53. — Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıslar ve müesseselerin muamele ve istihlâk vergileri hariç olmak üzere belediye hudutları dışındaki köylerde tahsildarlar tarafından tahsil olunan âmme alacakları ödeme müddeti içinde ödenmediği takdirde bunlar için yalnız % 10 gecikme zammı tatbik olunur.

Ödeme müddeti geçmiş olmasına rağmen tahsildarların gidemediği köylerdeki borçlulara bu zam, tahsildarın ilk uğradığı zaman içinde borçlarını ödemedikleri takdirde tatbik olunur.

İKİNCİ KISIM

Âmme alacağının cebren tahsili

Birinci Bölüm

Cebren tahsil ve takip esasları

Cebren tahsil ve şekilleri

MADDE 54 — Ödeme müddeti içinde ödenmeyen âmme alacağı tahsil daire-since cebren tahsil olunur. Cebren tahsil aşağıdaki şekillerden her hangi birinin tatbiki suretiyle yapılır:

1. Âmme borçlusu tahsil dairesine teminat göstermişse, teminatın paraya çevrilmesi yahut kefilin takibi;
2. Âmme borçlusunun borcuna yetecek miktardaki mallarının haczedilerek paraya çevrilmesi;
3. Gerekli şartlar bulunduğu takdirde borçlunun iflâsının istenmesi.

Ödeme emri

MADDE 55. — Âmme alacağını vâdesinde ödemiyeenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir «Ödeme emri» ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 ncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmedeği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlulara ödeme emirleri muhtarlıkça tebliğ olunur. Ödeme emirlerinin muhtarlığa tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde tebligat yapılmadığı takdirde ödeme emirleri tebliğ edilmemiş olan borçluların isimleri ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki bir «Ödeme cetveline» alınarak borçlular borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağırılırlar. Ödeme cetveli köy ihtiyar kurulu kapısına bir örneği de köyde herkesin görebileceği umumi bir mahalle 10 gün müddetle asılmak suretiyle tebliğ olunur ve cetvelin asıldığı köy muhtarlığınca münadi vasıtasıyla ilân olunur. Cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyet muhtarlıkça zabıt varakasıyle tesbit edilir. Cebren tahsil ve takip ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvelinin indirilmesi tarihinde başlamış olur.

Borcunu vâdesinde ödemiyeenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 7 gün içinde bildirmeleri istenir.

Teminatlı alacaklarda takip

MADDE 56. — Karşılığında teminat gösterilmiş bulunan âmme alacağı vâdesinde ödenmediği takdirde, borcun 7 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bil-

dirilir. 7 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat bu kanun hükümlerine göre paraya çevrilerek âmme alacağı tahsil edilir.

Kefil ve yabancı şahıs veya kurumlar mümessillerini takip

MADDE 57. — Kefil ve yabancı şahıs veya kurumların mümessilleri bu kanun hükümlerine göre ve aynen asıl borçluların tâbi tutuldukları usullerle takip olunur.

Ödeme emrine itiraz

MADDE 58. — Kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs, böyle bir borcu olmadığı veya kısmen ödediği veya zaman aşımına uğradığı hakkında tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde alacaklı tahsil dairesine ait itiraz işlerine bakan vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilir. İtirazın şekli, incelenmesi ve itiraz incelemelerinin iadesi hususlarında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

Borcun bir kısmına itiraz eden borçlunun o kısmın cihet ve miktarını açıkça göstermesi lâzımdır, aksi halde itiraz edilmemiş sayılır.

İtirazda bulunan borçlu bu kanuna göre teminat gösterdiği takdirde takip muamelesi itirazlı borç miktarı için ve itiraz komisyonunca bu hususta karar verilmeye kadar durdurulur.

İtiraz komisyonu bu itirazları en geç 7 gün içinde karara bağlamak mecburiyetindedir.

İtirazında tamamen veya kısmen haksız çıkan borçludan, hakkındaki itirazın reddolunduğu miktardaki âmme alacağı % 10 zamlı tahsil edilir.

İtiraz komisyonlarının bu konudaki kararları kesindir.

Borcun tamamına bu madde gereğince vâkı itirazların tamamen veya kısmen reddi halinde, borçlu ret kararının kendisine tebliği tarihinden itibaren 7 gün içinde mal bildiriminde bulunmak mecburiyetindedir.

Borcun bir kısmına karşı bu madde gereğince vâkı itirazlar mal bildiriminde bulunma müddetini uzatamaz.

Mal bildirimini

MADDE 59. — Mal bildirimini, borçlunun gerek kendisinde, gerekse üçüncü şahıslar elinde bulunan mal, alacak ve haklarından borcuna yetecek miktarın, nev'ini, mahiyetini, vasfını, değerini ve her türlü gelirlerini veya haczi kabil mal veya geliri bulunmadığını ve yaşayış tarzına göre geçim kaynaklarını ve buna nazaran borcunu ne suretle ödiyebileceğini yazı ile veya sözle tahsil dairesine bildirmesidir.

Köylerde mal bildirimini, Gelir, Kurumlar vergileriyle bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait Muamele ve İstihlâk vergileri dışında kalan âmme borçları için köy muhtarlığına da yapılabilir.

Sözle bildirim halinde keyfiyet bir zabıtla tesbit edilir. Her iki halde bildirim yapıldığına dair âmme borçlusuna pulsuz makbuz verilir.

Mal bildiriminde bulunmayanlar

MADDE 60. — Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 7 günlük müddet içinde borcunu ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde, mal bildiriminde bulununcaya kadar, bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur.

Hapisle tazyik kararı, ödeme emrinin tebliğini ve 7 günlük müddetin bitmesini

mütaakıp tahsil dairesince verilir ve en büyük mülkiye memurunun veya tevkil edeceği zatın tasdikiyle tekemmül eder.

Tekemmül eden bu kararlar Cumhuriyet Savcılığınca derhal infaz olunur.

Mal edinme ve mal artmaları

MADDE 61. — Mal bildiriminde, malı olmadığını gösteren veyahut borca yetecek kadar mal göstermemiş olan borçlu, sonradan edindiği malları ve gelirindeki artmaları, edinme ve artma tarihinden başlayarak 15 gün içinde tahsil dairesine bildirmeye mecburdur.

(Hükümet teklifinin 110 ncu maddesi).

Haciz

MADDE 62. — Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından âmme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.

Borçlu tarafından başkasının olduğu beyan veya üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş bulunan malların haczi en sonraya bırakılır.

Ancak Haczolunan gayrimenkul artırmaya çıkarılmadan, borçlu, borcun itfasına yetecek menkul mal veya vâdesi gelmiş sağlam alacak gösterirse gayrimenkul üzerinde haciz baki kalmak üzere gösterilen menkul veya alacak da haczolunur.

Şu kadar ki, bu suretle mahcuz kalan gayrimenkulün idare ve işletmesine ve hasılât ve menfaatlerine tahsil dairesi müdahale etmez.

Tahsil dairesi alacaklı âmme idaresi ile borçlunun menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.

Diğer hakların paraya çevrilmesi

MADDE 63. — Tahsil idaresi, borçlunun haklarını tasfiye bakımından onun haiz olduğu bütün salâhiyetleri kullanarak bir intifa hakkı veya taksim edilmemiş bir miras veya iştirak halinde tasarruf olunan bir mal hissesi gibi malların paraya çevrilebilir hale gelmesini genel hükümler dairesinde sağlar. Bu suretle paraya çevrilebilir hale gelen mallar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Haciz varakası

MADDE 64. — Haciz muameleleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı âmme idaresinin mahallî en büyük memurluğunca tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Vekâletince belirtilir.

Köylerde haciz

MADDE 65. — Köylerde ve Köy Kanunu tatbik edilen bucaklarda menkul mal haczi haciz varakası üzerine köy ihtiyar kurullarınca yapılır.

Bu yerlerde lüzum görülen hallerde Gelir, Kurumlar vergileri ile bu vergilere tâbi şahıs ve müesseselere ait Muamele ve istihlâk vergileri için muhtarın ve-

ya ihtiyar kurulu üyelerinden birinin huzuriyle tahsil dairesine menkul mal haczi yaptırmaya o mahallin en büyük malmemuru salâhiyetlidir.

Borçlu elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 66. — Borçlu, elinde bulunan bir malı üçüncü şahsın mülkü veya rehni olarak gösterdiği yahut üçüncü bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, haczi yapan memur bunu haciz tutanağına geçirir. Keyfiyet, iddia borçlu tarafından yapılmışsa üçüncü şahsa, üçüncü şahıs tarafından yapılmışsa borçluya bildirilir.

Tahsil dairesi, haciz tutanağını aldığı tarihten itibaren 7 gün içinde iddiayı reddetmediği takdirde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılır. Üçüncü şahıs, tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmediği takdirde istihkak iddiası dinlenmez.

İstihkak iddiası tahsil dairesince kabul edilmez veya borçlu tarafından istihkak iddiasına itiraz edilirse, 7 gün içinde mahkemeye müracaat etmesi lüzumu tahsil dairesince üçüncü şahsa bildirilir. Müddetinde dâva açılmadığı takdirde istihkak iddiasından vazgeçilmiş sayılır.

(Hükümet teklifinin 115 nci maddesi.)

Üçüncü şahıs elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddiaları

MADDE 67. — Haczedilen mal borçlunun elinde olmayıp da, o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia eden üçüncü bir şahıs elinde ise keyfiyet, haczi yapan memur tarafından haciz tutanağına geçirilir. Malın borçluya ait olduğu iddiasında bulunan tahsil dairesi keyfiyeti alacaklı âmme idaresine bildirir. Alacaklı âmme idaresi bildirme tarihinden itibaren 15 gün içinde dâva açmadığı takdirde istihkak iddiası kabul edilmiş sayılır.

Borçlu ile birlikte ikamet etmekte olan şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulduğu takdirde mal borçlunun elinde sayılır.

İstihkak iddiaları ile ilgili diğer hükümler

MADDE 68. — İstihkak dâvalarına bakmaya haczi yapan tahsil dairelerinin bulunduğu mahal mahkemesi salâhiyetlidir. İstihkak dâvaları diğer işlere takdimen görülür.

Dâvacı takibin tehirini istediği takdirde kendisinde mevcut delillerin maliyetine göre ve muhtemel zarara karşı kâfi teminat alınmak suretiyle takibin tehirine mahkemece karar verilebilir.

İstihkak dâvası üzerine takibin tehirine karar verilir ve neticede dâva reddolunursa, dâva mevzuunu teşkil eden mahcuz malın değerinin % 10 u tutarında tazminat hükmolunur.

Âmme idareleri arasında hacze iştirak

MADDE 69. — Her âmme idaresi, diğer bir âmme idaresi tarafından yapılan hacizlere, âmme alacağı bu haciz tarihinden önce tahakkuk etmiş olmak şartıyla, haczedilen mallardan her hangi biri paraya çevrilinceye kadar iştirak edebilir.

Hacze iştirak halinde, hacizli malın bedelinden ilk önce haczi yapan dairenin alacağı tahsil olunur. Artan hacze iştirak tarihi sırası ile, alacaklarına mahsup edilmek üzere, hacze iştirak eden dairelere ödenir.

Haczedilemeyecek mallar

MADDE 70. — Aşağıda gösterilen mallar haczedilemez :

1. Devlet malları ile hususi kanunlarında haczi caiz olmadığı gösterilen mallar;
2. Borçlunun şahsi ve mesleki için gerekli elbise ve eşyası ile, borçlu ve ailesine gerekli olan yatak takımları ve ibadete mahsus kitap ve eşyası;
3. Vaz'geçilmesi kabil olmıyan mutfak takımı ve pek lüzumlu ev eşyası;
4. Borçlu çiftçi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan arazi ve çift hayvanları ve taşıtları ve diğer teferruat ve tarım aletleri; çiftçi değilse sanat ve mesleği için gerekli olan alet ve edevatı ve kitapları; arabacı, kayıkçı, hamal gibi küçük taşıt sahiplerinin ancak geçimlerini sağlıyan taşıt vasıtaları;
5. Borçlu veya ailesinin geçimleri için gerekli ise, borçlunun tercih edeceği bir süt veren mandası veya ineği ve yahut üç keçi veya koyunu ve bunların üç aylık yem ve yataklıkları;
6. Borçlu ve ailesinin iki aylık yiyecek ve yakacakları ile;
  - a) Borçlu çiftçi ise ayrıca gelecek mahsul için gerekli olan tohumluğu;
  - b) Borçlu bağ, bahçe veya meyva ve sebze yetiştiricisi ise kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan bağ, bahçe ve bu işler için gerekli bulunan alât ve edevatı, malzemesi ve fide ve tohumluğu;
  - c) Geçimi hayvan yetiştirmeye munhasır olan borçlunun kendisinin ve ailesinin geçimleri için zaruri olan miktarda hayvan ile bu hayvanların üç aylık yem ve yataklıkları;
7. Memleketin ordu ve zabıta hizmetlerinde mâlûl olanlara bağlanan emekli aylıkları ile, bu kabîl kimselerin dul ve yetimlerine bağlanan aylıklar ve ordunun hava ve denizaltı mensuplarına verilen uçuş ve dahş ikramiyeleri;
8. Bir yardım sandığı veya derneği tarafından hastalık, zaruret ve ölüm gibi hallerde bağlanan aylıklar;
9. Vücut ve sağlık üzerine ika edilen zararlar için tazminat olarak zarar görenin kendisi veya ailesine toptan veya irat şeklinde verilen veya verilmesi gereken paralar;
10. Askerlik mâlûllerine, şehit yetimlerine verilen harb mâlûllüğü zammı ile, 1485 sayılı Kanun gereğince verilen tekel beyiyeleri;
11. Borçlunun haline münasip evi «ancak evin değeri fazla ise bedelinden haline münasip bir yer alınabilecek miktarı borçluya bırakılmak üzere haczedilerek satılabilir»;
12. Harcırah Kararnamesine göre ödenen seyahat, ikamet yevmiyeleri ile, zaruri masraf karşılığı olarak ödenen paralar.

Kısmen haczedilebilen gelirler

MADDE 71. — Aylıklar, ödenekler ve her çeşit ücretler, intifa hakları ve hasılatı, ilâma bağlı olmıyan nafakalar, emeklilik aylıkları, sigorta ve emeklilik sandıkları tarafından bağlanan gelirler, borçlu ve ailesinin geçimleri için tahsil cairesince lüzumlu olarak takdir edilen miktar tenzil edildikten sonra haczolunabilir. Ancak haczolunacak miktar bunların dörtte birinden aşağı olamaz.

100 lirayı aşmıyan aylık gelirlerin % 10 undan fazlası haczolunamaz.

(Hükümetin teklifinin 120 nci maddesi).

Yetişmemiş mahsullerin haczi

MADDE 72. — Yetişmemiş her nevi toprak ve ağağ mahsulleri, yetişmeleri zamanından geriye doğru iki ay içinde haczolunabilir. Bu suretle haczedilmiş olan mahsullerin boręlu tarafından başkasına devri, haczi yapan tahsil dairesine karşı hüksümsüz olup takibatın devamına engel olmaz.

Bu hüksüm alacağı gayrimenkul rehni ile sağlanmiş olan alacaklının, mütemim cüz'ü olarak gayrimenkulün yetişmemiş mahsulleri üzerinde haiz olduğu hakkı kaldırmaz. şu kadar ki, alacaklı rehnin paraya ęevrilmesi için mahsullerin yetişmesinden önce takip istegiinde bulunmuş olmalıdır.

Haczin neticeleri

MADDE 73. — Boręlu, alacaklı âmme idaresinin muvafakatini almaksızın hacizli mallarda tasarrufta bulunamaz. Haczi köyan tahsil dairesi buna aykırı hareketin cezayi mucip olduğunu boręluya ihtar eder.

Haczedilmiş olan mal üzerinde üçüncü şahsın zilyedlik hüksümlerine istinaden hüsnüniyetle elde ettiği haklar mahfuzdur.

Hüsnüniyet kaidelerine aykırı olarak hacizli mal üzerinde üçüncü şahsın elde ettiği hakların, alacaklının haczi ile o mala taallük eden haklarını ihlâl ettiği nispette butlanına mahkemece hüksümlenir.

Paraya ęevirme

MADDE 74. — Haczedilen her türlü mallar satılarak paraya ęevrilir.

Satıştan elde edilen bedelden, takip, masrafları ve takip edilen âmme alacağı düşüldükten sonra geriye kalan kısım boręlunun ödeme zamanı gelmiş veya muaceliyet kesbetmiş boręlarına mahsup edilir ve artanı, hacze iştirak etmiş başka daire yoksa boręluya verilir. hacze iştirak etmiş başka daire varsa, artan kısımdan evvelâ bu dairelerin alacakları ayrıldıktan sonra, bakiyesi boręluya verilir.

Satıştan elde edilecek bedelin âmme alacağından önce ödenmesi gereken boręlarla, takip giderlerini geçmiyeceği kesin olarak biliniyorsa, hacizli malın satışını tahsil dairesi tehir edebilir. şu kadar ki, alacağı âmme idaresi alacağından önce gelenlerin takip hakları mahfuzdur.

Aciz hali

MADDE 75. — Yapılan takip sonunda, boręlunun haczi caiz malı olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borçunu karşılamadığı takdirde boręlu aciz halinde sayılır.

Yapılan takip safhalarıyla bakiye borę miktarı bir aciz fişinde gösterilerek aciz hali tesbit olunur.

Aczin neticeleri

MADDE 76. — Aciz halindeki boręlu hakkında teminat ve faiz aranmadan 48 nci madde hüksümü tatbik olunabilir.

Alacaklı tahsil dairesi aciz halindeki boręlunun malı durumunu zaman aşımı süresi içinde devamlı olarak takip eder.

İkinci Bölüm

Menkul malların haczi ve satışı

Menkul malların haczi

MADDE 77. — Her türlü menkul mallar cins ve neveleri, vasıfları, alâmetleri, sayı ve miktarları ve tahmin edilen değerleri haciz zaptında tesbit edilmek suretiyle haczolunur.

Haciz sırasında bulunacaklar ve haciz zaptı

MADDE 78. — Haciz sırasında borçlu veya zilyed veya bunların; vekilleri, işçi, müstahdem veya aileleri efradından birisi kendilerini temsilen bulunur. Bunlar haciz yerinde bulunmaz veya o sırada bulundurulmaları sağlanamazsa gıyapta haciz yapılır. Gıyapta yapılan hacizlerde zabıta memuru veya muhtar veya ihtiyar kurulu üyelerinden biri veya borçlunun veya zilyedin komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

Tanzim edilen haciz zaptında, hacze esas olan haciz varakasının tarih ve numarası, haczin yapıldığı yer, gün ve saat, haczedilen malların neler olduğu, tahmin edilen değerleri, haciz sırasında bulunan kimseler, varsa üçüncü şahısların iddiaları ve sair lüzumlu hususlar belirtilir, hazır bulunanlarca imzalanarak haciz işi tamamlanır.

Gıyapta yapılan hacizlerde zaptın bir örneği borçlu veya zilyede derhal tebliğ olunur.

Güneş battıktan doğuncaya kadar ve tatil günlerinde haciz yapılamaz. Tatil günlerinde veya geceleri çalışılan yerlerde yapılacak hasılat haczi ile borçlunun mal kaçırığının anlaşıldığı haller bu hükümden müstesnadır.

Üçüncü şahıslardaki menkul malların, alacak ve hakların haczi

MADDE 79. — Hâmile yazılı olmıyan veya cirosu kabil senede dayanmıyan alacaklar ile, maaş, ücret, ve saire gibi her türlü hakların ve fiilen zabıt tanzimi suretiyle haczi kabil olmıyan üçüncü şahıslardaki menkul malların haczi, borçlu veya zilyed olan ve yahut alacak ve hakları ödemesi gereken hakiki, hükmi şahıslara, kurumlara haciz keyfiyetinin tebliği suretiyle yapılır.

Borçlunun alacağı veya üçüncü şahıstaki bir malı haczedilip de üçüncü şahıs, borcu olmadığı veya malın yedinde bulunmadığı veya haczin tebliğinden evvel borç ödenmiş veya mal istihlâk edilmiş yahut kusuru olmaksızın telef olmuş veya alacak borçluya veya emrettiği yere verilmiş olduğu gibi bir iddiada ise keyfiyeti, haczin kendisine tebliğinden 7 gün içinde tahsil dairesine yazılı beyanla bildirmeye mecburdur. Bildirmediği takdirde mal elinde ve borç zimmetinde sayılır ve hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Menkul malların aynen teslimi mümkün olmadığı takdirde değeri ödenir. Üçüncü şahısların genel hükümler gereğince asıl borçluya rücu hakları mahfuzdur.

Zor kullanma

MADDE 80. — Haciz tatbikında istendiği takdirde, kilitli ve kapalı mahallerin açılması ve her türlü eşyanın gösterilmesi mecburidir.

Gerekirse bu yerler zorla açtırılır, kilit ve her türlü tertipler kırılabilir. Hac-

zolunan malların zorla alınmasında hal ve durumun gerektiği her türlü zora baş vurulabilir.

Borçlunun üzerinde haczi kabil kıymetli mallar bulunduğu ve kendisi bunları rızasıyla teslim etmediği veya üzerinde sakladığı takdirde şahsına karşı da zor kullanılır.

Haczde değerleme

MADDE 81. — Haczedilen mallara haczi yapan memur tarafından değer bildirilir, borçlunun müracaatı üzerine veya tahsil dairesince lüzum görüldüğü takdirde yeniden bilirkişiye değer biçtirilir.

Haczedilen menkul malların korunması

MADDE 82. — Haczedilen para, kıymetli maden, mücevher, ticari senet, hisse senedi ve tahvil gibi menkul mallar kaybolmalarını ve değiştirilmelerini önleyecek tedbirler alınarak tahsil dairelerince muhafaza olunur.

Sair menkul mallar uygun bir yerde muhafaza altına alınır veya güvenilir bir şahsa veyahut güvenilir bir şahsın kefaleti altında borçlunun veya zilyedin kendisinde bırakılır.

Menkul malları koruyacak olanların mecburiyet ve mesuliyetleri

MADDE 83. — Borçlular, zilyedler, güvenilir şahıslar 82 nci madde gereğince kendilerine bırakılan malları, alacaklı âmmec idarelerince yapılacak ilk talep üzerine derhal ve kendilerine teslim edildiği zamandaki durumları ile geri vermek mecburiyetindedirler.

Bu mecburiyeti yerine getirmiyenler, haklarında yapılacak ceza takibinden başka, bu malların kendilerine atfolunamayacak bir sebepten dolayı telef veya zayı olduğunu ispat edemedikleri takdirde, geri verilmeyen malların değerleri tutarınca borçlu sayılıp bu kanun hükümleri gereğince takip olunurlar.

Menkul malların satışı

MADDE 84. — Menkul mallar tahsil dairelerince köylerde ihtiyar kurullarınca haciz yapıldığı tarihin üçüncü gününden itibaren üç ay içinde satışa çıkarılır.

Bozulma, çürüme ve benzeri sebeplerle muhafazasına imkân olmıyan veyahut beklediği takdirde mühim bir değer düşüklüğüne uğraması muhtemel bulunan malların paraya çevrilmesine derhal başlanabilir.

Satış şekli, artırma ve ilân

MADDE 85. — Menkul mallar satış mûtat olan belli bir yerde tahsil dairelerince açık artırma ve peşin para ile satılır. Mûtat satış mahalline naklin külfeti veya mahallinde satışın daha muvafık olduğu ahvalde borçlunun da rızasıyla, tahsil dairesi satış mahallinde yapabilir. Satılığa çıkarılan mal artırma sonunda, üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırana ihale edilir.

Gerekli hallerde artırmanın yapılacağı yer, gün ve saat, satılacak malların nevi ve evsafi önceden ilân olunur.

İlânın şekli, artırmanın tarzı, yeri ve günü alacaklı âmmec idaresinin ve borçlunun menfaatine en uygun gelen şekil göz önünde tutularak alacaklı âmmec idaresince tesbit olunur.

Satılan mal, bedeli alınmadan teslim edilmez. Tahsil dairesi mal bedelinin ihale gününü takip eden günden itibaren üç gün içinde ödenmesi için mühlet verebilir.

Bir kısım malların satışı ile âmme alacağı karşılandığı takdirde geriye kalan malların satışından vazgeçilir ve bunlar üzerindeki haciz kaldırılır.

Müşterinin malı almaktan vazgeçmesi

MADDE 86. — Müşteri malı almaktan vazgeçer veya verilen mühlet içinde bedelin tamamını vermezse mal ikinci defa artırmaya çıkarılır ve en çok artırana ihale olunur. Mal birinci defa kendisine ihale olunan kimseden, iki ihale arasındaki fark ve diğer zararlar ve % 5 faiz, veya ikinci ihalede talip çıkmaması sebebiyle ihale yapılmadığı takdirde birinci ihale bedeli ve diğer zararlar ve % 5 faiz, ayrıca bir hüküm alınmasına hacet kalmaksızın bu kanun hükümlerine göre tahsil edilir ve o mal için idarece yapılan her nevi masraflar alınmak suretiyle mal kendisine terk olunur. Mal bedeli ihale yapılan şahıstan tahsil edilemediği müddetçe asıl borçlunun borçlu sıfatı devam eder.

Satılamayan menkul mallar

MADDE 87. — Hacedilen menkul mallara verilen bedel 81 nci maddede tesbit olunan değer in % 75 inden aşağı olursa veya hiç alıcı çıkmazsa, ilk artırma tarihinden başlayarak 15 gün içinde uygun görülen zamanlarda bu mallar tekrar satışa çıkarılır. Bu ikinci artırmada verilen bedel ne olursa olsun satış yapılır.

Menkul mallar yerinde veya başka yere götürüldüğü halde yine satılamaz veya taşıma giderlerinin çokluğu yüzünden başka yere götürülmesi uygun görülmezse yukardaki 15 günlük sürenin bitmesinden itibaren 6 ay içinde pazarlıkla satılır. Bu suretlede satılamadığı takdirde hacedilen mallar borçluya geri verilir.

Üçüncü Bölüm

Gayrimenkul malların haczi ve satışı

Gayrimenkul malların, gemilerin haczi

MADDE 88. — Her türlü gayrimenkul malların, gemilerin haczi sicillerine işlenmek üzere haciz keyfiyetinin tapuya veya gemi sicillerinin tutulduğu daireye tebliğ edilmesi suretiyle yapılır.

Gayrimenkul haczi, bunların hasılat ve menfaatlerine de şâmindir. Ancak borçlunun başkaca bir geliri yoksa kendisinin ve ailesinin geçimleri için kâfi miktarda mahsulden veya satıldıkça bedelinden münasip miktarı borçluya bırakılır.

Alacaklı tahsil dairesi, hacedilen gayrimenkul ve gemilerin idaresi ve işletmesi, menfaat ve hasılatın toplanması için gereken tedbirleri alır.

(Hükümet teklifinin 157 nci maddesi).

Haczin rehinli alacaklılara bildirilmesi

MADDE 89. — Gayrimenkul haczinde, gayrimenkul kendilerine rehnedilmiş olan alacaklılara tapu dairesince hacizden haber verilir.

(Hükümet teklifinin 158 nci maddesi).

Satış ve satış komisyonları

MADDE 90. — Gayrimenkuller, satış komisyonlarınca açık artırma ile satılır. Satış komisyonu, il ve ilcelerde en büyük mal memurunun veya tevkil edeceği zâtın başkanlığı altında belediye meclisi tarafından kendi üyesi arasından seçilmiş bir zat ile alacaklı âmme idaresinin salâhiyetli bir memurundan ve gayrimenkulün bulunduğu yer tapu sicil muhafızından teşekkül eder.

Gayrimenkullere değer biçme

MADDE 91. — Satışa çıkarılacak gayrimenkullere bilirkişinin mütalâası alınmak suretiyle satış komisyonu tarafından rayiç değeri biçilir.

Gayrimenkullerin satış şartnamesi

MADDE 92. — Tahsil dairesi, satılacak gayrimenkul için aşağıdaki kayıtları ihtiva eden bir şartname tanzim eder :

1. Gayrimenkul malikinin soyadı, adı ve adresi;
  2. Gayrimenkulün bulunduğu mahalle, sokak ve kapı numarası, durumu ve özel vasıfları;
  3. Gayrimenkulün artırmaya esas olan biçilen rayiç değeri;
  4. % 7,5 nispetindeki teminat tutarı;
  5. Gayrimenkul üzerindeki henüz vâdesi gelmemiş rehinler hakkında gerekli bilgilerle, satışın, gayrimenkul üzerindeki irtifak hakları, gayrimenkul mükellefiyetleri, ipotekler, ipotekli borç senetleri, irat senetleriyle birlikte yapılacağı;
  6. Gayrimenkulün rehni suretiyle sağlanmış muccel borçlar varsa bunların müşteriye devredilmeyip satış bedelinden tercihan ödeneceği;
  7. Ne gibi giderlerin alıcıya ait olacağı.
- (Hükümet teklifinin 161 nci maddesi.)

Gayrimenkul satışında ilân

MADDE 93. — Alacaklı tahsil dairesi gayrimenkul satışını, artırma tarihinden en az 15 gün önce başlamak şartıyla ilân eder. İlânların yer, müddet ve şekillerine ait umumi esaslar Maliye Vekâletince tâyin olunur.

İlânda, satışın yapılacağı yer, gün, saat ve satılacak gayrimenkulün durumu ile vasıfları gösterilir.

İlânın birer örneği, borçluya vekil veya mümessiline ve gayrimenkulün tapu sicilinde hakkı kayıtlı bulunanlardan adresi belli olanlara tebliğ olunur.

Gayrimenkul mallarda artırma ve ihale

MADDE 94. — Artırmaya iştirak edeceklerden gayrimenkule biçilmiş rayiç değerinin % 7,5 u nispetinde 10 ncü maddenin 1 ilâ 4 ncü bendlerinde yazılı teminat alınır.

Gayrimenkul artırma sonunda, üç defa bağırıldıktan sonra en çok artırana ihale olunur. Şu kadar ki, artırma bedeli gayrimenkul için biçilmiş olan değerinin % 75 ini bulmak lâzımdır. Şayet âmme alacağına ruçhanı olan diğer alacaklar bu gayrimenkul ile temin edilmiş ise, artırma bedelinin, bu suretle ruçhanı olan alacakların tutarından fazlaya çıkması ve yapılmış ve yapılacak masrafları da karşılaması şarttır.

Gayrimenkulün rehni suretiyle sağlanmış muaccel borçlar alıcıya devredilmez, satış bedelinden ödenir.

Haczedilen gayrimenkullerin ayrılması mümkün olup da bir kısmının bedeli âmme alacağını karşılamaya yettiği takdirde, borçlu yazı ile istemedikçe artan kısım satılmaz. Gerekirse tapu dairesine satılacak kısım tefrik ettirilir.

İhale kararının bir örneği borçluya veya vekil veya mümessiline ve gayrimenkulün tapu sicilinde hakkı kayıtlı bulunanlardan adresi belli olanlara tebliğ olunur.

Artırmanın uzatılması

MADDE 95. — Artırmada yukardaki maddede yazılı miktar elde edilememiş ise, en çok artıranın taahhüdü baki kalmak şartıyla artırma 7 gün daha uzatılır, 7 nci günü aynı saatte gayrimenkul en çok artırana ihale edilir. Evvelce yapılan ilânda bu hususlar belirtilir. Şu kadar ki, ruçhanlı alacaklı bulunduğu takdirde ihale bedelinin ruçhanlı alacakla birlikte masrafları da aşması şarttır, aşmazsa satış yapılmaz.

İhalenin yapılamaması

MADDE 96. — Artırmalarda istekli çıkmadığı veya teklif edilen bedel 95 nci maddede yazılı olduğu üzere ruçhanlı alacakla, masrafları aşmadığı takdirde âmme idaresince teferruğ edilinceye kadar gayrimenkul üzerindeki haciz devam eder.

Bu müddette tahsil dairesine her hangi bir istekli müracaat ettiği takdirde, bu müracaat alacaklı âmme idaresince uygun görülmek şartıyla, satış için 7 günlük bir ilân yapılarak gayrimenkul 95 nci madde hükümleri dairesinde en çok artırana ihale olunur. Gayrimenkul teferruğ edilinceye kadar bir istekli çıkmadığı takdirde tahsil dairesi mahcuz malı uygun gördüğü zamanlarda satışa çıkarabilir. Bu takdirde satış ve ilân hakkında yukardaki hükümler ve ihale için de 95 nci madde hükümleri tatbik olunur.

Gayrimenkul satış bedelinin tahsili

MADDE 97. — Gayrimenkul kendisine ihale olunan kimse derhal veya verilen mühlet içinde parayı vermezse ihale kararı feshedilir ve gayrimenkul, satış komisyonunca hemen 7 gün müddetle artırmaya çıkarılır. Bu artırmayı alâkadarlara tebliğe hacet olmayıp yalnız ilânla iktifa olunur ve en çok artırana ihale edilir.

Birinci defa kendisine ihale yapılan kimse iki ihale arasındaki farktan ve diğer zararlardan mesuldür. İhale farkı ve geçen günlerin faizi ayrıca hükme hacet kalmaksızın teminattan mahsubu yapıldıktan sonra bakıyesi tahsil dairesince tahsil olunur. Faiz % 5 ten hesap olunur. Aradaki farkın âmme alacağını aşan miktarını bundan mesul olan şahıstan tahsil edebilmek üzere malı satılan âmme borçlusuna dairece bir vesika verilir.

Gayrimenkullerin teferruğu ve geri verilmesi

MADDE 98. — İkinci artırma tarihinden başlayarak bir yıl içinde gayrimenkul en az bir kere daha satışa çıkarıldığı halde satılmasına imkân bulunmadığı takdirde gayrimenkul alacaklı âmme idaresinin talebi üzerine ve satış komisyonu kararıyla âmme idaresince teferruğ edilebilir. Teferruğ bedeli, gayrimenkulün biçilen rayiç değerinin % 50 sidir.

Teferruğ muamelesinin ikmalini mütaakıp, takip ve teferruğ masrafları düşüldükten sonra artan bedel borca mahsup edilir. Teferruğ edilen gayrimenkul

teferruğ kararı tarihinden itibaren bir yıl müddetle satıŷa çıkarılamaz.

Borçlu satıŷ komisyonunun teferruğ kararı tarihinden baŷlıyarak bir yıl içinde âmme alacağını, gecikme zamları ile birlikte ödediği takdirde gayrimenkul kendisine geri verilir. Ferağ masrafı borçluya aittir.

Teferruğ kararı verilmeden evvel biçilen rayiç bedelin % 75 i veya fazlasıyla hariçten tâlip çıkarsa alacaklı âmme idaresi teferruğdan vazgeçer.

İhalenin neticesi ve tecil

MADDE 99. — Satıŷ komisyonu tarafından gayrimenkul kendisine ihale edilen alıcı o gayrimenkulün mülkiyetini iktisap etmiş olur. İhalenin feshi gayrimenkulün bulunduğu yerin icra tetkik merciinden ŷikâyet yoluyla istenebilir. İhalenin ilgililere tebliği tarihi ŷikâyet için muayyen olan 7 günlük müddete baŷlangıç sayılır. Tetkik merciinin vereceği karar 10 gün içinde temyiz olunabilir, Temyiz talebini Temyiz İcra ve İflâs Dairesi tetkik eder. İhale edilen malın değer i iki bin lirayı aŷtıđı takdirde murafaa istenebilir. İhalenin feshi veya kaydın tas-hihi hakkında baŷkaca mahkemeye veya idari kaza mercilerine müracaat olunamaz. Tescil için tapu dairesine yapılacak tebligat ŷikâyet için muayyen müddetin geçmesinden ve eğer ŷikâyet edilmişse ŷikâyetin intacından sonra yapılır.

Dördüncü Bölüm

İflâs yoluyla takip ve konkordato

İflâs yoluyla takip

MADDE 100. — Âmme alacaklarının tahsili için İcra ve İflâs Kanunu hükümleri dairesinde âmme borçlusunun iflâsı istenebilir.

İflâs dairesi, âmme alacaklarının iflâs masasına geçirilmesini temin için, hakkında iflâs açılan kimseleri ve basit ve âdi tasfiye ŷekillerinden hangisinin tatbik edileceğini bulunduğu yerdeki âmme idarelerine zamanında bildirmeye mecburdur.

Konkordato

MADDE 101. — Âmme idaresi tarafından iflâs talebinde bulunulsa dahi tasdik edilen konkordato âmme alacakları için mecburi değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Zaman aşımı, terkin, yasaklar ve cezalar ve son hükümler

Birinci Bölüm

Zaman aşımı ve terkin

Tahsil zaman aşımı

MADDE 102. — Âmme alacağı, vâdesinin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı baŷından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zaman aşımına uğrar.

Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zaman aşımı hükümleri mahfuzdur.
Zaman aşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur

Zaman aşımının kesilmesi

MADDE 103. — Aşağıdaki hallerde tahsil zaman aşımı kesilir :

1. Ödeme;
2. Haciz tatbiki;
3. Zorla tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilât,
4. Ödeme emri tebliği;
5. Mal bildirimi, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi;
6. Yukardaki 5 nci sırada gösterilen muamelelerden her hangi birinin kofile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması;
7. İhtilâflı âmme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi;
8. Âmme alacağının teminata bağlanması;
9. Kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi;
10. İki âmme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı âmme idaresi tarafından borçlu âmme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.

Kesilmenin rasladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zaman aşımı yeniden işlemeye başlar. Zaman aşımının bir bozma kararıyla kesilmesi halinde zaman aşımını başlangıcı yeni vâde gününün rasladığı; âmme alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hallerinde zaman aşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rasladığı; takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür.

Zaman aşımının işlememesi

MADDE 104. — Borçlunun yabancı memlekette bulunması hileli iflâs etmesi veya terekesinin tasfiyesi dolayısıyla hakkında takibat yapılmasına imkân yoksa bu hallerin devamı müddetince zaman aşımı işlemes.

Zaman aşımı, işlememesi sebeplerinin kalktığı günün bitmesinden itibaren başlar veya durmasından evvel başlamış olan cereyanına devam eder.

Tabii âfetler sebebiyle terkin

MADDE 105. — Yangın, yer sansintisi, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilâsı ve bunlara benziyen âfetler yüzünden zarara mâruz kalan varlıklarının ve mahsullerinin en az üçte birini kaybedenler adına tahakkuk ettirilmiş ve âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili âmme alacakları İcra Vekilleri Heyeti kararıyla kısmen veya tamamen terkin olunur.

Bu madde hükmünden faydalanmak için âfetin vukuu tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili âmme idaresine yazı ile müracaat edilmesi şarttır.

Bu madde şümulüne giren bir zararın mevcut olup olmadığı mahallî il veya ilçe idare kurullarınca, zararın derecesi, Maliye Vekâletince genel olarak belirtilecek esaslar dâhilinde ilgili âmme idarelerince tesbit olunur.

Vergi Usul Kanunu mevzuuna giren âmme alacakları hakkında mezkûr kanunun 105 nci maddesi hükümleri tatbik olunur.

Tahsil imkânsızlığı sebebiyle terkin

MADDE 106. — Yapılan takip sonunda tahsili imkânsız veya tahsili için yapı-

lacak giderlerin alacaktan fazla bulunduğu anlaşılan 25 liraya kadar (25 lira dâhil) âmme alacakları, âmme idarelerinde terkin salâhiyetini haiz olanlar tarafından terkin olunur.

Terkin salâhiyetini haiz olanlar bu salahiyetlerinin tamamını veya bir kısmını mahallî makamlara bırakabilirler.

İkinci Bölüm

Yasaklar ve cezalar

Sırrın ifşası

MADDE 107. — Bu kanunun tatbikında vazifeli bulunan kimseler, bu vazifeleri dolayısıyla âmme borçlusunun ve onunla ilgili kimselerin şahıslarına, mesleklerine, işlerine, muamele ve hesap durumlarına ait öğrendikleri sırlarla, gizli kalması lâzımgelen diğer hususları ifşa ettikleri takdirde 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu sırları kendileri veya başkaları için menfaat temini maksadı ile ifşa edenler beş aydan iki seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve bu suçun failleri ile birinci fıkradaki suçun mükerrirlerinin bir daha Devlet hizmetinde kullanılmamalarına karar verilir.

Artırmalara katılamıyacak ve artırmalardan mal satınalamıyacak olanlar

MADDE 108. — Bu kanunun tatbikında vazifeli bulunan kimseler, bu kanun gereğince paraya çevrilecek malların artırmasına ne kendi adlarına, ne de diğer kimseler ad ve hesabına iştirak edemeyecekleri ve bu artırmalardan mal satınalamıyacakları gibi, bu malları üçüncü şahıslar vasıtasıyla veya üçüncü şahıslara satınaldırıp onlardan beş sene müddetle teferruğ suretiyle dahi satınalmazlar. Bu memnuiyet, bunların eşlerine ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dâhil) kan ve sıhri hısımlarına da şâmildir. Bu memnuiyet hilâfına yapılan ihalelerin 99 ncu maddeye göre feshi istenebilir.

Bu madde hükmüne aykırı hareket edenler üç aydan üç yıla kadar hapis ve altı aydan üç yıla kadar memuriyetten mahrumiyet cezası ile cezalandırılırlar.

Takdir muamelelerine ve kararlara iştirak edemeyecek olanlar

MADDE 109. — Bu kanunun tatbikında satış komisyonu başkan ve üyeleriyle, bilirkişiler ve yine bu kanunun tatbiki münasebetiyle kendilerine intikal edecek hâdiselerin karara bağlanmasında itiraz komisyonları başkan ve üyeleri :

1. Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine;

2. Kan veya sıhrî usul ve furuuna, evlâtlığına veya kendisini evlât edinene yahut kan hısımlığına üçüncü (Bu derece dâhil), sıhrî hısımlıkta bu hısımlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile üçüncü (Bu derece dâhil) dereceye kadar olan civar hısımlarına;

3. Kanuni temsilcisi veya vekili buldukları kimselere;
ait işlerin takdir muamelelerine ve bu işler hakkında verilecek kararlara iştirak edemezler.

Âmme alacağının tahsiline engel olanlar

MADDE 110. — Âmme alacağının tahsili için hakkında takip muamelelerine başlanan borçlu kısmen veya tamamen tahsile engel olmak veya tahsili zorlaştırmak maksadıyla mallarından bir kısmını veya tamamını :

1. Mülkünden çıkararak, telef ederek yahut değerden düşürerek gerçek surette;
2. Gizliyerek, kaçırarak muvazaâ yolu ile başkasının uhdesine geçirerek veya aslı olmıyan borçlar ikrar ederek, yahut alındılar vererek gerçeğe aykırı surette, varlığını yok eder veya azaltır ve geri kalan mallar borcu karşılamaya yetmezse üç aydan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır ve tevellüt eden zarar az ise verilecek ceza yarısına kadar indirilerek, eğer pek fahiş ise yarısına kadar artırılarak hükmolunur.

Gerçeğe aykırı bildirimde bulunanlar

MADDE 111. — Bu kanuna göre istenen mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymıyanlar sulh işlerine bakan mahkemelerce bir aydan bir seneye kadar hapis ile cezalandırılırlar.

Mal edinme ve artmalarını bildirmiyenler

MADDE 112. — Usulü dairesinde mal bildiriminde bulunduktan sonra, edinilen mallarla, her türlü mallarında, kazanç ve gelirlerinde olan artmaları 61 nci madde hükümleri gereğince zamanında bildirmemek suretiyle âmme alacağının tahsilini engellemiş veya zorlaştırmış olanlar sulh işlerine bakan mahkemelerce bir aydan bir seneye kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Âmme borçlusuna ait ellerinde bulundurdukları malları bildirmiyenler

MADDE 113. — Âmme borçlusuna ait ellerinde bulundurdukları malları 55 nci maddenin son fıkrası gereğince yapılan talebe rağmen bildirmiyenler sulh işlerine bakan mahkemelerce 15 günden 6 aya kadar hafif hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

Istenecek bilgileri vermiyenler

MADDE 114. — Kendisine ödeme emri tebliğ olunan ve malı olmadığı yolunda bildirimde bulunan âmme borçluları bu bildirim ile birlikte veya bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde :

1. En son kanuni ikametgâh ve iş adreslerini;
2. Varsa devamlı mükellefiyetleri bulunan diğer tahsil dairelerini ve âmme idarelerini ve bunlardaki hesap ve kayıt numaralarını bildirmek, nüfus kayıt suretini vermek mecburiyetindedirler.

Bu vazifeyi makbul bir özre dayanmadan zamanında yerine getirmiyenler sulh işlerine bakan mahkemelerce bir aya kadar hafif hapis veya 100 liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

Suçların takibi

MADDE 115. — 110 ilâ 114 ncü maddelerde yazılı suçlar, alacaklı âmme idaresinin o mahaldeki en büyük memurunun ihbarı üzerine Cumhuriyet savcılığı tarafından takip olunur.

Bu suçlar bir hükmi şahsın idare ve muamelelerini görme sırasında işlenmiş

ise ceza, hükmi şahsın ortaklarından, mümessil ve vekillerinden, tasfiye memurlarından idare meclisi başkan ve üyelerinden, murakıp ve müfettişlerinden veya müstahdemlerinden muameleyi yapmış olanlar hakkında hükmolunur.

Üçüncü Bölüm

Son hükümler

Kaldırılan kanun ve hükümler

MADDE 116. — Aşağıda yazılı kanun ve hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

1. 5 Ağustos 1325 tarihli Tahsili Emval Kanunu;
2. 2 Şubat 1327 tarihli Tahsili Emval Kanununun 11 ve 18 nci maddelerine müzeyyel fıkaraat hakkındaki 18 Kânunusani 1331 tarihli Kanun;
3. 26. VI. 1332 tarihli Maadin Nizamnamesinin 57 nci maddesi;
4. 19 Kasım 1336 tarihli ve 48 sayılı Kanun;
5. 1 Teşrinievvel 1337 tarih ve 156 sayılı Kanun ile 26. I. 1939 tarih ve 3586 sayılı Kanunun 2 nci maddesi;
6. 25. V. 1933 tarih ve 2184 sayılı Kanun;
7. 23. XII. 1934 tarih ve 2656 sayılı Kanun;
8. 4. VII. 1934 tarih ve 2560 sayılı Kanunun 2 nci maddesi;
9. 4. VII. 1934 tarih ve 2566 sayılı Kanunun 12 nci maddesi;
10. 30. XII. 1935 tarih ve 2871 sayılı Kanunun 6 nci maddesinin son fıkrası;
11. 21. VIII. 1940 tarih ve 3911 sayılı Kanun ve bu kanunun 3 ncü maddesi ile ilga edilen suveri tahsiliyesi bir kanunu mahsus ile muayyen olmıyan tekâlif ve rüsüm hakkındaki 12 Kânunusani 1331 tarihli Kanun;
12. 7. VI. 1949 tarih ve 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun 103 ncü maddesinin son fıkrasının (Mükellefin yapacağı vergi ödemeleri kabul olunmaz) hükmü ile 352 nci maddesi ve 377 nci maddesinin teminat olarak alınacak mallara ait hükümleri;
13. İcarat ve mukataatı vakfiyenin vergi ile birlikte tahsiline dair 27 Rebiulevvel 1331 tarihli Kanunu muvakkat ile bu kanunu muaddil 16 Ramazan 1332 ve 26 Temmuz 1330 tarihli Kanun;
14. Kanunların, vergi, resim ve harçların tahsil gecikme zammına ve tahsil zaman aşımına mütaallik hükümleri.

Tahsili Emval Kanununa göre başlamış takipler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Tahsili Emval Kanununa göre başlamış takiplereait mütaakıp muameler bu kanunun hükümleri dairesinde cereyan eder.

Bu kanunun neşri tarihinde gecikme zammına tâbi olmıyan âmme alacakları

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun 51 nci maddesindeki gecikme zamları, halen gecikme zammına tâbi olmıyan muaccel âmme alacaklarından bu kanunun neşri tarihinde ödenmemiş olanların, neşir tarihinden itibaren altı ay içinde ödenmeyenleri hakkında da tatbik olunur.

Bu kanuna göre takip edilecek vakıf mukataa ve müecceleleri

GEÇİCİ MADDE 3. — Vakıflar İdaresince tahakkuk ettirilip mükelleflerine şahsan veya bulunmadıkları takdirde ilânen, tebliğ olunup da tebliğ tarihinden itibaren 10 gün içinde ödenmiyen vakıf mukataa ve müecceleleri hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Yürürlük

MADDE 117. — Bu kanun neşri tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girer.

Yürütmeye memur olanlar

MADDE 118. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/562)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Saya : 71-2558, 6/593

24 . II . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin «B» fıkrasının değiştirilmesine dair hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . I . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâiyhasının esbabı mucibe lâiyhasıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂİYHASI

5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununun 10 ncu maddesinin (b) fıkrası ile, kurumun imal edeceği kara, deniz ve hava harb teçhizatından sayılan ve fertler tarafından kullanılması kanunla menedilmiş bulunan vasıtalarla malzemenin imalinde ilk madde veya yardımcı madde veya işletme malzemesi olarak kullanılmak üzere kurum tarafından yabancı memleketlerden getirilecek maddeler bâzı şartlarla her türlü ithal vergi ve resimleri ile gümrük ardiye ücretinden muaf tutulmuştur.

Son günlerde, Kuzey Atlântik Paktı Teşkilâtının bir kısım harb malzemesini memleketimizdeki fabrikalara sipariş etmek arzusunu izhar etmesi ve fakat bu siparişler dolayısıyla her hangi bir vergi ve resim ödenmemesi derpiş edilmiş bulunması hasebiyle sözü edilen muaflık hükmünün genişletilmesinin zaruri bulunduğu neticesine varılmıştır.

Filhakika kanunlarımızda efrat tarafından kullanılması yasak edilen harb teçhizat ve malzemesi mahdut sayıda olup bugünün harb teçhizat ve malzemesinin kâffesini şumulü içine almadığı cihetle, kanunla menedilmemiş bu türlü eşyanın imalinde kullanılmak üzere ithal olunacak iptidai veya yardımcı maddelerin muafan ithaline imkân bulunmadığından, bu türlü maddeler için gümrükte ödenecek vergi ve resimlerin mamullerin maliyet fiyatları içinde müşteri mevkiindeki Kuzey Atlântik Paktı Teşkilâtına devri icabedecektir.

Yukarda belirtilen sebeplere binaen bu neticevi bertaraf etmek üzere bahis konusu muaflığın efrat tarafından kullanılması kanunla yasak edilmemiş harb teçhizat ve malzemesinin imalinde kullanılacak eşyayı da içine alacak şekilde genişletilmesi maksadı ile ilişik kanun lâiyhası hazırlanmış bulunmaktadır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/562
Karar No. 42

28 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (B) fıkrasının değiştirilmesine mütedair kanun lâyihası Maliye Vekâleti ve Makina Kimya Endüstrisi Kurumu temsilcilerinin de huzuriyle komisyonumuzca görüşülüp incelendi.

Kurum tarafından, memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtıyla Millî Savunma Vekâletine teslim edilmek üzere imal edilecek her türlü malzeme, teçhizat, vasıtalarla bunların yedek parçalarının imalinde ilk madde veya yardımcı madde yahut da işletme malzemesi olarak kullanılmak üzere Kurum tarafından yabancı memleketlerden ithal olunacak maddelerin, ithal vergi ve resimleriyle harç ve zamlarından ve Gümrük Ardiye ücretinden muafiyetine mütedair bulunan kanun lâyihasının esbabı mucibesinde belirtilen sebepler komisyonumuzca yerinde görülmüş ve lâyihanın esası ittifakla, başlık ve birinci maddeler Hükümet lâyi-

hasında yazılı olduğu veçhile aynen ve ikinci madde redaksiyon değişikliği ile ve üçüncü madde aynen ve ittifakla kabul edilmişlerdir.

Kurumun Milletlerarası Savunma teşkilerinden vâkı siparişleri derhal karşılayarak anlaşmalarını kısa bir zamanda yapabilmesi ıstırarında bulunduğu anlaşılması olmakla lâyihanın öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususu komisyonumuzca teklif edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye Komisyonu

Reisi	Sözcü	Kâtip
Rize	Siird	Zonguldak
<i>I. Akçal</i>	<i>M. D. Süalp</i>	<i>F. Açuksöz</i>
Amasya	Kocaeli	Seyhan
<i>H. Koray</i>	<i>E. Alican</i>	<i>Z. Akçalı</i>
Yozgad		Yozgad
<i>H. Tathoğlu</i>		<i>F. Nizamoglu</i>

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/562
Karar No. 131

17 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (B) fıkrasının değiştirilmesine dair olan kanun lâyihası Maliye komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuzca havale olunmakla Maliye Vekâleti ve kurum temsilcisi hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası 5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki kanunun 10 ncu maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesini

ve bu suretle temin olunacak vergi, resim ve harç muafiyetleri ile bu kuruma yeni ve geniş iş sahası açacak olan dış siparişlerin bir an evvel tahakkukunu istihdaf etmektedir.

Gerekçede yazılı hususlar komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve 1 nci madde ile derpiş edilen muafiyetler arasına rıhtım resmi de ilâve edilmek suretiyle lâyihanın birinci maddesi kabul edilmiştir.

İkinci madde Maliye komisyonunun değiştirmesi ve 3 ncü madde Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, öncelik ve ivedilikle görülmemesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Bursa	Giresun	Siird
K. Yılmaz	M. Şener	B. Erden

Kâtip
Sivas
H. İmre
İstanbul
S. Oran
Konya
R. Birand
Ordu
R. Aksoy

Ankara	İstanbul
M. Ete	H. Hüsman
Kırklareli	Kırşehir
Ş. Bakay	R. Özdeş
Konya	Malatya
M. A. Ülgen	M. S. Eti
	Trabzon
	S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncü maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 8. III. 1950 tarihli ve 5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununun 10 ncü maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

b) Kurumun Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtına teslim edeceği her türlü malzeme, teçhizat, vasıtalarla yedek parçalarının imalinde ilk madde veya yardımcı madde veya işletme malzemesi olarak kullanılmak üzere kurum tarafından yabancı memleketlerden getirilecek maddeler (miktarı ve memleket içinde ihtiyaca yeter derecede tedarikinin mümkün bulunmadığı Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve İşletmeler vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine Vekiller Heyetince tesbit ve kabul edilmek kaydıyla) ithal sırasında alınan, Hazineye, özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlarından ve gümrük ardiye ücretinden,

MALİYE KOMİSYONUNUN DEğİşTİRİŞİ

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncü maddesinin b fıkrasının değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEğİşTİRİŞİ

Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu hakkındaki 5591 sayılı Kanunun 10 ncü maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 8. III. 1950 tarihli ve 5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununun 10 ncü maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

b) Kurumun Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtına teslim edeceği her türlü malzeme teçhizat, vasıtalarla yedek parçalarının imalinde ilk madde veya yardımcı madde veya işletme malzemesi olarak kullanılmak üzere kurum tarafından yabancı memleketlerden getirilecek maddeler (miktarı ve memleket içinde ihtiyaca yeter derecede tedarikinin mümkün bulunmadığı Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve İşletmeler vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine Vekiller Heyetince tesbit ve kabul edilmek kaydıyla) ithal sırasında alınan, Hazineye, özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, resim, harç ve zamlarından ve gümrük ardiye ücretiyle rihtım resminden,

Hü.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

M. Alakant

Adalet Vekili

O. S. Çiçekdağ

Milli Savunma Vekili

S. Kurtbek

İçişleri Vekili ve

Dışişleri V. V.

E. Menderes

Dışişleri Vekili

Maliye Vekili

H. Polatkan

Milli Eğitim Vekili

T. İleri

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoglu

Eko. ve Ticaret Vekili

E. Gürel

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

G. ve Tekel Vekili

Tarım Vekili

N. Ökmen

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

Çalışma Vekili

S. Ağaoğlu

İşletmeler Vekili ve

Güm. ve T. V. V.

S. Yırcalı

Mal. K.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 2. — Maliye Komisyonunun 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Memlekete muafan girip de muhassasunlehlere haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı ve Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/443)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Say: 71-2439, 6/2932

II . X . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına:

Memlekete muafan girip de muhassasunlehlere haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca II . IX . 1952 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Memlekete muafan girip de muhassasunlehlere haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı gerekçesi

Hususi kanunları mucibince memleketimize muafan giren ve kısmi azamının Millî Müdafaa ihtiyaçları ile ilgili olan malzeme ve araçlardan kullanılarak işe yaramaz bir hale gelenler satılmak üzere maldairelerine teslim edilmektedir. Bunlar, 5383 sayılı Gümrük Kanununun 6 nci maddesinin 5 nci fıkrasında yazılı makine ve âletlerden mâdud olmadığı için, mezkûr kanun hükmü kapsamında, Gümrük Vergi ve Resimlerine tâbi tutulmaktadırlar.

Bu vergi ve resimler mezkûr hurda ve araçların halihazır durumlarına göre takdir olunacak kıymetleri üzerinden değil, ithal edildikleri tarihteki durum ve sikletleri üzerinden tahakkuk ettirilmektedir. Bundan dolayıdır ki, Gümrük Resmi ile diğer ithale taallük eden vergi ve resimler bunların halihazır kıymetlerinin bazen birkaç mislinden fazla tutmakta ve bu sebeple de bunları tasfiye etmek mümkün olamamaktadır. Bunların kendi hallerine terk edilmesi veya imhası ise, bir kıymetin heder olmasından başka bir fayda tevhit etmeyecektir. Buna mahal vermemek için bu kabül vergi ve resimlerin Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekle karşılanması ve satış bedelinin de doğrudan doğruya hazineye gelirleri meyanına konulması yoluna gidilmesi düşünülmüş ise de, bu takdirde, her sene ödenecek miktar belli olmadığından, ödenek mevcut olmadığı ahvalde, satışların yapılamaması ve nihayetice bunların değerlendirilemeyerek yok olmaları tehlikesi ile karşılaşmıştır.

Bu sebepledir ki, memlekete muafan girip de tahsil edildikleri yerlerde kullanıldıktan sonra işe yaramaz bir hale gelmelerinden dolayı Maliye dairesince satılan bu gibi malzeme ve araçların Gümrük Resmi ile ithale taallük eden vergi ve resimlerden muaf tutulması uygun görülmüş ve birinci madde bu maksatla tanzim kılınmıştır.

Evvelden satılıp da Gümrük Vergi ve Resminin Hazinece ödemesi kabul edilenler için geçici madde ile ayrı bir hüküm konulmuş ve müzayede şartnamelerinde müşteri tarafından ödeneceği tasrih edilen eşyanın Gümrük Vergi ve Resmi bu hükümden istisna edilmiştir.

Gümrük ve Tekel Komisyonunun raporu

T. B. M. M.

Gümrük ve Tekel Komisyonu

Esas No. 1/443

Karar No. 5

11 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

1 . XI . 1952 tarihinde komisyonumuza havale edilen, «Memlekete muaf girip de muhassasunleyhleri rarisinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair olan kanun tasarısı »24 . XI . 1952 günkü toplantımızda görüşüldü.

Netice :

Tasarı başlığının ifade ettiği mâna gerekçeye uymadığından, (Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip, tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı) şeklinde değiştirilmesine ve diğer maddelerin aynen kabulüne karar verildi.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna ve-
rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Gümrük ve Tekel Komisyonu Başkanı
Trabzon
M. Goloğlu

Sözcü	Kâtip
Konya	Yozgad
A. F. Ağaoğlu	H. Üçös
Afyon K.	Burdur
B. Oynaganlı	M. Erkazancı
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Kırşehir	Samsun
E. Kaman	H. Uzer
Tokad	Tokad
S. Atanç	M. Özdemir

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/443

Karar No. 15

27 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

Memlekete muaf girip de muhassasunlehlere haricinde kullanılan eşyanın gümrük vergi ve resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı Maliye, Gümrük ve Tekel bakanlıkları mümessillerinin de iştirakiyle komisyonumuzca incelendi.

Memlekete, hususi kanunlarına göre Gümrük Vergi ve Resminden muaf olarak giren malzeme ve araçların tahsis edildikleri yerler dışında kullanılmaları halinde, mer'i mevzuatımıza göre alınması icabeden vergi ve resimlerin adaletsizliği ve bu yüzden Hazinesinin adı geçen malzeme ve araçları elden çıkaramamaktan doğan zararı komisyonumuzca da teemmül edilerek tasarının lüzumu üzerinde tam bir mutabakata varıldı ve maddelerin müzakeresine geçildi.

Başlık üzerinde Gümüdük ve Tekel Komisyonunun yaptığı değiştiriş, aynı esbabı mucibeyle yerinde görülerek tasarının maddeleri Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul olundu.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı	Sözcü
Rize	Siird
İ. Akçal	M. Daim Süo'p
Kâtip	
Zonguldak	Amasya
F. Açıkşöz	H. Koray
Yozgad	Erzurum
F. Nizamoğlu	S. Erduman
	Zonguldak
	B. Sivişoğlu

— 3 —

Bütçe Komisyonu raporu

T. B.M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/443

Karar No. 133

17 . VII . 1953

Yüksek Reislığe

Memlekete muafien girip de muhassasunleheri haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve resimlerine tâbi tutulamıyacağına dair Maliye Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 11 . IX . 1952 tarih ve 6/2932 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası, Gümrük ve Tekel ve Maliye komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale edilmekle, salâhiyetli mümessiller huzuriyle tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, gerekçesinde de tafsilen izah edildiği veçhile, memlekete, hususi kanunlara göre Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak giren malzeme ve araçların tahsis edildikleri yerler dışında kullanılmaları halinde, mevzuatımıza göre alınması icabeden vergi ve resimlerin adaletsizliği ve bu yüzden Hazinesinin elinde bulunan malları elden çıkaramadığından dolayı duçar olduğu zararlar belirtilmektedir.

Komisyonumuz, cereyan eden müzakerelerden sonra Gümrük ve Tekel ve Maliye komisyonlarınca da kabul edilem lâyihası esas itiba-

riyle yerinde görerek maddelerin müzakeresine geçmiştir.

Başlık, birinci madde ve geçici madde, Maliye Komisyonunun değiştirisi veçhile aynen, yürürlük maddeleri şeklen değiştirilmek suretiyle kabul edilen kanun lâyihası öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Unumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislığe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor
Bursa	Giresun	Sözcüsü
<i>K. Yılmaz</i>	<i>M. Şener</i>	Siird
Kâtip		<i>B. Erden</i>
Sivas	Ankara	Istanbul
<i>H. İmre</i>	<i>M. Ete</i>	<i>H. Hüsmen</i>
Istanbul	Kırklareli	Kırşehir
<i>S. Oran</i>	<i>Ş. Bakay</i>	<i>R. Özdeş</i>
Konya	Konya	Malatya
<i>R. Birand</i>	<i>M. A. Ülgen</i>	<i>M. S. Eti</i>
Ordu		Trabzon
<i>R. Aksoy</i>		<i>S. F. Kalaycıoğlu</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Memlekete muaf girip de muhassasunleleri haricinde kullanılan eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hususi kanunları mucibince Devlet daireleri tarafından, Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak yurdumuza ithal edilip tahsis edildikleri hizmet ve yerlerde kullanıldıktan sonra işe yaramaz bir hale gelen malzeme ile araçlar satılarak tasfiyeleri halinde Gümrük Resmi ile ithale terettüp eden sair vergi ve resimlere tâbi tutulmaz.

GEÇİCİ MADDE — Birinci maddenin şümü-lüne giren malzeme ve araçlardan, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel Maliye dairelerince satılmış bulunanlar için tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek Gümrük Resim ve vergileri terkin olunur. Satış şartname ve müzayede kaimelerinde bu vergi ve resimlerin müşterileri tarafından ödeneceği kayıtlı olanlar hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük ve Tekel Bakanları yürütür.

	Devlet Bakanı
Başbakan	Başbakan Yardımcısı
A. Menderes	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
M. Alakant	R. Nasuhioğlu
Milli Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
H. Köymen	E. Menderes
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	K. Zeytinoğlu
Ek. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
E. Gürelî	Dr. E. H. Üstündağ
G. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
S. Yırcalı	N. Ökmen
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı ve
S. Kurtbek	İşletmeler Bakanı V.
	N. Özsan

GÜMRÜK VE TEKEL KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmıyacağına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MALİYE KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Hükümetin 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Hükümetin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

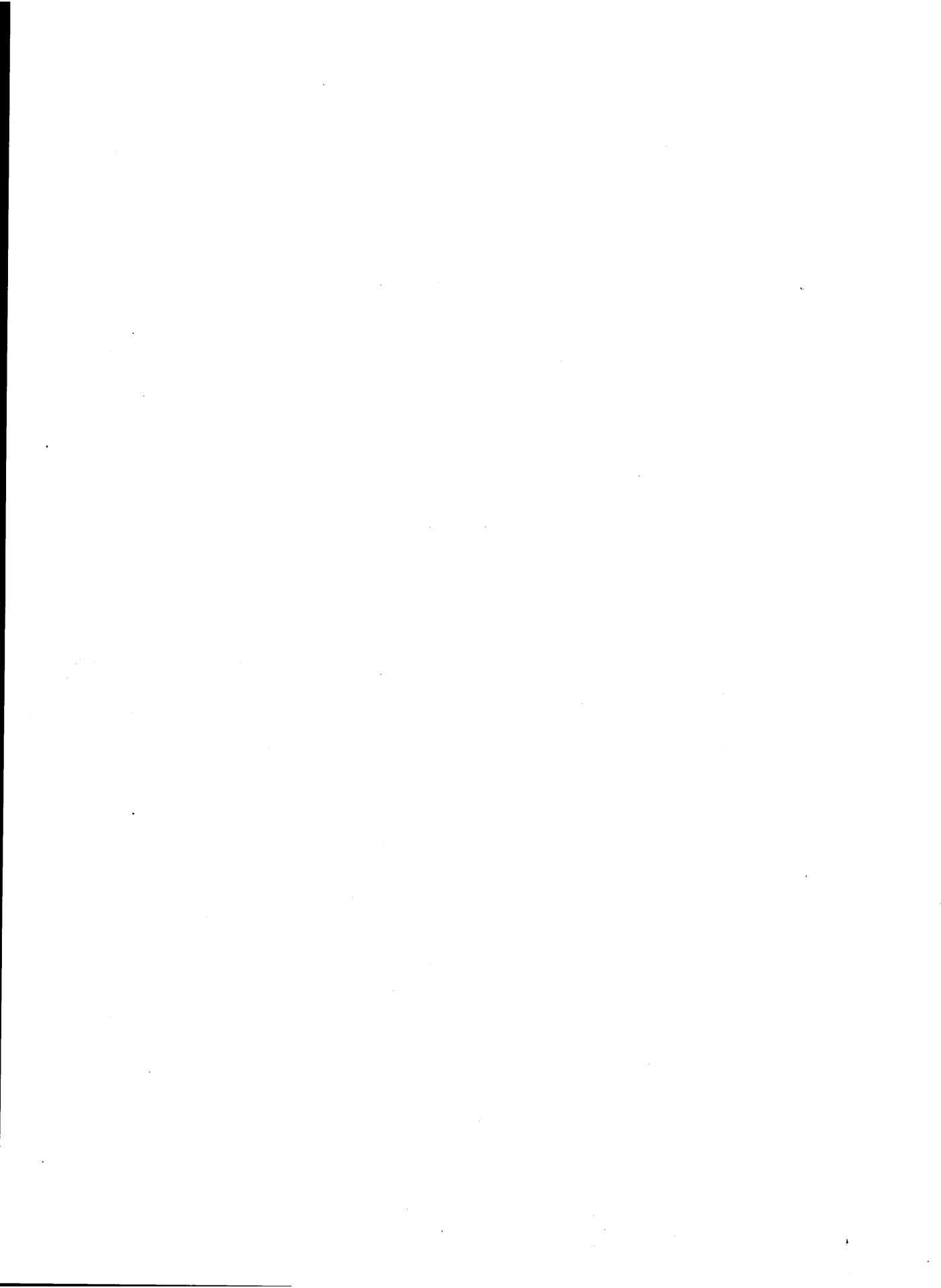
Devlet daireleri tarafından Gümrük Vergi ve resimlerinden muaf olarak ithal edilip tahsis yerlerinde kullanıldıktan sonra satılacak eşyanın Gümrük Vergi ve Resmine tâbi tutulmayacağına dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Maliye Komisyonunun 1 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Maliye Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde vreyeye girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve Tekel Vekilleri memurdur.

İltisak ve kuşak hatları inşasına dair kanun lâyihası ve Bayındırlık ve Bütçe komisyonları raporları (1/646)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2633

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İltisak ve kuşak hattı inşasına dair olup Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16 . VII . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Verilen salâhiyet ve yetkilere istinaden inşa edilmiş ve edilmekte olan demiryollarımız yurdumuzun uzak istihsal merkezlerini birbirlerine ve ana mahreçlere bağlanmasını ve natamam demiryolu şebekesinin birleştirilmesini ve dolayısıyla yurdun siyasi, iktisadi, askerî ve mânevî bütünlüğünü sağlamak maksadını hedef tutmaktadır.

Bir taraftan ana şebekenin vütuda getirilmesi yolundaki faaliyetler devam ederken bu şebekenin nakil kesafeti yüksek olan noktalarındaki tikanıklığı gidermek ve aynı zamanda ve bilhassa son zamanlarda sınai ve zirai kalkınma faaliyetlerimizin gösterdiği büyük inkişaf lar dolayısıyla şebekenin bâzı noktalarında hatların çift hatta kalbi ve bâzı iltisak hatlarının inşası ve yine bâzı noktaların da kuşak hatları yapılması zaruri ve mübrem bir hal almıştır.

Takdim kılınan kanun tasarısı bu kere beliren ve ele alınmaları müstacel mahiyet arzeden bu mütenevvi ihtiyaçları karşılamak hedefini gütmektedir.

Kanunun birinci maddesiyle mevzuun mahiyeti belirtilmekte ve Bayındırlık Vekâletine 25 milyon liraya kadar para harcamaya ve gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye ve Maliye Vekâletine de faizleriyle birlikte 10 milyon liraya kadar bono çıkarma yetkisi verilmektedir.

Bu kanun metninde ele alınacak mevzularla bunların yapım sıraları için demiryol işletmesi ile alâkalı bulunan Ulaştırma Vekâletinin mütalâasının alınacağı tasrih edilmiş olup bu suretle iki Vekâlet arasında bu mevzuda da tam bir iş birliği temin edildiği gibi mevzular birkaç Vekâleti ilgilendirdiği cihetle bu hususta nihai kararın itası Yüksek Vekiller Heyetine bırakılmıştır.

Bayındırlık Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No : 1/646

Karar No : 32

16 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Komisyonumuza havale edilen, «İltisak ve kuşak hatları inşasına dair kanun lâyihası» Hükümet temsilcisinin iştirakiyle müzakere edildi.

Netice - Metinde mevzubahis tahsisatla hangi kısım inşaatın ikmal edileceği tasrih edilmemiş olmakla beraber Hükümet temsilcisinin verdiği izahattan, Pendik - İzmit ve Kayaş - Sincanköy hatlarının çift hat olarak inşası düşünüldüğü öğrenilmiştir.

Demiryolları Şebekesinde en fazla yükü çekmekte bulunan Ankara - İstanbul arası ile bâzı iltisak, kavşak ve ara hatlarının bugünkü inkişaf muvacehesinde ele alınmasında zaruret mevcut bulunduğu halde tasarıda (Uzun vâdeli bir programla dahi olsa) bu hususun ele alınmamış olması bir noksanlık olarak kabul edilmiştir.

Şimdilik çift hat olarak inşasına başlanılmayan kısımların süratli seyrisefere elverişli bir hale getirilmesi ve kısa zamanda tamamının çift hat haline getirilmesi, iltisak, kavşak ve ara hatlarının süratle ele alınması temennisiyle Hükümet teklifi aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi olunmak üzere Reisliğe sunulur.

Bayındırlık Ko. Reisi	Bu rapor Sözcüsü
Gazianteb	Denizli
S. Kuranel	B. Akşit
Niğde	Antalya
A. Doğanay	A. Tokuş
Kastamonu	Tunceli
H. Tosunoğlu	H. Aydın
Rize	Sinob
M. F. Mete	M. Tümerkan
	N. Sertoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/646

Karar No. 132

17 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

İltisak ve kuşak hatları inşasına dair olup Bayındırlık Vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 71/2633 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Bayındırlık Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Bayındırlık Vekili ve Maliye Vekâleti temsilcisi hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası; gerekçesinde izah olunan zaruretlere binaen iktisadi mahiyeti haiz iltisak ve kuşak hatlarının inşası ve mevcut demiryollarının lüzum ve zaruret görülen kısımlarının çift hatta çevrilmesi için (25) milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmek

üzere Bayındırlık Vekiline salâhiyet verilmesini istihdaf etmektedir.

Komisyonumuzda lâyiha üzerinde cereyan eden müzakere sırasında Bayındırlık Vekilinden alınan izahattan bu kanun lâyihası ile inşa edilmiş ve edilmekte bulunan demiryollarımızın yurdun uzak istihsal merkezlerini birbirlerine ve ana mahreçlere bağlanması ve natamam demiryolu şebekelerinin birleştirilmesi suretiyle yurdun siyasi, askerî ve ekonomik ve mânevi bütünlüğünün sağlanacağı anlaşılmış olmakla maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve kanun lâyihasının birinci maddesi kelime değişikliği ile ve ikinci madde Hükümetin teklifi

veçhile aynen ve üçüncü yürürlük maddesi şek-
len değiştirilmek ve dördüncü maddesi ise Hü-
kümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha öncelik ve ivedilikle görüşülmesi te-
mennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek
üzere Yüksek Reislige sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Bursa	Giresun	Siird
K. Fikmaz	M. Şenar	B. Erden

Kâtip
Sivas
H. Imre
Istanbul
S. Oran
Konya
R. Birand
Ordu
R. Aksoy

Ankara
M. Ete
Kırklareli
Ş. Bökay
Konya
M. A. Ülgen

Istanbul
H. Husman
Kırşehir
R. Özdeş
Malatya
M. S. Eti
Trabzon
S. F. Kulaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İltisak ve Kuşak Hatları İnşasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — İktisadi mahiyeti haiz iltisak ve kuşak hatlarının inşası ve mevcut demiryollarının lüzum ve zaruret görülen kısımlarının çift hatta çevrilmesi için 25 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte 10 milyon lirayı geçmemek üzere bono ihracına Maliye Vekili mezundur. Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl bütçe kanunlarına bağlı A/2 işaretli cetvelin Bayındırlık Vekâleti kısmında yeniden açılacak hususi bir fasla konulacak tahsisattan ödenir.

MADDE 2. — Birinci maddeye girecek mevzular ve bunların inşa sıraları Ulaştırma Vekâletinin mütalâası alınarak Vekiller Heyetince kararlaştırılır.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>C. Yardımcı</i>
Adalet Vekili	Milli Savunma Vekili
<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	<i>S. Kurtbek</i>
İçişleri Vekili	Dışişleri Vekili
<i>E. Menderes</i>	<i>F. Köprülü</i>
Maliye Vekili	Millî Eğitim Vekili
<i>H. Polatkan</i>	<i>R. S. Burçak</i>
Bayındırlık Vekili	Eko. ve Ticaret Vekili
<i>K. Zeytinolu</i>	<i>F. Çelikbaş</i>
Sa. ve So. Y. Vekili	G. ve Tekel Vekili
<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>	<i>E. Kalafat</i>
Tarım Vekili	Ulaştırma Vekili
<i>N. Ökmen</i>	<i>Y. Üresin</i>
Çalışma Vekili	İşletmeler Vekili
<i>H. Erkmek</i>	<i>S. Yırcak</i>

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

İltisak ve Kuşak Hatları İnşasına dair kanun lâyihası

MADDE 1. — İktisadi mahiyeti haiz iltisak ve kuşak hatlarının inşası ve mevcut demiryollarının lüzum ve zaruret görülen kısımlarının çift hatta çevrilmesi için 25 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Bayındırlık Vekili ve faizleriyle birlikte 10 milyon lirayı geçmemek üzere bono ihracına Maliye Vekili mezundur. Bu suretle girişilecek taahhütler her yıl Muvazenei Umumiye Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin Bayındırlık Vekâleti kısmında yeniden açılacak hususi bir fasla konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi ve Millî Savunma ve Bütçe komisyonları raporları (2/494)

Yüksek Reisliğe

2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifimi ilişik olarak sunuyorum.

Lâzımgelen muamelenin ifasını saygılarımla rica ederim.

**Erzurum Mebusu
Mustafa Zeren**

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

1. 5434 numaralı «Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu» nun 65 nci maddesiyle harb mâlûllerine sağlanan birtakım yardımlar mevcut olduğu gibi, bu maddenin (b) fıkrasına göre de yurt içinde tedavileri mümkün olmıyanların sağlık kurulunca tasdik olunacak raporlarla yurt dışında parasız tedavi edilmelerine imkân verilmiştir.

2. 2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine göre de bedenî veya ruhî bir ârizaya uğrıyan ordu mensuplarından yurt içinde tedavileri kabul olmayıp ancak yabancı bir memlekette tedavileri mümkün olanlar yabancı memlekette tedavi ettirilmektedirler.

3. Birinci maddede gösterilen yabancı memlekette tedavi, yalnız mâlûliyetleri tesbit edilen harb mâlûlleri hakkında olduğu gibi, 2 nci maddede işaret edilen ve hizmette bulunan ordu mensupları için yabancı memleketlerdeki tedavi de kanunlarında gösterilen sıhhi izin süreleriyle mukayyettir.

4. Harbde veya harb hareketi veya harb hazırlığı sırasında veya harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerin tesir ve icabıyla yaralanan ve ârizaya uğrıyanlardan mezkûr 5501 sayılı Kanun mucibince yurt dışına tedavi için gönderilenlerden sıhhi izin sürelerini doldurmuş olduklarından dolayı emekliye sevk edilenlerin artık yurt dışında tedavileri mümkün olamamakta ve mâlûliyetleri de henüz tesbit edilmiş olduğundan, Emekli Sandığına da tedavilerine devama imkân görülmemekte ve bu sebeple henüz tedavileri bitmeden bu gibilerin yurda celpleri icabettir.

5. Vatan için çarpışırken ârizaya uğrıyan ordu mensuplarından bu duruma düşenlerin yurt dışındaki tedavilerinin yarım bırakılması hak ve adalete ve Devletin candan benimsediğı prensiplere uygun düşmeyeceğı kanaatiyle bu vaziyete düçar olan ordu mensuplarının âzami bir sene-yi geçmemek üzere yurt dışında tedavilerinin Millî Savunma Vekâletince devam ettirilmesi ve bu müddet içinde avdet ödeneklerinin de bu Vekâlet bütçesinden ödenmesi hususunda 2771 numaralı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 numaralı Kanunla değişen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair hazırlanan kanun tasarısı ilişiktir.

Millî Savunma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Millî Savunma-Ko.

Esas No. 2/494

Karar No. 11

11 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in, Ordu hahilî hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair olan ve 24 . I . 1953 tarihinde komisyonumuza havale ve tevdi buyurulan kanun teklifi Millî Savunma Vekâleti temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Birçok görüşmelerden sonra esas itibariyle teklifi yerinde bulan komisyonumuz bu teklifi aynen ve mütefikane kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Millî Savunma

Ko. Reisi

Bolu

F. Belen

Erzurum

M. Zeren

Kastamonu

G. Deniz

Tokad

F. Çubuk

Trabzon

N. Altuğ

Sözcü

Elâzığ

M. Ş. Yazman

Kayseri

İ. Berkok

Kayseri

İ. Berkok

Tokad

H. Koyutürk

Kastamonu

R. Taşkın

Kâtip

Muğla

N. Poyrazoğlu

Kars

Hüsamettin Tugaç
İmzada bulunamadı

Niğde

H. N. Yürdakul

Tokad

H. Koyutürk

Kastamonu

R. Taşkın

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 2/494

Karar No. 134

17 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Erzurum Mebusu Mustafa Zeren'in Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi Millî Savunma Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale edilmekle, Millî Savunma Vekili hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Teklif; harbde veya harb harekâtı veya harb hazırlığı sırasında harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerin tesir ve icabiyle yaralanan veya bedenî ve ruhi ârizalara uğrıyanlardan yurt dışında tedaviye gönderilenlerin tedavi edilmekte oldukları sırada kanunlarda tâyin edilen sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat henüz tedavileri bitmemiş ve mâlûliyetleri tesbit edilememiş olan ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavilerine Millî Savunma Vekâletince

devam edilmesini istihdaf etmektedir.

Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 No. lu Kanunla değişen 66 ncı maddesine göre esasen görevlerini yaptıkları sırada hastalananların memleket içinde tedavileri mümkün görülenlerin yabancı memleketlerde tedavi ettirilecekleri kabul edilmiştir.

Bundan başka 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun 65 ncı maddesinin (B) fıkrasında «yurt içinde tedavileri mümkün olmayan harb mâlûllerinin yurt dışında parasız tedavi ettirilecekleri belirtilmiştir»

Ordu Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değişen 66 ncı maddesine göre yabancı memleketlere tedavi için gönderilenlerin sıhhi izin süreleri sona erdiği takdirde emekliye sevkedilmeleri ve bilâhara tekrar tedavi için Emekli Sandığına yurt dışına tedaviye gönderilmeleri icabetmektedir.

Halbuki bu teklif kanunlaştığı takdirde yurt dışında tedavide bulunan sıhhi izin süreleri sona erdiği halde tedavileri bitmeyen ve mâlûliyetleri tesbit edilemeyen ordu mensuplarının yurda avdetlerine mahal kalmadan Millî Savunma Ve-kâletince tedavilerine devam ettirilmesi temin edilmiş olup Millî Savunma Komisyonunca da aynen kabul edilen teklif, komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Birinci madde teklif veçhile aynen kabul edilmiştir. Halen müddetleri bitmiş olup yabancı memleketlerde tedavide bulunan askerlerimizin de bu kanun hükümlerinden faydalanmalarını sağlamak bakımından geçici bir maddenin ilâvesi komisyonumuzca yerinde görülmüş olup, bunu teminen geçici madde eklenmiş, teklifin ikinci maddesi şeklen ve üçün-

cü maddesi, ana kanunun esasları dairesinde değiştirilen kanun teklifi öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis
Bursa
K. Yılmaz
Kâtip
Sivas
H. İmre
İstanbul
S. Oran
Konya
M. Â. Ülgen
Siird
B. Erden

Reis V.
Giresun
M. Şener
Ankara
M. Ete
Kırklareli
Ş. Bakay
Malatya
M. S. Eti

Bu rapor
Sözcüsü
Kırşehir
R. Özdeş
İstanbul
H. Hüsman
Konya
R. Birand
Ordu
R. Aksoy
Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu

— 4 —
**ERZURUM MEBUSU MUSTAFA ZEREN'İN
TEKLİFİ**

*2771 numaralı Ordu Dahilî Hizmet Kanununun
5501 numaralı Kanunla değişen 66 ncı maddesine
aşağıdaki fıkra eklenmiştir*

1. — Harbde veya harb hareketlerinde, veya harb hazırlığı sırasında veya harb bölgelerindeki harb hizmetleri esnasında veya Askerî harekâtı gerektiren müsademelerde bu hareketlerin tesir ve icabiyle yaralanan veya bedeni veya ruhi ârizaya uğrıyanlardan yurt dışında tedavi görmekte iken kanunlardaki sıhhi izin sürelerini doldurmuş ve fakat mâlûliyetleri henüz tesbit dileyen ordu mensuplarının âzami bir seneyi geçmemek üzere tedavileri Millî Savunma Vekâletince devam ettirilir ve bu müddet içinde avdet ödenekleri de bu Vekâlet bütçesinden ödenir.

2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

3. — Bu kanun hükümlerini Millî Savunma Vekili yürütür.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

2771 numaralı Dahilî Hizmet Kanununun 5501 sayılı Kanunla değiştirilen 66 ncı maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun lâyihası

MADDE 1. — Teklif sahibinin 1 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanun hükümleri aynı durum ve şartlar altında halen yurt dışında tedavide bulunan ordu mensupları hakkında da uygulanır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Savunma, Maliye, İşçileri ve Gümrük ve Tekel vekilleri memurdur.

Muamele Vergisi Kanununun 9 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/555)

T. C.

Başvekdlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 2557, 6/456

21 . II . 1953

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 30 . I . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun ve esbabı mucibe lâiyhalarının ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂİYHASI

3843 sayılı Kanunun 9 ncü maddesinin 4 ncü fıkrası ile, deniz, kara ve hava harb teçhizatından mahdud olup efrat tarafından istimali kanunen mәнnu olan vesait ve malzemenin teslimi Muamele Vergisinden istisna edilmiştir.

Sen günlerde, Kuzey Atlântik Paktı Teşkilâtının bir kısım harb malzemesini memleketimizdeki fabrikalara sipariş etmek arzusunu izhar etmesi ve fakat bu siparişler dolayısıyla her hangi bir vergi ve resim ödenmemesi derpiş edilmiş bulunması hasabıyla sözü edilen muaflik hükmünün genişletilmesinin zaruri bulunduğu neticesine varılmıştır.

Filhakika kanunlarımızda efrat tarafından kullanılması yasak edilen harb teçhizat ve malzemesi mahdud sayıda olup bugünün harb teçhizat ve malzemesinin kâffesini şumulü içine almadığı cihetle, kanunla menedilmemiş bu türlü eşyanın memleketimizde imâl ve teslimi Muamele Vergisine tâbi bulunduğundan, bunlar için ödenecek Muamele Vergisinin mamullerin maliyet fiyatları içinde müştəri mevkiindeki Kuzey Atlântik Paktı Teşkilâtına devri icabedecektir.

Yukarıda belirtilen sebeplere binaen bu neticeyi bertaraf etmek üzere bahis konusu muaflığın, efrat tarafından kullanılması kanunla yasak edilmemiş harb teçhizat ve malzemesini de içine alacak şekilde genişletilmesi maksadı ile ilişik kanun lâiyhası hazırlanmış bulunmaktadır.

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyonu

Esas No. 1/555

Karar No. 44

28 . II . 1953

Yüksek Reisliğe

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 neu maddesinin 4 neü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası Maliye Vekâleti ve Makine Kimya Endüstrisi Kurumu mümessillerinin de huzuru ile komisyonumuzda görüşülüp incelendi :

Kurum tarafından memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtı ile Millî Savunma Bakanlığına teslim edilmek üzere imal olunacak her türlü teçhizat, vasıtalar ve malzemenin Muamele Vergisinden muafiyeti, esbabı mucibede belirtilen sebepler muvacehesinde komisyonumuzca da yerinde görülerek lâyihaın esası ittifakla kabul edilmiş ve maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Başlık, birinci, ikinci ve üçüncü maddeler

Hükümetin teklifi reçhile aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Lâyihaın ehemmiyetine ve karşılıyacağı ihtiyacın müstaceliyetine binaen öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususu komisyonca karar altına alınmıştır.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe arz olunur.

Maliye Komisyonu Reisi

Sözcü

Rize

Siird

İ. Akçal

M. D. Süalp

Kâtip

Zonguldak

Amasya

Seyhan

F. Açiksöz

H. Koray

Z. Akçalı

Yozgad

Yozgad

H. Tathoğlu

F. Nizamoğlu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/555

Karar No. 135

17 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 neu maddesinin 4 neü fıkrasının değiştirilmesi hakkında Maliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 21 . II . 1953 tarihli ve 6/456 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Maliye Komisyonu raporu ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Maliye Vekâleti temsilcisi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 neu maddesinin 4 neü fıkrası; deniz, kara ve hava harb teçhizatından madut olup efrat tarafından istimali kanunen memnu olan vesait ve malzemenin Muamele Vergisinden muafiyetini temin etmekte işe de son günlerde, Kuzey

Atlantik Paktı Teşkilâtının bir kısım harb malzemesini memleketimizdeki fabrikalara sipariş etmek arzusunu izhar etmesi ve fakat bu siparişler dolayısıyla her hangi bir vergi ve resim ödenmemesi derpiş edilmiş bulunması hasebiyle muafiyet hükmünün genişletilmesi maksadıyla lâyihaın sevk edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Lâyiha üzerinde komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerde memleketimizin mühim sanayi müesseselerinden bir olan Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu için yeni ve geniş iş sahası açacak olan bu dış siparişlerin bir an evvel tahakkuku için hazırlanan kanun lâyihası yerinde mütalâa edilerek maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve maddeler Hükümetin teklifi veç-

hile aynen kabul edilmiştir.

Lâyiha, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislığe sunulur.

Reis
Bursa
K. Yılmaz

Reis V.
Giresun
M. Şener

Bu Rapor
Sözcüsü
Siird
B. Erden

Kâtip
Sivas
H. İmre
İstanbul
S. Oran
Konya
R. Birand
Ordu
R. Aksoy

Ankara
M. Ete
Kırklareli
Ş. Bakay
Konya
M. A. Ülgen

İstanbul
H. Hüsman
Kırşehir
R. Özdeş
Malatya
M. S. Eti
Trabzon
S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 28.V.1940 tarihli ve 3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 4 ncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4. Deniz, kara ve hava harb teçhizatından madut olup efrat tarafından istimali kanunen memnu olan vasıtalar ve malzeme ile Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu tarafından imal ve Millî Savunma Vekâletine veya memleketimizin de dâhil bulunduğu Milletlerarası Savunma Teşkilâtına teslim olunacak her türlü teçhizat, vasıtalar ve malzeme;

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Adalet, Maliye, Ekonomi ve Ticaret, Gümrük ve Tekel Vekilleri memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>M. Alakant</i>
Adalet Vekili	Milli Savunma Vekili
<i>O. S. Çiçekdağ</i>	<i>S. Kurtbek</i>
İçişleri Vekili ve Dışişleri V. V. Dışişleri Vekili	
<i>E. Menderes</i>	
Maliye Vekili	Millî Eğitim Vekili
<i>H. Polatkan</i>	<i>T. İleri</i>
Bayındırlık Vekili	Eko. ve Ticaret Vekili
<i>K. Zeytinoğlu</i>	<i>E. Güreli</i>
Sa. ve So. Y. Vekili	G. ve Tekel Vekili
<i>E. H. Üstündağ</i>	
Tarım Vekili	Ulaştırma Vekili
<i>N. Ökmen</i>	<i>Y. Üresin</i>
Çalışma Vekili	İşletmeler Vekili ve
<i>S. Ağaoğlu</i>	G. ve Tekel V. V.
	<i>S. Yırcalı</i>

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

3843 sayılı Muamele Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 4 ncü fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Tarım, Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/577)

T. C.

Başvekâlet

30 . III . 1953

Muamelât Umum Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-2579, 6/994

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Tarım Vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 24 . III . 1953 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibe lâyihasıyla birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

Kuraklık, don, sel, haşere, yangın ve benzeri âfetlerden mahsulü zarara uğramış veya elinde olmayan herhangi bir sebeple fakrî zarurete düşerek tohumluğunu ve tohumluk kredisini tedarikten âciz kalmış vatandaşlara 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk verilmesi hakkındaki Kanun hükümleri dairesinde yapılmakta olan yardım her gün daha artan ihtiyaç ve zaruretler karşısında bugün o dereceyi bulmuştur ki kanunda yazılı yıllık kredi miktarı ve bakiye yekûnu 5580 ve 5807 sayılı kanunlarla artırıldığı halde tamamiyle dolmuş ve kanunda yeni bir değiştirme yapılmadıkça tohumluk yardımının devamına imkân kalmamıştır. Tatbikattan alınan neticelere ve yapılan hesaplara göre çiftçinin muhtemel âfetler ve mücbir vaziyetler karşısında desteklenebilmesi için ve gelecek yılın ekiliş sahası ve istihsal miktarlarının düşmesini önlemek üzere yıllık kredi miktarının en az 20 ve kredi bakiyesi umumi yekûnunun 60 milyon liraya çıkarılması icabeylediği tesbit olunmuştur.

İşte ilişik olarak sunulan kanun lâyihasının 1. maddesi 5254 sayılı Kanunun 3. maddesinin bu maksatla değiştirilmesini; 5254 sayılı Kanunun neşrinde âzami 6 milyon lira olan, bilâhara 5580 sayılı Kanunla 10 milyona çıkarılan ve 5807 sayılı Kanunla 1950 yılına mahsus olmak üzere 24 milyon lira olarak tesbit edilen yıllık kredi miktarının 20 milyon liraya kalbini ve yine 5254 sayılı Kanunda âzami 18 milyon lira olarak tesbit edilmişken 5580 sayılı Kanunla 30 milyon liraya çıkarılan kredi bakiyesi umumi yekûnunun 60 milyon liraya yükseltilmesini derpiş eylemektedir.

Muhtaç çiftçilere ödünç olarak verilen tohumlukların büyük bir kısmı Devlet Üretme çiftliklerinden temin edilmekte ise de bunlar hububat ekimi sahasının genişlemesi hasebiyle bugünkü ihtiyacı tamamen karşılamadığından Toprak Mahsulleri Ofisi teşkilâtının elinde bulunan hububattan da istifade yoluna gidilmekte ve Ofis depolarında mevcut hububattan tohumluğa elverişli olanlar Tarım Vekâleti teşkilâtınca tesbit edildikten sonra Ziraat Bankası tarafından satın alınmaktadır. Ancak tevziat sonunda bakiye kalan tohumluklar Ofise iade edildikte Ofis teşkilâtı yeni bir satınalma mevzuubahışmış gibi muamele yaptığından bu suretle kiloda takriben 3 kuruş bir fark meydana gelmekte ve bu hal 5254 sayılı Kanununun 10 ncu maddesi gereğince karşılığı bütçeye konulan masraf yekûnunu lüzumsuz yere artırmaktadır. Satınalma ile iade arasında geçen müddetin kısalığı da nazara alınarak Hazine aleyhine fuzuli bir masraf ihtiyarını önlemek maksadiyle tevziat bakiyelerinin satınalma bedeli üzerinden Ofise iadesini mümkün kılacak bir hükmün lüzumuna kanaat getirilmiş ve lâyihanın 2 nci maddesiyle kanununun 6 nci maddesine bu mealde bir fıkra eklenmesi sağlanmıştır.

Bâzi muhtaç çiftçilerin 5254 sayılı Kanuna müsteniden kredi ile Ziraat Bankasından aldıkları tohumlukların bir kısmını kendi zararlarına olarak başkalarına mlhtelif yollarla devretmekte oldukları ve neticede bu tohumlukların ekseriya yemeklik olarak sarfedildiği tesbit olunmuştur. Bu hal iyi vasıflı tohumlukların ekimini azaltmakta, bu kabil tohumlukların taammümünü önlemekte ve binnetice millî istihsale menfi tesirlerde bulunmaktadır. Bu gibi hallerde tatbik edilebilecek hukuki bir müeyyidenin kanunda yer almasına katî zaruret hissedildiğinden lâyihanın 3 ncu maddesinde yazılı hüküm kaleme alınmıştır.

Yukarda arzolunan maksatlarla 5254 sayılı Kanununun tadiline gidilirken 5254 sayılı Kanununun 12 nci maddesi ile hükümleri yalnız göçmenlerle nakledilenlere hasredilen (Göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki 3242 sayılı Kanunun) tatbikatında öteden beri müşahede edilen bir aksaklığın düzeltilmesi imkânları üzerinde de durulmuştur. Malûm bulunduğu üzere 3242 sayılı Kanuna bağlı tevziata mütaallik tediye sistemi 5254 sayılı Kanundaki sistemden farklıdır. Filhakika 3242 sayılı Kanuna tâbi tevziatta aynı kanununun 4 ncu maddesi hükümleri gereğince malsandıkları tarafından 4 yıl zarfında tahsil edilemiyerek gayrikabili tahsil hale geldiği tesbit olunan borç miktarlarına göre Ziraat Bankasına yapılması gerekli ödemeler için bütçeye konulan tahsisattan mahallerine gönderilen ödeme emirlerine müsteniden mahsup suretiyle tediye yapılmakta; bir taraftan da yine 3242 sayılı Kanuna tâbi tevziattan mütevellit ve senet bedelleri haricinde kalan faiz, Muamele Vergisi ve diğer tahsil masrafları gibi borçlar merkezde Hazinece Ziraat Bankası Umum Müdürlüğüne ödenmektedir. Bu tatbikattaki ikilikten tevellüt eden fuzuli muameleleri, muahabereleri, mutabakatsızlıkları, karışıklıkları ve hesaplaşma imkânsızlıklarını ortadan kaldıracak pratik tedbirleri muhtevi bir hükme ihtiyaç bulunduğundan lâyihanın 4 ncu maddesiyle 3242 sayılı Kanununun bu işle alâkalı 4 ncu maddesinin tadiline gidilmiştir.

İlişikte sunulan lâyiha kanuniyet kesbettiği takdirde tohumluk yardımlarında ve bu yardımlarla alâkalı muamelelerde ferahlık sağlanacağından şüphe edilmemektedir.

Tarım Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Tarım Komisyonu

Esas No. 1/577

Karar No. 16

11 . V . 1953

Yüksek Risliğe

Muhtaç çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kauna bâzı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki kanunun dördüncü maddeninin değiştirilmesine dair kaun lâyihası, Komisyonumuzun 10 . IV . 1953 ve 16 . IV . 1953 tarihlerinde yaptığı iki birleşimde Hükümet temsilcilerinin de huzuriyle müzakere edildi.

Lâyihanın bir ve ikinci maddeleri aynen kabul olundu.

3 ncü maddenin birinci fıkrasının bünyesinde mevcut «bunları mevsiminde ekmediği» tâbirinin tatbikatta bâzı ihtilâf ve ihtilâtlara sebebiyet verebileceği mülâhazasıyla fıkradan çıkarılması ve fıkranın aşağıda yazılı şekilde kaleme alınması uygun mütalâa edildi.

3 ncü maddenin birinci fıkrasının komisyonumuzca tanzim kılınan şekli:

(Bankadan borçlanmak suretiyle tohumluk alanlar; aldıkları tohumluk miktarında zeriyaat yapmadıkları, bu tohumluklar standart vasıfta iseler bunları aynen ekmedikleri, her hangi şekil ve suretle olursa olsun istihlâke tahsis ettikleri veya elden çıkardıkları takdirde borçları; müstaceliyet kesbeder).

Üçüncü maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları Hükümet lâyihasında olduğu gibi aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın 4, 5, 6 ncı maddeleri aynen kabul edilerek havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa takdim olunur.

Tarım Komisyonu Başkanı

Manisa

S. Mihçioğlu

Kâtip

Kastamonu

S. Kantarel

Bolu

M. Daynoğlu

Afyon K.

A. Güler

Bursa

S. Herkmen

Sözcü

Aydın

L. Ülkümen

Antalya

A. Tekelioğlu

Çankırı

K. Atakurt

İmzada bulunamadı

Denizli

Elâzığ

Gaziantep

R. Tavashoğlu

S. Ergene

E. Cenani

İmzada bulunamadı

Giresun

İçel

Kars

A. N. Duyduk

S. İnankur

F. Aktas

İmzada bulunamadı

Kars

Kayseri

V. Koçulu

Üçüncü maddeye muhalifim

M. Özdemir

Kocaeli

S. Kalemcioğlu

İmzada bulunamadı

Konya

Konya

A. Çilingir

A. R. Ercan

Niğde

Seyhan

F. Köşeroğlu

T. Coşkun

İmzada bulunamadı

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/577

Karar No. 34

9 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

8 . VII . 1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine

ve 11. VI. 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası, Hükümet ve T. C. Ziraat Bankası temsilcilerinin huzuru ile müzakere olundu :

Kanun lâyihası :

a) Tabii âfetler yüzünden mahsulünü kaybeden veya elinde olmayan sebepler dolayısıyla tohumluğunu tedarik edemeyecek derecede fakir düşen vatandaşlara verilecek ödünç tohumluğun yıllık tutarını 10 milyon liradan 20 milyon liraya ve bu kredinin âzami yıllık bakayasını 30 milyon liradan 60 milyon liraya çıkarmayı ;

b) Bu tevziat için Toprak Mahsulleri Ofisinden tedarik edilen tohumluklardan, tevziat sonunda artarak Ofise iade edilenlerin, satılma bedeli üzerinden hesap edilmesini ve bu suretle Hazinesinin fuzuli zararlarına düşür edilmesini ;

c) Muhtaç çiftçilere tevzi edilen tohumlukların ekime tahsis edilerek satışa veya istihlâke arzedilmemesini temine mâtuf hükümler konulmasını ;

ç) 3242 sayılı Kanun mucibince yapılan tevziattan mütevellit Hazine ile T. C. Ziraat Bankası arasındaki hesaplaşmaları basitleştirmeyi ;

derpiş eylemektedir.

Alınan izahat neticesinde :

Yıllık tevziat ve yıl sonu âzami bakiye hadlerinin artırılması, günden güne artan ihtiyaç ve talebin karşılanabilmesi için zaruri görülmüş; lâyihanın diğer hükümlerinin ise tatbikatta görülen aksaklıkları bertaraf etmeye mâtuf tedbirler olduğu anlaşılmış olduğundan lâyihanın esası uygun görülerek maddelere geçilmiştir.

1 nci ve 2 nci maddeler Hükümet teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

3 ncu madde ile 5254 sayılı Kanuna eklenmek istenen maddenin birinci fıkrasında şu değişiklikler yapılmıştır :

I - Bankaya borçlanmak suretiyle tohumluk alanlara, borcun muacceliyet kesbetmesi müeyyidesi altında, «bunları mevsiminde ekmek» yerine «aldıkları tohum miktarında ekim yapmak»

mükellefiyeti konulmuştur. Böylece iklim şartları yüzünden mevsiminde ekim yapılamadığı takdirde borcun muacceliyet kesbetmemesi istenmiştir.

II - Standard vasıftaki tohumlukların ise aynen ekilmesinin ve bu suretle mahsul evsafının yükselmesinin temini maksadiyle bir ibare eklenmiştir.

Aynı maddenin 2 nci fıkrasında Ziraat Bankasının yalnız tevziatı yapan şubesinin değil, icabında bahis mevzuu tohumluklar için diğer şubelerinin de yapmış oldukları masrafların tahsil edilebilmesi için «mahallî» kelimesi metinden çıkarılmıştır.

Aynı maddenin son fıkrasında muacceliyet kesbederek tahakkuk edecek borcun ödenmesi için verilen mühletin bir aydan iki aya çıkarılması uygun görülmüştür.

4, 5 ve 6 nci maddeler Hükümet teklifi veçhile aynen kabul olunmuştur.

Havalesi geçince Maliye Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Ticaret Komisyonu Reisi	Sözcü
Kütahya	Bursa
<i>Hakkı Gedik</i>	<i>H. Şaman</i>
Kâtip	
Kocaeli	Afyon K.
<i>H. Başak</i>	<i>G. Yiğitbaşı</i>
Ankara	Ankara
<i>Salâhattin Benli</i>	<i>Hamdi Bulgurlu</i>
Bolu	Denizli
Vahit Yöntem	<i>E. Şahin</i>
İmzada bulunamadı	
Erzurum	İstanbul
Said Başak	<i>A. H. Başar</i>
İmzada bulunamadı	
İstanbul	Kars
B. Nedim Göknül	F. Aktaş
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
Kastamonu	Kütahya
<i>Ş. Kerimzade</i>	<i>Mecdet Alkin</i>
Rize	Sivas
<i>O. Kavrakoğlu</i>	<i>H. Yüksel</i>
Trabzon	Trabzon
<i>S. Baştınar</i>	Cahid Zamangil
	İmzada bulunamadı

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Maliye Komisyonu
Esas No. 1/577
Karar No. 95

16 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Muhtaç Çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası Tarım Vekâleti ve Ziraat Bankası temsilcilerinin de iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu.

Ticaret Komisyonunun mucip sebepleri komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve Hükümet metninin başlık ve 1, 2, 4, 5, ve 6 ncı maddeleri aynen ve 3 ncü madde Ticaret komisyonunun değiştirilmesiyle kabul edilmiştir.

Ziraat mevsimiyle işin alâkasına mebni öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunun Umumi Heyete arzı kararlaştırılmıştır.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye Komisyonu Reisi

Sözcü

Rize

Siiird

İ. Akçal

M. D. Süalp

Kâtip

Kocaeli

Zonguldak

E. Alican

Fehmi Açıksöz

İmzada bulunamadı.

Kocaeli

Niğde

Lütfi Tokoğlu

H. Arıbaş

İmzada bulunamadı.

Yozgad

Zonguldak

Haşim Tatlıoğlu

R. Sivrişöğüt

İmzada bulunamadı.

Seyhan

Yozgad

Z. Akçal

F. Nizamoglu

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/577
Karar No. 130

17 . VII . 1953

Yüksek Reisliğe

Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve göçmenlerle nakil edilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Tarım Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 30 . III . 1953 tarihli ve 6/994 sayılı tezkeresi ile gönderilen kanun lâyihası Tarım, Ticaret ve Maliye komisyonları raporları ile birlikte komisyonumuza havale olunmakla Tarım Vekili ve Ziraat Bankası temsilcileri

hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, gerekçesinde tafsilen izah edildiği üzere, muhtaç vatandaşlara verilecek ödünç tohumluğun yıllık tutarının (10) milyon liradan (20) milyon liraya ve bu kredinin azami yıllık bakiyesinin de (80) milyon liradan (60) milyon liraya çıkarılmasını ve tevzi edilen tohumlukların ekime tahsisini ve yapılan tevziattan mütevellit Hazine ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası arasındaki hesaplaşmaların basitleştirilmesini ve tevziat için Toprak Mahsulleri Ofisinden alınan tohumluklardan, tevziat sonunda artarak Ofise iade edilenlerin, satınalma bedeli üze-

rinden hesap edilmesini istihdaf etmektedir.

Tarım, Ticaret ve Maliye komisyonlarınca tadilen kabul olunan kanun lâiyhası üzerinde komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerden ve Tarım Vekilinin verdiği izahattan sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiş 1 ve 2 nci maddeler Hükümetin teklifi ve 3 ncü madde Ticaret Komisyonunun değişikliği, 4, 5 ve 6 ncü maddeler ise Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâiyhası, öncelik ve ivedilikle görüşülmesi temennisiyle Umumi Heyetin tasvibine arz-

dilmek üzere Yüksek Reislığe sunulur.

Reis	Reisvekili	Sözcü
Bursa	Giresun	İstanbul
K. Yılmaz	M. Şener	H. Hüsman
Kâtip		
Sivas	Ankara	İstanbul
H. İmre	M. Ete	S. Oran
Kırklareli	Kırşehir	Konya
Ş. Bakay	R. Özdeş	R. Birand
Konya	Malatya	Ordu
M. A. Ülgen	M. S. Eti	R. Aksoy
Siird		Trabzon
B. Erden		S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

8. VII. 1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine ve 11. VI. 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4. maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — 8. VII. 1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun 1. III. 1950 tarihli ve 5580 sayılı ve 2. VII. 1951 tarihli ve 5807 sayılı kanunlarla değiştirilen 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Birinci maddede yazılı maksadı sağlamak için T. C. Ziraat Bankası, Tarım Vekâleti emrine yıllık miktarı 20 milyon lirayı geçmemek üzere % 6 faizli devvar tohumluk kredisi açar. Bu krediden bir yılda kullanılanı 20 milyondan aşağı olduğu takdirde artanı ertesi yıl için tahsis edilecek olan 20 milyona eklenerek kullanılabilir, fakat daha ertesi yıla intikal ettirilmemek kayıt ve şartıyla yıldan yıla devredecek çiftçi üzerindeki tohumluk kredi bakiyesi tutarı 60 milyon lirayı aşamaz.

Açılan kredi o yılın ihtiyacını karşılamadığı takdirde, evvelki yıllar borçlarından yapılan tahsilâta göre; ertesi yıla devredecek çiftçi üzerindeki kredi miktarı 60 milyon lirayı buluncaya kadar, tohumluk tevziatı yapılabilir.

TARIM KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

8. VII. 1948 tarihli ve 5254 sayılı Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk Verilmesi hakkındaki Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine ve 11. VI. 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun dördüncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâiyhası

MADDE 1. — Hükümetin 1 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

8 . 7 . 1948 tarihli ve 5254 sayılı *Muhtaç Çiftçilere Ödünç Tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve 11.6.1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve Muhtaç Çiftçilere Tohumluk ve Yemeklik Dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası*

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

8 . VII . 1948 tarihli ve 5254 sayılı *Muhtaç Çiftçilere ödünç tohumluk verilmesi hakkındaki Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine ve 11 . VI . 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve Muhtaç Çiftçilere Tohumluk ve Yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası*

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi ay-
nen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 2. — Aynı kanunun 6. maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Toprak Mahsulleri Ofisinden Ziraat Bankasına mübayaa edilen tohumlukların tevziat bakıyeleri satınalma bedeli üzerinden en yakın Ofis iş yerine iade edilebilir. Bu iş yeri ile tohumluğun evvelce satın alındığı iş yeri arasındaki nakliye ücreti ofisçe geri alınan tohumluk bedelinden indirilir.

Geri verilen tohumluklar ilk alındığı zamanki vasıflarını muhafaza etmediği takdirde bedellerinde vasıf noksanını karşılayacak miktarda tenzilât yapılır.

MADDE 3. — Aynı kanuna aşağıda yazılı madde eklenmiştir :

Bankaya borçlanmak suretiyle tohumluk alanlar, bunları mevsiminde ekmediği, her hangi bir şekilde istihlâke tahsis ettiği veya elden çıkardığı takdirde, borç muacceliyet kesbeder.

Borcu muacceliyet kesbedenler; aldıkları tohumluğun bedelinden başka mahallî Ziraat Bankasına yapılan masraftan bu tohumluklara isabet eden miktarı ile faiz ve Muamele Vergisi tutarını da aynı zamanda ödemek zorundadırlar.

Tahakkuk eden borç bir ay zarfında ödenmediği takdirde,, Ziraat Bankasına Tahsili Emval Kanununa göre tahsilât yapılır.

MADDE 4. — 11 . VI . 1937 tarih ve 3242 sayılı göçmenlerle nakledilenlere ve muhtaç çiftçilere tohumluk ve yemeklik dağıtılması hakkındaki Kanunun 4 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5 nci madde gereğince Ziraat Bankasına vâde tarihinden itibaren iki sene müddetle yapılan takibata rağmen tahsil edilemeyen alacaklara ait senetler takibat evrakiyle birlikte malsandıklarına devredilir. Senet tutarları Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası merkezinde Hazine namına açılacak hususi bir hesaba zimmet kaydolunur ve bu suretle zimmet kaydedilen paralarla, tevziden sonra tahakkuk edip de borçlandırmaya girmiyen tevzi masrafları, buğdayların nakil ve tevziine kadar geçen zamana ait

Ta. K.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Aynı kanuna aşağıda yazılı madde eklenmiştir :

Bankadan borçlanmak suretiyle tohumluk alanlar; aldıkları tohumluk miktarında zeriyaat yapmadıkları, bu tohumlukları standart vasıfta iseler bunları aynen ekmedikleri, her hangi şekil ve suretle olursa olsun istihlâke tahsis eyledikleri veya elden çıkardıkları takdirde; borçları muacceliyet kesbeder.

Borcu muacceliyet kesbedenler; aldıkları tohumluğun bedelinden başka mahallî Ziraat Bankasına yapılan masraftan bu tohumluklara isabet eden miktarı ile faiz ve Muamele Vergisi tutarını aynı zamanda ödemek zorundadırlar.

Tahakkuk eden borç bir ay zarfında ödenmediği takdirde, Ziraat Bankasına Tahsili Emval Kanununa göre tahsilât yapılır.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADD. 3. — Aynı kanuna aşağıda yazılı madde eklenmiştir :

MADDE 3. — Ticaret Komisyonunun 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Bankaya borçlanmak suretiyle tohumluk alanlar, aldıkları tohum miktarında ekim yapmadıkları, bu tohumlukları her hangi bir şekilde istihlâke tahsis ettikleri veya elden çıkardıkları ve yahut standard vasfındaki tohumlukları aynen ekmedikleri takdirde borçları muacceliyet kesbeder.

Borcu muacceliyet kesbedenler; aldıkları tohumluğun bedelinden başka Ziraat Bankasınca yapılan masraftan bu tohumluklara isabet eden miktarı ile faiz ve Muamele Vergisi tutarını da aynı zamanda ödemek zorundadırlar.

Tahakkuk eden borç iki ay zarfında ödenmediği takdirde, Ziraat Bankasınca Tahsili Emval Kanununa göre tahsilât yapılır.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Ha.

Ta. K.

faizler, tahsil masrafları Maliye bütçesinde açılacak özel bölüme konulacak ödenekle ertesi yılda karşılanır.

Hazine, devralınan senetlerdeki alacakları Tahsili Emval Kanununa göre takip eder.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, Ekonomi ve Ticaret ve Tarım vekil-leri memurdur.

Başvekil	Devlet Vekili
<i>A. Menderes</i>	<i>M. Alakant</i>
Adalet Vekili	Millî Savunma Vekili
<i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	<i>S. Kurtbek</i>
İçişleri Vekili ve	Dışişleri Vekili
Maliye V. V.	<i>F. Köprülü</i>
<i>E. Menderes</i>	Millî Eğitim Vekili
Maliye Vekili	<i>T. İleri</i>
Bayındırlık Vekili	Eko. ve Ticaret Vekili
<i>K. Zeytinoğlu</i>	ve Tarım V. V.
Sa. ve So. Y. Vekili	<i>E. Gürel</i>
<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>	G. ve Tekel Vekili
Tarım Vekili	Ulaştırma Vekili
Çalışma Vekili	<i>Y. Üresin</i>
<i>S. Aşaoğlu</i>	İşletmeler Vekili
	<i>S. Yırcalı</i>

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi ay-nen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi ay-nen kabul edilmiştir.

Ti. K.

B. K.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

